

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОСВІТОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ

«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

МАТЕРІАЛИ

**IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

М. ТЕРНОПІЛЬ, 28 ЖОВТНЯ 2022 Р.

ТЕРНОПІЛЬ – 2022

УДК 001.895:330.341.1:37

1.66

Редакційна колегія:

Лілія Ребуха – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету (Україна)

Вікторія Савіцька – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету (Україна)

Ірина Білоус – кандидат економічних наук, доцент кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету (Україна)

Оксана Кричківська – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету (Україна)

Антоніна Дем'янюк – кандидат економічних наук, доцент кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету (Україна)

Рекомендовано до друку

Вченою радою соціально-гуманітарного факультету

(протокол №2 від 26 жовтня 2022р.)

1-66

Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль. 28 жовтня 2022 р.) - Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 345 с.
ISBN 968-966-654-665-7

Збірник містить тези доповідей учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку» (м. Тернопіль. 28 жовтня 2022 р.) з актуальних проблем освіти, наукової та науково-дослідної роботи, а також питань щодо оптимізації використання інноваційних освітніх ресурсів для формування та розвитку професійних компетентностей в освітній сфері.

Збірник праць IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку» буде корисним для студентів, здобувачів магістратури, аспірантури, науковців та практиків.

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів наукових доповідей.

© ЗУНУ, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД..... 14

Оксана Гомотюк
ФОРМУВАННЯ «М'ЯКИХ НАВИЧОК» У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ 14

Анатолій Фурман
ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ОСВІТОЛОГІЇ ЯК
ІНТЕГРАЛЬНОГО НАУКОВОГО НАПРЯМУ.....17

Вікторія Савіцька
ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ІМПЕРАТИВ ЇЇ
ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ22

Lu Jialin
TRAINING POTENTIAL IN PROFESSIONAL TRAINING OF
STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 26

Zhang Gege
EDUCATIONAL INNOVATION OF DIGITAL TEACHING METHODS
IN COLLEGE MUSIC TEACHING: STRATEGIES AND
TECHNOLOGIES 29

Canyang Hu
CLOUD TECHNOLOGIES FOR INFORMATIZATION OF
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC SERVICES 36

Лілія Ребуха
ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК
ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА38

Ірина Голочинська
ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ НА СУЧАСНОМУ УРОЦІ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....42

Олександр Стрилюк
STREAM-ОСВІТА: ШЛЯХ ДО УСПІХУ ЧЕРЕЗ ПРОЄКТНУ
ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНТЕГРАЦІЮ 47

Yao Xiao FEATURES OF IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT OF SMART EDUCATION	54
Лілія Ребуха, Максим Биковський ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В ЗВО.....	56
Pavlo Popovych, Danylo Kopestynskyu TEACHING TRANSPORTATION OF CARGO AND HUMANITARIAN GOODS IN UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS	58
Zheng Wu, Antonina Demianiuk TECHNOLOGIES OF CREATIVE PERSONALITY FORMATION	62
Віталій Рудинський МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО.....	63
Li Linwei TECHNOLOGIES OF PERSONALITY-ORIENTED EDUCATIONAL PROCESS	65
Liu Han SHARING METHOD OF NON-PROFESSIONAL SPORTS TRAINING INFORMATION RESOURCES BASED ON PRIVATE CLOUD.....	66
Liliya Rebukha, Chen Ronghao THE THEORETICAL BASIS FOR THE PROFESSIONAL ABILITY OF MANAGEMENT EXPERTS IN FUTURE EDUCATIONAL INSTITUTIONS	72
Yaping Xu Savitska Victoriia STUDY ON THE PROBLEMS AND COUNERTMEASURES OF SECONDARY SCHOOL CLASS MA	74
Олександра Біла, Вікторія Савіцька ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ КОНФЛІКТУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	78
Наталія Теличко ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	79

Тетяна Теличко
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ.....81

Lili Li
RESEARCH ON THE EXISTING PROBLEMS AND PROMOTION
STRATEGIES OF FULL-TIME EDUCATION MASTER'S CULTIVATION
QUALITY - BASED ON THE INVESTIGATION OF THREE NORMAL
COLLEGES IN J PROVINCE..... 83

Вікторія Пупена
ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ
МОВ.....88

Olga Tsaryk, Canxing Peng
PROFESSIONAL ABILITY TRAINING OF GRADUATE STUDENTS
MAJORING IN MUSIC EDUCATION IN CHINA..... 91

He Xiaojun, Victor Kavetskyi
THE MAIN TYPES OF TRAINING METHODS 93

Ni Dong
RESEARCH ON DYNAMIC TEXTBOOK CONTENT
RECONSTRUCTION SYSTEM BASED ON VOCATIONAL SKILL
GROWTH..... 95

**СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ ТА
ТЕХНОЛОГІЇ97**

Huang Yuwen Iryna Shkitska
INNOVATIONS IN EDUCATION: PROSPECTS FOR
DEVELOPMENT 100

Ганна Зварич
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДЛЯ
ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ..... 103

An Wei
IMPROVEMENT OF STUDENTS LEARNING ABILITY IN DISTANCE
EDUCATION ENVIRONMENTS.....105

Chen Xin
EDUCATIONAL MOTIVATION AS ONE OF THE EFFECTIVENESS

CRITERIA OF THE EDUCATIONAL PROCESS	107
Zhou Nan FUTURE DEVELOPMENT PATTERN OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS	109
Oksana Krychkivska FORMATION OF THE PROFESSIONAL COMPETENCY OF THE FUTURE MANAGERS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	111
Jiangming Lou, Oksana Krychkivska FORMATION (CONDITIONS, MEANS, APPROACHES, MODEL) OF READINESS OF PEDAGOGICAL COLLECTIVE FOR INNOVATIVE ACTIVITY)	113
Оксана Жизномірська ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ПРОФЕСІЙНОМУ ЗРОСТАННІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА... ..	114
Антоніна Дем'янюк ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ.....	118
Христина Господин, Антоніна Дем'янюк ПРОБЛЕМНИЙ СТИЛЬ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	122
Зоряна Касянчук, Антоніна Дем'янюк ДЕМОКРАТИЧНИЙ СТИЛЬ СПІЛКУВАННЯ ПЕДАГОГА, ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ТА ВАЖЛИВІСТЬ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	126
Мар'яна Касянчук, Антоніна Дем'янюк МАЙСТЕР-КЛАСИ ТА ЇХ РОЛЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	128
Ірина Білоус ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	131
Дарина Тарарук СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	134

Li Qiuwan
THE ADVANTAGES OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES COMBINED WITH EDUCATION AND
SCIENCE..... 138

Li Yida
APPLICATION OF VIRTUAL REALITY TECHNOLOGY IN CERAMIC
FIRING EDUCATION 139

Lou Jiang Ming, Oksana Krychivska
THE FORMATION OF COLLECTIVE TEACHING INNOVATION
ACTIVITIES BASED ON PROFESSIONAL TRAINING
OBJECTIVES 141

Олександра Волошин, Лілія Ребуха
ЗНАЧИМІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОЦЕСІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ...147

Ірина Розман
ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ У
ПЕДАГОГІЦІ.....150

**СЕКЦІЯ 3. ІСТОРІЯ ОСВІТИ: ПОГЛЯД НА ІННОВАЦІЇ В
ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННІ..... 152**

Wanying Liu, Oksana Krychivska
WAYS AND MEANS TO IMPROVE THE MANAGEMENT OF THE
EDUCATIONAL INSTITUTION: HISTORICAL ASPECTS 152

Li Yishu, Antonina Demianiuk
INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION
SYSTEM: HISTORICAL MILESTONES..... 153

Віра Козловська
РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ІСТОРИЧНОМУ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....155

Лілія Ребуха, Мирослава Левко
ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОРДОННОГО І ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ
УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В СФЕРІ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНІ
АСПЕКТИ.....158

**СЕКЦІЯ 4. УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА.....160**

Діана Шевчук СТИЛІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	160
Iryna Bilous Weiwei Zhou IDEAS OF HUMAN-CENTEREDNESS IN THE MANAGEMENT OF GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS	163
Iryna Bilous, Hangjun Ge MANAGEMENT OF THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF THE PEDAGOGIK.....	166
Yinchai Chen, Savitska Victoriia CONCEPTS, CRITERIA AND LEVELS OF SUCCESSFUL PEDAGOGICAL COMMUNICATION.....	167
Iryna Bilous Junjie Huang MANAGERIAL COMPETENCE OF THE HEAD IN THE MODERN SCHOOL	172
Zhao Shumeng Savitska Victoriia THE STRUCTURE OF THE EDUCATIONAL ORGANIZATION AS AN OBJECT OF MANAGEMENT.....	174
Катерина Букавин УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ЗАКЛАДАМИ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	177
Rui Huang FORMATION (CONDITIONS, MEANS, APPROACHES, MODEL) OF READINESS OF THE ADMINISTRATOR TO THE ACTIVITY IN THE CREATIVE ENVIRONMENT).....	180
Наталія Шостак ІННОВАЦІЙНА УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЮ УСТАНОВОЮ	183
Lingling He, Savitska Victoriia STYLES OF MANAGEMENT OF PEDAGOGICAL WORKERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	185
Chengling Yu IMPROVEMENT (MODERNIZATION, OPTIMIZATION) OF EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT FUNCTIONS	187

Weijun Zhu, Savitska Victoria ON THE MODERN TREND OF HIGHER EDUCATION	190
Лілія Ребуха, Павло Барладин УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	194
Лілія Ребуха, Алла Сушиліна РОЛЬ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЮ УСТАНОВОЮ	196
Лілія Ребуха, Андрій Ганіч ЗНАЧИМІСТЬ МОТИВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ОСВІТНИМИ ЗАКЛАДАМИ	199
Лілія Ребуха Євгенія Ковач УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ В ОСВІТНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	202
Лілія Ребуха Алла Сушиліна СТИЛІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	204
Роман Грабас НАПРЯМКИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	204
Xiaoxuan Gao MODERN INNOVATIVE MANAGEMENT TECHNOLOGIES (TIME MANAGEMENT, PUBLIC RELATIONS, COACHING, ETC.) MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION	209
СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	213
Світлана Калаур, ПОТЕНЦІАЛ АКМЕОЛОГІЧНОГО ТА АДАПТИВНОГО ПІДХОДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ.....	213
Віктор Кавецький РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТІ.....	217

Роман Брик ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ	222
Iryna Bilous Yang Ziyue CONTINUING EDUCATION: CONCEPTS, FUNCTIONS AND PRINCIPLES	228
Олена Коноплицька МОВНОКОМУНІКАТИВНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ.....	230
СЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА: НОВІ ІДЕЇ ТА НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ.....	
Всеволод Любасюк СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ	235
Максим Квасницький ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	238
Олеся Литвиненко ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	240
Лілія Ребуха, Ірина Кебкал РОЗВИТОК SOFT SKILLS В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ЯК ВАЖЛИВА УМОВА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	243
Лілія Ребуха, Вероніка Кравчук СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	245
Ольга Главацька САМООРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОГОПЕДА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ	249
Наталія Гуменюк, Ганна Жекало ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ МЕДИЧНОГО.....	253

Анастасія Кармазин, Володимир Валігура
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АДАПТАЦІЇ ДО
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 257

Тетяна Надвинична, Надія Позняк
АДАПТАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ МАЙБУТНІХ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ..... 259

Арсен Кав'як
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВСТВА У
СТУДЕНТІВ ЗВО.....262

Ірина Лойовська
КЕРОВАНІСТЬ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ Я-
КОНЦЕПЦІЇ264

Марія Голосна
СОЦІАЛЬНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОЇ
ПОВЕДІНКИ..... 266

Ірина Туровська
ЯКІСНЕ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМ КОЛЕДЖЕМ НА ЗАСАДАХ
АКМЕОЛОГІСНОГО ПІДХОДУ 270

**СЕКЦІЯ 7. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНОЇ
ОСВІТИ...273**

Оксана Шукатка
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ 273

Аліна Логвиненко,
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОЗДОРОВЧИХ ТРЕНУВАНЬ ЗІ
ЗНИЖЕННЯ ЖИРОВОЇ МАСИ... 275

Олександр Мацек,
ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ ВЕРХНІХ
КІНЦІВОК 279

Роман Нерода, Наталія Беспалова
ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ І
ПІДЛІТКІВ283

Вікторія Ткачук, Наталія Беспалова РОЛЬ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ В РОБОТІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ.....	286
Олег Тарновський ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВОГО РОЗВИТКУ РУХОВОЇ ФУНКЦІЇ ЮНИХ ГРАВЦІВ У МІНІ-ФУТБОЛ ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЇ ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	290
Богдан Возняк ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СПОРТИВНИХ ТА РУХЛИВИХ ІГОР У СПЕЦІАЛЬНІЙ ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ БОРЦІВ.....	296
Діана Свістільницька ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТСЬКИХ СПОРТИВНИХ СЕКЦІЯХ.....	303
Олександр Мудрий ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	308
Яна Ткач ЗМІСТ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТІЛЕСНО-РУХОВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТОК.....	313
Анастасія Коваль АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ БАСКЕТБОЛІСТІВ СТУДЕНТСЬКИХ КОМАНД	318
Дарина Співак АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	323
Наталія Лупу СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ	329
Олександр Тугарєв ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФУТБОЛЬНОГО РЕЗЕРВУ.....	336

Артур Ярмошук
АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ БІАТЛОНІСТІВ НА ОСНОВІ
КОМПЛЕКСНОГО СПОЛУЧЕННЯ НАВИКІВ СТРІЛЬБИ І СПЕЦІАЛЬНОЇ
ДИСТАНЦІЙНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ 339

Liliya Rebukha, Li Bingze
SPORTS TALENTS TRAINING UNDER THE INTEGRATION OF
SPORTS AND EDUCATION..... 344

СЕКЦІЯ 1.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Оксана Гомотюк
доктор історичних наук,
професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
декан соціально-гуманітарного факультету,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ «М'ЯКИХ НАВИЧОК» У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний ринок праці характеризується постійною трансформацією та появою нових вимог до фахівців різних спеціальностей. Це зумовлено розвитком технологій, повсюдною цифровізацією, зростання сфери послуг, збільшенням кількості нестандартних завдань у професійній діяльності [2, с. 134]. Однією з рис цієї трансформації стає затребуваність soft skills (м'яких/гнучких навичок), які не лише доповнюють професійні, а й формують так звані надпрофесійні навички (наприклад, комунікативність, самоаналіз, стресостійкість, тайм-менеджмент, критичне мислення, емоційний інтелект тощо) [4, с. 515].

Аналізуючи існуючі підходи щодо трактування розуміння переліку та обсягу «м'яких/гнучких» навичок, диференціюємо деякі значущі складники. Перша значуща особливість – це ідея, що ці універсальні поведінкові навички мають надпрофесійний характер, тобто є ресурсом кожної людини незалежно від спеціальності професіонала, приналежності індивіда до соціальної групи та інші можливі відмінності [1]. Друга не менш значуща характеристика – soft skills використовуються особистістю та демонструються в процесі комунікації. Тобто soft skills є поведінковими навичками, від яких залежить ефективність організації та продуктивність діяльності команди.

У професійній діяльності специфічні soft skills допомагають пом'якшити та оптимізувати процес адаптації в реальній практиці після закінчення закладу освіти, забезпечують соціальну та професійну мобільність.

Розвиток гнучких поведінкових навичок відбувається завдяки професійному та повсякденному досвіду. Загалом ці навички відіграють важливу роль у звичайному суспільному житті та у вибудовуванні кар'єри в конкретній.

З іншого боку «гнучкі» навички є своєрідною психологічною готовністю особистості до дорослого життя [3, с. 450]. У практиці закладу вищої освіти розглядається як комплекс навичок, умінь та здібностей студентів, які формуються з урахуванням «життєвих» навичок, накопичених на попередньому етапі власного розвитку, і є основою системи надпрофесійних компетентностей, що дають змогу зреалізувати себе у професійній діяльності, міжкультурній та міжособистісній комунікації [3, с. 452].

Водночас, акцентуємо увагу на тому, що комплекс soft skills сучасного фахівця відображає такі соціально-комунікативні навички: вміння працювати в команді, здатність здійснювати посередницькі функції, уміння здійснювати продуктивну та ефективну комунікацію. Тут важливо наголосити, що у майбутніх фахівців безсумнівно формуються і професійні компетентності, які ще називають hard skills.

Водночас, у професійній діяльності значну увагу в оцінці «гнучкості» співробітників та претендентів приділяють стресостійкості, соціально прийнятній поведінці, емоційному інтелекту. Також до гнучких навичок зазвичай відносять: здатність підтримувати комунікацію; високу адаптивність до умов командної роботи; навички ефективного управління робочим часом (тайм-менджмент); різноманітні лідерські якості [2, с. 137].

Загалом єдиної класифікації та системи пріоритетів «гнучких» навичок не існує. У кожній професії та в кожній компанії власні навички та пріоритети. Ускладнення та інформатизація професійної діяльності породжують дедалі оригінальніші типології, однак вони далекі від досконалості, оскільки, як і будь-які теоретичні конструкти, є набором типів, що не співвідносяться з практикою.

Наведемо найуніверсальнішу та найзбалансованішу модель. Отже,

умовно soft skills доцільно розподілити на чотири функціональні групи:

1) соціальні навички чи компетентності, що визначають успішний досвід взаємодії з людьми (емоційний інтелект, комунікативність, здатність адекватно реагувати на критику та приймати її, навички успішного вирішення конфліктів під час виконання спільних завдань);

2) особистісні компетентності (якості) – висока вмотивованість та орієнтація на результат, тайм менеджмент, стійкість до стресових ситуацій;

3) інтелектуальні навички (аналітичне мислення, освіченість, здатність бачити проблему та шляхи її вирішення з різних позицій);

4) лідерські якості (прийняття рішень та делегування обов'язків, навички побудови команди (тім-білдингу) – постановка завдання, уміння мотивувати виконавців тощо, відповідальність).

Таким чином, проблема формування гнучких навичок студентів, яка актуалізувалася в сучасній освіті, значуща актуальна для випускників закладів освіти. Вона спонукає до пошуку інноваційних форм та методів організації навчання, трансформації змісту традиційних навчальних дисциплін, впровадження навчальних курсів щодо формування гнучких навичок та створення умов для науково-дослідної діяльності студентів.

Список використаних джерел:

1. Наход С. А. Значущість «Soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій». *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5, Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2018. Вип. 63. С. 131–135.

2. Botke J. A., Jansen P. G. W., Khapova S. N., Tims M. Work Factors Influencing the Transfer Stages of Soft Skills Training: A Literature Review. *Educational Research Review*. 2018. Vol. 24. P. 130–147.

3. Clokie T. L., Fourie E. Graduate Employability and Communication Competence: Are Undergraduates Taught Relevant Skills? *Business Professional Community Quarterly*. 2016. Vol. 79 (4). P. 442–463.

4. Tholen G., Relly S. J., Warhurst C., Commander J. Higher Education, Graduate Skills and the Skills of Graduates: The Case of Graduates as Residential Sales Estate Agents. *British Educational Research Journal*. 2016. Vol. 42(3). P. 508–523.

Анатолій Фурман
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ОСВІТОЛОГІЇ ЯК ІНТЕГРАЛЬНОГО НАУКОВОГО НАПРЯМУ

Сфера освіти є надскладним, саморозвитковим, людиновимірним, рекурсивним і поліпредметним об'єктом дослідження. Із середини ХХ століття і донині в англomовному світі вона підлягає системному вивченню у форматі *едукології* як науки, міждисциплінарного комплексу, або окремої організованості наукових знань про освіту та освітній процес (див. [4]). Однак, крім домінантного емпіричного зорієнтування і суто описового характеру цих дослідницьких розробок, зарубіжні вчені припускають дотепер нездоланної для них методологічної помилки – спираються на однопараметричну модель виявлення й умістовлення предмета освітології як соціогуманітарної науки. Водночас на просторах зросійщеного педагогічного олімпу на рубежі останніх століть виник термін «*освітознавство*» (рос. – «*образованиеведение*»), який по суті є очевидною калькою відповідного англійського слова. У рамках цієї версії становлення науки про освіту переважно в некласичному стилі теоретизування здебільшого агітаційно декларуються, а не розлого умістовлюються принципи, закони, структура освітознавства, його зв'язки з етикою та культурою, практико-методичне і психолого-педагогічне забезпечення.

В Україні *ідея освітології як синтетичної наукової дисципліни*, котра б інтегрувала знання різних наук на якісно новому рівні їх об'єднання і співорганізації, була неодноразово артикульована нами у 1995-98 роках на курсах директорів опорних шкіл та керівного складу освітньої галузі в Державній академії керівних кадрів освіти (м. Київ). На сьогодні паралельно функціонують *дві наукові фундації*, що ґрунтовно розробляють у філософському, теоретичному, методологічному, науково-прикладному

аспектах проблеми даної поліпредметної сфери. Це – чинна авторська наукова школа [1; 2] і науково-дослідна лабораторія освітології Київського університету іменні Бориса Грінченка, що працює під керівництвом В.О. Огнев'юка [3]. У їхньому творчому доробку **освітологія** витлумачується як: 1) синтетична наукова дисципліна, котра інтегрує нове міжпредметне наукове знання у взаємодоповненні чотирьох її метасистемних складових: а) теорії освітньої діяльності, б) вітакультурної методології як виняткової практики професійного методологування, в) інноваційної моделі модульно-розвивальної освіти, г) фундаментального соціально-психологічного експерименту на предмет створення зон локального – інтенсивно-розвивального, соціокультурного – освітнього простору (А.В. Фурман); 2) науковий напрям, головним завданням якого є розвиток сфери освіти як цілісного суспільного феномену, що сприяє духовному, культурному, соціально-економічному і науково-технологічному функціонуванню, відтворенню і розвитку суспільства (В.О. Огнев'юк).

Для унаочнення результатів порівняльного аналізу фундаментальних досліджень двох українських науковців-освітологів І.С. Ревасевич подає у формі таблиці, зміст якої сутнісно репродукує їх творчі напрацювання в обґрунтуванні основних (об'єкта, предмета, принципів, методу) і похідних параметрів здійсненого ними професійного пошуку [4, 63]. Загалом вона висновує таке: більш методологічно зрілою і теоретично цілісною є *освітологічна система А.В. Фурмана*, що підтверджує як наведена четвірна мислесхема, так і розлогий та добре структурований зміст методологічної план-карти освітології [5].

Об'єктом освітології у нашому витлумаченні є вітакультурний простір суспільства, що взаємодоповнює дві сфери: а) *видимий* освітній процес, або так звану *формальну освіту* (школи, інститути, культурні осередки тощо), і б) *невидимий* освітній процес, тобто *неформальну освіту*, котра неочевидно, проте реально і дієво розгортається на кількох рівнях – людства, соціуму, великих і малих груп, окремої людини. Звідси закономірний поділ освітології

залежно від спрямування пізнавальної творчості – *на традиційну та інноваційну*.

Предмет освітології – ідеї, принципи, категорії, закономірності розвитку, функціонування, управління та самоорганізації освітнього простору (міжконтинентального, загальнодержавного, регіонального, локального, ситуативного) у єдності його двох сфер – видимої (формальної) і невидимої (змістової) [6, с. 7]. Власне мовиться про дворівневість розвиткового функціонування предметного поля освітології, з яким засадниче пов'язаний її інтеграційний характер як полідисциплінарної науки, скерованої на якісно відмінні сегменти і підсистеми освіти.

Виявити внутрішні лінії та інваріанти психокультурного розвитку людини в освітньому просторі докільця у складній картині її дій і вчинків дає змогу *основний метод* освітології – **вітакультурного обґрунтування** [7, с. 8-9]. Він виконує дві глобальні функції: а) є *мисленнєвим інструментом* пошуку, з'ясування і ґрунтового розуміння прихованих у сфері невидимого освітнього процесу причин, закономірностей та інваріантів (траєкторій) психокультурного розвитку; б) реалізується як *наукова програма* соціально-психологічного проектування цілісного модульно-розвивального циклу в системі інноваційної перебудови сучасної оргтехнології навчання у середній і вищій школі.

Основні завдання освітології:

1) обґрунтувати освітологію як *синтетичну наукову дисципліну*, котра інтегрує на якісно нових рівнях теоретизування-методологування щонайменше вісім сфер упередметненого наукового знання – філософію, соціологію, культурологію, антропологію, психологію, педагогіку, фізіологію, методологію;

2) розробити три дисциплінарних сегменти освітології залежно від її змістовного спрямування – *загальна, традиційна, інноваційна*, а також створити чотири предметних гілки, зважаючи на критерій головного функціонального навантаження імовірного наукового знання – філософська,

теоретична, прикладна і практико зорієнтована освітологія;

3) інтегрувати нове міжпредметне раціональне знання на взаємодоповненні чотирьох її метасистемних складових (теорії освітньої діяльності, вітакультурної методології, інноваційної моделі модульно-розвивальної освіти, освітологічного експерименту [8], а в перспективі замінити традиційну освітню модель на інноваційну, основне завдання якої – добування, збагачення, поширення і творення кращого етнонаціонального і загальнолюдського досвіду на українській землі [7, с. 6-7].

До здобутих **дослідних фактів** належать дві тенденції, котрі мають достатнє обґрунтування: *по-перше*, реально визначальною для духовної аури суспільства завжди є невидима сфера освітнього процесу, хоч інституційована зовні стимулює чи гальмує її певний розвитковий характер; *по-друге*, завжди існує певна суперечність між цими сферами, котра може набувати форм невідповідності, діалектичної чи антагоністичної протидії. У будь-якому разі *злоякісний конфлікт* між видимим і невидимим пластами глобального освітнього поліпроцесу в українському суспільстві очевидний, на що наочно вказують симптоми його хронічного захворювання: корупція, хабарництво, злочинність, хамство, заздрість, підлабузництво. На диво прикметно, що ці симптоми не можна зліквідувати навіть найрадикальнішими заходами у царині формальної освіти, видимої політики. Ось чому вони не тільки паразитують на культурному тілі соціуму, а й розвиваються у симптомокомплекси, тобто є самодостатніми руйнівними проблемами держави і суспільства.

Серед обсяжного набору власне **експериментальних факторів**, що отримані нами упродовж тридцятирічної практики фундаментального експериментування, визначальними є ті, що свідчать про: а) *реальність модульно-розвивального навчання* як якісно нового способу і типу організації освітнього процесу в середній і вищій школі за психосоціальними принципами і закономірностями безперервної полідіалогічної взаємодії наставника і наступників; б) *можливість особистої причетності до повноцінної освітньої*

діяльності не лише вчителів і викладачів, а й учнів та студентів, яка оргтехнологічно розгортається від теоретизування і нормонаслідування до світоглядного збагачення досвіду, культуро- і самотворення кожного; в) наявність неочевидної освітньої дійсності, що присутня у будь-якому вітакультурному довкіллі, що аж ніяк не означає, що вона не впливає на функціонування, розвиток та самоуправління колективної та індивідуальної суб'єктності; навпаки, пояснення її природи, організованого наукового проектування і конструювання потребують високодосконалого теоретизування та професійної методологічної рефлексії [5, с. 8].

Список використаної літератури:

1. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 980 с.
2. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
3. Освітологія: витоки нового наукового напрямку: монографія / за ред. В.О. Огнев'юка. Київ: ВП «Едельвейс», 2012. 336 с.
4. Ревасевич І.С. Методологічна рефлексія складників освітології як інтегрального наукового напрямку. *Психологія і суспільство*. 2014. №3. С. 57-67.
5. Фурман А.В. Методологічна план-карта освітології як синтетичної наукової дисципліни. *Вітакультурний млин*. 2006. Модуль 4. С. 4-18.
6. Фурман А.В. Освітологія як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу. *Вітакультурний млин*. 2006. Модуль 3. С. 4-9.
7. Фурман А.В. Постаня освітології, або похід за горизонти відомого. *Психологія і суспільство*. 2003. №4. С. 5-9.
8. Фурман А.В. Теорія освітньої діяльності як метасистема. *Психологія і суспільство*. 2001. №3. С. 105 – 144; 2002. №3-4. С. 20-58.

Вікторія Савіцька
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ІМПЕРАТИВ ЇЇ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

У сучасних умовах активно здійснюється модернізація вищої освіти, важливим аспектом якої є цифрова трансформація. Драйвером цифровізації є формування цифрового суспільства та становлення цифрової економіки. Нині, як зазначає О. Подденежний, з огляду на перехід суспільства на новий рівень розвитку технологій обробки великих даних, блокчейн, Інтернет-речей, цифрових та інтелектуальних інформаційних технологій, інформатизація переходить на наступний рівень розвитку – в епоху цифровізації [5]. Тобто сучасне людство вступило в епоху цифровізації, яка змінила епоху інформатизації та комп'ютеризації.

Інтенсивне впровадження цифрових технологій у життя сучасного суспільства, формування інформаційного простору та розвиток електронних освітніх систем спричинює становлення інноваційних науково-педагогічних уявлень щодо організації освітнього процесу студентів закладів вищої освіти (ЗВО), якісному переосмисленню підходів до освіти, а також пришвидшує темпи його розвитку [2, с. 22]. Повсюдне впровадження у систему освіти та освітній процес цифрових та інформаційних технологій є загальноосвітньою тенденцією і одним з найзначущіших процесів, що відбулися у системі освіти за останнє десятиліття.

Тому *цифровізація* – це процес, що став невід'ємною частиною розвитку сучасної освіти. Як доцільно зазначає О. Дущенко, *цифрова трансформація освіти* – це оновлення планових освітніх результатів, змісту освіти, методів та організаційних форм навчальної роботи, а також оцінювання досягнутих результатів у швидко мінливому цифровому середовищі з метою

кардинальної оптимізації освітніх результатів кожного учня/студента [3, с. 42].

Формування цифрового освітнього середовища – це стратегічне завдання, яке вирішується шляхом розвитку та широкого впровадження електронного навчання на основі цифрових, яке є пріоритетним напрямом та займає особливе місце у світовому освітньому просторі. Адже сучасні цифрові технології дають можливість забезпечити кожному студенту індивідуалізацію освітньої траєкторії, методів та темпу освоєння освітнього матеріалу [1].

Основними драйверами цифровізації вищої освіти є:

1. Підвищення конкурентоздатності закладу вищої освіти на основі зростання привабливості навчання для студентів, а також зниження обсягу «класичного» аудиторного навантаження та збільшення професорсько-викладацького складу (можливості індивідуалізації тимчасової траєкторії освітнього процесу, індивідуалізації змісту освітніх програм, оптимізації динаміки оновлення освіти тощо).

2. Підвищення доступності освітніх послуг та розширення контингенту закладів освіти. Це пов'язано зі збільшенням цільових аудиторій закладів вищої освіти та спрямовано, насамперед, на іноземних студентів. Також сюди варто віднести виняткові маркетингові можливості, що відкриваються під час використання інформаційно-комунікаційних технологій.

3. Пошук резервів підвищення ефективності управління. Тут ключовими моментами є знаходження тригерних точок для прийняття управлінських рішень, можливість моделювання наслідків розвитку ситуацій, моніторинг конкретної ситуації у режимі «реального часу».

Здійснений теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури дав змогу виокремити такі *основні ознаки сучасного етапу цифровізації освіти*, які необхідні цілісно реалізовувати в їхньому взаємозв'язку у побудові освітнього процесу ЗВО:

- наявність єдиного інформаційного середовища або цифрової освітньої системи, які вирішують завдання, визначені людиною, але водночас діють незалежно (тобто без її участі);

- управління навчанням та активна адаптація освітнього контенту здійснюється на основі використання великих обсягів даних щодо динаміки та перебігу вивчення студентами модулів, дисциплін та навчального плану загалом, аналітичних та прогностичних функцій або цифрового двійника студента (наприклад, вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії, оптимальний підбір освітнього контенту тощо);

- використання перспективних інноваційних технологій, наприклад технологій штучного інтелекту, блокчейн, технологій віртуальної та доповненої реальності, хмарних технологій тощо;

- активну комунікацію всіх учасників освітнього процесу, що сприяє формуванню цифрових компетентностей із застосуванням сучасних цифрових технологій;

- пряме підключення до цифрових електронних ресурсів, інформаційних систем, баз та сховищ даних;

- здійснення персоналізовано-результативного навчання, тобто досягнення освітніх результатів, сформованих на основі персональних запитів студентів.

На основі здійсненого аналізу цифровізації навчання виокремимо шість основних інструментів, які покликані підвищити якість онлайн-навчання та забезпечити адекватне та ефективне використання цифрових технологій.

1. *Упорядкування (складання) планів готовності до несподіваних проблем.* Оскільки всі дисципліни (курси) переведені в режим онлайн навчання, комп'ютерні сервіри можуть не мати можливості приймати велику кількість нових користувачів, що викликає перевантаження та збій роботи платформи онлайн навчання. Для своєчасного вирішення всіх непередбачуваних питань викладачі повинні підготувати план В або навіть план С до початку занять та заздалегідь поінформувати студентів.

2. *Розділення навчального матеріалу на дрібніші структурні одиниці з метою зосередження студентів на онлайн-навчанні.* Тому викладачам необхідно «розумно» розбити зміст навчання на вузкі теми та

використовувати модульний метод навчання. Тобто на основі забезпечення чіткої структури знань у навчальному плані, викладачам рекомендується розповсюджувати контент стандартної лекції (теми) на кілька невеликих модулів, кожен з яких триває приблизно 20–25 хвилин [4, с. 102].

3. *Використання голосу.* У традиційному очному навчанні важливими інструментами є мова тіла, вираз обличчя і голос викладача. Однак, як тільки курс переходить в онлайн-формат, можливості невербальної функціональної комунікації стають обмеженими, і лише голос може функціонувати в повному обсязі. Тому в онлайн-навчанні викладачам необхідно максимально використовувати інструменти словесного спілкування (інтонації, тембр голосу, темпоритм мови, дикцію тощо).

4. *Організація технічної підтримки викладачів.* З огляду на те, що значна кількість викладачів не мають великого досвіду роботи на освітніх онлайн-платформах, особливо значущою є підтримка технічних асистентів, які також мають змогу надавати консультації та відповідати на запитання недостатньо підготовлених студентів, використовуючи електронну пошту, соціальні мережі та месенджери.

5. *Мотивація до активної позааудиторної діяльності (навчання).* Порівняно з традиційними лекціями викладачі мають менший контроль над онлайн-навчанням, а студенти з більшою ймовірністю пропускають заняття. Таким чином, прогрес онлайн-навчання та його ефективність значною мірою залежать від мотивації та самоконтролю студентів. Для цього викладачам необхідно використовувати різноманітні методи, щоб модифікувати домашні завдання та мотивувати студентів до активного навчання в аудиторіях.

6. *Ефективне поєднання онлайн та самотійного навчання.*

Таким чином, цифрові технології визнаються сучасними та перспективними засобами, здатними не лише розширити освітні можливості всіх категорій студентів, а й модернізувати існуючі технології навчання. Значущими умовами цифрової модернізації ЗВО є розвиток цифрових ресурсів, інформування викладачів щодо можливостей цих ресурсів,

підвищення їхньої компетентності в ІТ-напрямі, і, водночас, – надання їм свободи методичного самовияву та свободи вибору засобів здійснення освітнього процесу в ЗВО. Важливо пам'ятати, що це все лише засіб, а не форма навчання, і що можливості цифрового дистанційного навчання дуже обмежені.

Список використаної літератури:

1. Бабаєв, В. М., Стадник, Г. В., & Момот, Т. В. (2019). Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки*, 2, 2–9.
2. Биков, В. Ю. (2019). Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку*. Матеріали методол. семінару НАПН України. (Київ, 4 квітня 2019 р). (с. 20–26). Київ.
3. Дущенко, О. (2021). Сучасний стан цифрової трансформації освіти. *Фізико-математична освіта*, 28 (2), 40–45.
4. Морзе, Н., Буйницька, О., & Варченко-Троценко, Л. (2016). *Створення сучасного електронного навчального курсу в системі Moodle: навч. посіб.* Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 232.
5. Подденежний, О. (2021). Управління цифровою трансформацією освіти: сучасний науковий дискурс. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 6 (1), 105–110.

Lu Jialin

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
"Management of educational institutions",
West Ukrainian National University (Україна)

TRAINING POTENTIAL IN PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

How to choose the talent training mode that is most in line with the reality of running colleges and universities is a prominent problem in front of scholars. Therefore, it is particularly important to choose the talent training mode that is most in line with the nature and reality of running a school. In terms of theoretical and practical training modes, there will be differences between colleges and universities.

In the construction of talent training mode, determining "what kind of person to train", that is, the goal of talent training, is the most basic work. The talents cultivated by colleges and universities must adapt to the needs of the society. The orientation of talent training is mainly affected by external factors such as social requirements for talent attributes, as well as internal factors such as the school's own education and teaching resources and the law of students' success. Therefore, the status, type, level of training talents and different ways of growth of a university in the national higher education system determine that its talent training modes must be different and diverse from each other [3].

What kind of people and how to cultivate people in Colleges and universities should also be reflected in a certain paradigm in theory and practice. The following is the talent training mode that has been adopted or is being explored by colleges and universities in China.

The 3 + 1 mode is the traditional talent training mode in Colleges and universities in China. It refers to that students study public basic courses and relevant professional theoretical knowledge in school in the first three years, and mainly complete the production practice teaching task in the internship unit in the next year, carry out graduation design or write graduation thesis, and participate in the development and research of the internship unit. The 2 + 2 mode refers to the centralized study of public basic courses in the first two years. Freshmen generally enter the school regardless of major, and then study professional basic courses and professional courses in the next two years. Universities with conditions can consider setting up basic education colleges to make the early teaching reflect the characteristics and unified requirements of their schools to the greatest extent. The 3 + 2 mode is also known as the system of changing classes or upgrading from junior college to college. It refers to those who have obtained the national recognition of junior college degree, and then pass the entrance examination held separately by the school, and directly insert them into the second grade of full-time undergraduate. After admission, they will enjoy the same treatment as full-time students[1].

Therefore, we must grasp the key links of teaching transformation and

integrate learning needs, quality and ability and behavior habits, so as to obtain the best quality of higher education. Specifically, it is to realize the transformation of three aspects and form three-dimensional integration:

- transform external learning requirements into students' internal learning needs;
- transform external knowledge, ideas and skills into students' internal quality and ability;
- transform students' internal quality and ability into external behavior habits [2].

The curriculum of colleges and universities is related to the reasonable knowledge structure and intelligent structure of students and the realization of training objectives. The curriculum of colleges and universities should consider the development trend of disciplines and majors, the structure of professional talents and the structure of social needs. Fully understand what kind of talents the country and society need and what kind of knowledge structure students need, and then determine the basic theories that students need to master and set up courses.

References

1. Zhang Qiong, Zhu Keqin A new probe into the training mode of financial talents in Independent Colleges. *Journal of Hubei Radio and Television University*, 2005 (8). P. 35.
2. Liu Ying, Gao Guangjun Reform and strategy of talent training in Colleges and universities. *Heilongjiang Higher Education Research*, 2011 (1). P 48.
3. Gao Jun, Zhu Shuhui, Sui Guorong On the effective path of innovative specialty training under the collaborative innovation mechanism. *Heihe journal*, 2016 (05). P 78.

Zhang Gege
Senior teacher of music disciplines,
Guangzhou Pearl-River Vocational College of Technology,
Guangzhou (China)

EDUCATIONAL INNOVATION OF DIGITAL TEACHING METHODS IN COLLEGE MUSIC TEACHING: STRATEGIES AND TECHNOLOGIES

With the continuous development of information technology, the application of computer technology has been involved in all aspects of people's production and life, and its application in modern education and teaching is also constantly enhanced. In college music teaching, using digital means can continuously improve the basis of music teaching, reform the teaching form, and use the advantages of science and technology to improve students' professional ability and technology. Digital music teaching is the music content that is edited and produced by computer simulated musical instruments. In college music teaching, the use of digital means for teaching can help students improve their grasp of the sound of various musical instruments, stimulate students' interest in learning, and improve teaching efficiency. Based on the application of digital music means in music teaching in colleges and universities, this paper puts forward the application strategies of digital means in music courses for your reference.

The digital and network development is constantly developing, the modern education technology is constantly updated by means, and the modern teaching technology of music teaching in colleges and universities is also constantly improving. At present, digital music is widely used and has become a music production method actively used by many musicians and artists. In the music teaching classroom, digital means are used to simulate various musical instruments for music editing, freeing students from boring and single theoretical learning, improving the sensory perception space, and mining more music creation inspiration for students in a short time. The key application of digital means in music teaching can not only improve students' learning efficiency of theoretical courses, but also

change the traditional teaching mode in form, bringing more teaching advantages to music courses in colleges and universities.

1、 Development of digital music education in China

With the continuous development of digitalization and network informatization, digital music has become an important form of modern music development in the high-tech era by simulating various instrument effects and completing music production. At present, digital music education has been gradually applied in various colleges and universities, bringing new learning forms to the theoretical teaching of composition technology in China, helping to change the teaching mode of traditional music education and professional music education, and providing a technical basis and diversified forms of dependence for exploring a new modern music education mode. In the 1980s, Wuhan Conservatory of Music pioneered the efficient integration of music and modern technology, and trained artistic talents who can use modern equipment to produce music content. As the professional model of Wuhan Conservatory of Music continues to mature, more and more schools have brought digital application changes to different music majors in different forms, and established an electronic music education system.

In 2001, China began to hold a seminar on digital music education, which was selected by the Digital Music Education Center of Beijing Normal University Law School to urge the continuous maturity and progress of digital music education in China. Later, the series of books entitled "Music Multimedia Courseware Making", which was compiled by Zhao Yishan, an associate professor of central music student, and Zhang Lulu, a teacher in Hangzhou, became an important reference for the research of digital music education in China. It also indicates that China's digital music education is becoming mature in continuous improvement. The Central Conservatory of Music combines modern science and technology with music production to create "electronic music composition", "electronic music production", "music recording" and other majors, fully combining music art with digital technology, and training technical creative talents of music specialty. More and more colleges and universities begin to pay attention to the perfect combination

of music education and modern science and technology, constantly improve the technology of teachers and students using computers to make music, improve the comprehensive quality of teachers and students, help them deeply explore computer music making technology, and improve the theoretical knowledge of composition technology.

In 2002, 12 conservatories of music established the "Chinese Musicians' Leisure Digital Music Education Society" in Beijing as a model university art school. In order to promote the continuous improvement and progress of music education in China, improve the application guidance of modern science and technology in the field of music education, modernize the systematic and standardized discipline system, and help China's digital technology music teaching continue to improve. Looking at the increasingly extensive development of electronic music in China, all colleges and universities have established the application of digital technology in music teaching to build modern composition technology and provide a demonstration for the future development of music specialty. At present, more and more basic music teaching and digital technology are combined in China, and more books in professional fields have been published one after another, providing diversified content and rich forms for the development of digital music education, promoting digital music education for the public, and providing more and more students with modern and high-quality music education.

2、 Characteristics and development requirements of digital music teaching

1. Characteristics of digital music teaching

1.1 Accuracy of digital music teaching

The application of digital technology in music education is mainly based on Internet technology and information transmission technology. Through the application of digital technology, the content information transmitted can be more accurately interpreted, which can effectively improve the accuracy of music symbols. Traditional music teaching completes technical training in an abstract form, which requires students to have strong artistic talent and hard practice after class. The application of digital technology in music teaching can express the range,

Hertz, timbre, etc. through accurate forms, and constantly improve students' learning and mastery of rhythm, beat, and interpretation style. And in music production, these of digital technology can also help improve the accuracy of music, and the processing of rhythm and style is more direct and accurate,

1.2 Musicality of digital music teaching

Digital music education is a teaching approach that combines traditional rainy and rainy education methods with digital technology to maximize their advantages. In traditional music teaching, teachers make more use of musical instruments to show music and give standard performance demonstration. Although teachers try to provide students with high level music presentation, there is always no complete and unified music. Using digital music software, music can be played in a more complete form, making it easier for students to experience the integrity and musicality of music. The application of digital music teaching means in college music curriculum can not only modify the music, but also present the most authentic music itself in infinite loop playing, and improve the musicality of music.

1.3 Integration of digital music teaching

The application of digital teaching means in the field of music teaching can not only bring more accuracy and musicality to music teaching, but also continuously expand the teaching content, draw inferences from one instance to make teaching innovation, improve students' understanding of music knowledge, and improve students' practice of music, timbre, rhythm and other contents. The application of digital technology in music teaching can bring more integrity, integrate, construct and disseminate knowledge. Digital technology music teaching can also deliver works of historical scenic spots well. In addition to improving students' understanding of music theory, it can also communicate with students about more content, background, etc., to provide more complete music teaching for students.

2. Development needs of digital music teaching

2.1 Digital teaching equipment

In the teaching of music theory courses in colleges and universities, the use

of digital music teaching means to complete the teaching requires a certain amount of digital teaching equipment. In the early stage, there is no need for overly complex equipment configuration, and appropriate digital equipment can be selected in combination with the actual music teaching situation of the school to meet the development of digital music teaching activities. In combination with the actual situation of the school, schools with high demand for music majors can introduce teaching configurations with better equipment quality and more complete software equipment. General music teaching needs can be equipped with some basic equipment that can meet the basic digital music teaching content. What needs attention is that the introduction of equipment needs to pay attention to the utilization and use efficiency of the equipment by music teachers in a timely manner, provide teachers with regular skills training opportunities, maximize the effect of digital equipment introduction, and improve the quality of music teaching in schools.

2.2 Stimulate students' innovative potential with the help of digital teaching

The application of digital music teaching methods in college music theory courses requires constant attention to teaching innovation, stimulate students' innovative understanding of music, and develop students' more musical potential. Digital music teaching requires teachers not only to pay attention to the theoretical knowledge of composition technology, but also to provide students with space for innovation and development by combining modern scientific and technological means, to help students improve their understanding of music content and music innovation ability while constantly improving their music production skills. We should find our own defects and deficiencies in learning, use digital equipment to solve them, improve learning efficiency, and improve the overall teaching effect of music course teaching.

3、Application Advantages of Digital Music Teaching Means in College Music Classroom

1. Stimulate students' interest in participating in music class

Different from other subjects, music learning requires a lot of time and energy to complete learning and creation, and requires students to have strong

interest and enthusiasm in learning. Digital music education will change the traditional music teaching form, combine it with digital technology, enrich the music classroom teaching form and content, create a more active learning atmosphere for students, help stimulate students' interest in classroom participation, and improve students' music creativity and innovative thinking. Traditional music teaching is conducted in a single and boring way. It is difficult for students to devote themselves to the study of music knowledge and attract students to explore the music field. Through digital technology, we can present more wonderful music content for students with various music materials, help students find instruments and music styles that they are interested in, make music classes interesting, and stimulate students' interest and enthusiasm in learning music subjects.

2. Intuitive music teaching form

Compared with theoretical disciplines, music classroom has more abstract discipline characteristics. Many theoretical knowledge of composition technology is less intuitive, and students have greater difficulty in learning. With the deepening application of digital technology in the teaching of composition, it is possible to visualize music. Traditional music teaching requires more students to experience music by relying on their own feelings. It not only takes a lot of time, but also has perception bias, which affects the effect of music learning. Students will be affected by teachers in singing. It is difficult to explore their own music style in imitation, and students cannot hear their own real voice in singing and learning, so it is difficult to have major professional improvement. Digital technology is used to display music teaching in a more intuitive form, so that students can use digital technology to find their own sound patterns and see their own suitable sound curves in an intuitive form, which can serve as a model for self-improvement and improve the quality of music creation.

3. Improve the efficiency of music teaching

In traditional music teaching, teachers need to strictly follow a certain process of teaching. Using digital technology to carry out music education can effectively save all kinds of tedious teaching steps, so that students can learn more

knowledge in a short time. In the music teaching links of colleges and universities, using computer technology to make music can bring more convenient and efficient forms of display, and constantly pull the distance between students and teachers, enrich music teaching resources, change traditional teaching forms, and promote students' learning efficiency of basic theoretical knowledge. With the help of digital music teaching form, students can master different ranges, timbre and rhythm content, use digital technology to write and play the learning content, and improve the efficiency of music knowledge learning.

Educational innovation of digital teaching method in college music teaching. It can effectively stimulate students' interest in learning, bring more music feelings to students, improve the quality of music classroom teaching in colleges and universities, promote students to constantly improve their own abilities, improve their own music literacy, and inject new teaching enthusiasm into traditional music teaching.

Reference:

1. Wang Yibing The Application of Digital Music Teaching Method in the Theory Course of Composition Technology in Colleges and Universities -- Comment on "Research on the Decomposition and Integration of Composition Technology Theory Course Teaching under the Digital Music Platform" [J] News enthusiast, 2017, (03): 104
2. Chen Rui An Analysis of the Application of Digital Music Teaching Means in the Course of Composition Technology Theory in Colleges and Universities [J] Theatre House (the first half of the month), 2014, (06): 104
3. Liu Jia An Analysis of the Application of Digital Music Teaching Means in the Course of Composition Technology Theory in Colleges and Universities [J] Popular Literature and Art, 2012, (12): 232

Canyang Hu

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychivska

Candidate Of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of
Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

CLOUD TECHNOLOGIES FOR INFORMATIZATION OF EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC SERVICES

To break it down to the most elementary level, **the benefits of cloud in education are around achieving the maximum result with minimal expense.** The “results” can vary depending on your desired outcome but can include cost savings, security, flexibility, IT simplification, and more.

Here are some of the big benefits of cloud across higher education, primary schools, and ed tech.

Gain flexibility

Cloud solutions for the education industry give organizations in the industry the flexibility to respond immediately to changes — like (just as a totally random example) moving suddenly from in-person to remote learning.

With the cloud, organizations can crank up or down resources as needed without all the time-consuming, costly, and (sometimes) painfully bureaucratic planning required to set up on-premises hardware.

Need access to bleeding-edge hardware to do the heavy lifting for research? **Cloud gives you access to the tech tools you need with a few mouse clicks, and you pay only for what you use.**

The cloud also gives the elasticity to automatically increase your tech capabilities to handle a rush of demand. With on-premises hardware, a sudden, unexpected rush of people accessing a server can bring everything to a halt. **But the cloud can scale up to handle demand automatically** — or make adjustments based

on your criteria.

Reduce costs and complexity

Cloud gives organizations flexibility — the kind ideal in budget-conscious organizations with ever-shifting needs, shrinking budgets, and ballooning demands. (Sound familiar?) When you only have to pay for what you use, you can have access to tools when you need them and not pay for them when you don't. Think about it like ordering a Lyft rather than buying a car.

A traditional IT approach to scaling up is expensive and slow. It takes planning, requires hardware at an upfront cost, and IT specialists to set it up and keep it running. With cloud, much of that work is handled by your cloud provider (e.g., Amazon Web Services or Microsoft Azure).

Humber College in Canada was able to save \$500,000 annually and improve their IT helpdesk service by investing in cloud.

It's important to note here, without the technical staff needed to plan and execute your cloud migration properly, cloud spend can get out of control. This is where building up cloud skills is essential. Moving to the cloud isn't inherently a money-saving move if done sloppily. (To oversimplify things a bit, let's return to our above example: taking a Lyft *can* be more expensive than owning a car if you're taking multiple too many long trips a day.) However, **cloud allows organizations to move from CapEx to a OpEx model** — or to move from big upfront investments to smaller, predictable monthly ones.

Maintaining tech is (literally) a full-time job. **Cloud simplifies IT and frees up educational IT staff to focus on organizational objectives** — rather than the tedious maintenance of hardware and software.

Ensure reliability, security, and compliance

The major public cloud providers run worldwide, world-class networks of cutting-edge facilities. They serve thousands of organizations in the education industry, which means they're most likely able to meet any reliability, security, or compliance requirements you might have.

Keeping sensitive student or financial data in the cloud rather than on a hard

drive can **prevent data from getting compromised if a device is stolen or misplaced.**

Cloud providers are able to **keep latency low and deliver near unparalleled data backup and disaster recovery.**

As opposed to custom-built solutions that may be frankensteined together, cloud providers can ensure your **tools are easily accessible to students, parents, teachers, and faculty anywhere on nearly any device** (with an internet connection, obviously).

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Проведений аналіз філософських, соціально-психологічних та педагогічних наукових досліджень стосовно сутнісних характеристик сучасної вищої освіти (В. Андрущенко, І. Бардус, Г. Васянович, І. Зязюн, В. Кушнір [237], В. Чайка, Г. Шевченко та ін.) засвідчує складні, проблематичні, неоднозначні та суперечливі процеси і факти, які мають місцев педагогічній практиці, змісті освіти, формах і методах освітнього процесу, його організації та управлінні освітою на всіх рівнях. Одночасно виділяються найбільш важливі тенденції розвитку вітчизняної вищої освіти, які відображають загальні світові процеси її зростання, що розкривається в особливих освітніх ситуаціях.

Нині ключові ідеї, принципи та орієнтири неминучих перетворень системи професійної підготовки у ЗВО закріплені державними нормативними документами (Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст., Закон України «Про вищу освіту», Концепція розвитку освіти України на період

2015–2025 рр., Національний класифікатор України, Національна рамка кваліфікацій та ін.), у яких пріоритетним напрямком модернізації системи освіти виступає кадрове забезпечення усіх суспільних сфер. Нині підготовка компетентних випускників повинна відповідати вимогам часу, й, водночас, випереджати його [4, с. 164–165]. Особливо випереджаюче значення освіти цінне при підготовці фахівців з управління закладами освіти, так як їх професійна діяльність безпосередньо пов'язана із сучасним громадянським суспільством та освітніми проблемами, які існують у ньому.

За традиційної університетської освіти студенту непросто самотійно оволодіти новітніми науковими надбаннями людства. Велика роль у цьому процесі належить викладачу, якому потрібно вчасно отримати й досягнути інформацію про значні світові наукові здобутки в стрімких змінах суспільного життя, пізніше трансформувати їх у зміст відповідної навчальної дисципліни та розробити її якісне навчально-методичне забезпечення для її подальшого доступного розуміння майбутніми фахівцями. Однак, змістове наповнення дисциплін навчальним матеріалом, за умов стрімкого зменшення часу між винаходом та його масовим використанням, швидко стає застарілим, що спричинює неодмінне відставання фахової підготовки від потреб сучасного суспільства [4].

Пошук оптимальних шляхів та вкрай необхідних способів розв'язання складної та різнобічної педагогічної проблеми практичного зреалізування освіти, спрямованої на ефективну, випереджаючу професійну підготовку майбутніх фахівців, сягнув широких масштабів. Світова наукова спільнота висунула припущення необхідності залучення інтеграційних процесів у вищу школу. Вектором руху у цьому напрямі слугує концептуальна інтеграція освітнього процесу на основі поєднання у змістовому наповненні дисциплін сукупності філософських, соціальних, психологічних та педагогічних підходів до усіх складових навчання [2, с. 9]. Важливим орієнтиром у діяльності освітніх закладів, що здійснюють підготовку фахівців з управління закладами освіти є їх направленість на формування у фахівців компетентнісних якостей,

мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці.

Вирішити окреслену комплексну проблему покликана фундаменталізація освітнього процесу, яка спрямовує навчання магістрів з управління закладами освіти у русло самостійного та швидкого адаптування до постійно змінних соціальних умов на засадах творчої універсалізації загальнометодологічних знань, умінь і внормованих навичок [5].

Для нової освітньої парадигми, цілеспрямованої на фундаменталізацію, характерна сучасна якісна освіта, що забезпечується змінами у підходах до навчального процесу, де студент, як активний центральний суб'єкт, опановує освіту в формі особистісно-привласненого знання. Набули змін стратегічні освітні цілі та завдання, загальнонауковий зміст і технології професійного навчання, які разом створюють умови для формування в освіченої особистості фахової культури та компетентності, творчої універсальності та високої ерудиції [3; 5].

Теоретичний аналіз освіти майбутнього фахівця з управління закладами освіти вказує на те, що нині їхня професійна підготовка проводиться відповідно до урахування головних концептуальних засад взаємовпливу освітянського простору й діяльності фахівців соціогуманітарної сфери, базується на філософсько-методологічних засадах та дослідженнях педагогічних аспектів проблем фундаменталізації професійної освіти фахівців різних спеціальностей (присвячені наукові роботи С. Гончаренка, М. Ковтонюк, І. Козловської, С. Семерікова, С. Сисоєвої, О. Теплицького, О. Школи та ін.), відстеженні професійного зростання майбутніх спеціалістів у вимірі європейського освітнього простору (М. Дмитриченко, В. Сидоренко), розгляді фундаменталізації як провідного принципу сучасної багаторівневої освіти (Г. Дутка), цілісності навчального процесу як основної характеристики фундаменталізації освіти (М. Дмитриченко), виокремленні, за допомогою дослідницьких методів навчання та методів проєктів, універсальних, базових знань та виведенні їх на ключові позиції (С. Семеріков, І. Теплицький, А. Коломієць), фундаменталізації освіти як ефективній умові підвищення

професійної підготовки майбутніх фахівців (І. Бардус) та ін. В працях науковців висвітлюється важлива роль фундаменталізації освіти у вивченні дисциплін та інтегрованих курсів й доведено її доцільне використання у професійному становленні фахівця за університетського навчання.

Однак невирішеною залишається педагогічна проблема розробки теоретико-методичних засад фундаменталізації професійної підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Управління закладами освіти» у вищій школі, розв'язання якої допомогло б здобувачам творчо підходити до фахової діяльності в майбутньому й сприяти вирішенню існуючої суперечності між професійною освітою і вузькопрактичною традиційною підготовкою. Проте, впровадження фундаменталізації освіти в навчальний процес ЗВО відбувається доволі повільно та, незважаючи на загальнотеоретичні засади, є специфічним для різних напрямів підготовки. Найбільша увага приділяється питанням фундаменталізації інженерної та інформатичної підготовки [1; 2], значно менше – гуманітарній [4;5].

Отже, віднаходження найоптимальніших шляхів і способів розв'язання окресленої педагогічної проблеми потребує врахування того, що ефективність зазначеної освіти визначається єдністю фундаментальної та професійної спрямованості навчання, де провідна роль відводиться принципу професійного скерування навчання у ЗВО, який за методичної направленості освіти завжди доповнюється принципом професійної спрямованості навчання.

Список використаної літератури

1. Баранівський В. Ф. Компетентність і фундаменталізація освіти як сучасні парадигми розвитку вищої освіти. *Вісник національного університету оборони України*: зб. наук. пр. 2011. Вип. 6. С. 282–285.

2. Васянович Г., Онищенко В. Дидактичні засади професійної освіти у контексті фундаментальних педагогічних теорій. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 6. С. 9–34.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2013_6_3

3. Шевчук С. Ф. До питання існування «двох наук» (фундаментальної і прикладної). *Соціально-економічні проблеми аграрного розвитку регіонів*: матеріали Всеукр. наук-практ. конф., (Житомир, 16 трав. 2017 р.). Житомир: ЖНАЕУ, 2017. С. 206–209.

4. Ребуха Л. З. Інноваційно-технологічні процеси до фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Вип. 3. С. 164–167.

5. Ребуха Л. З. Методологічні підходи до фундаменталізації змісту професійної освіти у вищій школі. *Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 5-6 трав. 2017 р.). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки і психології», 2017. Ч. 1. С. 98–100.

Ірина Голочинська
вчитель німецької мови,
Теребовлянський академічний ліцей
імені Ярослави Стецько (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ НА СУЧАСНОМУ УРОЦІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

В сучасних умовах школяреві необхідно засвоювати велику кількість матеріалу за короткий термін, а вчителю важливо зуміти мотивувати учнів, посправжньому зацікавити їх предметом. Іноземна мова вимагає дещо інших форм навчання ніж інших теоретичних предметів, оскільки мета учня під час вивчення іноземної мови не лише знати матеріал, але й вміти застосувати його в мовній ситуації.

Знання мови тепер вважається необхідністю. Учні, які відвідують початкову школу, можуть вибрати, яку іноземну мову вивчати. Часто їхні батьки обирають англійську, бо вона більш глобальна. На другому місці німецька мова як іноземна. Вимога сучасного суспільства полягає в тому, що кожен повинен добре володіти двома іноземними мовами.

Гра відіграє важливу роль на уроках іноземної мови. У процесі гри учні стають більш зосередженими, вчаться творчо підходити до виконання вправи і навчання в цілому. Такі уроки розвивають увагу, уяву, фантазію. Захопившись грою, діти не помічають, що навчаються. Вони відчують істотну емоційну та інтелектуальну підтримку, яка дає їм можливість вийти далеко за рамки їх нинішнього рівня знань і вмінь. До активної діяльності залучаються навіть пасивні учні.

Гра допомагає створити в класі доброзичливу атмосферу, бадьорий

настрій, бажання творити.

Мотивацією до вивчення цієї проблеми послужили власні спостереження щодо підвищення якості знань, росту зацікавленості, активності під час проведення гри. Як показує практика, у життєдіяльності дитини, разом із працею, навчанням, мистецтвом, спортом створюються необхідні емоційні умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості. Для педагога – це інструмент виховання, що дає змогу повністю враховувати вікові особливості дітей і підлітків, розвивати ініціативу, створювати атмосферу розквітості, самостійності, творчості та умови для саморозвитку.

Актуальність полягає в тому, що підходи до навчання іноземних мов у школі за останні роки зазнали суттєвих змін. Сьогодні крім функціональної письменності сучасна освіта в галузі іноземних мов покликана забезпечити соціальну адаптацію учнів, сприяти їх суспільному і громадянському самовизначенню. Тому разом із формуванням інформаційної культури учнів усе більш актуальною є активізація виховної діяльності в процесі навчання іноземних мов. Застосування гри на уроках іноземної мови в школі є одним із найефективніших підходів навчання, вона полегшує засвоєння досить складної інформації для дитини, активізує її уважність, а також виробляє «вміння навчатися» самостійно.

Гра – одна з найважливіших сфер життєдіяльності дитини. Зливаючись з працею, навчанням, мистецтвом, спортом, вона забезпечує необхідні емоційні умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості. В руках вчителя, вихователя вона стає інструментом виховання, що дає змогу повніше врахувати вікові особливості дітей, розвивати ініціативу і самодіяльність, створювати атмосферу свободи, творчого розквічення в колективі та умови для саморозвитку.

Ряд методистів, зокрема: Г.Р.Григоренко, М.П.Васильченко, Н.В.Кудикіна вважають гру формою спілкування людей. І справді, поза контактами, взаємодією, взаєморозумінням ніякої гри між людьми бути не може. Разом з тим спілкування слід розглядати і як головне енергетичне

джерело гри, яке підсилює її емоційний бік (залежно від характеру між особистісних стосунків у грі; від того, чи дотримуються в грі не лише правил, а й культури спілкування: відсутні окрики, грубість, глузування тощо; залежно від наявності в кожного рівних можливостей для самовизначення в товариському середовищі)

Хочу зазначити, що існують творчі ігри, в процесі яких добре розвиваються творчі здібності дітей, які дозволяють їм відображати оточуючу їх дійсність. Головна особливість творчої гри – наявність уявної ситуації, в якій дитина має можливість включатися в різні події, виконувати будь-які дії, спілкуватися з своїми ровесниками. В творчій грі дитина творить оточуючу її дійсність. Гра повинна бути вільною та самостійною діяльністю, яка виникає по ініціативі дитини. Примус до гри перетворює її в регламентовану діяльність. Учитель повинен надихати дітей на творчість у грі. Ці ігри сприяють психологічній розкріпаченості та свободі прояву особистісного “Я”

О.Д.Жорник зазначає, що при використанні гри можуть виникати і певні труднощі. Одними з найважливіших є:

1. Учні не вступають у гру або вступають у неї формально. Це буває на початковому етапі роботи з комунікативними іграми і тоді, коли ігровий етап навчальної роботи не підготовлений вчителем. Тому, ігровий етап педагогу треба готувати ретельно: програти найважчу роль самому, вибрати ініціативних і підготовлених виконавців, забезпечити „суперечки” у вигляді записів на дошці, діалогів-зразків, ілюстрацій і реквізитів, пояснити учасникам гри їхню тактику. Іноді для цього достатньо показати, що перед учнями стоїть корисне, потрібне, але цілком традиційне завдання, яке вони вміють вирішувати. Можна перефразувати завдання.

2. Гра затягується, або учасники не можуть знайти вірного вирішення. Вчитель вводить додаткові обставини, що допомагає учням досягти мети, підказує відповідь.

3. Гра затягується, бо учасники відволікаються в діях на інші завдання – вчитель повторно формулює завдання.

4. Гра затягується, бо учні не можуть налагодити взаємодії – вчитель уточнює їм ролі.

5. Гра закінчується швидко, бо учасники йдуть до мети найкоротшим шляхом – учитель створює додаткові умови, які примушують учнів більш активно використовувати знання.

6. Гра переходить у конфліктну ситуацію. Вчитель знімає конфлікт, ліквідуючи предмет суперечки, вводить у гру нових учасників.

7. Учні не включаються у гру, а лише стимулюють ігрову діяльність. Вчитель ще раз формулює мету учасників або змінює їх, іноді зупиняє гру, знову формулює і мотивує установку і підкреслює спільну позитивну емоційність.

Отже, ігри допомагають спілкуванню, сприяють передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Більшість учнів оцінюють ігри позитивно, вбачаючи в них велику практичну користь. Вчені вважають, що оволодіння формами усного іншомовного спілкування можливо тільки за допомогою ігор, причому успішність гри залежить від рівня і старанності її підготовки, правильності організації, регулярності застосування даного прийому навчання і, звичайно, від майстерності вчителя і його відданості своїй справі.

Прийом гри має безсумнівну дидактичну цінність, адже гра сприяє ефективному засвоєнню матеріалу і поліпшенню загального настрою в класі, а також ламанню психологічних бар'єрів, як у самому класі, так і між класом і педагогом.

Таким чином, гра додає навчальному спілкуванню комунікативну спрямованість, зміцнює мотивацію вивчення іноземної мови і значно підвищує якість оволодіння іноземною мовою. Гра – це могутній фактор психологічної адаптації дитини в новому мовному просторі, що може вирішити проблему природного ненасильницького впровадження іноземної

мови у світ дитини.

Ігри на уроках німецької мови допомагають спілкуванню, одержанню нових знань, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Крім того, що ігри мають величезну методичну цінність, вони просто цікаві як учителю, так і учню.

Більшість учнів оцінюють ігри позитивно, вбачаючи в них велику практичну користь.

Цінність методу розвитку та виховання грою полягає в тому, що в ігровій діяльності освітня, розвиваюча і виховні функції діють в тісному взаємозв'язку. «Гра має важливе значення в житті дитини, має те саме значення, яке в дорослого має діяльність, робота, служба. Яка дитина в грі, такою в багатьох поглядах буде в роботі, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається в грі» (А.С.Макаренко, цит. за [2]). В.Вундт також відмічає: «Гра – це дитя праці. Немає ні однієї гри, яка не мала б собі прототипу в одній з форм серйозної праці.» Зміна ставлення до навчання сприяє кращому засвоєнню матеріалу, розвитку творчості в будь-якій галузі діяльності.

Список використаної літератури

1. Горбач Л. Новітні технології на уроках німецької мови./ упоряд. Л.Горбач. – К.: Редакції газет гуманітарного циклу, 2012. – 96 с. – (Б-ка « Шк.світу»).
2. Парикова О. Навчання іноземних мов у початковій школі // Рідна школа.– 2002.- №2.- С.48-52
3. Фічора Т. Навчаємо із задоволенням – вивчаємо із успіхом (гра та ігроваситуація як один із найефективніших методів навчання на початковому і середньому етапах вивчення іноземної мови // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003.- №4.- С.80-89
4. DaF für Kinder. Angelika Lundquist-Mod, BeateWidlok, Goethe-Institut. München. 2015. S 152.
5. Grundschulblog: Was spricht für das szenische Spiel im Unterricht. Gemeinsam Unterricht gestalten. URL: <https://grundschul-blog.de/szenische-didaktik>

Олександр Стрилюк
заступник директора
з навчально-виховної роботи
КЗ «Луцька загальноосвітня школа
I-III ступенів №13
Луцької міської ради»

STREAM-ОСВІТА: ШЛЯХ ДО УСПІХУ ЧЕРЕЗ ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНТЕГРАЦІЮ

Переорієнтація освіти на таку, що відповідає запитам майбутнього, ґрунтується на міжпредметних знаннях та вміннях, передбачає застосування компетентностей у високотехнологічному, швидкозмінному та полікультурному суспільстві є головним вектором цілого ряду освітніх систем.

Особливо це стосується країн, які пов'язують своє майбутнє із розвитком техніки та технології, показують високі темпи нарощування внутрішнього потенціалу, прогнозують стрімкі запити виробництва у висококваліфікованих фахівцях. Зазначені цілі реалізуються шляхом впровадження так званої STREAM-освіти, яка на сучасному етапі вже має кілька визначень.

Первісне тлумачення акроніму STEM слугувало для позначення науки (Science), технології (Technology), інженерного проєктування (Engineering) та математики (Mathematics). З часом стало зрозуміло, що для того, щоб виховати креативну особистість, людину, яку буде здатна приймати нестандартні, творчі рішення, необхідно включити в освіту ще один компонент — Arts-дисципліни, мистецтво, тому акронім змінився на STEAM.

Ще пізніше після обговорення прийшли до думки, що додавання мистецтва до STEM явно недостатньо, адже для логічного і якісного поєднання усіх компонентів слід додати навички мислення, втілені в читанні і письмі. (В англійській мові Reading and writing), тому STEAM трансформується в STREAM.

І це останнє визначення, особливо в умовах загальноосвітньої школи,

на нашу думку, поки що найдоцільніше, так як креативність і творчість дуже важливі для розвитку сучасної дитини. І всі свої сили у навчанні дітей треба спрямовувати на ті речі, що не зможе зробити робот. Талант, технології, толерантність – це є ключ до XXI століття.

Взагалі, STREAM-освіта – це низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти після школи або, що найвірогідніше, для того й іншого, вимагає різних і більш технічно складних навичок.

Саме у STREAM-освіті активно розвивається креативний напрямок, що включає творчі та художні дисципліни (промисловий дизайн, архітектура та індустріальна естетика і т.д.). Адже майбутнє, засноване виключно на науці, навряд чи когось порадує. Більш цікавим є такий розвиток подій, коли відбуватиметься синтез науки і мистецтва.

Невід’ємними компонентами такої освіти є основні ключові компетентності концепції «Нової української школи». Вони гармонійно входять в систему STREAM-освіти, створюючи основу для успішної самореалізації особистості і як фахівця, і як громадянина.

В основі STREAM-навчання лежить системно-діяльнісний підхід, самостійна дослідницька робота учнів, адже діти застосовують знання з різних областей: математики, інженерії, дизайну, мистецтва, використовують цифрові технології.

STREAM – це універсальний практико-орієнтований підхід, який дозволяє учням справлятися із завданнями будь-якої складності. Вирішуючи виробниче або побутове завдання, людина змушена акумулювати знання з багатьох областей. Такий підхід корисний і потрібний в сучасній школі. Адже навчання лише у формі передачі інформації втратило сенс, тому що сьогодні будь-який школяр може в інтернеті знайти необхідні відомості про предмет дослідження. А от вміти цією інформацією скористатися, перевірити її, застосувати на практиці – ось це вміння повинно вироблятися у школі.

Мета STREAM-освіти полягає у цілеспрямованому створенні зв’язків

між школою і соціальними практиками, між навчальним процесом і цілим світом в аспекті розвитку природних здібностей дитини. Учень не просто вчиться генерувати цікаві ідеї, але й відразу втілює їх у життя, навчається планувати свою діяльність.

Одним із найважливіших завдань упровадження STREAM-принципів в освітній процес є підготовка вчителя. Педагог повинен усвідомити та пропустити через себе всю сутність STREAM-освіти, опанувати методику використання STEM-технологій в освітньому процесі школи, здійснювати моніторинг якості освіти, упроваджувати міжпредметну інтеграцію з використанням інноваційних технологій, використовувати нові форми, засоби, прийоми та методи викладання навчального матеріалу, формуючи в учнів новий стиль мислення та навички самостійного здобуття компетентностей. Такий учитель креативний, постійно вдосконалюється, вміє організувати педагогічний процес, який ґрунтується на партнерській взаємодії школи, учнів та батьків.

Щодо впровадження STEM-освіти наш учитель, у порівнянні із закордонним колегою, має перевагу в тому, що він досить часто є учителем-універсалом і може з легкістю здійснювати інтеграцію шкільних предметів, використовувати дослідницько-проектну діяльність, творчий підхід до викладання, вчити учнів самостійно спостерігати та робити висновки.

Разом з тим учитель стає своєрідним наставником, людиною, що допомагає пояснити, як використовувати потенціал кожної технології.

Наступним не менш важливим завданням є оновлення навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення. Сьогодні у вільному доступі є безліч інтернет-ресурсів, які можуть використовувати як учні, так і вчителі для самоосвіти чи як доповнення до традиційних засобів навчання.

Так, ефективним засобом STEM-освіти у початковій школі є використання конструктора Лего. Упровадження міжнародної програми «Шість цеглинок» є ще одним підтвердженням ефективної взаємодії STEM та НУШ.

З переходом дітей до середньої та старшої школи предмети набувають складнішої і визначенішої форми. Особливістю є те, що на цьому етапі в навчальному плані концентрується увага на практичному застосуванні актуальних знань. Учні мають змогу брати участь у STEM-проектах, які реалізуються як у самому закладі, так і за межами загальноосвітніх шкіл.

В ідеальному варіанті для подібної роботи має бути STEAM-лабораторія, оснащена комп'ютерної технікою, верстатами та інструментами, 3D-принтерами тощо. Та таким може похвалитися далеко не кожна школа. Тому можна почати з меншого.

Основа STEAM-освіти – дати дітям розуміння про те, як функціонує все навколо. Тому можна зробити кілька базових наборів:

Набір для механіків

У кілька коробок поскладати гайки, магніти, болти, старі механізми, механічні годинники, замки, запчастини від оргтехніки – усе, що може нагадувати купу непотребу. Але варто тільки додати кілька інструментів, з допомогою яких діти зможуть це скріплювати або розбирати, і основа для проєкту вже є.

Схожими є набори для будівельників, художників, природознавців.

STEAM-орієнтований підхід до навчання реалізується різними шляхами, серед яких можна виділити наступні:

1. Запровадження інноваційних технологій навчання, технологій case-study, інтерактивних методів групового навчання, проблемних методик з розвитку критичного і системного мислення.

2. Корегування змісту окремих тем навчальних предметів з акцентом на особистісно-розвивальні методики навчання.

3. Створення педагогічних умов для здобуття результативного індивідуального досвіду проєктної діяльності та розробки стартапів.

4. Освітні ігри в сфері STEM доповнюють традиційне навчання. Їх мета – допомогти школярам подолати прірву між навчальними завданнями і справжньою діяльністю вченого й інженера.

5. Бінарні уроки – одна з форм реалізації міжпредметних зв'язків й інтеграції знань з кількох предметів. Найпопулярнішими формами проведення таких занять є вже звичні урок-лекція; • урок-подорож; • урок-експедиція; • урок-дослідження; • урок-інсценівка; • навчальна конференція.

6. Особливою формою наскрізного STEAM-навчання є інтегровані уроки, що сприяють формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на уроці.

Інтегровані уроки можуть проводитись двома шляхами:

- через об'єднання схожої тематики кількох навчальних предметів;
- через формування інтегрованих курсів або окремих спецкурсів.

Основою ефективності таких уроків є чітке визначення мети і відповідне їй планування для забезпечення різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища з використанням навчальних засобів різних предметів. Особливість планування і проведення інтегрованих, бінарних уроків полягає у тому, що вони можуть проводитись як одним учителем, який викладає предмети, що інтегруються, так і декількома.

7. Проєктний метод, де вчитель виконує роль коуча або фасилітатора, допомагаючи учням взаємодіяти, а також підказує, де взяти потрібну інформацію. Під час виконання навчальних проєктів вирішується ціла низка різнорівневих дидактичних, виховних завдань, розвиваються мотивація, пізнавальні навички; формується вміння самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі, висловлювати власні судження.

8. Унікальним для нашої держави проєктом для реалізації STEM-освіти є «Інженерний тиждень». Позитивним є той факт, що школам не потрібно залучати експертів, матеріали розроблено таким чином, що експертами стають самі вчителі. Беззаперечною перевагою є можливість використовувати наддешеві витратні матеріали — більшість із яких учні та вчителі можуть знайти в себе вдома чи в школі: паперові горнятка, пластикові пляшки, кришечки, палички для розмішування цукру, соломинки, канцелярські гумки тощо.

9. Одним із ефективних засобів формування компетентностей на засадах STEM-освіти є науково-дослідницька діяльність. Вона дає можливість розв'язати конкретно-практичні та теоретичні завдання. Діти вчаться оцінювати і формулювати актуальність дослідницького завдання, визначати об'єкт, предмет дослідження, висувати гіпотезу і проводити експеримент; вести дискусію, виступати з доповіддю, використовуючи в мовленні схеми логічних міркувань, вміти сприймати на слух інформацію, виділяючи її логічну структуру.

Науково-дослідницька діяльність сприяє формуванню соціальних компетенцій, дозволяє пройти технологічний алгоритм від зародження інноваційної ідеї до створення комерційного продукту – стартапу, а також навчитися презентувати його потенційним інвесторам.

10. Використання відкритих освітніх інтернет-ресурсів, що є доповненням до традиційних засобів навчання а також дає можливість використання різних форм навчання.

Освітні сайти, віртуальні лабораторії, імітаційні тренажери, інтерактивні музеї роблять проведення різноманітних експериментів доступними, а процес навчання – творчим. Це з одного боку створює позитивну мотивацію до опанування учнями STEAM дисциплінами, а з іншого – сприяє колективній навчальній діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу.

Так як більшість веб-ресурсів для підтримки STEAM-навчання мають англomовний інтерфейс, це в свою чергу спонукає здобувачів освіти до цілеспрямованого опанування відповідної мовної компетентності.

11. Участь у різного рівня онлайн-конкурсах, змаганнях (особливо актуально сьогодні). Адже такі форми роботи стимулюють та активізують діяльність, розвивають творчі можливості та формують конкурентоздатність особистості.

Які ж навички отримує дитина в процесі STREAM-навчання?

STEM-навчання цінне тим, що спонукає до інтегрованого мислення. Дитина вчиться «витягувати» інформацію з усіх галузей знань, з якими вона

стикається, і творчо її застосовувати, щоб запропонувати щось унікальне й новаторське.

Інша важлива особливість STEM-навчання – робота в команді. Це велика кількість взаємодії, коли треба домовлятися, переконувати, обирати найкращий варіант і зробити так, щоб рішення підійшло для всіх. Тобто це ще й велика комунікативна, соціальна навичка, яка вчить дитину змалку враховувати потреби інших людей. Це особистісний розвиток і соціалізація. Треба і почути іншого, і донести свою думку так, щоб її почули.

На відміну від класичної, в нашому розумінні, освіти, за STEM дитина отримує набагато більше автономності. На процес навчання набагато менше впливають стосунки, які склалися між учнем та вчителем, що дає можливість більш об'єктивно оцінювати прогрес. За рахунок такої автономності, дитина вчиться бути самостійною, приймати власні рішення та брати за них відповідальність.

Навички критичного мислення та глибокі наукові знання отримані в результаті навчання за STEM, дозволяють дитині вирости новатором – двигуном розвитку людства.

Впровадження в освітній процес рішень STEM-освіти дозволить сформувати в учнів найважливіші характеристики, які визначають компетентного фахівця: вміння побачити проблему, вміння побачити в проблемі якомога більше можливих сторін і зв'язків, вміння сформулювати дослідницьке запитання і шляхи його вирішення.

Отже, впровадження STREAM-підходів в освітній процес дає ряд переваг. STEAM-підхід дозволяє виховати в дітях гнучкість та критичне, практично орієнтоване мислення.

На перший план виходить здатність вчитись та сприймати зміни, а не самі знання, які нині стають застарілими з неймовірною швидкістю.

Це дає впевненість батькам у майбутньому їхніх дітей, адже після застосування STEAM-викладання діти матимуть глибоке розуміння як жити у сучасному динамічному світі.

Список використаної літератури

1. Батура Ю. О. STEM–освіта: світовий освітній бренд – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osnova.com.ua/UserFiles/files/02–Батура–МарафонОкт2017.pdf> (13.07.2018).
2. Глосарій термінів STEM–освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://imzo.gov.ua/stem–osvita/glosariy/>
3. Гончарова Н. О. Понятійно–категоріальний апарат з проблеми дослідження аспектів STEM–освіти / Н. О. Гончарова // Наукові записки Малої академії наук України. – Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. / [редкол. : С. О. Довгий (голова), О. Є. Стрижак, І. М. Савченко (відп. ред.) та ін.]. – К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – Вип. 10. – С. 104–114.
4. Проект Концепції STEM-освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mk-kor.at.ua/STEM/STEM_2017.pdf
5. Стрижак О. Є. Ключові поняття STEM-освіти / О. Є. Стрижак, І. С. Чернецький, Н. І. Поліхун, І. А. Сліпухіна // Наукові записки Малої академії наук України. – 2017. – Вип. 10. – С. 88-104.
6. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 9-10 листопада 2017 року, м. Київ. – К: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. – 160 с.

Yao Xiao

1st year of master's degree student
in 011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychivska

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the
Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

FEATURES OF IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT OF SMART EDUCATION

Features of implementation and development of SMART education. The concept of smart learning There is no clear and unified definition of smart learning so far. The goal of smart education is to foster workforce that masters 21st century knowledge and skills to meet the need and challenge of society. Intelligence technology plays an important role in the construction of smart educational

environments. In smart educational environments, learning can happen anytime and anywhere. It encompasses various learning styles, such as formal and informal learning, personal and social learning, and aims to realize the continuity of learning experience for learner. In this learner are provided with personalized learning services as well as adaptive content, and according to their (learning) context and their personal abilities and needs. So generally, ‘smart’ in smart education refers to intelligent, personalized and adaptive.

But for different entities and/or educational situations, the meaning of ‘smart’ has different definitions. For learner, ‘smart’ refers to wisdom and intelligence. Wisdom is defined as the ability to use your knowledge and experience to make good decisions and judgments. According to Confucius who is the most famous educator of China, wisdom can be achieved by three methods: reflection (the noblest), imitation (the easiest) and experience (the bitterest). In addition, the intelligence is the ability to solve problems that are valuable in one or more cultural settings (Gardner 2011).

According to the concepts of wisdom and intelligence, we comprehend that smart for learner means an ability enabling people to think quickly and cleverly in different situations. For educational technology, ‘smart’ refers to accomplish its purpose effectively and efficiently (Spector 2014). The technology includes the hardware and software. For hardware, ‘smart’ refers to the smart device much smaller, more portable and affordable. It is effective to support learner take place the learning anytime and anywhere with smart devices.

And some hardware (e.g., smartphones, laptop, Google glass, etc.) has functions to recognize and collect the learning data to engage the learner into contextual and seamless learning. For software, ‘smart’ refers to adaptive and flexible. It is efficient to carry out personalized learning for learner according to their personal difference, with adaptive learning technologies (e.g. cloud computing, big data, learning analytics, adaptive engine, and etc.).

For educational environment, ‘smart’ refers to engaging, intelligent and scalable. Smart educational environment can provide tailored and personalized

learning service (e.g. context awareness, adaptive content, collaborative and interactive tool, rapid evaluation and real-time feedback, etc.) to engage the learner into effective, efficient and meaningful learning. And the open system architecture is required to better support the integration of increasing interfaces, smart devices and different learning data.

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Максим Биковський

студент 4 курсу спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Західноукраїнський національний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В ЗВО

Сучасна педагогічна наука по-новому аналізує зміст освіти. У педагогічній практиці як і раніше переважають технології інформаційного характеру, тоді як об'єктивні потреби соціуму роблять актуальною проблему запровадження особистісно-орієнтованих технологій.

Найсуттєвіші методичні інновації пов'язані з використанням інтерактивних методів навчання. Поняття «інтерактив» прийшло до нас з англійської від слова interact (inter – взаємний, act – діяти). Інтерактивний означає здатність співпрацювати чи перебувати у режимі розмови, діалогу з чимось (наприклад, комп'ютером) чи будь-ким (людиною) [2; 3].

Отже, інтерактивне навчання – це, передусім, діалогове навчання, у ході якої реалізується взаємодія на паритетних засадах. Даний підхід є найбільш реальним шляхом формування позитивної мотивації здобувачів до розуміння і формування стабільної пізнавальної зацікавленості до дисципліни, збільшення якості запасів знань, створення педагогічних ситуацій для розвитку здібностей студентів.

Інтерактивне навчання – це навчання, занурене в спілкування. При

цьому «занурене» не означає «заміщене». Інтерактивне навчання зберігає кінцеву мету і найбільш істотний зміст освітнього процесу, створює можливість обмінюватися інформацією, створеною на взаєморозумінні та взаємодії. Від діяльності кожного студента залежить якість виконання доручення.

Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури заняття. Структура подібних занять складається з п'яти ступенів: мотивація; повідомлення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів; актуалізація знань, надання необхідної інформації; засвоєння; рефлексія.

Завдяки «ефекту свіжості» та оригінальності інтерактивних технологій примножується інтерес здобувачів до процесу навчання, збільшується їх пізнавальний інтерес. Константний пізнавальний інтерес – ознака готовності студента до навчання і є основою його пізнавальної активності на навчальних заняттях. Ознаками ініціативності студентів на заняттях виступають такі елементи як: питання до викладача, схильність до розбору помилок, критичність, вживання придбаної бази знань, участь у спільній роботі, прагнення пізнати причину та наслідки явища; автономне опрацювання літератури на тему, вибір посильності завдання; самоконтроль, самооцінка, розгляд власних пізнавальних та практичних дій [1; 2]. Використання інтерактивних технологій навчання ефективно впливає на підвищення пізнавальної активності студентів.

Слідом за вирішенням організаційних питань, слід пам'ятати про вимоги до інтерактивного заняття та його структуру, де потрібно віддати перевагу методам навчання, розробці належних дидактичних засобів, які повинні сприяти піднесенню пізнавальної ініціативності учнів.

Таким чином, підготовка до використання інтерактивних педагогічних технологій базується на розвитку вмінь викладача ефективно поєднувати абстрактне і конкретне, загальне і особистісне, раціональне і чуттєве та передбачає оволодіння алгоритмом здійснення інтерактивного

спілкування, яке включає чотири функціонально пов'язані етапи (мотивація, рефлексія, інтеракція, саморефлексія), що дозволяє стимулювати позитивне ставлення себе і світу загалом.

Список використаної літератури

1. Іванова Н. В. Мислення як діяльність у вимірах смислу та інтерпретації: соціально-філософський аналіз. *Science Rise*. 2017. № 1 (30). Т. 1. С. 51–55.

2. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2011. 585 с.

3. Ребуха Л. Дидактичні засоби інноваційних технологій у професійній підготовці соціальних працівників. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : зб. наук. праць XXXVIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Переяслав-Хмельницький, 29 серп. 2018 р.). Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 38. С. 129–130.

Pavlo Popovych,

Professor, Doctor of Technical sciences,
Head of the Department of
Transport and Logistics (Україна)

Danylo Kopestynskyu,

Master student,
West Ukrainian National University (Україна)

TEACHING TRANSPORTATION OF CARGO AND HUMANITARIAN GOODS IN UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

A period of war has radically changed the field of cargo transportation in Ukraine. Foreign logistics companies have suspended their work, Ukrainian carriers are reoriented to the delivery of humanitarian goods. Nowadays, their logisticians deliver goods to European countries and between Ukrainian cities. All these challenges require new teaching methods and tools for preparing professionals in this sphere in the framework of higher education institutions.

In the difficult military, economic and political situation of 2022, Ukraine should use all opportunities to stabilize and improve, in the future, its economic condition. Logistics plays an important role in the development of the

economy at both the micro and macro levels, it is used at every stage of the transformation of resources into consumer products (transport logistics, production logistics, warehouse logistics). Logistics can be a key factor in improving the activities of enterprises, transport flows, both local and international, taking into account the transit potential of Ukraine. According to the transit ratio, Ukraine ranks first in Europe. The further integration of Ukraine into the world economy, the development of trade and economic relations with other countries will allow to increase financial revenues from the transportation of goods by various modes of transport, as well as from various fees. Cargo flows connecting Europe with China, India and other countries were growing, they were attracted to Ukrainian transport communications. Management and organization of transit processed through Ukraine, renewal of physically outdated transport and infrastructure, establishment of close interconnection and interaction of railway, sea and road transport were priority tasks for the economy. Current situation has changes, consequently businesses are supposed to search for new options for operating.

In spite of all the mentioned above in Ukraine, the existing material flow management system is traditional. When developing logistics models, a number of features should be taken into account and they are supposed to be taught.

1. The large territory of the country complicates the design of logistics models, contributes to the increase of stocks and transport and procurement costs.

2. Underdeveloped infrastructure consisting of various types of transport, communication, warehouses, packaging equipment, communication routes, and many other components. Along with slowing down the turnover of material flows and air attacks, this causes large financial losses, damage to material values.

3. A high degree of production and consumption concentration at large enterprises in the east of Ukraine which now are transferred to the west. On the one hand, this contributes to the intensification of material flows, and on the other, it slows down the reaction and flexibility in connection with changing customer needs. Small enterprises have an advantage in the speed of response to changes in market demand.

4. A high degree of limitation of the independence of production and supply and sales enterprises and organizations, the need to coordinate the decisions made with higher management bodies. However, lots of top managers left the territory of Ukraine so the executives are not ready to make their decisions quickly.

5. A low degree of production integration in the combination of many intermediate stages of the technological cycle, in an effort to achieve the maximum degree of readiness of products for final consumption.

6. Insufficient number of trained logistics specialists.

7. The number of reserves of production capacities, which significantly hinders the flexibility of production and indicates a low level of intensity of material flows.

8. Lack of systematic informational and methodical support for business entities.

All the above-mentioned aspects indicate that certain reasons inhibited and are currently inhibiting the development of logistics in Ukraine. Previously the country paid insufficient attention to the development of logistics activities, both at the state and local levels. Nowadays it is one of the main issues of discussions for public and military officials, as well as businessmen and executives.

Unfortunately, according to the World Bank Ukraine ranked rather bottom place in the Logistics Performance Index among the countries of the world. The rating is formed on the basis of 6 main indicators of logistics efficiency: customs regulation (ease and speed of passing customs procedures); infrastructure (quality of trade and transport infrastructure); international transportation (ease of organization of cost-competitive transportation); competence in logistics (competence and quality of logistics service); movement control (the ability to track and control the movement of goods); timeliness (the frequency with which deliveries reach the recipient at the planned or expected time).

The results of the conducted research indicate that current practices of training specialists in the field logistics both within formal and informal education cannot fully provide the need for labor market volume and the level of competence

of logistics personnel. According to the results of the monitoring of available vacancies on the most rated search sites in Ukraine work (<https://work.ua>, <https://hh.ua>, <https://jobs.dou.ua>, <https://rabota.ua>, <https://olx.ua>, <https://trud.ua>, <https://ua.jooble.org>) logistics demonstrated one of the highest demand among employers in 2020-2022. According to expert assessments, the general need for professional logisticians on the labor market of Ukraine is 500-800 thousand people, and the indicated capacity of labor in the logistics market segment can amount to about 2 million people. In recent years on the logistics market services of Ukraine stable trend to growth both quantitatively and qualitatively. The need for specialists in the field of transport and logistics is growing year by year. Vacancies in the field of transport and logistics in Ukraine is traditionally among the best five spheres of economic activity as per quantity vacancies, as well as by the amount of the basic salary, which is offered by employers.

In conclusion, it should be noted that logistics activity should be further developed in Ukraine, as it is an important component of optimizing all processes related to the production of material goods and the provision of services to consumers. To increase logistics efficiency in the country's economy, special attention should be paid to its main indicators and efforts should be made to improve them. For this purpose, it is necessary to improve the state regulation of logistics activity and its legislative framework, to develop incentives for the introduction of new logistics concepts at enterprises, to create an appropriate scientific research and technical base for the training of specialists of the middle and higher echelons of logistics.

Zheng Wu,
1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Ukraine)
Scientific adviser:
Antonina Demianiuk,
PhD in Economics,
Associate Professor of the
Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

TECHNOLOGIES OF CREATIVE PERSONALITY FORMATION

At the current stage of society's development, an urgent task of the education system has become the education of a creative personality capable of independent thinking, generating ideas, and making decisions. A natural question arises about the origins of creativity and possible effective ways to ensure the development of this quality of personality in modern schoolchildren. It is well known that in childhood we think creatively. Every situation is new for us and requires a new (creative) solution. But gradually we become limited and forget that we can be a creative person and throughout our life we follow established stereotypes.

A creative person has a high level of knowledge, a desire for the new, original, knows how to reject the usual, patterned, her inherent creative abilities that correspond to creative activity and are a condition for its successful implementation.

The formation of a creative personality is facilitated by the teacher's observance of the following principles during the organization of educational activities:

- the principle of development (presupposes taking into account the age and individual characteristics of students);
- the principle of self-activity (it aims at an active approach, in which students feel like participants in the educational process, and the teacher's ideas completely master them);
- the principle of self-organization (encourages students to organize their

workplace, plan work to complete the educational task, self-check).

In the process of implementing this technology, it is important not to regulate the activity of the student, organizing the learning process so that it includes elements of creativity that involve combining, analogizing, universalizing, and random variations. The creative activity of students is stimulated by the successful selection of creative tasks, the use of game moments, etc.

Віталій Рудинський
аспірант кафедри педагогіки,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Україна)

МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО

Ще недавно науковці активно дискутували з питань можливості повсюдної заміни існуючих моделей освіти новими, дистанційними, що базуються на використанні сучасних цифрових технологій. Період «вимушеного дистанційного навчання» (з початку пандемії COVID-2019 р по нинішній воєнний час) дав на це питання негативна відповідь. З'ясувалося, що в межах дистанційного навчання можна вирішити лише обмежену кількість освітніх завдань, забезпечуючи обмежений рівень якості освіти. Відтепер генеральною лінією розвитку всіх рівнів освіти все більше бачиться змішане навчання, що поєднує в собі переваги традиційного та дистанційного освітнього процесу. Подібні акценти на впродовж останніх місяців звучать у публічних виступах численних науковців, педагогів-практиків та управлінців закладів освіти.

Найбільш відома типологія моделей змішаного навчання була розроблена в 2012 р. співробітниками американського Інституту Крістенсена (Christensen Institute) Х. Стейкером і М. Хорном, яка включає в себе шість моделей [3]:

- а) «Face-to-Face Driver», що означає поєднання аудиторного навчання з онлайн-підтримкою;
- б) «Rotation» як «ротаційна модель», або «модель чергування»;
- в) «Flex» – розглядається як «гнучка модель», «гнучкий план», «гнучка

адаптаційна модель»;

г) «Online Lab» аналізується як «онлайн лабораторія»;

д) «Self-blend» як «факультативне самостійне онлайн-навчання» чи «саморегульоване навчання»;

е) «Online Driver», що передбачає «онлайн-навчання з аудиторною підтримкою».

Зазначені моделі широко представлені у вітчизняній літературі. Головна особливість цієї типології – емпіричний принцип виділення моделей, у тій чи іншій мірі різняться за ознаками співвідношення традиційної форми навчання з електронною та ступенем самостійності здобувачів освіти у ЗВО при освоєнні освітнього матеріалу та виборі розділів навчальної дисципліни для самостійного вивчення. В наявності практико-орієнтованість типології, точний зв'язок кожної з виявлених моделей не тільки з її організаційно-педагогічними особливостями, а й дидактичним призначенням [1].

Отже, представлені моделі відображають основні сценарії взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах змішаного навчання у раціональному комбінуванні очної та електронної складової навчання у ЗВО.

Список використаної літератури

1. Кухаренко В.М., Березенська С.М., Бугайчук К.Л., Олійник Н.Ю., Олійник Т.О., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г., Столяревська А.Л. Теорія та практика змішаного навчання: моногр. / За ред. В.М. Кухаренка. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

2. Шукатка О.В. Змішане навчання: наявні моделі та особливості впровадження у ЗВО. Фізико-математична освіта. 2019. Випуск 4 (22). Ч. 2. С. 122–126.

3. Staker H., Horn M.B. Classifying K-12 Blended Learning, 2012. 22 p.
URL: <http://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/Classifying-K-12-blended-learning.pdf>

Li Linwei,
1st year of master's degree student in 011 Educational, pedagogical
sciences, educational-professional program «Management of educational
institutions», West Ukrainian National University (Україна)

Scientific adviser:
Antonina Demianiuk,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Educology
and Pedagogy, West Ukrainian National University (Україна)

TECHNOLOGIES OF PERSONALITY-ORIENTED EDUCATIONAL PROCESS

Personalized education refers to customized education objectives, education plans, counseling programs and implementation management systems based on social or future development trends, potential characteristics and self-worth tendencies of the educated, as well as the goals and requirements of the beneficiaries of the educated, through comprehensive investigation, research, analysis, testing, assessment and diagnosis of the educated, and organizing relevant professionals to adopt customized education and training methods. Learning management and knowledge management technologies, as well as integrating effective educational resources, will conduct consultation, planning, education and training on the mentality, ideas, beliefs, thinking power, learning power, innovation power, knowledge, skills, experience, etc. of the educated from the perspectives of potential development, literacy education, academic education, experience education, vocational education, entrepreneurship education and spiritual education.

Personalized education is the integration and unification of school education personalization, family education specialization and social education systematization. Therefore, personalized education will help improve the defects and deficiencies of school education, family education and social education. The role of personalized education is:

- promoting the individualized development of education;
- promoting the professional development of education;
- promote the systematic development of social education.

The importance of this topic is to explore how to use technology in

personalized education through practice, and give the changes and positive significance of technology for personalized education, and provide theoretical ideas for the comprehensive development of personalized education in the future.

Liu Han

Yunnan Minzu University (China)

SHARING METHOD OF NON-PROFESSIONAL SPORTS TRAINING INFORMATION RESOURCES BASED ON PRIVATE CLOUD

Non-professional sports training information can help the public to master the correct way of exercise and promote the national movement. However, due to the problem of information leakage in traditional sharing methods, the security of information sharing is poor. Therefore, a non-professional sports training information resource sharing method based on private cloud is proposed. By constructing a non-professional sports training information collaborative editing model to ensure information integrity ; design information security encryption algorithm based on private cloud to ensure data security ; design information resources cloud sharing distributed storage mode, to achieve a wide range of information resources sharing. The experimental results show that the sharing function of the proposed method has certain advantages. Compared with the traditional methods, the sharing security is higher and has practical application value.

In today 's society advocating national physical exercise, non-professional sports training information resources play an important role in promoting sports development. The wide spread of modern information in the network brings convenience to sports activities. Non-professional sports training information can be transmitted by means of resource sharing, so that more people can master the correct way of sports. However, due to the problem of information leakage in the traditional sharing method, the sharing security is poor, so effective measures need to be taken to improve the sharing security level. Private cloud is an extensible cloud

environment that can control data security and information quality. Therefore, based on the private cloud, a non-professional sports training information resource sharing method is proposed to improve the sharing security and ensure information security.

1 Non-professional sports training information resource sharing method based on private cloud

1.1 Construction of non-professional sports training information collaborative editing model

In order to ensure the integrity of non-professional sports training information resource sharing, usually, information is sent by different people, and requires multiple people to edit. Multi-person collaborative editing helps to process and modify shared information resources. How to achieve effective editing and modification on the premise of avoiding conflicts is the key to data processing in information resource sharing. Therefore, this paper uses the method of data collaborative processing and control to construct a collaborative editing model of information resources, which can edit the same information data in different spaces, making the sharing more simple and effective. The collaborative editing model mainly includes three contents : concurrency control, data communication and collaborative sensing. Concurrency control is to protect data integrity ; data communication is through synchronous and asynchronous interaction, data transmission and summary ; collaborative sensing is to perceive information editing and reduce conflicts in sharing. If the information data is constantly modified, it will cause the information content to be constantly updated, resulting in different versions, and increasing the difficulty of retrieval. Therefore, the constructed data collaborative editing model needs to organize the information resources to meet the one-to-many operation needs and avoid duplication. The collaborative editing model constructed in this paper is shown in Figure 1. Compared with the single chain structure and tree topology structure, the constructed coordinated editing model can realize multi-directional parallel editing transmission. Its connection characteristics are the same as the tree topology. The source information corresponds to the main node, and the editing information corresponds to the child node. The child nodes can

difficulty caused by arbitrary topology. Considering the failure risk cost of information resource exchange and editing, the failure probability is quantified. P_i is used to represent the failure risk of information resources. Based on the total probability of composite events and the finiteness of loss expectation, the following formula is established to calculate the failure probability :

$$\begin{cases} P(A_1) = \prod_{i=1}^N (1-p_i) \\ P(A_2) = \sum_{i=1}^N p_i \prod_{j=1, j \neq i}^N (1-p_j) = \sum_{i=1}^N \frac{p_i}{1-p_i} P(A_1) \end{cases} \quad (3)$$

In Equation (3), $P (A1)$ and $P (A2)$ represent the failure probabilities of edit events 1 and 2, respectively ; p_i and p_j represent the failure probability of the allocation scheme, respectively. By calculating the failure risk of information resources, the reliability of the editing allocation scheme is obtained. After evaluating it, the best line is selected for data transmission, and the communication and coordination effect of information sharing is optimized.

1.2 Design of information security encryption algorithm based on private cloud Non-professional sports training information resource sharing process, including collection, transmission, storage, use and sharing of major stages, together constitute a resource sharing cycle. Data leakage, tampering and loss may occur at any stage, posing a threat to the privacy protection of resource sharing. Therefore, in resource sharing, it is first necessary to design an encryption algorithm for non-professional sports training information resources to ensure data security.

To improve data security, encryption technology should be independent of the resource sharing platform in order to form an effective way of encryption. Because of the variety and large quantity of non-professional sports training information resources, a hybrid encryption algorithm based on private cloud is designed to balance the efficiency and security of encryption and decryption. Compared with public clouds, private clouds have higher security. Most of the clouds are stored in plaintext, and there are serious security vulnerabilities. Private cloud data

security encryption algorithm can ensure the security of data and improve the anti-attack ability of information resources. The private cloud hybrid encryption algorithm is proposed from data scrambling processing, which can effectively hide the statistical characteristics of plaintext data and improve security performance. The hybrid encryption algorithm is based on SM2, SM3 and SM4 to form a linear scrambling combination. At the end of each row of data, the value of the current time function is added to form a random scrambling plaintext. The specific encryption process is as follows : read the plaintext data M, divide the data according to the linear segmentation strategy to form M1, M2, M3, M4, M5,... sub-plaintext ; for each sub-ciphertext module data scrambling processing, forming M11, M22, M33, M44, M55,... sub scrambling data ; sub-scrambling data is encrypted by SM2 and SM4 alternately, forming D1, D2, D3, D4, D5,... In order to prevent data from illegal tampering, SM3 is used to produce message digest for plaintext data M, and SM2 is used to digitally sign and scramble the private key to form ciphertext Dn

+

1. Combining D1, D2, D3, D4, D5,... sub-ciphertexts with Dn + 1 to obtain ciphertext data D ; the ciphertext key is stored in the cloud, and the private key is stored locally to complete the information data encryption. The decryption process of private cloud data security algorithm is as follows : Firstly, the private key and ciphertext key are obtained according to SM2 decryption, and the ciphertext data D is divided into D1, D2, D3, D4, D5,... sub-ciphertext and Dn + 1 ; sub scrambling data of M11, M22, M33, M44, M55,... are formed by using SM2 and SM4 alternating decryption strategy. It is de-perturbed to obtain M1, M2, M3, M4, M5,... sub-plaintext ; m1, M2, M3, M4, M5,... sub-plaintexts are merged to obtain the original data M ; decrypting Dn + 1, generating a digital signature, and verifying the signature after scrambling ; comparing the original message summary with the decrypted secondary summary, the consistency indicates that it has not been tampered with, and the inconsistency indicates that there is a problem with tampering or signature. The private cloud hybrid encryption algorithm adopts the dual management mode of private key and ciphertext key in key management, which works together on

encrypting and decrypting data, enhances the secure storage performance of the key, thereby improving the security of information resource management and sharing and preventing information leakage.

1.3 Design distributed storage mode to achieve a wide range of sharing

Cloud storage is an indispensable part of information resource sharing. With the help of cloud storage mode, users can store and share data. Due to the large amount of calculation and storage data on the user side, a distributed storage mode is designed to reduce storage and computing overhead and improve the efficiency of information resource sharing. The purpose of distributed storage is to integrate different storage spaces to form a logical large-capacity space to achieve external access and information access. The model mainly includes three modules : cloud service module WM, management module MM and user module UM. WM provides users with computing and storage space, and strictly performs information request operations ; mM is responsible for parameter generation, user level and revocation management, user identity verification and anonymous processing ; uM encrypts information resources to generate ciphertext files and stores them in WM to realize access and sharing of information resources. First, a bilinear map Z is established for MM :

$$Z=(b,S1,S2,e(*,*)) \quad (4)$$

In formula (4), b denotes the same large prime ; $s1$ and $S2$ represent additive cyclic group and multiplicative cyclic group respectively ; $e (* , *)$ represents bilinear operation. Through bilinear mapping operation, common parameters can be reduced. After the user sends an access request, the MM randomly generates a number h_i , which has the following calculation :

$$K_i = \frac{1}{c+h_i} \cdot M \quad (5)$$

In formula (5), K_i denotes the user 's private key ; c represents a random number ; m represents the random elements in MM. After the above calculation, K_i can be used as a user anonymous identity, used to calculate the signature and user tags, while saved in the MM. When users upload information resources to the cloud for sharing, the following calculations exist :

$$ab = \frac{1}{h_i} \quad (6)$$

In formula (6), ab represents the summary of information resources, which candetect whether it has been illegally modified in cloud sharing. In order to realize the information load balancing in cloud sharing, the storage node capacity function PR is established to realize the efficient utilization of distributed nodes. The calculation formula is as follows :

$$PR = \alpha \cdot V + \beta \cdot W \quad (7)$$

In formula (7), V denotes the node storage capacity ; w represents the node association ; α and β represent parameters. The node capacity is divided into different levels and given corresponding weights. Similarly, the node association is also weighted.

Considering both storage and correlation, the measurement standard of distributed nodes is finally obtained. After distributed storage of information resources, even if thenew node does not affect the stability of the entire storage space, and has the advantages of fast access and computing, can achieve a wide range of information resources sharing.

Liliya Rebukha,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

Chen Ronghao,

Postgraduate Student of the 2nd year of study
Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences,
West Ukrainian National University (Ukraine)

THE THEORETICAL BASIS FOR THE PROFESSIONAL ABILITY OF MANAGEMENT EXPERTS IN FUTURE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The importance of self-planning and building the right plan determines how people manage the events of their lives. Research on the impact of the urgency of immediate planning in life is generally determined by complex socioeconomic conditions in terms of individual quality of life, and when people are often in trouble,

it can lead to serious self-contradiction and interpersonal contradictions. A flawed personality structure can hinder its development. Therefore, only if people achieve the organic unity of the past, present and future for their own construction, can they ensure their stable development in life, career and society.

The value of self-planning and the determinants of motivation will be a major issue for educational administrators at every stage of professional construction in the future. This paper analyzes the methods and approaches of future managers of higher education institutions in professional self-planning organizational training.

1. Career planning goals of education managers

An important part of managing a career is motivation. Different from the motivation of the manager's own work content, this motivation reflects the manager's own needs, just like people's needs in life. The level of this type of motivation determines the degree of the manager's labor motivation. Divided into external (primary), internal (basic, highest level) motivation level.

2. The training methods of education managers

The structural unit of the management business is independent. The structure is made up of the foundations for building an independent-style management career. If managers focus too much on a single professional activity, this can lead to changes in the individual and the use of imperfect ways to conduct managerial activities (unqualified professional environment, misunderstood requirements, lack of career mobility), and many more).

3. Principles and methods of educational administrators' career activities

1. Principles for managing business activities

Non-objectification is to realize the external activities of the establishment; objectification is to follow the principle of taking individuals as the main body to integrate all their own strengths to achieve goals. In addition to this, there are important concepts - the manager's "subject area" and his subject area. Scholars believe that the "subject area" is the concept in which the leader feels himself as the real subject of the enterprise in the management enterprise structure

unit. In our case, it can be seen from the research on the management career of managers that although it is easy to select people who can complete the proposed tasks with quality, it is different from stimulating employees with materials to work efficiently and with quality and quantity. There are some differences (excluding non-state enterprises).

2. Methods of managing business activities

main method. In the first half of the 20th century, it had practical significance and was studied by Rubinstein. In his view, the subject is the central map of the world. Based on this method, education managers can be regarded as the main body of self-improvement and self-improvement ability to achieve higher self-development, and finally achieve the goal of self-realization.

Yaping Xu

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Savitska Victoriia

candidate of pedagogical sciences,
senior lecturer at the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

STUDY ON THE PROBLEMS AND COUNERT MEASURES OF SECONDARY SCHOOL CLASS MANAGEMENT

As is known to all, the school education teaching activities in class as the basic unit, school education is directly related to the success of class management to achieve the goals of teaching, therefore, the teacher in charge only for class management often careful analysis and study the problems of effective management measures, using the correct and effective class management model management, In order to make students get comprehensive and healthy development. Class management is a dynamic process. It is a process of organizing activities in which teachers plan, organize, coordinate and control all kinds of resources in the class according to certain purpose requirements and adopt certain means and measures to

achieve educational goals. Class management is a kind of purposeful, planned and step-by-step social activities, the fundamental purpose of this activity is to achieve educational objectives, so that students get full and comprehensive development. Therefore, in the process of specific management implementation, the interactive relationship between teachers and students is reflected, and the participants are both teachers and students. Teachers' management and students' management together constitute class management. Good class management helps to achieve teaching objectives, improve students' learning efficiency, form a good class style, exercise students' ability, improve students' independence, learn to self-care.

But at the same time, middle school is a crucial period for students to grow up. At this time, middle school students are full of energy, full of curiosity about new things, unwilling to communicate with parents and teachers, in a semi-closed state. They are emotionally fragile and their moods vary greatly. The physiological development of middle school students is gradually mature, the development of the body is novel, easy to excitement, poor self-inhibition ability. In this growing process, the independence and differentiation of middle school students are developed. The above characteristics make middle school class management become a difficult problem.

Therefore, I plan to analyze the problems existing in middle school class management and put forward some solutions.

First, middle school class management mode

Second, the problems existing in middle school class management class education management theory; 2. Management method of class teacher; 3. Home-school contact; 4. The countermeasure thinking of optimizing class management. Third, the countermeasure thinking of optimizing class management.

References:

1. Modern Technologies in Education. Collective Scientific Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. 495 p.
2. Shvardak M. Modern technologies of management of educational establishments. *Освіта і наука*. 2018. Vol. 24 (1). P. 227–230.

Біла Олександра
студентка 2 курсу спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Вікторія Савіцька
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ КОНФЛІКТУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Протягом всього життя між людьми постійно виникають розбіжності і суперечності, що нерідко переростають у конфлікти. Щоб уникати конфліктних ситуацій, варто шукати різні способи розв'язання та профілактики конфліктів, ретельно їх вивчати, досліджувати й діагностувати.

В першу чергу потрібно розуміти структурні елементи конфлікту а саме конфліктоген, інцидент та сам конфлікт. Поняття «конфлікт» доцільно визначити, як відсутність згоди між двома або більше сторонами, які можуть бути фізичними особами або групами. Кожна сторона робить все можливе, щоб була прийнята її точка зору і заважає іншій стороні робити це саме.

Конфліктоген – це слова або дії, які викликають конфлікт. Це може бути навіть бездіяльність або мовчанка, яка провокує іншу людину на те, щоб вона у відповідь щось сказала або образила свого опонента. Дуже часто в школах конфлікти у дітей відбуваються саме за цим типом конфліктів.

Існує думка, що вирішити конфлікт – означає:

- ліквідувати конфліктну ситуацію (конфліктоген);
- вичерпати інцидент.

Конфліктні ситуації можуть виникати практично у всіх сферах людського життя, зокрема в професійній діяльності. Так, науковці [1; 3] виокремлюють такі типи потенційно конфліктогенних педагогічних ситуацій.

Конфлікти діяльності. Виникають стосовно виконання учнем навчальних завдань, успішності, пізнавальної діяльності, ситуацій, коли учні

не виявляють готовності оперативно виправити власну помилку. Вчитель висловлює незадоволення, учні вступають у суперечку або демонструють образу.

Конфлікти поведінки, вчинків. Виникають стосовно порушення учнем правил поведінки у школі та поза нею. Вчитель висловлює незадоволення порушенням поведінки, не пов'язаною безпосередньо з навчальною діяльністю. Найчастіше це хамство учнів педагогам, агресивна поведінка з однокласниками, пустоці, що проявляються як протест проти низької оцінки.

Конфлікти взаємин. Виникають у сфері емоційно-особистісних стосунків учнів і вчителів. Вони найбільш тривалі та деструктивні. Постають на ґрунті недоброзичливих стосунків як наслідок постійних попередніх конфліктів діяльності або поведінки, вчинків. Створюють взаємно упереджене сприйняття вчителем і учнем [2; 4].

Специфіка конфліктів у педагогічній взаємодії полягає в наступному:

1) відповідальність перш за все учителя за педагогічно правильне вирішення проблемних ситуацій: адже школа – модель суспільства, де учні засвоюють норми відносин між людьми;

2) учасники конфліктів мають різний соціальний статус, чим і визначається різні моделі й можливості даної поведінки у конфлікті;

3) різниця в життєвому досвіді учасників породжує різний ступінь відповідальності за помилки при вирішенні конфліктів;

4) різне розуміння подій та їх причин (конфлікт «очима вчителя» та «очима учня» бачиться по-різному);

5) присутність інших учнів робить їх зі свідків учасниками конфлікту, а публічність конфлікту набуває виховний зміст і для них;

6) професійна позиція вчителя в конфлікті зобов'язує брати на себе ініціативу в його розв'язанні та зуміти поставити на перше місце інтереси власне учня як особистості, що формується;

7) усяка помилка вчителя у розв'язанні конфлікту породжує нові ситуації та конфлікти, в які залучаються інші учні, батьки, адміністрація

закладу освіти.

Існує 3 основні періоди у конфлікті.

1. Латентний (передконфлікт): вже виникають певні суперечності між сторонами, але вони ще не проявляються в якихось діях. Відбувається спроба розв'язати ситуацію неконфліктними способами через переконання, прохання і так далі.

2. Відкритий (власне конфлікт): ступінь напруженості стосунків стрімко зростає та настає інцидент. На цій стадії марні будуть будь-які переговори, адже емоції починають затьмарювати розум. Завершення етапу полягає в пошуку вирішенні проблеми та припиненні конфлікту за будь-яких умов.

3. Латентний (післяконфлікт): поступова нормалізація стосунків.

Технології розв'язання конфліктів: **комунікативні** (організація спілкування між суб'єктами конфліктної взаємодії); інформаційні (ліквідація дефіциту інформації, виключення помилкової інформації); **соціально-психологічні** (робота з неформальними лідерами і мікрогрупами); організаційні (розв'язання кадрових питань, використання методів стимулювання). Конфлікти є не бажаними тому варто розуміти що краще їх уникати а не шукати методи їх розв'язання.

Список використаної літератури:

1. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне: вид. Клуб сімейного дозвілля, 2022. 416 с.
2. ГоулманД. Емоційний інтелект: Клуб сімейного дозвілля,2018.512 с.
3. Клейнман П. Психологія 101: Факти, теорія, статистика, тести й таке інше: вид. Клуб сімейного дозвілля, 2021. 240 с.
4. Мелеганич Г. Конфлікти: сутність, типи, етапи та способи управлінняURL:<https://vseosvita.ua/news/konflikty-sutnist-typy-etapy-ta-sposoby-upravlinnia-45012.html> (дата звернення:29.09. 2021).

Наталія Теличко
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання,
Мукачівський державний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Оновлення підходів до підготовки сучасних фахівців у вищій школі зумовлює посилення уваги до науково-дослідної роботи студентів, сприяє зростанню актуальності методологічних аспектів наукових досліджень. Сучасна культурна парадигма освіти, модернізація педагогічної освіти відповідно до мети і завдань Нової української школи, інноваційні підходи до досягнення, розширення й використання наукових знань потребують широкого залучення до наукових досліджень студентів, які оволоділи високим рівнем наукової культури й наукового мислення, технологіями наукової творчості та організуванням науково-дослідного процесу у вищій школі [1, с.6] .

Безумовно, важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови у закладах вищої освіти є науково-дослідна діяльність студентів.

Зокрема, вивчаючи дисципліну «Методологія науково-педагогічних досліджень», студенти-магістри набувають ґрунтовних знань щодо сучасних тенденцій в методиці навчання іноземних мов, оволодівають сучасною методологією дослідження, методами та організацією сучасних досліджень в галузі методики навчання іноземних мов [3, с. 4].

У процесі вивчення цієї дисципліни студенти опановують загальні відомості про методологічні основи наукового пізнання; провідні закономірності, проблеми й протиріччя розвитку науки; організацію й планування науково-дослідної роботи; основні етапи наукового дослідження; емпіричні, емпірично-теоретичні й теоретичні методи дослідження [2, с.55].

Здобувачі ОС Магістр ознайомлюються із основними вимогами до

формулювання тем кваліфікаційних робіт, їх структури, змісту кожної складової. Особлива увага приділяється питанню визначення понятійного апарату дослідження з акцентом на його актуальність, наукову новизну та практичне значення. Для того, щоб сміливо проводити дослідження пошукового характеру, не лякаючись йти новим шляхом, використовувати інноваційні педагогічні технології у пошуковому процесі, молоді дослідники повинні учитись мислити відповідно до нової наукової інформації, критично оцінити її переваги та недоліки; виховувати вміння нестандартного мислення, пошуку нових кращих педагогічних рішень, також оволодіти вмінням опрацьовувати наукові джерела, коректно використовувати опрацьовані наукові публікації у своїй роботі, правильно оформляти бібліографію.

Вивчаючи дисципліну «Методологія науково-педагогічних досліджень» магістри поглиблюють теоретичні знання в галузі реалізації різних методів дослідження, зокрема анкетування, тестування, пробного навчання і оформлення необхідної документації; у молодих науковців формуються практичні вміння проводити різні методи дослідження.

Таким чином, можна впевнено стверджувати, що здійснення науково-педагогічного дослідження сприяє формуванню інтегральної компетентності фахівця, здатності розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в процесі професійної діяльності або навчання.

Список використаної літератури

1. Глушко О.З. Європейський вектор освітніх реформ в Україні. Український педагогічний журнал. 2017. № 4. С.5–11.
2. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / уклад. О. Є. Антонова та ін. Житомир, 2018. 76 с.
3. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: навч.-метод. посібник для студ. мовн. спец. осв.-квал. рівня «магістр» / О. Б. Бігич [та ін.] / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.

Тетяна Теличко
доктор філософії, асистент кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

У Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020) означено, що нова генерація педагогів дошкільної освіти має бути готовою до побудови освітнього простору в закладі дошкільної освіти, суголосного з цінностями гуманістичної філософії, психології та педагогіки. Це передбачає не лише сформованість гуманістичних цінностей у майбутніх педагогів, їхньої особистісної зрілості, широкого світогляду, високого рівня освіченості, а й практичну вмільсть створювати відповідне освітнє середовище [2, с.6].

Проблеми удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах неперервної освіти, різні аспекти фахового становлення майбутнього вихователя відображенні у дослідженнях низки науковців (Л. В. Артемова, Г. В. Беленька, А. М. Богущ, З. Н. Борисова, Е. С. Вільчковський, Н. В. Гавриш, Н. М. Голота, Н. Ф. Денисенко, І.М. Дичківська, Л. П. Загородня, Л.В. Зданевич, Є. Є. Карпова, Н. В. Лисенко, М. А. Машовець, Т. І. Поніманська, Г. В. Сухорукова та ін.). Дослідники наголошують, що підготовка педагога дошкільного фаху, в першу чергу, повинна відповідати вимогам сучасності, він має бути здатний реалізовувати ефективні психолого-педагогічні підходи щодо підготовки дошкільників до навчання у школі, оскільки саме у цей період життя дитини відбувається формування системи якостей, які засвідчать їх психологічну готовність до життя і діяльності у шкільних умовах. Вироблення саме таких якостей є одним з найважливіших завдань вихователів дошкільних закладів [1, с.67].

Розділяючи поняття педагогічної та психологічної готовності дитини до школи, насамперед, акцентуємо увагу на педагогічній підготовці, яка передбачає сукупність знань, умінь і навичок, якими володіє дитина при вступі до школи. Загалом це означає вміння декламувати, читати, рахувати, але не дає можливості

передбачити успішність у навчанні навіть у найближчому майбутньому.

Більш детально зупинимось на понятті «психологічна готовність», яке передбачає якісну характеристику певних особливостей інтелектуального розвитку та особистості дитини, без якої неможливе успішне навчання в загальноосвітній школі. У психології виділяють такі взаємопов'язані компоненти готовності дитини до школи: мотиваційний, фізіологічний, інтелектуальний, емоційно-вольовий і соціальний.

Мотиваційна готовність проявляється в настрої, бажанні, бажанні дитини йти до школи, що пов'язано з тим, як дитина уявляє собі потреби школи, наскільки вона готова до зміни дитячого садка та ігрової ситуації.

Під фізіологічною готовністю розуміється фізіологічна зрілість дитини, рівень розвитку її організму і здоров'я, який відповідає психофізіологічним, фізіологічним та анатомо-морфологічним функціям.

Інтелектуальна готовність пов'язана з відповідним рівнем розвитку пізнавальної сфери дитини, важлива вона для подальшого розвитку, вищих психічних функцій, створення нових, багатофункціональних психологічних систем.

Емоційно-вольові здібності визначаються рівнем розвитку основних психічних процесів і вольової поведінки, самоорганізації, зосередженості, здатності контролювати емоції.

Соціальна підготовленість передбачає здатність дитини жити і розвивку в соціальному середовищі, володіння відповідними комунікативними навичками [3, с.35].

Таким чином, педагог дошкільного фаху, має оволодіти ефективними психолого-педагогічними підходами до підготовки дошкільників до навчання у школі, що забезпечить їм психологічну готовність до життя і діяльності у шкільних умовах.

Список використаної літератури

1. Коваленко О.В. Діяльнісний підхід у підготовці організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності. Молодий вчений. № 8.1 (60.1). серпень, 2018, С. 64-70.
2. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід): монографія. Київ: Стилос, 2000. 336 с.
3. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ, 2020. 44 с.

Lili Li

PhD student in

011 Educational, pedagogical sciences,
West Ukrainian National University (Україна)

RESEARCH ON THE EXISTING PROBLEMS AND PROMOTION STRATEGIES OF FULL-TIME EDUCATION MASTER'S CULTIVATION QUALITY - BASED ON THE INVESTIGATION OF THREE NORMAL COLLEGES IN J PROVINCE

According to the Ministry of Education on the full-time professional master degree graduate training work of a number of opinions(2009) "document spirit, China since 2009 to recruit full-time master of education professional degree graduate student,

So far, there have been 12 years of time, 10 graduate students have graduated. How to train full-time Master of Education Support work, constantly consolidate the education master training quality engineering, related ministries and full-time master of education professional refers to The Committee issued various policy documents to guide the training of full-time masters of education. He is a full-time master of education There are still shortcomings in the cultivation of scholars, in the face of "education modernization 2035", in the continuous development of society, education Under the trend of continuous progress, we must constantly improve the training of full-time master of education in order to adapt to social progress To meet the needs of educational development, the practice orientation of highlighting the training quality of full-time masters of education is inline with the Party's 19th Fifth session The Plenum put forward the "high-quality development", "quality and efficiency" requirements.The solution to the present problem is first of

all to communicate Through the systematic investigation of the training quality of full-time master of education, the existing problems were analyzed and the key problems were pointed out Strengthen the quality managementof the whole process of training, and carry out strict quality control on each traininglink. If you want to take the whole day To do a good job in the training of master of education, the quality of training must be tested comprehensively. Establish a scientific assessment of cultivation quality The price system is of great practical significance for discussing the quality of education master's degree training.

To evaluate the quality of full-time master of education, it is necessary to select and use quality evaluation tools scientifically Mention. In this study, literature research, questionnaire survey and personal interview are comprehensively used. In the literature,Based on the analysis of relevant policy texts and evaluation models, the CIPP evaluation model was used as the basis to establish the structure Dimension, from the background evaluation, input evaluation, process evaluation and output evaluation of four elements, compiled the current A series of questionnaires on the existing problems in the training quality of full-time master of education, and the reliability test and structural equation validity were conducted To examine and bring up to the standard of surveying.In the implementation stage of the investigation, a series of questionnaires were prepared and investigated separately There are 216 tutors and teachers, 65 administrators and 325 full-time master of education graduates And so on, different subjects' understanding and views on the quality of full-time master of education training, and find out the problems from them, and based on the reality Based on the results of evidence survey and interview, this paper analyzes the quality of full-time master of education training in combination with rational exploration. Analyze the reasons. On the basis of the above, combined with the relevant theoretical basis, the effective promotion strategy is proposed.

In view of the problems presented in various dimensions of quality evaluation, to explore the reasons behind it, is in the whole

In the training process of full-time Master of Education, the author discusses

quality culture, quality implementation, quality assurance and quality evaluation. The impact of price and other reasons on the problem. For example, on the level of quality culture, because quality culture becomes education. The attachment of education interests, and the resulting quality concept is backward, the quality system is missing, and the quality orientation is insufficient. The idea of cultivating quality of full-time master of education does not go deep into the whole training

process. Secondly, in quality In the process of implementation, the development needs of the supply side cannot be met, resulting in the reconfiguration of the cultivation mode in the process of cultivation Where, light process; Course configuration emphasizes theory, but ignores practice; The guidance mechanism emphasizes the value orientation of achievement, light infiltration, etc.

This is bound to affect the implementation results. Thirdly, the shortage of guarantee resources for full-time master of education training is also the guide The reasons for the problems in the quality of training, such as the low ratio of high-quality student resources, the unbalanced structure of tutor resources, Supporting resources, such as less input and output, are the key resources to ensure the quality of training, the lack of these resources It is inevitable that the training quality of full-time master of education cannot reach the preset degree of training objectives and requirements. Finally, the weakness of the open dimension enhancement ability of the existing quality evaluation is also the cause of the quality problem of cultivation The pertinence of the diagnosis is not strong, and the problems in the cultivation are not found in time. At this level, the external evaluation is lacking Regulation, lack of scientific evaluation system, lack of idiosyncratic internal evaluation, etc., all lead to the inability of science and objectivity Reflect the cause of the cultivation quality problems.

How to effectively improve the training quality of full-time master of education and solve the existing problems is a relatively complex Systematic engineering has certain characteristics of integrity and linkage. According to the analysis of the causes of quality problems, The most important thing is to construct a reasonable training model system and firmly implement it. First, it needs to be more value-oriented Oriented quality power, improve the quality culture atmosphere, such as creating a soft environment for education quality, change the symbiosis between teachers and students New ideas, innovative new mode of quality supervision and so on, with good quality power, is the premise of quality assurance training. Secondly, to consolidate the practice-oriented quality support, the practice part is the key to the quality of full-time master of education training Key, in this

goal, to create a vocational ability as the core of the training model, to explore in line with the growth of students Only regular courses, the establishment of industry-university-research community supply and demand interaction platform, to achieve the linkage of practice process, tamp The practical ability foundation of professional master. Thirdly, it should strengthen student-oriented quality assurance, including Optimize the student selection system, develop superior tutor resources, ensure the continuous investment chain, etc., so as to ensure a strong guarantee. In order to ensure the steady improvement of training quality. The last is to improve the development oriented quality assessment in this layer On the one hand, the interference policies of administrative departments should be weakened, multidimensional quality evaluation standards should be established, and academic evaluation should be enhanced To have a clear understanding of the quality of training, to adjust and improve at any time, and constantly optimize the whole The training of Master of Day education.

Reference

1. David, S.& Kyoko, M. Dialogic Pedagogy: The Importance of Dialogue in Teaching and Learning. *Multilingual Matters*, 2016: 88-102.
2. Seymour, D.T. TQM on Campus: What the Pioneers Are Finding. *AAHE Bulletin*, 2001, 44(3): 10-18.
3. Modie, J. The Practical Application of Technology in Public Schools and Professional Issues in Public Education. Connecticut Education Association, Hartford, 2004: 24-32.
4. Joseph M. Juran, Joseph A. Defeu. *Zhu LAN Quality Manual (Sixth edition)* [M]. Jiao Shubin, Su Qiang, Yang Kun Beijing: China Renmin University Press, 2014.74-76.

Вікторія Пупена
*здобувач третього освітньо-наукового рівня,
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Мукачівський державний університет*

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах взаємопроникнення культур, міжнародного співробітництва у всіх сферах людської діяльності зростає роль засобів комунікації, одним із яких є мова. Тому актуалізується підготовка майбутніх учителів іноземної мови. Саме тому нині перед вищою школою стоїть завдання не лише модернізації змісту навчальних курсів, а й запровадження нових технологій навчання.

Одним із актуальних напрямів новацій у навчанні іноземних мов є впровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема технологій, пов'язаних з мобільним навчанням, які забезпечують оптимізацію освітнього процесу, доступність та ефективність навчання, інтеграцію студентів в інформаційне суспільство. Це виявляється, зокрема, у поступовому впровадженні у процес навчання програм для мобільних телефонів на базі різних платформ: Android, iOS тощо.

Використання планшетних комп'ютерів, смартфонів, мобільних телефонів, iPad, iPhone та інших технологічних новинок в освітніх цілях сприяло формуванню в межах концепції електронного навчання (e-Learning – Electronic learning) нового напрямку – мобільного навчання (M-Learning – Mobile learning), яке пов'язане саме з поширенням мобільних засобів зв'язку, появою значної кількості навчальних додатків та програм [1], нових технологій, які розширюють можливості та якість освіти.

Завдяки поширеності мобільних технологій та постійному зростанню функціональності мобільних пристроїв, експерти ЮНЕСКО в галузі освіти пропонують використовувати їхній потенціал для підвищення якості та доступності освіти, а також побудови індивідуальної траєкторії навчання [2].

Унікальність мобільного навчання полягає в тому, що студенти насамперед не прив'язані до певного часу та місця, маючи доступ до навчального матеріалу

завжди, у будь-який зручний час. Таким чином, принциповою відмінністю мобільного навчання є два моменти:

- неформальний характер навчання, у якому зростає частка самостійної роботи студентів, по суті, це кероване чи контрольоване самонавчання;
- постійний процес навчання, стирання кордонів між навчальними заняттями та позанавчальним часом, роботою в аудиторії та за її межами.

Користувачам мобільних пристроїв доступна значна кількість програм для вивчення іноземних мов, насамперед англійської. Нині існують мобільні програми та додатки, зорієнтовані на різні аспекти викладання іноземної мови. Вивчення наукової літератури, ринку мобільних додатків іноземних мов, а також систематизація досвіду використання додатків для вивчення іноземної мови показали, що їх можна поділити на основні групи:

- 1) мобільні додатки, спрямовані переважно на вдосконалення певного мовного вміння;
- 2) мобільні програми, розроблені для розвитку мовних навичок, наприклад, лексичних або граматичних;
- 3) універсальні мобільні програми, призначені для комплексного розвитку іншомовної комунікативної компетентності.

Безумовно, ця класифікація дуже умовна, оскільки більшість додатків не обмежена межами роботи над одним із видів мовленнєвої діяльності чи конкретною навичкою. Так, наприклад, додатки, в яких навчання аудіювання є домінуючою метою, так чи інакше, поєднують у собі сприйняття мовлення на слух з навчанням читання, говоріння, розвитком лексичних навичок.

З погляду практичного застосування у процесі навчання іноземної мови спеціалізовані мобільні програми є засобом оптимізації та інтенсифікації освітнього процесу та є ресурсною базою для розробки навчальних матеріалів. Практичне застосування мобільних додатків несе в собі значний потенціал, водночас інтеграція роботи з додатками до структури практичного заняття має певні проблеми і може використовуватись досить обмежено. Водночас впровадження інтерактивних технологій в освітньому процесі навчання

організації та інтенсифікації самостійної роботи студентів (переважно позааудиторної) є дуже перспективним напрямом.

Нині розроблено значну кількість мобільних додатків та програм для вивчення іноземної мови, спрямованих на формування різних навичок та умінь, розвиток різних видів мовленнєвої діяльності. Досить широкий спектр та різноманітність існуючих мобільних навчальних ресурсів дають змогу обирати програми згідно індивідуальних потреб, інтересів та рівня мовленнєвої підготовки студентів. Практично всі мобільні програми для вивчення іноземної мови можуть досить ефективно використовуватися для самостійної роботи.

Припускаємо, що практичне застосування мобільних додатків несе в собі величезний потенціал у підвищенні ефективності процесу вивчення іноземних мов і здатне значно вдосконалити процес іншомовної підготовки студентів, відкрити їй нові аспекти та перетворити із серйозного трудомісткого процесу на захоплююче заняття. Практика свідчить, що вони володіють деякими перевагами перед традиційними методами навчання: інтенсифікація самостійної діяльності, індивідуалізація навчання, підвищення пізнавальної активності та мотивації навчання. Таким чином, застосування мобільних технологій в освітньому процесі сприяє вдосконаленню процесу формування іншомовних умінь та навичок студентів, забезпечує ефективну самостійну роботу, підвищує мотивацію та пізнавальну активність студентів, інтерес до дисципліни, допомагає інтенсифікувати та індивідуалізувати навчання.

Список використаної літератури:

1. Jarvis H., Achilleos M. From Computer Assisted Language Learning (CALL) to Mobile Assisted Language Use (MALU). The Electronic Journal for English as a Second Language. 2013. Vol. 16. № 4. P. 1–12.
2. UNESCO Policy Guidelines for Mobile Learning. online: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002196/219641E.pdf>

Olga Tsaryk
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor of the
Department of Foreign Languages and
Information and Communication Technologies,
Director of the School of International Communication of
West Ukrainian National University (Україна)
Canxing Peng
an Assistant Teacher,
YunNan Vocational
College of Culture and Art (China)

PROFESSIONAL ABILITY TRAINING OF GRADUATE STUDENTS MAJORING IN MUSIC EDUCATION IN CHINA

Among the postgraduate students in China, there are academic postgraduate students, professional postgraduate students and educational postgraduate students. Music education is represented in all three types of master's degree students. Academic postgraduate students pay more attention to the research of theoretical knowledge in personnel training, professional postgraduate students pay more attention to the research of practical ability, and educational postgraduate students pay more attention to the research of education and teaching methods. In the process of graduate training, an important link is to improve the professional ability of graduate students, whether in theory, practice or education and teaching training is to improve the professional ability.

(1) Training of practical ability

No matter professional postgraduate, academic postgraduate or educational postgraduate should strengthen the training of practical ability. The first two types of postgraduate training practical ability is equivalent to the training of professional ability and teaching ability, the theoretical research of academic postgraduate should also draw conclusions in practice. Strengthening the training of practical ability is the core work of postgraduate training. To strengthen the practice teaching and improve the effect of practice teaching, we should set up the whole process of training concept. Taking theoretical research as the guide, laying a good professional theoretical foundation as the premise, taking curriculum and teaching practice-

oriented reform as the focus, taking practice base and training platform as the guarantee, and taking professional practical ability improvement as the purpose, the practical ability training system for music education graduate students is constructed.

(2) Subject knowledge ability

Subject knowledge ability mainly refers to the mastery and application of subject knowledge, including the amount of knowledge mastered, the depth of understanding and the flexibility of application. For master's degree students in music education, we believe that the emphasis is no longer on the depth and breadth of subject knowledge. It is to deepen the understanding of the subject knowledge in each stage and the correlation with the course teaching content in each stage, the theoretical analysis of the core concepts and the understanding and refinement of the subject thought and method through teaching practice.

(3) Professional quality of education

According to the professional standards, the professional ability of graduate students is required. For graduate students majoring in music education, the professional quality of education is very important. It should include basic principles of education, basic theories of teaching, laws of learning psychology, teaching methods of subjects, personality cultivation, professional sentiment and so on. At the same time, it should include four basic abilities of teachers, such as class management ability, student education ability, curriculum integration ability and educational research ability. As well as the four basic skills - lesson preparation, lecture, lecture evaluation ability. During the postgraduate period, educational practice should be carried out to improve the professional quality of education.

(4) Basic teaching skills

Basic teaching skills include traditional teaching skills and modern teaching skills. Traditional teaching skills mainly include classroom introduction skills, classroom teaching skills, classroom blackboard drawing skills, classroom questioning skills, classroom summary skills, homework design skills, classroom management skills, teaching AIDS production and use skills, exam evaluation skills

and so on. Postgraduate students majoring in music education need to have access to these skills during their study, and the focus is to train, strengthen and master them through teaching practice.

The professional ability training of Chinese music education graduate students mainly includes the training of the above four skills, which can not only ensure the training of the above skills, but also cultivate the theoretical learning and summary ability of graduate students.

He Xiaojun

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Victor Kavetskyi

Candidate of Pedagogical Science, Senior Teacher
West Ukrainian National University, (Україна)

THE MAIN TYPES OF TRAINING METHODS

In a broad sense, the method is understood as a way of achieving a goal, realizing knowledge, mastering and transforming objects of reality, which includes general principles and specific methods of dealing with this or that subject.

In the case of training, the methods are directed not at the object of reality, but at the subject of two types - individual and group. Therefore, training methods are divided into those aimed at individual participants, and those that involve working with the group as a whole.

The effectiveness of the application of the methods largely depends on the clarity, clarity, and brevity of the instructions, which must contain the necessary and sufficient information. You should not overload the instructions with details, unnecessary explanations. Such an option can be considered unsuccessful when the trainer instructs longer than the execution of the methodical technique itself.

Of all the variety of methodological techniques used in trainings, most authors single out two basic ones: discussion and game.

Experience shows that the main criterion for the effectiveness of the method is the adequacy and economy of its use for solving the tasks. The main principle of using the methods is simplicity and ease of operation. The choice of methods also depends on such objective reasons as the number of participants in the group and the time of the training. In a group with more than twenty people, discussion methods are difficult to keep under control, and material designed for a large group will go faster in a group with less than seven participants.

In practice, the following rules are used when choosing training methods:

- 1) compliance with training tasks;
- 2) compliance with the group level;
- 3) compliance of the trainer's qualifications;
- 4) match the size of the group;
- 5) consideration of training time.

There are four main groups of methods used in training.

The first group - methods aimed at diagnosing the situation, getting to know the participants, establishing mutual understanding. Often mutual understanding is called the word "report".

The second group is the information support of the training. This group includes any information content of the training work: lectures, presentations, films.

The third group - methods used in group work. These can be business and role-playing games, analytical sessions - all elements of the training, where it is necessary to divide the group of participants into subgroups. This group can include discussion, brainstorming, organization of the participants' presentation and consolidation of the material.

The fourth group of methods is related to the use of feedback from both the trainer and the participants, and vice versa. This includes maintaining discipline in training, answering questions, analyzing and analyzing completed tasks, summarizing results.

Ni Dong
Professional leader in digital media art design of the
Hunan Mass Media Vocational and Technical College (China)

RESEARCH ON DYNAMIC TEXTBOOK CONTENT RECONSTRUCTION SYSTEM BASED ON VOCATIONAL SKILL GROWTH

The loose-leaf teaching material is the focus of the reform of teaching material model in vocational education. The loose-leaf teaching material is a visualized title for the flexible combination of teaching materials, which is in essence a modular teaching material. It can achieve flexible updating and expansion in content. The development of professional ability list is the basis for the development of loose-leaf teaching materials. The purpose of this research is to build a personalized and automatic loose leaf textbook publishing platform based on the educational principles of individualized and customized teaching through information, digital and intelligent technical means, which can be based on the dynamic conditions of students' career goal planning, enterprise post capacity requirements, and students' skill mastery.

Nowadays, the loose-leaf teaching material has become the focus of vocational education teaching material mode. Many publishing houses actively promote the development of loose leaf teaching material to seize the market, but because they are not familiar with the reform of curriculum mode and lack of understanding of educational methods, they simply think that the development of loose leaf teaching material is just the innovation of the physical form of teaching material, breaking up the neatly bound and strict teaching materials into one page after another, flexible binding, Even the workbooks in enterprises are directly used as teaching materials.

At first, the topic of research on loose leaf textbooks should be that when educators investigated foreign vocational education, they found that the textbooks of some vocational education institutions were presented in the form of folders, and the paper in the folders could be disassembled flexibly. They thought that the

textbooks were novel in form and suitable for vocational education. The paper can be flexibly added or deleted, which can well solve the problem of vocational education textbooks timely adapting to changes in external demand.

Loose leaf textbooks can be divided into three types according to the content organization: typical loose-leaf textbooks, modular loose-leaf textbooks and supplementary loose leaf textbooks. The typical loose leaf teaching materials classify and save the learning contents in loose leaf form, and basically combine them in loose leaf form according to the traditional teaching materials; The modular loose leaf teaching material is a reconstruction of the traditional teaching material based on the project driven idea and modular form

The content shall be bound according to the workflow or project unit; The supplementary loose-leaf textbooks are based on the fixed binding of the main part of the textbooks, and according to the special requirements of the industry development or the post, the personalized and effective contents are supplemented in loose leaf form.

In my opinion, the loose-leaf teaching material is a visualized title for the flexible combination of teaching materials, which is essentially a modular teaching material and can be replaced flexibly in content; In the design, professional ability is the basic organizational unit, and in the form, professional ability is the basic teaching unit.

Therefore, the development of professional ability list is the basis for the development of loose-leaf textbooks.

Guide enterprise experts to deeply participate in the process of textbook development. Among them, the determination of the list of professional abilities, the determination of the operation methods and quality standards of skills in each professional ability, and the refinement of common problems and their solutions in each professional ability are the key points to determine the successful development of textbooks.

The essence of the teaching material mode is not the physical form of the teaching material, but the curriculum mode behind it. Textbook is a special

educational medium. Although its physical form is also very important, the most essential elements of the textbook are its content and organization mode.

The function of vocational education is to cultivate technical and skilled talents to meet the needs of current vocational posts. In the training of such talents, some course contents are stable for a long period of time, but a considerable part of contents need to change in time according to industrial changes. The main factors leading to such changes are: (1) the application of new technologies; (2) Changes in process standards and product quality standards; (3) New work content brought by the new business type. These changes are likely to lead to the complete loss of learning value of the existing vocational education curriculum, so how to keep up with these changes is a difficult point in the construction of vocational education textbooks.

The essential characteristic of this kind of teaching material is to change the content flexibly. If the whole textbook is a complete narrative system, the replacement of any page may cause the whole textbook to be unreadable. Textbooks should be flexible, easy to update, easy to reorganize and other functions. The only way is to compile the contents of textbooks into a series of modules that can exist independently. It can be seen that the loose leaf teaching material is actually the product of the curriculum modular reform. Therefore, the vitality of the textbook is not reflected in how to flexibly replace the paper, but should focus on the combination, updating and replacement of the content.

The purpose of this research is to build a personalized and automatic loose leaf textbook publishing platform based on the educational principles of individualized and customized teaching through information, digital and intelligent technical means, which can be based on the dynamic conditions of students' career goal planning, enterprise post capacity requirements, and students' skill mastery.

The main difficulties of platform development and implementation lie in the following aspects:

First, the construction of a large number of modular and fragmented curriculum contents with high quality and unified teaching materials requires the

deep participation of enterprise experts in the industry, and the joint development and wide sharing of many excellent teachers across colleges and universities;

The second is to develop a set of multi-threaded learning guidance directory and context based on vocational skill tree, workflow, and students' learning situation, and create a personalized teaching material content system through diversified comprehensive logic algorithms and scientific methods to achieve scientific reconstruction of knowledge and skills in the professional context, while meeting personalized printing and publishing needs;

The third is the supporting diversified, phased and visual skill evaluation system, which can dynamically reflect students' learning of textbooks in real time and serve as a reliable basis for dynamic adjustment of progressive content.

In a word, the core point of this platform research is to fully pay attention to the students' personalized dominant position, realize the dual combination of school enterprise cooperation and the innovation and integration of teachers' teaching methods, form the content and combination logic of teaching materials from multiple levels of students, enterprises and teachers, and build an intelligent, digital dynamic loose leaf textbook publishing system that can be dynamically updated in real time. Realize the timely adjustment of teaching materials according to industry development, project post needs, and students' own characteristics, so that one student corresponds to one teaching material, and one post corresponds to one teaching material, and create a more flexible teaching goal of teaching students in accordance with their aptitude.

The significance of this study is: First of all, let the textbooks used in vocational education not only be teaching materials, but also be "learning materials", implement student centered, stimulate students' learning initiative, and become a convenient tool for students to use.

Secondly, the independent characteristics of each unit of the loose-leaf teaching material facilitate the updating of the contents of independent units, break the cycle law of the textbook's three-year re compilation, and more easily ensure the "new" content of the textbook, which is convenient for the timely supplement of new

materials, new processes, new technologies and new norms in the industry.

The construction of new loose-leaf textbooks plays an important role in the teaching reform of higher vocational education, which can make up for the current occupation. The problems of fixed structure, lagging information and lack of knowledge in educational textbooks are another progress on the basis of the construction of work study combined textbooks, project-based textbooks and three-dimensional textbooks. The knowledge structure model and dual logic structure design organically combine the vocational skills system and the subject knowledge system, which is a bold attempt to innovate the content system of vocational education textbooks. The flexibility, freshness and immediacy of the new loose leaf teaching materials will become a new force in the reform of teaching materials in higher vocational education.

References

1. Alonso, R.S.; Prieto, J.; Garcia, Ó.; Corchado, J.M. Collaborative learning via social computing. *Front. Inf. Technol. Electron. Eng.* 2019, 265–282.
2. Su Jin Ying. Reconstruction and optimization of mechanical drawing teaching material content [J] *University education*, 2020 (2) : 101-104.
3. Fu Xueling. On the Ability of Vocational Education Teachers to Use Textbooks [J]. *Vocational Education Forum*, 2020 (4): 38-42.
4. Huang He, Yang Minge, Kuang Qingxiang. The connotation and construction path of the "new loose leaf teaching material" for vocational education [J] . *Education and Occupation*, 2021 (2): 99-103.
5. Cai Yue, Wang Si, Li Jing The connotation, characteristics and key points of development of new loose leaf teaching materials for vocational education [J] *China Vocational and Technical Education*, 2021 (11): 88-91, 96.
6. Liang Beiyuan. Research on the development and use of new loose leaf and workbook textbooks [J] *Light Industry Science and Technology*, 2021, 37 (1): 186-187, 190.
7. Huang Tao. Research on task driven loose leaf teaching material design for software development in higher vocational education [J] *Journal of Wuhan Vocational and Technical College*, 2019, 18 (6): 62-67.

СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Huang Yuwen

second-year master's student

Specialty 011 Educational and Pedagogical Sciences

Educational and Professional Program

«Management of Educational Institutions»

West Ukrainian National University (Україна)

Iryna Shkitska

Doctor of Science in Philology, Professor of the Department of Information and Sociocultural Activity, West Ukrainian National University (Україна)

INNOVATIONS IN EDUCATION: PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

The globe is moving towards enormous opportunities in different sectors because of the rapid development in information and communication technology. Each sphere of the life of any human being is getting impacted by the developments in education. A key fact that driving technological developments are in innovation. Innovative mentalities as well as activities of scholars make impossible things possible throughout the globe. The modern education sector is closely related to both technology and innovation, which are regularly reshaping this industry by adding innovative dimensions to it.

Currently, the education sector is highly surrounded by technological developments. Education 4.0 will be introduced soon to the globe with new dimensions of education system [Complex thinking..., 2022]. Numerous tools are used for providing education facilities in a more effective way. Some major education technology trends of the current world include the use of Immersive learning, Artificial Intelligence, E-learning, Gamified Learning, Big Data & Analytics, Blockchain, Cloud Computing, Personalized Learning, Video-assisted learning, and the Internet of Things commonly known as IoT [Begum, 2021].

And integration of multiple of these tools is capable of providing top-notch education experience to students of various categories. Students are getting a higher level of facilities to expand their territories of learning through getting access to

numerous databases, and experiences. However, these facilities are not getting by students all over the world. Students from less-developed and developing nations are getting deprived of these technologies because of not having enough technological bases there. This issue makes them unable of proving their worth by improving their skills. This also reduces their future possibilities to reveal their potential over the world in international environment.

The education sector has been changing by technological developments from the very beginning of the modern educational era. However, in accordance with the current technologies, this sector will also get more benefits in the future. Innovative technologies like Virtual Reality, Artificial Technology, 3D printing, Robotics, the Internet of Things, and so on will shape the education industry more in the future. Virtual Reality is the technology that will help to provide students with realistic experience using modern technology. Some major equipment is used for sharing this experience with the audience that is quiet expensive.

However, in the future, most cost-free or lower-cost equipment might be innovated that will add new dimensions to the education sector. Apart from the innovations in virtual reality, Artificial Intelligence (AI) can add more potential to this sector. AI can be used for providing a better educational experience to students. Through using AI, students will get the facility to automatically perform numerous actions. It can include grading subjects, getting feedback, and assessing themselves automatically [Chen, Chen, Lin, 2020].

Their personalized learning opportunities can also be sharpened through a suitable integration with Artificial Intelligence. The 3D printing method will also be much beneficial for the students. This method has already caused numerous ripples in the education sector. In the span of time, this technology will be sharpened which will add higher value to the education sector.

Textual contexts can now be converted into 3D models which are helpful in getting clear detail [Song, 2018]. In addition, more innovations are required for making this technology more suitable for students where they will get the opportunity to access more details of any object. A better understanding of any form

of complex structure can easily be ensured by using the 3D printing module. Now it is mostly applicable in the complex studies of various science-related topics, but further developments in this sphere can make it suitable for other branches of study as well.

Apart from all these, Robotics is another technology with huge potential as well as caution [Zhong, Wang, 2021]. This complex technology can assist both students and teachers in performing their actions accurately. Innovative robotics technologies can be used in teaching, classroom management, grading systems and so on effectively. It will help ensure proper understanding of any topic or object.

As the globe is moving forward with enormous developments in technologies, wider doors of opportunities are being opened to be explored by human beings. Though the world has already faced numerous technological developments, there are still a lot more areas to develop here.

Overall education cost is much higher in numerous countries. This higher level of education cost is sometimes unbearable for people. Innovative technologies should not only focus on adding value to the education system, but also reduce the cost of education, and ensure mass education all over the globe. All the bugs and flaws of the current technologies also need to be solved for making those more suitable in the education sector.

Further researches are to be conducted for finding more innovative and effective ideas that can help the education system be more effective. Allocation of resources in educational resources should be increased and researchers should also be motivated in doing their job properly. This is how the world will get a better education system integrated with technologies and innovation enabling further innovations to reshape all other sectors effectively.

References

1. Begum S. A Study on growth in Technology and Innovation across the globe in the Field of Education and Business. *International Research Journal on Advanced Science Hub*. 2021. № 3. pp. 148-156.
2. Chen L., Chen P., Lin Z. Artificial intelligence in education: A review. *Free Access*. 2020. № 8, pp. 75264-75278.

3. Complex thinking in the framework of Education 4.0 and Open Innovation-A systematic literature review / Ramírez-Montoya M. S., Castillo-Martínez I. M., Sanabria Z. J., Miranda J. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. № 8 (1). P. 4.

4. Song M. J. Learning to teach 3D printing in schools: how do teachers in Korea prepare to integrate 3D printing technology into classrooms? *Educational Media International*. 2018. № 55(3). pp.183-198.

5. Zhong B., Wang Y. Effects of roles assignment and learning styles on pair learning in robotics education. *International Journal of Technology and Design Education*. 2021. № 31(1), pp. 41-59.

Ганна Зварич

доктор філософії (PhD) освітніх,
педагогічних наук, заступник директора –
начальник управління департаменту освіти і науки
Тернопільської обласної військової адміністрації (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Характерними тенденціями сьогоденного світу є глобалізація та інтеграція суспільного розвитку, що охоплює усі сфери життєдіяльності людини, а також перехід від індустріального виробництва до суспільства інформаційних технологій і суспільства знань. Сучасні світові виклики висувають підвищені вимоги до особистості фахівця і його професіоналізму, зокрема таких, які здатні самостійно, критично і творчо мислити, відповідальних, мобільних, конкурентоспроможних і професійно компетентних фахівців, здатних до саморозвитку і самореалізації. Отже, вища освіта сьогодні стає не просто засобом підготовки спеціалістів для різних сфер діяльності, а обов'язковим етапом розвитку особистості.

Як вважають науковці і практики, здобуття знань, формування умінь і навичок, розвиток особистісних і професійно значущих якостей у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця є найбільш ефективними за умови використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.

Мистецтво викладання та динаміка аудиторії швидко змінюються завдяки новим технологіям. Сучасні педагоги, як правило, застосовують різні

технічні засоби, щоб зробити заняття цікавим і не обтяжуючим для здобувачів освіти. Інтерактивні технології дозволяють активізувати освітній процес, зробити його більш цікавим, базуються на активній взаємодії та особистісному прояві педагогів і здобувачів освіти. Це дозволяє змістити акцент із засвоєння інформації на розвиток способів мислення і діяльності здобувачів освіти. З іншого боку, інтерактивне навчання є актуальним способом освітньої і виховної діяльності педагогічного працівника.

Під інтерактивністю варто розуміти принцип побудову і функціонування педагогічного, психологічного, комп'ютерного спілкування в режимі діалогу. Реалізуючи технологічні принципи навчання, інтерактивна технологія передбачає і інтерактивність комп'ютерних засобів навчання, і інтерактивність організації педагогічного процесу, коли базовим концептуальним положенням встановлено навчання на основі інтерактивного спілкування.

Основним завданням педагога, в сучасній системі освіти, є не лише надання фундаментальних знань здобувачу освіти, але й забезпечення для нього всі потрібних умов, які б сприяли його самоосвіті.

Провідною ідеєю сучасного навчання є самовдосконалення, самореалізація творчої особистості, що потребує створення комфортних умов навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, формує інтелектуальний потенціал; сприяння розвитку природних задатків, їхніх моральних якостей; налаштування на подальшу активну, творчо усвідомлену самодіяльність, що відповідає їхнім духовним потребам, задовольняє їхні прагнення до самореалізації і прояву особистісних якостей. Усе це є ефективним способом комплексного розвитку особистості, виявлення й формування її творчого потенціалу. Виконання такого завдання можливе лише за суб'єкт-суб'єктної моделі навчання, у якій провідне значення має застосування інтерактивних методів навчання.

Використання інтерактивного інструментарію при проведенні навчальних занять дозволяє реалізувати ідею співробітництва тих, хто навчає

і тих, хто навчається, вчить їх конструктивній взаємодії, сприяє оздоровленню психологічного клімату на уроці, створює доброзичливу атмосферу.

Отже, використання інтерактивного інструментарію дає можливість педагогу раціонально використовувати час заняття, водночас дозволяє здобувачу освіти проявити себе, у тому числі, під час самостійної роботи. Тому застосування на заняттях сучасних освітніх технологій, зокрема інструментарію інтерактивного навчання, може зробити заняття більш змістовним, а викладачу дозволяє легко залучати здобувачів освіти до освітнього процесу.

An Wei,
1st year of master's degree student in
011 Educational, Pedagogical Sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)
Scientific adviser:
Antonina Demianiuk,
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

IMPROVEMENT OF STUDENTS' LEARNING ABILITY IN DISTANCE EDUCATION ENVIRONMENTS

Freedom of choice and responsibility are inseparable, and choosing a mode of learning requires corresponding learning responsibility. The teaching mode of distance education requires learners to learn independently, teachers and students are separated, there is no classroom, there is no classroom atmosphere, which requires learners to overcome the difficulties of independent learning and adapt to the independent learning mode as soon as possible.

One of the characteristics of distance education is the separation of teachers and students, although there are class teachers or teachers online to help and assist learning, but the development and implementation of learning plans need to rely on the education recipients for self-restraint and have good self-learning ability.

Distance education participants and knowledge recipients have reached a certain age, have the ability to apply modern educational tools, in the academic qualifications, skills development, career charging and other different learning motivations, clear learning objectives, need to maintain a long-term learning motivation and persistent learning practice in the process of independent learning, and maintain effective learning behavior to complete distance learning. For distance learners, learning to learn spontaneous learning is very critical, requiring learners to reasonably plan and formulate a learning plan suitable for themselves, such as learning schedule, clear learning content, learning progress control, etc., monitoring the learning effect in the learning process, improving learning efficiency, and finally achieving a free, spontaneous and autonomous learning state to complete their studies.

A learning society requires every learner to update their learning concepts and understandings. The era of knowledge economy requires that in the specific learning process, learners should actively explore and think actively in the face of problems, and cannot passively accept and cannot follow the book. It is necessary to actively integrate theory with practice and test the knowledge learned in practical life and work. In the society of information and data explosion, the environment around us is changing more and more, whether it is work or life, we need to constantly contact to learn new knowledge and master new skills.

Modern education not only requires learners to accept knowledge, but also to cultivate a self-learning ability, so as to carry out self-education. In modern society, the use of new forms of education and educational technology to learn is the basic requirement for people to adapt to social development and have the ability to continue to develop.

Xin Chen

1st year of master's degree student in
011 Educational, Pedagogical Sciences,
Educational-Professional Program
"Management of Educational Institutions",
West Ukrainian National University (Україна)

Iryna Bilous

PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

EDUCATIONAL MOTIVATION AS ONE OF THE EFFECTIVENESS CRITERIA OF THE EDUCATIONAL PROCESS

One of the main tasks of scientific-pedagogical and pedagogical workers of modern educational institutions is primarily to ensure a high level of motivation among students, and this, in turn, requires the development and substantiation of an organizational and didactic model of the formation of such motivation, which would take into account not only the specific features of the development of motivational areas of acquirers.

Motivation is a factor influencing the effectiveness of learning, the success of the educational process. Any activity has prospects to become more effective and bring high-quality results, provided that the individual has strong, deep motives that increase activity, affect resistance to obstacles, and persistence in achieving the set goal. This also applies to educational activities, which are more successful if a positive attitude towards learning, cognitive interest, and the need to acquire knowledge, skills and abilities are formed. Pedagogical influence should be aimed at increasing the academic performance of students and at increasing the level of positive motivation to study.

The main content of educational motivation is "learning to learn". Educational motivation allows the child's developing personality to determine not only the direction, but also the ways of implementing various forms of educational activity, to engage the emotional and volitional sphere.

A high level of mental development is the most important condition for the

realization of the child's existing motivation, the formation of positive motivation in educational activities. At the same time, there is a correlation between a high level of mental development and positive motivational tendencies, and vice versa.

Educational motivation is indirectly evidenced by the level of actual success of educational activities: indicators of school success, attendance, the formation of educational activities of schoolchildren.

Educational activity is primarily motivated by an internal motive, when the cognitive need of the individual is directed to the subject of activity, as well as by external motives (self-affirmation, prestige, duty, necessity, achievement, etc.).

Educational motivation is a process that initiates, directs and supports efforts aimed at the implementation of educational activities. It is a complex, complex system created by the student's motivations, goals, reactions to failure, perseverance, and attitudes. Educational activity is the leading activity of a junior high school student, the main goal of which is the successful assimilation of knowledge and skills necessary for further effective use in life.

So, motivation is a mandatory component of any activity and a particularly important and specific component of educational activity, through the implementation of which it is possible to form the educational activity of education seekers as a whole. Motivation is a factor in the success of educational activities, therefore the question of forming its focus and increasing it is relevant.

Through motivation, pedagogical goals are quickly transformed into mental goals of students; through the content, a certain attitude of students to the subject is formed and its valuable significance for the personal, including intellectual, development of the child is realized; with the help of the functions of motivating means in pedagogical communication, educational situations are actualized and mastered; systematic monitoring of educational activities and its results are used to form responsibility and make corrective decisions.

Zhou Nan
1st year of master's degree student in
Speciality 011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
"Management of educational institutions",
West Ukrainian National University (Україна)

FUTURE DEVELOPMENT PATTERN OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

To set up education and training institutions, we should accurately locate the market and their own advantages, and accurate market analysis is the premise of improving school market enrollment. At present, many educational institutions blindly recruit students from the overall market, even if they spend a lot of human, material and financial resources, there will be no good results.

First of all, we should confirm the most favorable competitive image for the school. The source of positioning is not the product itself, but the psychology of consumers. Schools should conduct an objective and systematic investigation from their own series of educational activities to the impression in the minds of consumers, and confirm the long-term favorable competition situation according to the research on the relationship between customers, product differences and similar price ratios. Secondly, we should reasonably choose competitive advantage. Competitive advantage refers to choosing the most image and competitive advantage after systematically evaluating many existing factors. If the hardware is poor and the school running conditions are weak, we should choose our own advantages in quality training and management methods, make them fit in with the psychology of students and parents, emphasize the importance of people's quality in modern society to the public, and establish our own characteristic brand. Finally, publicity and persistence should be carried out on the basis of the existing positioning [2].

Positioning is a psychological cognitive problem. It should be the communication between the school and students and parents. Through publicity, its own characteristics, school running philosophy and educational outlook should be recognized by the public. The publicity means must be consistent with the

positioning. For example, if we publicize the simplicity of the school, we can't exaggerate the luxury; The means of publicizing modern education must be set off by corresponding hardware.

The specific elements are as follows:

a. Accurate market positioning.

b. Excellent operation team.

c. Clear organizational structure.

d. Good product.

e. Standardized management system, standardization is another important factor for the successful operation of educational institutions [3].

Optimize the allocation of internal resources. First, formulate and design the steps and strategies conducive to the implementation of the strategy, continue to improve the standardized process of education, and ensure that the process can meet the needs of the strategy; Secondly, in terms of product R & D, teaching quality and market management, with some tools, such as quality management, process reengineering and other systems, enterprises have stronger product R & D ability, the ability to obtain higher consumer satisfaction, and maintain a competitive advantage in the fierce market competition. The third is to optimize the company's asset management. For the allocation of financial resources, more investment should be made in product R & D to promote the quality improvement of R & D team; For the financial management mechanism, we should further improve its financing ability and increase financing channels; With regard to teaching methods, through the application of modern technology and various training methods to meet the needs of consumers, such as using the Internet, going to the customer's site, customized training courses and other methods, give full play to the role of various information technologies, integrate educational methods, reduce teaching costs, meet the needs of customers and make educational institutions more standardized. The fourth is to optimize employee behavior and combine the reward system with strategic results. Create a working atmosphere in which leaders and employees respect each other. Managers and employees can share all kinds of information of the company, so that

employees have a stronger sense of belonging[1].

According to the results of the study, the following conclusions can be drawn. An excellent educational institution must have excellent teaching staff and strong teaching ability, avoid external threats as much as possible, and strive to give full play to its advantageous resources, so as to make its own school more distinctive and bright spots and form regional unique advantages.

Reference

1. Analyzing the reasons for the success of modern education and training institutions. Taking "Sakura International Japanese" as an example. *Academic journal reading and writing (Journal of education and teaching)*. № 8, 2015. P. 58.
2. Discussion on the characteristics and path of educational modernization. *Academic Journal theory* № 11, 2019. P.45.
3. New ideas guide the new course of building an educational power
URL: www.paperpass.com 1/11

Oksana Krychkivska

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

FORMATION OF THE PROFESSIONAL COMPETENCY OF THE FUTURE MANAGERS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Education today is the basis of the well-being of society as a whole and of each individual in particular. The process of training a competent specialist is one of the main problems of professional training. Competence has recently become increasingly important in connection with the constant transformation of social experience, modernization of vocational education, the creation of various types of authors' pedagogical systems, and increasing the level of societal requirements for the specialist. In this aspect, the urgent task of the higher pedagogical school is to train competent specialists who are able to develop their professional traits, work in a non-standard way, creatively, and responsibly perform their professional responsibilities.

The problem of preparing a manager for professional duties is not new in pedagogical science. It became the subject of scientific research by domestic and Russian researchers V. Andrushchenko, D. Dzvinchuk, V. Zhuravsky, L. Karamushka, V. Kozakov, N. Kolomensky, V. Kryzhko, V. Maslov, E. Pavlyutenkov, M. Potashnik, N. Selivestрова, V. Symonenko, G. Shchokin. The issue of competence of the future leader is being actively developed recently (V. Bondar, L. Karamushka, V. Maslov, O. Pometun). I. Ermakov's manual "Life competence of the person" became the real encyclopedia on competence. However, the problem under study needs, in our opinion, a deeper study.

Thus, in our opinion, the effectiveness of the formation of professional competence of the future managers in the university depends on the following basic rules: it is necessary to be able to interest students in learning; in the process of learning it is necessary to implement a gender approach, take into account the individual characteristics of students; students must be active participants in classes, receive new answers to questions, they should be active participants of the learning process; the material to be mastered must be divided into available parts and present it in a certain sequence; learning should be managed by finding answers to questions; reflection as a mandatory element should be present during the whole period of learning; students must be able to successfully apply the knowledge gained during training in practice in appropriate work situations.

Jiangming Lou

1st year of master's degree student in
011 Educational, Pedagogical Sciences, Educational-Professional Program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychivska

candidate of pedagogical sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

FORMATION (CONDITIONS, MEANS, APPROACHES, MODEL) OF READINESS OF PEDAGOGICAL COLLECTIVE FOR INNOVATIVE ACTIVITY

Currently, the modernization of the education system covers all of its links. Its most important component – pedagogical education. The main challenges facing the education system are initiated, first of all, by changes in the socioeconomic situation in the regions, the informatization of society, the intensive development of innovative technologies, the process of globalization, and public awareness of the need for a transition to continuous education.

The innovative trend in the development of teacher education is, in our opinion, a sociotechnological mechanism that ensures the formation of the innovative potential of both the subjects of the education system and the system itself and, as a result, the innovative ability of residents. The content of these factors, in one way or another, is associated with the activities of the educational organization, and, in our opinion, the third factor is the initial in relation to the first and second.

Therefore, the subject of consideration is the pedagogical conditions, in unity and interconnection, which enhance the effectiveness of the formation innovative competence of a teacher in the regional space of lifelong education, namely:

1. Methodological, normative and scientific methodological ensuring the process of formation of the teacher's innovative competence in various structural components of space.

2. The participation of the teacher in research activities in the form experimental development (search and research and implementation and research

activities), applied research (design and research activities), fundamental research (research activities).

3. Construction of new concepts and meanings, individual educational program, innovative educational environment.

4. Designing the content of teacher education carrying out innovative activities at five levels: general theoretical understanding, academic subject, educational material, learning process, personality structure.

The highest level of methodological support is set philosophy. The content of this level is general philosophical approaches, principles, laws of development of nature and society. The philosophical level forms a kind of foundation that allows interpreting the results from the standpoint of the approaches that are laid down in the basis of innovation (most often this is one approach). The second level of general scientific methodology contains general scientific principles, concepts and forms of research. This level provides methodological support for innovation in any scientific discipline or complex of disciplines. The third level is provided by a specific scientific methodology, which is a set of methods, research principles and procedures used in a particular special scientific discipline.

Оксана Жизномірська

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти
Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти (Україна)

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ПРОФЕСІЙНОМУ ЗРОСТАННІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Швидкоплинність соціального прогресу, динамічні зміни суспільства викликають необхідність постійної роботи над собою, професійного життєствердження та самовдосконалення, посилення відповідальності за майбутнє сучасної молоді, за можливість досягнення успіху, за реалізацію власного потенціалу, а також адекватне розуміння, сприйняття та контроль емоційної сфери.

Питання емоційного саморозкриття особистості окреслено в таких форматах як комплекс «емоційного інтелекту» (Г. Бреслав), створення емоційного простору (А. Козлова), складники емоційного інтелекту (Дж. Мейєр, П. Селовей), формування емоційної компетентності та розробка структури емоційного інтелекту (Р. Бар-Он, Д. Гоулман), емоційна сфера особистості (В. Сухомлинський) та ін.

Так, емоційний інтелект – це здатність до самоконтролю, усвідомленню власних почуттів і прийняття почуттів інших, уміння порозумітися з оточенням, керувати емоційною сферою на підставі інтелектуального аналізу та синтезу. Більшість досліджень А. Козлової доводять, що емоційний інтелект – ключовий фактор успіху; вроджена сукупність особливостей, яка рівномірно може спрямовувати особистість як до успіху, так і до невдач [1].

Варто пригадати, що наприкінці ХХ століття в дослідженнях емоційної сфери окреслено новий аспект – відмінності в керуванні емоційними явищами та в їхньому використанні, що пов'язують із поняттями емоційного інтелекту та емоційної компетентності. Зокрема, як зазначає вітчизняний психолог Г. Бреслав, передувала зміна підходу до співвіднесення емоційних та пізнавальних процесів. Водночас акцент було зосереджено на певному комплексі індивідуальних здібностей чи рис особистості, які відповідають за те, наскільки вплив емоційних явищ виявляється конструктивними чи деструктивними для поведінки особистості - комплексу "емоційний інтелект".

Передусім, емоційний інтелект (від англ. Emotional intelligence) – це ментальні здібності, що беруть участь в усвідомленні та розумінні власних емоцій та емоцій оточення. Насамперед, зарубіжні вчені Дж. Мейєр та П.

Селовей запропонували та включили в «комплекс» емоційного інтелекту особистості такі складники, як оцінку й прояв своїх емоційних явищ, невербальне сприйняття емоцій інших людей та емпатію; саморегуляцію й регуляцію емоційних явищ інших людей; використання емоційних явищ у гнучкому плануванні, творчому мисленні, перенесенні уваги та мотивації [1].

На нашу думку, сучасний педагог повинен уміти створювати

позитивний емоційний простір для дитини, насамперед відкривати для неї світ глибоких бажань, почуттів, переживань, захоплень, здивувань, несподіванок, позитивних думок та емоцій, що безумовно впливають на її особистісне «Я» становлення в життєвому самовизначенні.

З точки зору вище зазначених дослідників, портрет успішного емоційно-інтелектуального педагога доповнюється такими компонентами, знаннями, вміннями та прагнення як :

- самоповага – вміння поважати та приймати себе і свої вчинки;
- емоційне самоусвідомлення – здатність розуміти свої почуття та причини, що їх зумовили;
- асертивність – здатність проявляти почуття, переконання, думки та захищати свої права в конструктивній формі;
- незалежність – здатність думати та вирішувати за себе, обмежувати вплив емоцій інших людей;
- самоактуалізація – прагнення реалізовувати свій потенціал, досягнути поставленої мети;
- емпатія – вміння розуміти, розрізняти та бути чуттєвим до емоцій інших людей;
- соціальна відповідальність – здатність робити щось заради інших і разом з іншими, усвідомлено та відповідально до соціальних правил;
- міжособистісні взаємини – здатність установлювати та підтримувати емоційно взаємовигідні відносини;
- стресостійкість – здатність активно та позитивно протистояти у стресових ситуаціях;
- контроль імпульсивності – вміння чинити опір імпульсу до дії, контролювати агресивність, ворожість, безвідповідальне ставлення;
- реалістичність – здатність пристосовувати свої думки, почуття та поведінку до нових умов і ситуації;
- розв’язання проблем – вміння виявляти, визначати проблему, а також знаходити ефективні шляхи їхнього вирішення;

- оптимізм – здатність бачити світлий бік життя і зберігати цей позитив у будь-яких найскладніших обставинах [1; 2; 3; 4].

Власне кажучи, як стверджують науковці, якщо рівень емоційного інтелекту низький, то педагог може погано контролювати свої миттєві бажання; проявляти невпевненість на уроці; бути не задоволеним своїм життям; майже не прагнути до самовдосконалення; не вміє говорити про почуття; не намагатися розуміти почуття інших (учнів, батьків, колег); може відчувати неспокій; проявляти співчуття; відчувати провину за себе та інших; демонструвати «холод» у своїх емоціях; проявляти замкнутість; напружено контактувати з усіма учасниками освітнього процесу. Натомість педагог із високим емоційним інтелектом уміло знаходить вихід зі складних ситуацій; легко та конструктивно розв'язує життєві та професійні проблеми; доброзичливий та приємний у різних інноваційних формах спілкування; намагається уникати конфліктних ситуацій; дотримується конструктивного діалогу; ініціативний у професійному проектуванні; самодостатній у власних проявах; незалежний у власних висловлюваннях; адекватно оцінює свої академічні здібності.

Як зазначають Д. Гоулман, А. Козлова, рівень емоційного інтелекту особистості залежить також як від біологічних, так і соціальних передумов. Біологічними передумовами емоційного інтелекту, з їхніх точок зору, є рівень емоційного інтелекту батьків, правопівкульний тип мислення, властивості темпераменту. До соціальних передумов належать : синтонія (емоційна реакція оточення на дії дитини), ступінь розвитку самосвідомості, впевненість в емоційній компетентності, рівень освіти батьків та сімейний дохід, емоційно сприятливі взаємини між батьками, андрогінність (самоконтроль і витримка у дівчат, емпатія), зовнішній локус контроль, релігійність.

Таким чином, емоційний інтелект педагога та його позитивна мотивація до праці спрямовує свій вектор на вміння керувати своїм емоційним станом; гармонійно поєднувати особистісні та професійні компетенції; позитивно створювати психологічний емоційний комфорт, ситуацію

успіху; раціонально планувати свій час та відпочинок; передбачати ризики та злагоджено працювати з викликами сучасної молоді.

Список використаної літератури

1. Емоційний інтелект / упоряд. : А. Козлова. К. «Шкільний світ», 2018. 128 с.
2. Збарак О. Позитивні емоції. 5 корисних порад на кожен день. «Психолог». 2018. №3-4. С. 60-62.
3. Ілляшенко Т. Реформування початкової школи. Як допомогти дітям із труднощами в навчанні. Емоційний інтелект. Психодіагностика [Текст] «Психолог», 2018. №23-24. С. 30-41.
4. Крижанська Н. Як знайти кілька зайвих годин для себе [Текст] «Психолог», 2018. № 9-10. С. 66-70.
5. В. А. Сухомлинский об умственном воспитании / Сост. и авт.. вступ. статьи М. И. Мухин, ред.- кол. : Н. Д. Ярмаченко и др. К. : «Школа», 1983. 224 с.
6. В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю : зб. наук. пр. Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка; за ред. : О. Є. Антонової, В. В. Павленко. Вип.6. Житомир : Левковець Н. М., 2017. 250 с.

Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Модернізація вітчизняної системи освіти та її інтеграція в європейський освітній простір передбачає реформування змісту, методів і засобів навчання. Трансформація освітнього процесу відбувається в різних напрямках його здійснення, що стосується також і технологій викладання у закладах вищої освіти. Провідне значення в цьому процесі належить проєктно-орієнтованій формі навчання. Проєктна методика викладання як нова педагогічна особистісно-орієнтована технологія відображає основні принципи гуманістичного підходу в освіті [1].

Початок застосування проєктно-орієнтованих підходів в освітній сфері встановити достатньо складно, оскільки підготовка фахівців у галузях точних

і природничих наук у вищій школі завжди містила прикладну складову. Підготовку й проведення експерименту, у такому випадку, можна розглядати як проєкт, що включає в себе формулювання мети і завдань дослідження, постановку задачі, вибір методик і технічних засобів її розв'язання експериментальним шляхом, фіксацію проміжних і кінцевих результатів та їх опрацювання [2].

Проєктно-орієнтоване навчання почало поступово впроваджуватися у сфері вищої освіти з 1970-х років. Так, у канадському Університеті Макмастера (McMaster University) проєктно-орієнтовані підходи використовувалися у підготовці студентів медичних спеціальностей. Одним із перших практичних кроків застосування проєктно-орієнтованих підходів навчання було заснування Ольборгського університету (Aalborg University) у Данії в 1974 році. Нині Ольборгський університет є п'ятим за величиною закладом вищої освіти цієї країни. Навчання студентів в Ольборгському університеті передбачає виконання досліджень в контексті взаємодії теорії і практики. Навчальні плани вищезазначеного закладу вищої освіти ґрунтуються на міждисциплінарних базових курсах із подальшою спеціалізацією. У науковій літературі такий підхід отримав назву Ольборська модель (The Aalborg Model). Відповідно до Ольборської моделі визначена проблема в контексті проєктно-орієнтованого навчання становить початковий етап навчання. Досліджуючи Ольборську модель проєктно-орієнтованого навчання, визначено, що вона є мультидисциплінарною за своєю суттю. Власне її реалізація може ґрунтуватися на двох основних підходах, які, у свою чергу, пов'язані з ідеями дивергентного і конвергентного мислення. У першому випадку використовуються практичні підходи до розв'язання задач конструювання і проєктування на основі синтезу знань з різних дисциплін. У другому випадку виконується розв'язок теоретичних проблем шляхом використання будь-яких релевантних знань. В Ольборському університеті проєктно-орієнтована робота для студентів молодших курсів має риси, як правило, першого типу, у той час, як робота студентів магістратури – другого.

Проектно-орієнтоване навчання може реалізовуватися за різними сценаріями. Проекти можуть розраховуватися на одного виконавця чи на групу учасників, бути основою цілого навчального курсу чи й усього навчального циклу, як це пропонується в рамках Ольборгської моделі [2].

Отже, особливість проектно-орієнтованого навчання в рамках освітнього процесу полягає у розробці і реалізації двох типів інноваційних проектів: науково-виробничих та науково-освітніх. Практично проектно-орієнтований підхід забезпечує реалізацію «бінарних проектів», коли впровадження нових освітніх технологій, побудованих на розробці студентами науково-виробничих проектів, дозволяє забезпечити нову якість підготовки фахівців [3].

Таким чином, проектно-орієнтоване навчання характеризується за наступними ознаками [4]:

- зосереджується на великому та відкритому питанні, виклику або проблемі, яку студенти повинні дослідити, відповісти та/або вирішити;
- включає в алгоритм реалізації те, що студенти мають академічно знати, розуміти та вміти робити;
- базується на дослідженні, стимулює внутрішню цікавість і генерує запитання, оскільки допомагає студентам шукати відповіді;
- використовує такі навички XXI-го століття, як критичне мислення, спілкування, співпраця та креативність тощо;
- вбудовує вибір студента в процес;
- надає можливість зворотного зв'язку та перегляду плану та проекту, як у реальному житті;
- вимагає від студентів представити свої проблеми, дослідницький процес, методи та результати, так само як наукові дослідження або реальні проекти повинні стояти перед експертною оцінкою та конструктивною критикою.

Модернізація освітнього процесу в контексті організаційно-методичної бази впровадження проектно-орієнтованого навчання може бути забезпечена

на основі чотирьох напрямів [3]:

– згідно концепції проектно-орієнтованого управління навчальним процесом передбачається доповнення класичної структури університету матричними компонентами;

– розширення реальних можливостей вільного вибору студентами традиційних чи нових освітніх технологій в рамках передпроектної підготовки на молодших курсах;

– створення системи академічної селекції студентів та налагодження механізму виявлення потенціалу здатності до навчання та креативності при комплектуванні навчально-проектних груп.

Оскільки модель проектно-орієнтованого навчання орієнтована на навички XXI-го століття, вона також покращує технологічні здібності студентів. Проектне навчання допомагає студентам розвивати роботу в команді та навички вирішення проблем, а також здатність ефективно спілкуватися з іншими. Спільний характер проектів також посилює програми соціального та емоційного навчання, які впроваджуються в прогресивних закладах вищої освіти у всьому світі. Ці міжособистісні аспекти проектно-орієнтованого навчання ідеально поєднуються з використанням технологій в аудиторії. Технологічні проекти є міждисциплінарними, спільними, дослідницькими, самостійними, мотивуючими та відповідають повному спектру потреб студентів і стилів навчання. Крім того, цілі цифрової грамотності та цифрового громадянства стають укоріненими в технологічних проектах, особливо коли можливість проектно-орієнтованого навчання здійснюється безперешкодно в рамках сприятливої системи управління освітнім процесом.

Список використаної літератури

1. Кургаєва Л.А., Калиновська І.М. Дидактичні умови проектно-орієнтованого навчання англійської мови у вищій школі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 4, ч. 1. С. 121 – 127.

2. Луценко Г.В., Бевз В.П. Організація проектно-орієнтованого навчання майбутніх інженерів у вивченні методології управління проектами.

Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Том 45, №1. С. 123 – 133.

3. Теліженко О.М., Лук'янихин В.О., Байстриюченко Н.О. Проектно-орієнтований підхід до організації навчального процесу. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2016. №1 (1173). С. 30 – 35.

4. Project-Based Learning: Benefits, Examples, and Resources. URL: <https://www.powerschool.com/blog/project-based-learning-benefits-examples-and-resources/>

Христина Господин,
студентка 2 курсу
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПРОБЛЕМНИЙ СТИЛЬ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

На сьогоднішній день розрізняють такі інноваційні технології навчання як: технологія розвивального навчання; технологія колективного творчого виховання; ігрові технології навчання; технологія особистісно орієнтованого навчання; технологія інтерактивного навчання; проектна технологія; технологія програмного навчання; технологія модульного навчання; технологія розвитку критичного мислення та технологія проблемного навчання [2].

В контексті сучасних підходів організації освітнього процесу проблемне навчання доцільно розглядати як манеру організації освітнього процесу, в основі якого поставлено створення проблемних обставин та ситуацій в навчальному процесі рішення яких повинні відшукати студенти. Наштовхуючись на свіжу та незрозумілу проблему, людське мислення вибудовується за схемою: висунення гіпотез, обґрунтування та їх перевірка, що є необхідною складовою саме творчого мислення [2].

З історичної точки зору проблемне навчання здобуло свій початок ще в античні часи в Сократівських бесідах. Давньогрецький філософ, один із засновників західної філософії Сократ, намагався довести що людська особистість протягом життя зобов'язана вивчати свою сутність а також збагачувати свою мораль, цим самим він хотів оспорити твердження що опанування світу та природи недосяжні людському розуму через їх недоступність. Філософ говорив що «в суперечці народжується істина». Саме тому він часто проводив на площах різного роду розмови з різними запитаннями про мораль, та спонукав своїх слухачів самих знаходити істину шляхом відповідей та запитань, не даючи їм готових висновків [1].

У подальшому технологія проблемного навчання набула розповсюдження у закладах освіти у 1920 – 1930-х роках. Доцільно зазначити, що проблемне навчання ґрунтується на теоретичних принципах американського психолога, педагога й філософа Джона Дьюї [5]. Цей різновид навчання відокремився та зробився як самостійний вид навчання тільки в 1950-х роках ХХ століття. Саме тоді він і дістав свою назву проблемного навчання. На думку авторів цієї концепції, проблемне навчання повинно усувати недоліки традиційного або пояснювально-ілюстративного виду навчання.

В основі проблемного навчання лежить вирішення певної проблеми. Проблемна задача передбачає ряд дій для її розв'язання, які студенту необхідно самостійно виконати. Потреба породжує мотив, який вимагає від людини активно мислити і діяти.

Проблемна ситуація в процесі навчання це ситуація, під час якої студент має вирішити непрості для себе завдання, проте, коли для цього йому не вистачає потрібної інформації, тоді студент мусить самотужки її віднайти. Проблемна ситуація характеризується інтелектуальним ускладненням і потребою її розв'язати [3].

Важливо зазначити, що розрізняють такі типи проблемних ситуацій: недостатність колишніх знань, коли вчаться для пояснення нового факту,

колишніх умінь для вирішення нового завдання; необхідність використовувати раніше засвоєні знання або вміння, навички в нових практичних умовах; наявність суперечності між теоретично можливим шляхом рішення задач і практично нездійсненності вибраного способу; наявність суперечності між практично досягнутим результатом виконання учбового завдання і відсутністю знань, що вчать, для його теоретичного обґрунтування. Проблемна ситуація появляється:

- коли студентам потрібно на практичних умовах застосувати здобуті ними попередньо знання та показати ефективність вирішення проблеми;

- коли є суперечності між теоретично можливим шляхом вирішення і його практичною нездійсненністю;

- коли виникають суперечності між практично доступним результатом і відсутністю знань для його теоретичного обґрунтування;

- коли студент усвідомлює нестачу попередньо засвоєних знань для того щоб вирішити або ж дати пояснення певній проблемній ситуації, що перед ним стоїть.

Таким чином, структурними елементами проблемного навчання виступають такі методичні прийоми [4]:

- актуалізація навчального матеріалу;
- створення проблемної ситуації;
- постановка навчальної проблеми;
- побудова проблемної задачі;
- розумовий пошук і вирішення проблеми;
- перевірка вирішення проблеми.

Проблемне навчання має певні етапи через які проходить пошук та вирішення проблеми [4]:

- заснованих на припущеннях і вже відомих фактах, формулювання можливих гіпотез;
- аналіз гіпотез;
- обґрунтування і вибір робочої гіпотези;

– пророблення робочої гіпотези до вирішення проблеми.

Отже, можна дійти висновку що проблемне навчання присутнє в житті людини ще з давніх часів. Саме проблемне навчання дає ефективні та всебічні можливості для творчого розвитку здібностей студента. Проблемне навчання переважає над традиційним стилем навчання тим, що студенти добре засвоюють матеріал, добре його розуміють та мають прагнення до нових знань, щоб вирішити проблемну ситуацію, яка перед ними стоїть, також завдяки проблемному навчанню студенти самостійно здобувають досвід та вчаться колективно вирішувати ті чи інші проблемні ситуації. Проте в проблемному навчанні, як і в інших видах навчання, відзначають певні недоліки. Недоліком проблемного навчання є те, що воно вимагає від викладача великої затрати часу для того, щоб підготувати проблемну ситуацію для студентів та реалізувати зазначену технологію в освітньому процесі. Ефектність цього навчання залежить в прагненні студента до нових знань.

Список використаної літератури

1. Павленко В. В. Проблемне навчання: становлення, сутність, перспективи. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12538/1/11.pdf>
2. Мельничук А., Мирончук Н. Технологія проблемного навчання у вищому навчальному закладі. Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/13825>
3. Павленко В. В. Проблемні ситуації: поняття і типи. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/16761/1/2.pdf>
4. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.

Зоряна Касянчук,
студентка 2 курсу
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ДЕМОКРАТИЧНИЙ СТИЛЬ СПІЛКУВАННЯ ПЕДАГОГА, ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ТА ВАЖЛИВІСТЬ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Демократичний стиль є особливо ефективним у педагогічній діяльності. Він передбачає повагу до особистості студента і орієнтований на стимулювання його активності, самоорганізацію і самоуправління особистості та колективу загалом. Ґрунтується демократичний стиль на прагненні донести мету діяльності до свідомості студентів та залучити їх до участі у спільній діяльності. Головними способами взаємодії такого стилю є заохочення, порада, інформування, координація, що формує у студентів упевненість, ініціативність тощо. Отже, демократичне спілкування – це діалог «на рівних» [1].

Демократичний стиль спілкування педагога опирається на врахуванні думки колективу в організації життєдіяльності студентів. Педагог спільно з членами колективу визначає завдання, організовує діяльність студентів на виконання усвідомлених ними завдань, заохочує ініціативу всіх членів колективу, радиться з ними щодо пошуків шляхів і засобів розв'язання завдань, розвиває самоуправління, залучає активістів до виконання керівних функцій. Таким чином, на засадах демократичного стилю розвивається педагогіка співробітництва.

Демократичний стиль педагогічної діяльності сприяє формуванню оптимальних умов для всебічного розвитку особистості, утвердження її в

колективі. І головне – сприяє соціальному і психічному розкріпаченню студента, використанню духовних сил членів колективу, суспільства загалом для суспільного блага. Не варто плутати демократичний стиль спілкування зі вседозволеністю, анархією. З метою забезпечення дієвості демократичного стилю педагогічної діяльності варто спільно з колективом студентів з урахуванням їх думок і побажань чітко визначити напрями діяльності, норми поведінки, «правила гри» і домагатися їх виконання кожним [2].

Отже, стиль педагогічного спілкування в основному впливає на ефективність викладання, а також забезпечує готовність студентів до сприймання знань. Демократичне ставлення педагога до студентів базується на особистому позитивному сприйнятті студентів педагога, який виявляє приязнь, а також повагу до студентів. А саме демократичний стиль ґрунтується на глибокій повазі, довірі й орієнтації на самоорганізацію самоуправління особистості та колективу. Педагогічне спілкування буде ефективніше лише тоді, коли педагог буде розуміти потреби та інтереси тих кому викладає, вміти правильно оцінювати ситуації і обирати необхідний тип спілкування.

Список використаної літератури

1. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посібник. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
2. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 415 с.

Мар'яна Касянчук,
студентка 2 курсу
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Дем'янюк Антоніна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

МАЙСТЕР-КЛАСИ ТА ЇХ РОЛЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ефективна форма педагогічного досвіду є майстер-клас. Поняття часто використовується в багатьох сферах діяльності людини та в освіті. У педагогічному співтоваристві майстер-класом є відкритий урок, захід, презентація досягнень педагога. Існує декілька визначень поняття «майстер-клас». Насамперед, майстер-клас – це педагогічна система, що дає змогу демонструвати нові можливості розвитку і свободи педагогіки, і показує способи подолання консерватизму і рутини [1].

Доцільно зазначити, що важливими особливостями майстер-класу є [1]:

- самостійна робота в малих групах, в якій можна провести обмін думками;
- форма взаємодії – співпраця, співтворчість, спільний пошук;
- проблемне завдання і вирішення його через проходження різних ситуацій;
- розкриття творчого потенціалу майстра, а також учасників майстер – класу;
- пропонування методів, форм, технологій учасникам, а не нав'язування;
- найбільш важливий процес пізнання , ніж самі знання;
- умови для задіяння всіх учасників в активну діяльність.

У тематику майстер-класів входять різні аспекти та прийоми використання технологій, застосування технологій авторських методів на практиці.

До умов результативної роботи слухачів майстер-класу входить мотивація усвідомленої діяльності всіх слухачів, які беруть участь у роботі майстер-класу. Підвищення рівня теоретичної та методичної підготовки слухачів. Готовність слухачів і майстра до розвитку власної перетворюючої діяльності на науковій основі. Рефлексія діяльності слухачів і майстра в процесі власної практики.

Необхідно відмітити, що завданнями майстер-класу є [2]:

- передання майстром свого набутого досвіду у послідовності діях, методах, прийомах і формах педагогічної діяльності;
- надання допомоги слухачам у визначенні завдань саморозвитку і формуванні індивідуальної програми самоосвіти та самовдосконалення;
- спільне відпрацювання методичних підходів майстра і прийомів вирішення поставленої в програмі майстер-класу проблеми;
- рефлексія власної професійної майстерності учасниками майстер-класу.

Слухачі у ході майстер-класу вивчають розробки за темою майстер-класу, беруть участь в обговоренні отриманих результатів, задають питання, отримують консультації, пропонують для обговорення власні проблемні питання, розробки, висловлюють свої пропозиції щодо вирішення обговорюваних проблем.

У ході майстер-класу майстер представляє власну систему роботи, що передбачає комплекс методичних прийомів, які притаманні саме цьому педагогу. Дії майстра взаємопов'язані між собою, забезпечують ефективне вирішення поставлених завдань. Ознаками системи роботи майстра є цілісність, оптимальність у визначенні місця і часу застосування кожного методичного прийому.

До переваг майстер-класу як групової методичної роботи в контексті

організації освітнього процесу відносять наступні [2]:

1. Майстер-клас забезпечують формування мотивації та пізнавальної потреби слухачів у конкретній діяльності, стимулює пізнавальний інтерес.

2. У ході майстер-класу відпрацьовуються вміння з планування, самоорганізації і самоконтролю педагогічної діяльності.

3. Під час проведення майстер-класу здійснюється індивідуальний підхід по відношенню до кожного слухача, відслідковуються позитивні результати навчально-пізнавальної діяльності.

4. Майстер-клас – форма організації активної самостійної роботи слухачів, під час проведення якої використовуються емпіричні методи дослідження.

5. Вивчення документів і результатів діяльності, тестування, розробки дидактичних матеріалів для дослідно-експериментальної роботи у власній педагогічній діяльності.

Отже, під час майстер-класу майстер розкриває слухачам авторську систему роботи. Майстер-клас створює умови для зростання педагогічної майстерності на основі рефлексії власного педагогічного досвіду, тому займає важливу позицію в організації освітнього процесу. Досягнення цілей в роботі майстер-класу визначається відповідно до поставленої мети. Результатом спільної діяльності є модель заняття, заходи або інший продукт, який розробив слухач під керівництвом майстра з метою застосування цієї моделі у практиці власної діяльності.

Список використаної літератури

1. Організація та проведення майстер-класів. URL: http://krasnokutsk-logoped.edu.kh.ua/atestaciya_samoosvita/majster-klas_organizaciya_ta_provedennya_majster-klasiv/

2. Дулова А.С., Соламатіна Л.М. Методичні рекомендації з проведення майстер-класу як групової форми методичної роботи. URL: http://www.kharkivosvita.net.ua/files/Metod_rekom.pdf

Ірина Білоус
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки
Західноукраїнського національного університету (Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Оскільки наша держава обрала європейський вектор розвитку, тому процеси реформування освіти не можуть відбуватися без прийняття європейських стандартів у підготовці професіоналів. Головною вимогою, що ставиться перед освітою – це те, що освіта повинна бути дійовим інструментом, який надає здобувачеві перспективу розкривати особисті здібності, здійснювати усвідомлений вибір, ефективно та відповідально вибудовувати своє життя, шанобливо ставлячись до багатоманітності глобалізованого світу.

Поява та діяльність Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти (ОГО) закладів освіти стала відповіддю на реальний суспільний запит щодо модернізації системи вищої школи та подолання будь-яких проявів явної чи прихованої дискримінації в практиках закладів освіти. Суспільство вимагає освічених фахівців та фахівчинь, що володіють тими знаннями, вміннями та навичками, які потребує ринок праці, а також мисленням, вільним від стереотипів, що дозволяє знаходити більш ефективні рішення. До того ж, уміння аналізувати соціальні процеси, розуміння важливості прав людини, а отже й гендерної рівності, є запорукою виховання молоді як свідомих громадян та громадянок [1].

Втіленням державної політики щодо запровадження гендерного підходу у всі сфери життєдіяльності нашого суспільства є, в першу чергу, основний закон – Конституція України, в ст. 24 якої визначено рівність прав жінки і чоловіка, а також прийнятий у 2005 р. Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків».

Державна гендерна політика – це діяльність державних інституцій, яка

цілеспрямована на безпосереднє або опосередковане виконання та гарантування рівних прав, свобод і можливостей для жінок і чоловіків, утвердження гендерної демократії.

Освіта, як одна з найважливіших інституцій суспільства, постійно змінюється разом із ним. Серед найбільш важливих змін сучасності є відмова від будь-яких проявів дискримінації. Досягнення гендерної рівності можливе, якщо гендерна соціалізація молоді буде спиратися на відповідні світоглядні поняття, соціальні гендерні стосунки. Процес гендерної соціалізації молоді найбільш ефективно відбувається під час навчання під впливом навчально-виховних факторів, що інтенсивно впливають на формування егалітарної свідомості студентської молоді.

За останні роки гендерний напрямок набув розвитку майже у всіх гуманітарних і соціальних галузях вітчизняної науки: від соціології, психології, педагогіки, історії, філософії, релігієзнавства, літературознавства, мово- та мистецтвознавства до політичних наук, права, наук про державне управління, економіки й статистики. Важливим аспектом є міждисциплінарний характер гендерних досліджень, що зумовлює їх залежність від теоретичних засад та методологічних стандартів, прийнятих у тій чи іншій науковій дисципліні.

Підготовка майбутніх педагогів до впровадження гендерного підходу в професійній діяльності актуальна тема сьогодення, яка зумовлена низкою суперечностей: між вимогами забезпечення гендерної рівності, задекларованими на державному рівні, і умовами її впровадження; ускладненням функцій соціально-педагогічної діяльності та недостатнім рівнем їх реалізації в практичній діяльності; необхідністю підготовки майбутніх педагогів до застосування гендерного підходу та неготовністю фахівців до його здійснення в сучасних умовах [2].

Впровадження гендерного підходу в процес підготовки майбутніх учителів дає змогу формувати:

– гендерну грамотність (система отримання необхідних знань у сфері

гендерних досліджень);

- сформовану мотивацію до рівноправної участі чоловіків і жінок у суспільному житті та реалізації своїх гендерних прав і свобод;

- гендерну самоосвіту (набуття власного досвіду з гендерної збалансованості);

- гендерну чуйність (здатність особистості усвідомлювати вплив соціального середовища, реагувати на прояви сексизму);

- повагу до особливостей та індивідуальних проявів особистості незалежно від її статі.

Застосування гендерного підходу до професійної підготовки педагогів передбачає дві провідні позиції. По-перше, розвиток особистості студента – майбутнього педагога, не повинен обмежуватися традиційними уявленнями про роль та призначення жінок і чоловіків. По-друге, означений підхід розглядається як інструмент підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності. Отже, впровадження гендерних підходів у процес підготовки майбутніх педагогів – основа для вдосконалення їх професіоналізму та всебічного особистісного розвитку студентів, як активних суб'єктів соціального життя [3].

Впровадження гендерного підходу в освітньо-виховне середовище навчальних закладів, має на меті формування професійно важливих якостей особистості вчителів як нового покоління кадрів сфери освітніх послуг, здатних успішно виконувати завдання гендерної соціалізації та виховання підростаючого покоління учнів, формувати нову особистість, що комфортно й адекватно вписується в концепцію демократичного суспільства.

Таким чином, послідовність та системність у наповненні фахових дисциплін гендерним компонентом забезпечить розуміння майбутніми педагогами гендерних питань, сприятиме розвитку професійно-важливих якостей (як-от: емпатія, толерантність, асертивність). Водночас очевидно, що за умови невикористання ресурсів названих дисциплін у напрямку гендерної просвіти створюються передумови для подальшого культивування гендерних

стереотипів або нівелювання ролі гендерного фактору у суспільному поступі [4].

Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до впровадження гендерного підходу у загальноосвітні школи України знаходиться на своїй початковій фазі й потребує подальшого вдосконалення. У перспективі, необхідно вдосконалювати, доповнювати та реалізовувати модель впровадження гендерного підходу у практику діяльності усіх педагогічних закладів освіти України.

Список використаної літератури:

1. Впровадження гендерного підходу в систему вищої освіти України: досвід та кращі практики Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти ВНЗ 2012 – 2014 роки. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/11251.pdf>

2. Самойленко Н. Впровадження гендерного підходу у процес підготовки майбутніх вчителів початкової школи. Науковий вісник Східноєвропейського нац. ун-ту імені Лесі Українки. Професійна освіта, Розд. IV, 2 (303), 2016, с. 43–48.

3. Н. Самойленко, А. Сембрат. Сучасний гендерний підхід до формування особистості майбутнього педагога. Витоки педагогічної майстерності. Випуск 15, 2015. с. 284-288.

4. Остапчук О. Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків [Електронний ресурс] // електронне наукове видання матеріалів науково-практичної конференції [Гуманізм та освіта]. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Ostapchuk.php>

Дарина Тарарук
аспірантка кафедри педагогіки,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ВИБІР ПРОФЕСІЇ: ІСНУЮЧА ТИПОЛОГІЯ ОСВІТНІХ ПРОБЛЕМ

Для визначення типології проблем, що виникають при виборі старшокласниками професії, важливо з'ясувати сутність поняття «професія», оскільки саме воно є вихідним та концептуальним. Визначень даного поняття

у сучасній науковій літературі багато. Зокрема, це заняття, що потребує спеціальної підготовки; група людей, які займаються однотипною діяльністю; особлива форма соціальної організації працездатних членів суспільства та ін. Саме безліч визначень свідчить про складності даного феномена. Виходячи з цього, можна дати таке визначення професії.

Професія це історично виниклі форми трудової діяльності, для виконання якої людина повинна мати певні знання і навички, спеціальні здібності і розвинені професійно важливі якості.

Нині поняття «професія» тісно пов'язане з поняттям «спеціальність». Професія – ширше поняття, ніж спеціальність. Професія поєднує групу родинних спеціальностей. Світ професій різноманітний і динамічний, так як постійно виникають нові професії, зміст праці професій, що діють, оновлюється, відмирають професії низько кваліфікованої праці, з'являються суміщені та інтегровані професії та спеціальності. Молоді важко самостійно орієнтуватися у цьому різноманітному світі професій. Це викликає об'єктивні труднощі під час виборів професії учнями.

У науковій педагогічній літературі виокремлені три основні складові вибору професії:

- а) окреслення своїх бажань – «хочу»;
- б) виокремлення своїх здібностей – «можу»;
- в) усвідомлення потреб суспільства та ринку праці – «треба». Бажання, можливості та ринок праці перебувають у постійній зміні,

тому довгострокові плани мають будуватися з урахуванням можливих змін «хочу», «можу», «треба». Причинами виникнення неадекватного професійного вибору є відсутність врахування основних чинників професійного вибору: наявність здібностей, рівень домагань, поінформованість про світ професій чи конкретної професії, думка батьків, думка товаришів, потреби ринку праці.

Одним із найскладніших питань теми є питання визначення ціннісно-смыслового підходу до розвитку самовизначення особистості. До основних

аспектів ціннісно-сміслового підходу можна віднести: зародження та формування професійних намірів особистості під впливом загального розвитку особистості та первинного орієнтування у різних сферах трудової діяльності, у світі праці та світі професій; визначення суспільного сенсу (пошук такої професії та роботи, яка б давала можливість отримати заробітну плату (суспільна оцінка праці за справедливістю, тобто відповідно до витрачених зусиль); у період професійного навчання формування ставлення до себе як до суб'єкта обраної діяльності та професійної спрямованості, відображення установок на розвиток професійно значимих особистісних якостей та ін.

Говорячи про самовизначення як процес і результат пошуку внутрішнього «Я» і сенсу у професійній діяльності зазначимо, що поняття «професійне самовизначення» співвідноситься з такими поняттями, як самоактуалізація, самореалізація, самоздійснення, самотрансценденція [2]. Дослідженням проблем самовизначення особистості займалися такі вчені як: О. Вітковська, А. Маслоу, К. Ясперс та ін.

Науковці [1; 3; 4; 5] пов'язують самореалізацію та самоактуалізацію з трудовою діяльністю та з роботою за фахом, що підкреслює нерозривний зв'язок професійного самовизначення з самореалізацією людини в інших сферах життя, тобто з особистісним самовизначенням.

У професійному становленні особистості професійне самовизначення розглядається як вибіркове ставлення індивіда до світу професій загалом та до конкретної обраної професії; усвідомлений вибір професії з урахуванням своїх особливостей та можливостей, вимог професійної діяльності та соціально-економічних умов та ін. Важливо, що професійне самовизначення здійснюється впродовж усього професійного життя й проявляється у рефлексії та переосмисленні свого професійного буття в процесі самоствердження у професії. Актуалізація професійного самовизначення особистості спричинюється різними подіями: закінченням школи, професійного навчального закладу, підвищенням кваліфікації, зміна місця проживання,

атестація, звільнення із роботи та ін.

Отож важливо, що професійне самовизначення особистості включає: усвідомлюваність цінності суспільно корисної праці та необхідності професійної підготовки; орієнтування в соціально-економічній ситуації та прогнозування престижності обраної праці; загальне орієнтування у світі професійної діяльності та виокремлення професійної мети – мрії; визначення ближніх професійних цілей як етапів та шляхів до дальньої мети; інформування про професії та спеціальності, відповідних професійнихосвітніх закладів та місцях працевлаштування; уявлення про перешкоди, що ускладнюють досягнення професійних цілей, а також знання своїх переваг, що сприяють реалізації намічених планів та перспектив; наявність системи резервних варіантів вибору у разі невдачі за основним варіантом самовизначення; початок практичної реалізації особистої професійної перспективи та постійне коригування намічених планів за принципом зворотного зв'язку.

Список використаної літератури

1. Васюк Ю. А. Особливості і структура соціальної самовизначеності підлітків у психолого-педагогічній науці і практиці. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 9(103). С. 301–312.
2. Вітковська О. І професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації: моног. К. : Наук. світ, 2001. 91 с.
3. Добра К. Ю., Барчі Б. В. Професійне самовизначення особистості. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції*, 2019. 155 с.
4. Ребуха Л. З. Готовність вчителів-гуманітаріїв до профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 2022. №1(349). Ч.1. С. 185–194.
5. Нгуїнова М., Khannanova О. Профорієнтація як шлях до успішного професійного самовизначення особистості. *Українська професійна освіта. Ukrainian professional education*, 2018. №3. С. 34-43.

Li Qiuwan,
*1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)*

Scientific adviser:
Antonina Demianiuk,
*PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)*

THE ADVANTAGES OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES COMBINED WITH EDUCATION AND SCIENCE

Using modern information technology to expand classroom teaching content, improve the quality and density of information, can satisfy the students' thirst for knowledge, further speed up the teaching pace, and reasonably allocate the relevant teaching resources. Modern information technology is both an opportunity and a challenge for educational innovation and reform, and information diversification puts forward higher requirements for teachers and students. Teachers should guide students to improve their autonomous learning ability, and students should have the consciousness of lifelong learning. Modern information technology can lay a solid foundation for the common development of teaching and learning and realize the rapid development of education. With the help of modern information technology, abstract knowledge can be analyzed to ensure the formation of students' cognitive theory in the whole process and guide students to fully master a large number of knowledge content.

Modern information technology can provide diversified learning and teaching modes for educational development and effectively stimulate students' interest and enthusiasm in learning. Internet can enrich and expand educational resources, construct situational education method close to students' life, and make students deeply understand the value of modern information technology. Modern information technology guides students to deeply understand the law of the development of things in a variety of ways, which can help them understand abstract

knowledge from different angles.

Teachers are gradually using modern information technology, actively communicate and interact with students, in order to strengthen their understanding of students, to ensure that teaching according to their aptitude, to build personalized teaching mode. Students accept new things at a faster speed, and their continuous contact with advanced information technology in the process of development can also strengthen their ability to master information technology.

Teaching students according to their aptitude can make them have a deeper sense of knowledge and understanding, and also ensure that they can timely understand the learned knowledge and fully grasp the relevant knowledge points. The diversified development of modern information technology makes education change, which has both negative and positive effects.

However, by analyzing its advantages and making reasonable use of its advantages, students can also have the courage to explore new knowledge fields and ensure that educators and students jointly strengthen the rational application of modern information technology.

Li Yida

Post-graduate student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychkivska

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

APPLICATION OF VIRTUAL REALITY TECHNOLOGY IN CERAMIC FIRING EDUCATION

The invention of ceramics has epoch-making significance in the development of human society. Ceramics is not only one of the most common and vital arts in the history of human creation, but also more clearly and vividly records

the historical process of the continuous development, evolution and progress of human civilization. As the earliest utensils invented by human beings, pottery, it is not only the beginning of the earliest human beings to use chemical changes to change natural properties, but also considered to be one of the signs of the alternation of the New and Paleolithic Ages. If pottery is a common invention of mankind, porcelain is a unique creation of the Chinese nation. As one of the artifacts with the most complex craftsmanship and technology in the pre-industrial era, the mature porcelain firing skills have allowed China to lead the technological development of the world for a long period of time, and to some extent, it has made China the only primitive civilization that has not been interrupted. nation.

With the changes of the world, the industrial revolution promoted the development of science and technology in Europe, and also formed a new type of ceramic production technology and development concept. Chinese ceramics, which once led the development of the world's ceramic industry for nearly a thousand years, fell behind in the competition and was eventually defeated. In the contrast of prosperity and decline, some advanced Chinese people realized the role of science and technology and education. In order to realize the development and revitalization of China's porcelain industry again, the ancestors of the modern porcelain industry embarked on the road of learning from the West. Education has become their first choice. Education is also the driving force behind the development of China's porcelain industry.

China has a long history of ceramic education, but this educational inheritance model based on the handicraft apprenticeship system has many shortcomings in the context of the development of modern large-scale industries. Therefore, the new education model has become a development model that matches the development of large-scale industries. In order to improve the effectiveness of ceramic education and teaching and develop the potential of learners, information technology has been continuously introduced and integrated into ceramic education and teaching.

On the whole, the technical means, teaching mode and teaching content of

ceramics teaching are constantly updated and changed in the direction of virtualization and contextualization. Taking China as an example, the technical media of ceramics education has changed from traditional books, blackboards, chalks to projectors, to The development process of the later computer, multimedia, and network technologies can be described as several stages in Table 1-1. From the perspective of changes in technology types, the evolution of ceramic education informatization is characterized by diverse forms and keeping up with the development trend of emerging technologies. Informatization means have gradually evolved from traditional multimedia and computers to emerging information technologies.

Lou Jiang Ming

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychkivska

candidate of pedagogical sciences,
senior lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

THE FORMATION OF COLLECTIVE TEACHING INNOVATION ACTIVITIES BASED ON PROFESSIONAL TRAINING OBJECTIVES

Innovation is the soul of a nation's progress and the inexhaustible driving force for national prosperity. Innovative talents are the driving force of collective progress and economic growth. The key to building an innovative country lies in innovative talents.^[1]In recent years, the CPC and relevant departments of the national government have repeatedly stressed the necessity of cultivating students' innovative spirit and practical ability. In October 2021, the General Office of the CPC Central Committee and The General Office of the State Council issued the Opinions on Promoting the High-quality Development of Modern Vocational Education, proposing to speed up the construction of a modern vocational education system,

build a skill-based society and promote the spirit of craftsmanship. Vocational education is an important part of the national education system and human resources development, shouldering the responsibility of cultivating diverse talents, passing on technical skills, and promoting employment and entrepreneurship. The Ministry of Education said in a departmental document: "Fully implement the party's education policy, adhere to the education, moral education first, in-depth implementation of quality education and training to adapt to the economic and social development needs of tens of millions of specialized personnel and a large number of top creative talents", "vocational education to cultivate tens of millions of high-quality specialized personnel and a large number of top creative talents of the important mission of positioning.

As a base for training applied technical talents, vocational schools are duty-bound to cultivate high-quality talents with innovative consciousness, spirit and ability. However, due to the influence of students' own quality, vocational schools generally have the problems of weak study style and weak scientific research ability. Carrying out students' collective practice and innovation training education activities will promote the construction of study style, professional teaching and the cultivation of students' collective innovation ability.

1. Establish an innovation training program to integrate professional skills with collective skills

The architectural engineering major of Dongyang Technical School of Zhejiang Province has carried out all-round reform in the aspects of innovative personnel training program, practical training projects, curriculum system, teaching materials construction and teaching methods, and developed a multi-level project training system based on work process to organically combine professional skills training with collective innovation skills training. Gradually cultivate students' basic practical skills, vocational skills, collective professional quality, innovative spirit, innovative thinking and innovative ability of this major, so that students can become advanced applied skills and innovative talents suitable for the regional economic development needs of the Department of architectural engineering. [For example, we

should set up innovative extracurricular training programs, integrate school resources through a variety of ways, establish innovative practice teaching bases, and implement resource sharing. Students' scientific research training should be included in the teaching plan, and corresponding conditions should be provided, corresponding credits should be set up to attract and guide students to participate in innovative scientific research training. Based on the teaching projects of teachers of the whole major, the students' innovation comprehensive project is designed, and the dual track system of "teaching-collective innovation" is constructed. Another example is to break the traditional boundaries, gradually establish the curriculum and innovation standards that highlight professional ability, and implement the combination of teaching, learning and doing, the combination of basic skills, professional skills and innovation skills, the combination of individual training, comprehensive training, innovation training, school practice, enterprise practice and result feedback.

2. Build a collective innovation practice platform and set up students' collective innovation projects

Based on Zhejiang Provincial Construction Engineering Innovation Training Base, Provincial Construction Engineering Technology Center, Dongyang Prefabricated Construction Teaching Laboratory, and "1+X" certificate training room of the Department of Architectural Engineering, and supplemented by off-campus "base and project-oriented" social practice base, the innovative project implementation platform is established. Province vocational school student collective practice innovation training project, teachers at all levels of the longitudinal and transverse project, construction engineering department assembly manufacturing enterprise practice, graduation design and field work topics such as training for the student collective innovation project, really make our talent training process and the objective requirement of the industry development. Open to the students, such as design of construction engineering innovation comprehensive training projects, each of the comprehensive training program designed to 1 ~ 3 collective training program for students, each project consists of 2 ~ 4 students

training team together to complete the training hours for 30 to 45 hours, and to select support a batch of declaration for vocational school students' practical innovation training project, To construct a distinctive scientific research and innovation training system for students in vocational schools at provincial and university levels. The above platform and project serve as the framework to build a collective innovation training system. Organize vocational school students to implement innovative activities and connect with enterprises and markets, go out into the society, engage in practical activities such as social investigation, social collective consultation, social public welfare, and participate in the research of practical problems in enterprise production. Encourage students to take an active part in national fabricated skills contest, a business plan competition, organizations set up the student collective entrepreneurs association, close to the building engineering of collective social practice such as community, exchange of experience and engineering section division, experts report, salon and other activities, set up collective innovation platform construction engineering department, improve the ability of the students' collective innovation, Create a positive academic atmosphere, carry forward the culture of the department of Architectural engineering, show students' elegant demeanor, stimulate students' knowledge and love for the major, cultivate students' interest in the major, promote the construction of learning style, and achieve the training goal of high-quality and high-skill talents.

3. Improve the team of innovative tutors, and cultivate teachers with "four members"

Set up a whole-process innovation teacher team from teachers to project mentors to guide collective innovation practice training. The "double tutorial system" is implemented, high-level technical personnel and skilled craftsmen from construction engineering enterprises are hired as part-time teachers or masters, experts from schools and enterprises are arranged to jointly guide students' innovation research, and students' collective innovation training is tracked and guided throughout the whole process. To strengthen the construction of double-qualified teachers in multiple ways, the teachers of innovative education must be

trained from the "four members" rotation of counselors, practical trainers, technicians and teachers. That is to do a year of counselor work, class and students to become friends, understand the students' ideological status and innovation desire and ability. Under the training room half a year to a year to do the practical trainer, hands-on operation, training skills. Half a year to a year off the job under the construction engineering enterprise internship, do enterprise engineer or technician, to the enterprise "charge", improve the teachers' practical skills, and accumulate project materials. Eventually, I will become a teacher and project tutor and get the opportunity to work. Lead teachers through scientific research and improve the teaching level, from the aspects of teaching idea, training mode and so on various reforms to explore, promote the general teachers update ideas, expanding horizons, enhance the capacity of responsibility, improve the innovation education, building a having both ability and political integrity, innovative, able to bear the innovation talent training of innovative teachers. A scientific research guidance team composed of professors, senior engineers and senior practical trainers has been cultivated.

4. Establish the innovation influencing factor model, and design the innovation training mode of "four combination, four priority, four levels and four stages"

For vocational school students learning conditions, education activities, campus culture and social practice, hobbies, awareness of the innovation and development, market and project carrier nine aspects has carried on the questionnaire survey, and by collecting relevant data, a talk forms such as to determine the effect on vocational school student collective innovation factors and its correlation, designed the model, It lays a foundation for the paradigm research of the whole practice and innovation training program. Through the activities, projects and curriculum design combined with professional teaching to cultivate and train students' innovative thinking of novelty, uniqueness and versatility, to establish innovative consciousness, exercise innovative spirit, form innovative habits, generate innovative quality, stimulate innovative passion, and improve innovative ability. In terms of teaching methods, it embodies the idea of "four combinations",

that is, "combination of theory and practice, combination of in-class and out-of-class, combination of innovation and engineering, combination of training and competition".In terms of training objectives, it embodies the concept of "four priorities", that is, "innovative education, consciousness first;Practice teaching, ability first;Innovation training, personality is preferred;Achievement evaluation, performance first ".On the innovative practice teaching system and training pattern construction, put forward for the construction of the unique concept, highlight the "four stages" of phased education mode, namely the practice training curriculum in four phases, one, two, three grade respectively skills, technology, art and innovation training phase, thus to achieve the corresponding to different levels of the effect of "four level", That is, the level of assistant, manual, proficient and expert.In this process, always through the "innovation ability training" and "comprehensive quality improvement" this main line.

References:

1. Chen Yilin. Cultivation of Innovative Talents in China's Vocational Schools from the Perspective of School-school Development [J]. Private Higher Education Research, 2007 (4) : 64-67.]
2. Li Jiaoming. Investigation on the Current Situation of Innovative Education in Vocational Schools [J]. China Vocational and Technical Education, 2009 (4) : 23-26
3. Sun Jingwen. Research on Innovative Training Mode of Vocational School with "Professional Package" [J]. Vocational Education Communication, 2012 (6) : 6.

Олександра Волошин
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ЗНАЧИМІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Використання інформаційних технологій в освітньому процесі у ЗВО обумовлена соціальною потребою у підвищенні якості освіти та практичною потребою у використанні сучасних комп'ютерних програм. Модернізація навчального процесу потребує переходу від пасивних, головним чином лекційних, способів освоєння навчального матеріалу, до активних групових та індивідуальних форм роботи, організації самостійної пошукової діяльності студентів, що дозволить підготувати фахівця з вираженою індивідуальністю та організувати її діяльність [1].

Володіння інформаційними та комунікаційними технологіями (ІКТ) викладачами вузів є основою підвищення якості освіти. Використання засобів ІКТ для створення навчально-методичного забезпечення дозволяє підвищити ефективність освітнього процесу. Компетентне використання ІКТ викладачем збільшує педагогічний вплив на формування творчого потенціалу студента [3].

Включення мультимедійних освітніх матеріалів, нових інформаційних та телекомунікаційних технологій до навчального процесу дозволяє:

- представити навчальні матеріали не тільки в друкованому, а й у графічному, звуковому, анімованому вигляді, що дає багатьом студентам реальну можливість засвоїти матеріал в більшій мірі;
- автоматизувати систему контролю, оцінки та корекції знань

студентів;

- автоматизувати процес засвоєння, закріплення та застосування навчального матеріалу з урахуванням інтерактивності багатьох електронних навчальних посібників;

- здійснити диференціацію та індивідуалізацію навчання;

- суттєво підвищити інтерес до дисциплін, що також визначає якість навчання;

- отримати доступ та оперувати великим обсягом інформації;

- формувати інформаційну культуру, у тому числі навчати студентів знаходити та використовувати різні види інформації, що є одним з найважливіших умінь у світі;

- організувати позанавчальну роботу;

- надати можливості дистанційного навчання тим, кому це потрібно [2].

Водночас у діяльності щодо впровадження ІКТ в освітній процес є певні труднощі та проблеми. Наприклад:

- збільшення щорічної потреби у фінансуванні процесу інформатизації у зв'язку з необхідністю оснащення освітніх установ сучасною комп'ютерною технікою, інтерактивним обладнанням, забезпечення сучасними програмними засобами та доступом до інформаційних ресурсів мережі Інтернет та ін.;

- недостатня увага з боку державних органів управління освіти до питань організації шкільних локальних комп'ютерних мереж, забезпечення сільських шкіл мережею Інтернет;

- обмежений вибір необхідних програмних засобів для організації навчально-виховного процесу та управлінської діяльності в освіті;

- невідповідність ліній зв'язку в деяких сільських районах вимогам телекомунікацій, що висуваються у зв'язку з підключенням шкіл до мережі Інтернет за технологією широкосмугового доступу;

- неготовність частини педагогічних працівників до запровадження ІКТ у практику освітнього процесу та ін.

Головне стратегічне завдання інформатизації освіти – надання

учасникам педагогічного процесу нових, реальних можливостей реалізації прав на вибір джерел, умов і форм освіти спеціально створюваному для цього середовищі.

Необхідність впровадження нових ІКТ в освіту викликається і тим, що обсяг навчальної та науково-технічної інформації постійно зростає, кількість навчальних годин, що відводяться на її вивчення залишається постійною, а нерідко й зменшується.

Отже, використання ІКТ передбачає безперервне використання комп'ютерної техніки у навчальному процесі, що спрямоване на підвищення ефективності процесу засвоєння та накопичення знань, формування навичок та умінь вирішувати типові завдання та застосовувати їх у типових ситуаціях та успішне проведення наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. Ребуха Л. З. Упровадження засобів інноваційних технологій в організацію освітнього процесу майбутніх соціальних працівників. *Сучасний вимір психології та педагогіки*: зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 26-27 трав. 2017 р.). Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2017. С. 137–139.

2. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології : навчальний посібник / Г.Г. Швачич та інші. Дніпро : НМетАУ, 2017. 230 с.

3. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору : посібник / О.В. Білоус та інші ; за заг. ред. В.Ю. Бикова. НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. Київ : Атіка, 2014. 212 с.

Ірина Розман
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри англійської мови, літератури з методиками
навчання, Мукачівський державний університет (Україна)

ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ У ПЕДАГОГІЦІ

Світова спільнота вступила у новий етап розвитку інноваційної освіти, яка має ознаки глобалізації суспільного розвитку та переходу до використання науково-інформаційного поля з метою масштабування понятійного апарату Е-педагогіки. Активно включаються до вжитку терміни дистанційне, електронне навчання, викладач ДН, електронні навчальні заняття, персональне навчальне середовище (ПНС), освітні платформи, хмарні обчислення та наповнення.

Використання принципів класичної педагогіки тісно переплітається з Е-педагогікою, яка поєднує свідомість, активність, наочність, навчання, систематичність, послідовність, доступність, зв'язок теорії з практикою та інтерактивність, стартові знання, ідентифікацію, педагогічну доцільність, застосування засобів ІКТ, soft skills.

Сучасна педагогічна освіта характеризується здатністю до передбачуваних результатів шляхом наукового прогнозування та аналізу. Важливим компонентом сучасної педагогічної науки є зв'язок з майбутнім та налаштованість на конструктивну роботу в оновленій ситуації. Освіта має одне із основних дидактичних завдань, яке полягає у використанні інформаційного поля для особистісного розвитку здобувача. Інформаційно-освітнє середовище використовує системи, які забезпечують інформативну, технічну, освітню, методичну складову навчання.

Актуальним є питання поліпшення якості освіти, яке неможливе без створення інноваційного простору. Особливістю роботи закладів освіти у нових умовах є вивчення та активне впровадження в практику роботи інноваційних педагогічних технологій, що робить ЗЗСО конкурентноспроможним на ринку освітніх послуг. Інноваційна за змістом і

характером динаміка світових тенденцій вимагає від сучасного вчителя мобілізації творчого потенціалу з метою надання якісних освітніх послуг, підготовки випускника ЗЗСО [3].

Сучасний учитель, як стверджує В. Ковальчук, передусім має бути висококваліфікованим і далекоглядним професіоналом, свідомим та відданим патріотом України, тонким психологом, котрий володіє інформаційними та педагогічними технологіями [3, с. 15]. Модернізація системи педагогічної освіти в Україні потребує перегляду ролі вчителя, якісного оновлення змісту його професійної підготовки в ЗВО.

Інформаційна освіта сприяє розвитку інформаційного суспільства, що спонукає розробці електронної педагогіки, електронних книг, ІКТ-програмам та проєктів. Тим самим, розвивається та поповнюється поняттєво-категорійний апарат; формується мета, предмет, об'єкт та практична значущість електронного навчання.

Створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, практичного освоєння засобів комунікації та «навігацій» в освітньому просторі сприятиме розвитку інноваційного навчання.

Список використаної літератури

1. Ляховецька Л.Л. Феномен електронної педагогіки [Електронний ресурс]. URL <mailto:https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj04YyfoIX7AhUVksMKHe5fBUcQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.slideshare.net%2FKalachova>
2. Козак Л. В. Структура та ознаки інноваційної професійної діяльності викладача вищого навчального закладу / Л. В. Козак // Педагогічний процес: теорія та практика. – 2012. – № 2. – С. 50–60.
3. Ковальчук В. Ю. Модернізація професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного вчителя: автореф. дис д-ра. пед. наук : спец. 13.00.04 / В.Ю. Ковальчук. К., 2006. 34 с.

СЕКЦІЯ 3. ІСТОРІЯ ОСВІТИ: ПОГЛЯД НА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННІ

Wanying Liu

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
Educational-Professional Program
«Management of Educational Institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychkivska

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

WAYS AND MEANS TO IMPROVE THE MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION: HISTORICAL ASPECTS

Management denotes the professional administration of business concerns, public undertakings, institutions and organization of all kinds and efficient utilization of resources for optimizing benefits to all the stakeholders. This is a broad-based definition of 'Management' as we understand the term today. As such, 'Management' is a relatively new concept. The term in English lexicon evolved sometime in the 16th-17th century taking cue from Latin 'Manus', Italian ' ' and French ' ' / ' '. All the terms those preceded 'Management' implied control over others, especially manual workers, in order to get things done or decide about how to use available resources. Management, if performed with personal modesty and a sense of service to the community, can be one of the noblest professions. It creates growth, wealth and development in society, provides jobs, fosters innovation and improves living conditions. Indeed, 'Management' is modern construct that gained significance during the most eventful centuries in Europe marked by renaissance, reforms, scientific revolution, industrial revolution, mercantilism and above all, entrepreneurial spirit. Gradually, a body of knowledge developed around the concept of 'Management' although the contributions came from diverse academic disciplines such as sociology, psychology, economics, accounting, mathematics, and law. Thus,

when Management education began in the early 20th century, there was already a corpus of literature for education, training and further research.

Management education, which was originally conceived as an elite educational track dedicated exclusively to business (and more precisely to big corporations), found itself confronted with an ever growing demand from millions of individuals seduced by the promise of a better future, or forced into entrepreneurship and management by evolution of the markets.

Li Yishu,
1st year of master's degree student in
Speciality 011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)
Antonina Demianiuk,
PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION SYSTEM: HISTORICAL MILESTONES

Modern education should not only provide knowledge, but also instill in a person the ability to independently master it, learn the information he needs, independently process and creatively interpret it, as well as the ability to use this knowledge in his professional and socio-political activities. And this is possible only thanks to the intensive reform of education in accordance with the requirements of the time, in the process of forming a fundamentally new education system that will gradually replace the traditional one.

Innovative learning technologies can be interpreted as purposeful provision of the learning process with the help of new methods, methods and means of organizing learning activities to increase its effectiveness and obtain quantitatively and qualitatively new educational results. That is, the specificity of pedagogical innovation technology is that with the help of innovations such an educational

process is organized and carried out, as a result of which the main goals of modern education are achieved.

New innovative and information technologies at the end of the 20th century became not only the main driving force of progress, a means of communication between states, companies, universities, a new form of trade, but also a powerful means of learning.

The development of learning technologies in the world educational space of the XX-th – early XXI-st centuries can be conventionally divided into three stages, each of which characterizes the predominance of one or another certain trend: the main trend of the first stage (1920s – 1960s of the XX-th century) was the improvement of the quality of teaching, which was considered almost the only path leading to effective learning; the second stage (1960s – 1970s) was characterized by a shift in emphasis to the learning process itself, which was associated with the development of the concept of programmed learning, which required strict consideration of the age and individual differences of students; the third stage, modern, characterizes the expansion of the field of pedagogical technology [1].

The following forms of innovative technologies are distinguished:

- integrated learning;
 - technologies of group educational activity;
 - specialized training;
 - information technologies of education;
 - interactive technologies of situational modeling and discussion questions;
 - design technologies.
- creation of subject-oriented and educational and informational environments that make it possible to use multimedia, hypermedia systems, electronic textbooks, etc.
- non-standard forms of classes.

Here are seven examples of innovative educational technologies that are making their way into the classroom setting: Digital readers and tablets, 3D printing, Virtual reality, Gamification, Cloud technology, Artificial intelligence, Mobile

technology [2].

Therefore, the specific features of innovative learning are its openness to the future, the ability to predict and forecast based on the constant reassessment of values, and the willingness to take active and constructive actions in rapidly changing situations.

References

1. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К. : НТУ, 2017.172 с.

2. Seven examples of innovative educational technology. URL: <https://www.classcraft.com/blog/examples-of-educational-technology/>

Віра Козловська,
студентка 2 курсу спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Ми живемо у нелегкі часи, коли жоден з нас не сподівався зіткнутися з пандеміями, а тим паче із страшною війною в нашій Україні. Саме через це одним з пріоритетних напрямів програми загальноосвітньої і вищої школи є дистанційне навчання. В сучасних умовах існує потреба отримання вищої освіти дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями та тим, що перебувають за кордоном, а також хто переживає за безпеку життя. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки

інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації. За умови дистанційного навчання, активна роль викладача не зменшується, оскільки він має визначити рівень знань здобувача, та прийняти рішення щодо коригування програми навчання з тим, щоб домогтися найкращого засвоєння пройденого матеріалу [1].

Вважається, що перша спроба створення дистанційної форми освіти була зроблена Яном Коменським 350 років тому, коли він ввів в широку освітню практику ілюстровані підручники. Він також створив базу для використання системного підходу в освіті, написавши свою наукову працю «Велика дидактика». Більшість дослідників вважають його родоначальником дистанційної освіти. В теперішній час одним з найбільш авторитетних в сфері дистанційної освіти визнається Пенсільванський університет (Penn State University), його досвід також використовувався ЮНЕСКО при створенні концепції віртуального університету [3].

Дистанційна форма освіти дає можливість створення систем безперервного самонавчання, загального обміну інформацією. Для успішного проведення дистанційного навчання можуть використовуватися система MOODLE, програма ZOOM для організації онлайн-конференції та відеозв'язку [2].

Доцільно зазначити, що дистанційна форма навчання має свої переваги. Зокрема, до них відносяться такі, як: навчання у зручний час, звичному оточенні, економія витрат на переїздах, доступність навчальних матеріалів (можна у будь-який момент повернутися до матеріалу, і тому проблема нестачі чи відсутності підручників зникає), зворотній зв'язок (студент завжди має зв'язок з викладачем, при потребі допомоги у певному завданні) [4].

Проте, система дистанційного навчання має і певні недоліки. Неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання чи це робить хтось інший. Тому доцільно, щоб підсумковий контроль якості знань проводився на очній сесії. Не у всіх населених пунктах є можливість доступу до мережі Інтернет зв'язку, що може ускладнювати доступ студента

до навчальних матеріалів. Найголовніше те, що при дистанційному навчанні втрачається безпосередній контакт між викладачем та студентом.

При тривалому дистанційному навчанні у студента можуть виникати проблеми з формулюванням своєї думки, висловлювань та проведенням дискусійних обговорень. Разом з тим, така форма навчання потребує свідомого і мотивованого підходу студентом до отримання знань [1].

Отже, дистанційне навчання надає здобувачам вищої освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає новий рівень можливостей творчого самовиразу, знаходження та закріплення різних професійних навичок. Еволюція дистанційного навчання буде продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком Інтернет-технологій і вдосконаленням методів дистанційного навчання. Сьогодні дистанційне навчання здійснюється за допомогою різноманітних технологій, які визначаються формою подання навчального матеріалу; наявністю системного посередника в навчальному процесі [5]. Завдяки такій формі навчання, інноваційним технологіям, засобам зв'язку люди можуть навчатися, перебуваючи у будь-якій країні та у зручний для кожного час.

Список використаної літератури

1. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського Вебінару* (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 12 – 14.

2. Діброва І. М. Дистанційне навчання в системі освіти. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-distanciynе-navchannya-v-sistemi-osviti-220389.html>

3. Історія дистанційного навчання. URL: <https://kerivnyk.info/istoriya-dystantsijnoho-navchannya>

4. Роль дистанційного навчання у формуванні професійних компетенцій учнів. URL: <https://naurok.com.ua/rol-distanciynogo-navchannya-u-formuvanni-profesiynih-kompetenci-y-uchniv-261861.html>

5. Мала Б. І. Дистанційне навчання як дієвий інструмент управлінської освіти. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. №2(66). С. 6 – 11.

Мирослава ЛЕВКО
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОРДОННОГО І ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В СФЕРІ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ

Історичний міжнародний досвід управління проектами освіти свідчить про особливості їх здійснення, що важливо для системи освіти. Науковцями встановлено, що проектне управління у сучасному світі розвивається високими темпами, що в розвинених країнах сфера управління проектами застосовується активно та повсюдно, а в країнах, які розвиваються, все частіше виникає необхідність його застосування. Важливо відзначити, що міжнародний досвід в управлінні проектами знайшов відображення як у національних стандартах, так і в міжнародних.

Разом з тим є підстави для ширшого використання проектного підходу в системі освіти. Це пояснюється тим, що переваги проектно-орієнтованої роботи стають дедалі очевиднішими для системи освіти: робота в команді людей з різних сфер освіти чи галузей дає позитивний результат у будь-якій сфері діяльності [3].

Особливості управління проектами в освіті в США полягають у розвитку технології управління проектами на основі наукового опрацювання проектного підходу в Інституті управління проектами США, де були успішно розроблені основні проектні стандарти. Особливості управління проектами в освіті Японії полягають у тому, що воно почало оформлятися у 40-х рр. ХХ ст. з урахуванням розробок США. Перші знання про проект появилися 2001 р., його

випустила асоціація розвитку інжинірингу (ENAA) в Японії. В його основу покладено досвід японських компаній 80-90-х років. Науково-практичні сили управління Японії сформували власну методологію управління проектами. Вона набула свого поширення у всіх сферах управління суспільством, у тому числі і в освіті [1; 2].

Особливості управління проектами в освіті Великобританії полягають у реалізації проектного підходу з опорою на стандарт PRINCE2, розроблений у Великобританії 1989 р. Спочатку він був розроблений для управління проектами у сфері інформаційних технологій. У 1996 р. його прийнято за стандарт у галузі управління проектами. Виявлено також, що цей стандарт та його методологія використовуються також у Бельгії, Люксембурзі, Новій Зеландії, Нідерландах, Малайзії, Австралії та ін. країнах. Важливо зазначити, що стандарт PRINCE2 – це метод структурного управління проектом, схвалений урядом Великої Британії, зокрема у соціальній сфері та освіті.

Система освіти Швейцарії реалізацію технології управління проектами здійснює на основі розробок Міжнародної асоціації управління проектами, яка була створена у 1965 р. як форум, на якому відбувається обмін досвідом між керівниками проектів. Її призначення – надання допомоги у розвитку та застосуванні культури проектної діяльності, а також у вивченні методів, технологій та інструментів управління проектами.

Таким чином, українській освіті потрібно більш розвивати ідеї та технології проектного управління з урахуванням історичного досвіду та досягнень світової спільноти, тим більше що вони значні та позитивні, а в умовах модернізації більш перспективні, ніж традиційні підходи до планування та реалізації інновацій в освіті.

Список використаної літератури

1. Заліщук М. Метод проектування в закладі нового типу. Управління школою. 2008. №3. С. 2–5.
2. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : навч. посібн. Вінниця, 2018. 196 с.

3. Ребуха Л. З., Боршуляк Н. С. Професійна компетентність фахівців: сутнісні ознаки та розвиткові умови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Т. 3. С. 87–90.

СЕКЦІЯ 4. УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Діана Шевчук,
студентка 2 курсу
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Викладання психолого-педагогічних дисциплін»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

СТИЛІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стиль педагогічного спілкування – це система певних способів і прийомів взаємодії, що використовуються педагогом у стосунках зі студентами, їхніми батьками та колегами. Стилі педагогічного спілкування також є відображенням особистих звичок, стереотипів, особистісних особливостей педагога. На стиль спілкування педагога також може впливати його ставлення до студентів і колег. Розглянемо більш детально такий взаємозв'язок [2]:

- позитивне ставлення завжди викликає зацікавленість у спілкуванні;
- негативні установки сприяють неприйняттю інших і погіршенню встановлення з ними комунікативних стосунків;
- індиферентне або нейтральне ставлення сприяє стриманості у спілкуванні, проте не відчуження співрозмовників;
- ситуативне, зумовлене наявними емоційними переживаннями або завданнями, які потрібно вирішити в процесі міжособистісної взаємодії.

Доцільно зазначити, що стилі педагогічного спілкування класифікують

за наступними видами: авторитарний, демократичний, ліберальний.

Авторитарний або директивний стиль притаманний тим педагогам, які віддають перевагу самостійному вирішуванню проблем, довіряючи виключно власним знанням та особистому досвіду, вони намагаються все контролювати, схильні до оцінних суджень та володіють низьким рівнем розвитку емпатійних якостей. Такі педагоги – це власні індивіди, які нав'язують свою опіку іншим і застосовують диктаторські установки, що часто може призводити до непорозуміння зі студентами та колегами, тривалим конфліктам, адже ці індивіди застосовують стратегію «війна до переможного кінця» [2].

Демократичному або колегіальному педагогічному стилю надають перевагу ті, хто орієнтується на консенсус з іншими, заохочують їхню активність та ініціативність, працюють над виробленням загальних рішень, також такі педагоги є неконфліктними, конструктивними в діалозі та ефективні у вирішенні проблем, адже враховують інтереси учасників освітнього процесу. Це педагоги, які створюють найбільш сприятливе та продуктивне освітнє середовище для студентів [2].

Ліберальний стиль обирають переважно безініціативні педагоги, які намагаються уникнути відповідальності. Такі педагоги виконують професійні обов'язки формально, їх не цікавить думка інших учасників освітнього процесу, а власної думки вони або не мають, або приховують від оточення. Прагнення таких педагогів бути абсолютно безконфліктними призводить до того, що вони застосовують тактику невтручання, не впливають на освітні процеси, не мають авторитету серед студентів і колег [2].

Отже, педагогічне спілкування – є способом реалізації змісту, методів і прийомів педагогічних впливів, спрямованих на формування особистості студента. Воно є одним із найголовніших аспектів професіоналізму і педагогічної майстерності викладача. Педагогічне спілкування викладача зі студентами має такі цілі [1]:

- 1) інформаційна – взаємообмін навчальною і науковою інформацією;
- 2) ціннісно-орієнтаційна – передача суспільно-значущих і

професійноважливих норм і цінностей;

3) спонукальна – підтримка студента, мотивація його діяльності;

4) соціальна – узгодження спільних дій, отримання зворотного зв'язку про характер стосунків між суб'єктами педагогічної взаємодії.

Як правило, у педагогічній діяльності досить часто спостерігається поєднання стилів педагогічного спілкування, однак домінує один із них.

Спрямованість на особистість студента, його розвиток, захопленість своєю справою, професійне володіння організаторською технікою і делікатність – це є запорукою продуктивного стилю у педагогічній діяльності.

Отже, педагогічне спілкування буде продуктивним лише тоді, коли ґрунтуватиметься на повазі до особистості студентів, розумінні їх потреб та інтересів, на вмінні правильно оцінювати ситуації і обирати необхідний тип спілкування. Стиль спілкування безпосередньо впливає на атмосферу емоційного благополуччя під час навчальної діяльності студентів.

Список використаної літератури

1. Ігнатенко Ж.В. Вплив стилю педагогічного спілкування викладача на ефективність навчальної діяльності студентів. URL: <https://cutt.ly/ONKawUu>

2. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Спілкування в педагогічному процесі: навч. посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021. 100 с.

Weiwei Zhou

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Iryna Bilous

PhD in Economics, Associate Professor of
the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

IDEAS OF HUMAN-CENTEREDNESS IN THE MANAGEMENT OF GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Today, in all advanced countries of the world, education is considered a key factor in the stability and development of society. Investments in education are considered the most promising because of its economic and social importance. The renewal and development of education is connected with the improvement of its quality, which, in turn, determines the quality of life of a person and society.

The general basis of the modern education development strategy is a humanistic concept, the essence of which is the unconditional recognition of a person as the highest value, the priority of his rights to free development and full realization of abilities and interests. The humanistic value system is characterized by the priority of educational goals over learning goals, which corresponds to the deep roots of the national pedagogical culture, for which "building the inner world of a person", his soul, is much more important than the possession of a certain amount of knowledge.

The very concept of "humanization" comes from the term "humanism". In general, humanism is considered a worldview, in the center of which is the idea of man as the highest value. Humanism affirms the value of a person as an individual, his right to freedom, development, free expression of his abilities.

The humanization of the management of general educational institutions is actualized at the level of transformations taking place in society. The humanization of the management of general educational institutions as a contradictory and rather

uneven process increases the demand for humane qualities of the individual, is an effective means of forming a new social experience of Ukrainian citizens by overcoming the negative impact of crisis situations on social relations and people's relationships. In general educational institutions, this process is based on the principles of equality and partnership, on subject-subject interaction of participants in the educational process.

Developing in parallel and complementing each other, the principle of humanization of management and the human-centered approach to management are aimed at ensuring, along with the realization of the goals of the educational organization, the realization of the goals of a specific employee, self-realization, self-affirmation, etc.

It should also be noted that the principle of humanizing management of the secondary education system is closely related to the principle of democratization of management, which is talked about so much in the context of education reform. Complementing each other and closely interacting with each other, these principles have their own specificity and independent meaning.

The principle of democratization of management of the secondary education system is focused on the involvement of all organizers and participants in the pedagogical process in the active setting and solving of current educational and educational tasks, ensuring conditions for all teachers and students to express their opinions on certain issues, making proposals, forming innovative ideas, innovative approaches and ways of their implementation, etc.

The principle of humanizing the management of the secondary education system involves taking into account individual and psychological characteristics, accepting the unique uniqueness of each participant in the educational and management process, creating conditions for the maximum manifestation of his creative potential, free development, self-realization, self-creation in the process of educational and pedagogical activities.

Thus, it can be argued that the principle of democratization of the management of the secondary education system creates a basis for the manifestation

of the unique uniqueness, free development of each participant in the educational process, that is, it provides a basis for the humanization of management. And at the same time, the humanization of management enriches the very essence, the "internal" meaning of democratization of education and upbringing of a growing personality — management of the secondary education system, and raises it to a much higher level.

Humanization of management as a process of forming a person-oriented management environment based on the interaction of all participants in the management process. Taking this into account, the main tasks of the process of humanizing management in a general educational institution should be:

- ✓ orientation to the individual as a subject of management, respect and treatment of him as the highest value;
- ✓ changing the manager's traditional function to an organizational and advisory one;
- ✓ orientation towards a spiritually enriched personality;
- ✓ the main attention of the manager should be given to the moral manifestation of the individual with the priority of universal values;
- ✓ ensuring a personal approach in the management process.

Therefore, the humanization of the management of a general educational institution helps to increase the level of morality and general development of the personality; formation of general human abilities and skills.

Hangjun Ge

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Iryna Bilous

PhD in Economics, Associate Professor of
the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

MANAGEMENT OF THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF THE PEDAGOGICAL STAFF

Management of the development of the pedagogical staff is a complex, multifaceted process, which is influenced by a number of factors, such as: social and psychological climate in the staff, management style, motivation of teachers' work, creation of conditions for the development of the pedagogical staff, etc.

One of the indicators of the manager's successful activity is the level of formation of a favorable social and psychological climate in the team. For leaders of educational institutions, this indicator is even more significant than for leaders in other fields, because, as we know, the student's personality is extremely sensitive to the influences of the immediate environment, in particular, the social and psychological climate of the educational institution. The creation of a healthy social and psychological climate in the team is both the goal and the result of the education manager's activities, and hence – an indicator of his success, which largely depends on the management style. The leadership style is formed in the process of mastering managerial activities by the manager. On the one hand, he subordinates his personality to the requirements of this type of work, and on the other hand, his personality affects the peculiarities of the implementation of management functions, creating an individual style of activity. In the broadest sense, each manager is a carrier of an individual management style, in a narrower sense, an individual management style is an original, innovative style that enables the manager to achieve good results in the management of an educational institution.

Professional development of a teacher of an educational institution is a long and multifaceted process. The director and his deputy depend on the correct definition of the spheres of prospective development of the teacher, appropriate administrative, scientific and methodological, and sometimes psychological support. And also ensuring staff motivation. This involves the active involvement of teachers in mastering the most advanced learning technologies. Orientation in the modern information space, creative activity and systematic self-development of teachers.

Important in the management process, in our opinion, is the technology of supporting educational initiatives and pedagogical creativity – providing conditions for the development and implementation of innovative ideas by the subjects of the educational space of the educational institution. Management support is implemented by implementing measures to activate innovative activities of teachers, creating conditions for initiative and creativity, development and implementation of ideas. Among the effective methods of stimulating teachers, we use moral stimulation, participation of teachers in management, support of management and teaching staff, professional and career growth of teachers.

Yinchai Chen

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Savitska Victoriia

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the
Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

CONCEPTS, CRITERIA AND LEVELS OF SUCCESSFUL PEDAGOGICAL COMMUNICATION

Success pedagogical communication is a new teaching method developed by professor Li Chengzhong, a famous educator, president of China Success Education Research Association and an expert in psychology, based on the teaching experience of "Duneng". The successful teaching method is student-centered, student-centered,

student-centered and student-centered, all in order to achieve the success of student learning. The key is that the only criterion to test the success of teaching is the success of students' learning. The evaluation should be based on the teaching effect.

Successful Pedagogical Communication

The successful teaching method is student-centered, student-centered, student-centered and student-centered, all in order to achieve the success of student learning. The student's success in learning is the only measure of teaching success. The evaluation should be based on the teaching effect. Education is to make everyone qualified. To achieve successful education, teachers must "teach according to the quantity", which is commonly referred to as "teaching according to their aptitude". It consists of five steps: self-study, quantity learning, guidance learning, practice learning and doing learning. These five steps should run through every classroom teaching.

Successful Pedagogy - Requirements

Teachers are the leading part of teaching, and students are the main body. Teachers should carefully design every teaching link according to students' foundation and learning status, fully tap students' potential, and cultivate students' ability of self-learning, self-exploration and self-solving.

Successful Pedagogy - Substance

First, in the teaching relationship, should be shown as: guidance and help.

Guidance, should contain but not exposed, refers to the unknown, open but not up, without hair. Students should be guided to have conversations with textbooks, with themselves, with group members, and with problem situations; Guide students to raise questions for discussion; Guide students to immerse themselves in the learning process. In teaching, teachers should also lead by reason, that is, when students' thinking is blocked and confused, they should be guided to make it smooth; Guide the students to understand the superficial, matter-of-fact, make them profound; When the students' opinions are wrong and there are mistakes, they should be guided to make them correct. In the students train of thought deviation, deviation when guiding, make it clear; In the student's thinking is limited,

difficult to expand the guidance, make it open. Guidance is not to dominate, but to give the freedom of expression back to students, to give students the right to judge, to leave the space of imagination to students, to give students the opportunity to innovate. Help is service, to help students to find, collect and use learning resources; Help students to design appropriate learning styles and choose learning strategies; Help students to evaluate and reflect on the learning process and results.

Help is not to do everything, in the classroom must avoid the teacher's "hegemony" phenomenon and the student's "blind obedience" phenomenon.

Second, in the relationship between teachers and students, should be shown as: respect and appreciation.

Respect is to respect the personality and value of each student, and the classroom dialogue should be democratic and equal; In the interaction between teachers and students, students are allowed to answer wrong, answer incomplete, allow to supplement, do not understand allow to ask questions, have different opinions are allowed to debate, etc.

Appreciation is to appreciate each student, appreciate each student's uniqueness and interests, hobbies, expertise; To appreciate the effort and kindness shown by each student; We appreciate every student's questioning of the textbook and their transcendence. Only in this way can a harmonious and humane classroom situation be formed, which is conducive to the development of students' ability.

Third, on the strategy of speaking and practicing, it should be shown as: speaking and practicing.

Intensive speaking means that teachers use less but precise language to basic knowledge, grasp the center, and reveal the inner rules and essential features in teaching materials. To promote thinking, to explain doubts, to clarify the vertical and horizontal links of knowledge, to clarify the process of the occurrence and development of knowledge, scientific thinking methods and learning methods. Through "intensive" can set aside more time for students to move, that is, brain, hands, mouth and so on. Because students pay attention to the class, the time is limited, speaking too much will affect the teaching effect. Concise, that is, practice

should be less but fine, although practice can promote the improvement of skills, but excessive practice will cause students to have negative emotions. Therefore, the exercises provided to students should be purposeful, hierarchical, progressive, inquiry-oriented, typical and comprehensive. The methods of practice should be diversified to improve the success rate of students' practice, so that students can improve their learning effect in "refinement".

Four, in the attention to the differences, should be shown as: hierarchical and asynchronous.

Successful teaching mainly refers to the success of teaching to all students, not to the success of some students with good foundation, otherwise there will be a new imbalance, good students are better, poor students are worse, so that the individual differences between students are greater. How to narrow the differences in teaching, or how to teach in a class with great differences, this is a successful teaching must pay attention to the problem. Teaching in classes with obvious differences between students must break the pattern of "step by step" and advocate the practice of "asynchronous line". Can be hierarchical progressive, individualized teaching. In classroom teaching, it is necessary to face all the students, and under the guidance of the idea of promoting everyone's success, the teaching requirements should be placed in the "zone of proximal development" of students at all levels, so that the teaching requirements and the possibility of learning are mutually adapted. Through the stratified teaching, stratified practice, stratified guidance, stratified evaluation, stratified correction and adjustment of students, in order to make every student can get full development on the original basis.

Fifth, in the classroom management, should be reflected as: feedback and control.

Classroom management requires us teachers to accept students' feedback information, should be sensitive, judgment should be accurate, processing should be decisive.

Regulation in the classroom is not necessarily the regulation of "problem students". The first is target regulation; The second is the control of "degree", that

is, the density of thinking, the depth and breadth of content, the progress of teaching, the degree of difficulty of training, etc., so that teachers and students are always in the "resonance" state; Finally, the regulation of classroom problem behaviors:

- (1) You can cheer up the students when they are not in good spirits;
- (2) When students are overexcited, you can calm them down;
- (3) You can point students in the right direction when they are at a loss.
- (4) When students are not confident, you can mobilize their enthusiasm;
- (5) When students make mistakes, you can let the students understand their mistakes;

6. Teachers should reflect on themselves and improve themselves.

Reflection includes pre-class reflection, in-class reflection and after-class reflection. Reflection can improve teachers' innovation consciousness, professional level and cognitive ability. Reflection comes from problems, so we have to look at our teaching, reflect on our teaching, question our teaching, find out the inefficiency or ineffective problems in teaching, and reflect on them. Reflection should be broad; Have depth; To have height; Be innovative; Reflection should be more flexible. Because a teacher who does not reflect can not change the role of teacher in curriculum reform, let alone develop into a research-based teacher;

Successful pedagogy – Philosophy1. Education consists in success. 2, success in education is calculated. 3, the success of education lies in the material. 4. Success in education consists in knowing and understanding. 5. Success in education lies in communication. 6. Success in education lies in guidance. 7. Success in education lies in caring. 8, the success of education lies in the heart. 9. Success in education lies in practice. 10. Success in education is feedback.

References:

1. Teaching strategies. Xiao-wen li; Edited by Wang Ying. 2021.06. On page 265
2. What is the classroom teaching of the new course like? Zhou Xiaoshan, Yan Xianyuan Series editor-in-chief/September, 2014, page 105
3. New development of educational psychology research on knowledge learning and teaching. Xiong Yiqin/September 2015/241 pages

4. Research on philosophy of education. By Hao Wenwu. 2019.04. On page 218.

Iryna Bilous

PhD in Economics, Associate Professor of
the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

Junjie Huang

1st year of master's degree student in 011
Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
"Management of educational institutions",
West Ukrainian National University (Україна)

MANAGERIAL COMPETENCE OF THE HEAD IN THE MODERN SCHOOL

An urgent issue on the way to the development of education is the modernization and democratization of its content: the transition to intensive management technology, the rational use of new economic, social and organizational factors, the creation of the necessary conditions for the realization of the abilities of each member of the team, taking into account his inclinations, training and individual characteristics.

The problem of the development of managerial competence is thoroughly revealed in the scientific works of the domestic scientist V. I. Maslov [1]. The author revealed the essence of the concept of "managerial competence of the head of the school" – this is good awareness, possession of knowledge, which should be understood as theoretical, technological, as well as moral and psychological readiness of the individual to perform the functions that are part of his duties, rights according to the powers.

Competence unites an ordered set of methodological, general theoretical, special theoretical (professional and professional) knowledge and technological skills adequate for their implementation, objectively necessary for the high-quality activity of an individual who holds a specific position or works in a professional and professional field (research and teaching, scientific, methodical workers, teachers, educators and others).

Professional managerial competence is the ability of a manager as a subject of managerial influence, capable of structuring scientific and practical management knowledge in a new way. Professional maturity is the state of full disclosure of the manager's potential. Managerial orientation implements such indicators as interest in the profession of a manager, inclination to engage in it, awareness of one's abilities, nature and motives for choosing a certain profession.

The main criterion for the formation of managerial (professional) competence can be considered the professional and personal self-development of the manager [2]. Self-education of the manager is the most important task, the work on which allows him to implement all his creative potential, to use his opportunities and abilities to the fullest extent. Self-education, in turn, should be aimed at self-improvement and self-development.

Therefore, it can be determined that the development of managerial competence of heads of educational institutions is a continuous movement towards its improvement and restoration in the process of managerial activity, which depends on special managerial training, objective self-assessment of professional achievements, results of managerial activities and own managerial abilities and formed personal qualities.

Taking into account modern scientific assets, the managerial competence of the head of an educational institution is understood as the integral ability of an individual to build his progressive professional development with the constant complication of tasks and the growth of the level of achievements. The director of an educational institution must possess the skills of a new way of thinking related to the infiltration of management into the managerial activities of heads of educational institutions. The director of an educational institution today is not just a position, but also a great pedagogical art. The activity of the head of any team is complex and responsible, especially when it comes to the head of the pedagogical team.

Reference:

1. Maslov V .I. (2003). The psychological basis of the school principal's model of competence // Director of a school, lyceum, gymnasium. [Psihologichna osnova modeli kompetentnosti direktora shkoli//Direktor shkoli, liceyu, gimnaziyi].

№ 1. p. 12.

2. Danilenko L. I. (1990). Modernization of the content, forms and methods of management activity of the school principal: Monograph [Modernizaciya zmistu, form ta metodiv upravlinskoyi diyalnosti direktora shkoli : Monografiya]. K. : Logos. P. 140.

Zhao Shumeng

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Savitska Victoriia

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of
Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

THE STRUCTURE OF THE EDUCATIONAL ORGANIZATION AS AN OBJECT OF MANAGEMENT

Talent training, scientific research and social services are the three basic functions of modern universities, but under the tide of global innovation and entrepreneurship, schools will play new roles and face new challenges. First of all, universities should actively encourage students to start businesses and promote the development of local, regional and national economies; Secondly, experiential education should be vigorously carried out, and the issue of student development and the cultivation of civic ethics are major challenges faced by universities in the process of development.

Innovation is based on economic growth. The educational paradigm of experience, reflection and action, which shows that teachers can contribute to student learning and growth in many ways, is an example that can be provided to everyone, but it does not adequately reflect many of the educational problems we face today, it is a practical tool paradigm with a transcendent theory, and it is an effective tool for teaching students to learn. We need to educate transformational business leaders through global engagement and integrated learning to become globally minded, engaged and globally minded business leaders with global

citizenship, skills, attitudes and values.

As a type of education that mainly cultivates students' vocational ability, vocational education must reflect its own vocational education laws and characteristics while following general organizational principles. In the process of organizing vocational education courses, it is necessary to deal with the logical sequence of vocational activity development, subject knowledge development, students' psychological development and learning motivation development.

Curriculum structure refers to the structure of the curriculum system formed by organizing all course types or specific subjects together in the process of designing and developing school curriculum. This form is based on the established curriculum objectives and the inherent values of each type of curriculum. The structure of vocational education courses is an internal organizational form in which the elements, components and parts of vocational education courses are combined with each other, which is jointly determined by the special nature of all elements and components of vocational education courses, and is an internal relationship gradually formed in accordance with the law of vocational education development. The main problems solved by the structure of vocational education courses are, which courses should be set up according to the training goals of vocational education, how to set these courses, and how to achieve the overall optimization effect by the combination of various parts, various types and various forms of courses.

Vocational education is employment-oriented and competency-based education, which is the main goal of cultivating students' comprehensive vocational abilities for vocational positions or technical needs of the industry. Therefore, the structure of vocational education courses should be quite different from the discipline-based curriculum structure of general education. On the one hand, the structure of vocational education courses is affected and constrained by the concept of vocational education and the training goals of vocational education talents; On the other hand, the structure of vocational education courses reflects the function of vocational education curriculum structure through the effective combination of

various elements, components and components of the curriculum, so as to effectively cultivate talents that meet the needs of society. We believe that vocational education curricula should implement the competency-based curriculum concept and establish a systematic curriculum structure for vocational competencies.

The curriculum organization of vocational education is mainly based on the vocational competency requirements and standards obtained from vocational analysis. When organizing and integrating course content, in terms of knowledge selection, it is necessary to organize closely around the requirements of vocational ability, including the theoretical knowledge of the subject and the knowledge of the work process, the combination of knowledge is not simply the superposition of each theoretical course, but the organic integration of vocational ability needs, to break the discipline-based content logic system, to avoid the systematization or completeness of discipline-based subject knowledge, in accordance with the inherent requirements of the profession itself for knowledge, skills, attitudes, horizontally organize the relevant subject knowledge involved, In order to ensure that students have the ability to master the necessary vocational expertise. In the vertical organization and arrangement of vocational education courses, the implementation mode of alternating courses for engineering and learning is advocated. In the learning stage, project-oriented courses should be the core, supplemented by subject courses. In the work stage, it is necessary to cultivate learners' practical ability with practice-oriented courses as the main body. However, specific problems should be analyzed on a case-by-case basis, and it is not appropriate or difficult to carry out the alternating arrangement of engineering and study, and full attention should be paid to the integration of theory and practice in the vertical organization of courses. In the organization of practical training courses, different practice arrangements should be carried out with focus and level around the core ability and general ability, comprehensive ability and one-way ability required by vocational ability. Professional attitudes and quality contents should run through the entire process of knowledge learning and ability training.

Therefore, training in the process of cultivating future professionals will not

only improve the professional education process of students, better grasp the theoretical materials of professional disciplines, but also provide everyone with the best opportunities for personal and professional development.

References:

1. Law N. A multilevel system of quality technology-enhanced learning and teaching indicators. *Journal of Educational Technology and Society*. 2016. Vol. 19 (3). P. 72–83.

2. McWilliam E., Hearn G., Haseman B. Transdisciplinarity for creative futures: What barriers and opportunities? *Innovations in Education and Teaching International*. 2018. Vol. 45. P. 247–253.

Катерина Букавин

здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності '011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Управління закладами освіти»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ЗАКЛАДАМИ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу регламентується державними освітніми стандартами і входить сьогодні у загальну систему організації та управління освітою. Основою психолого-педагогічного забезпечення даного процесу є складна система взаємодії людей, які слугують його учасниками. Особливо важливим тут є психолого-педагогічний аспект становлення та розвитку компетентності студента як майбутнього фахівця з управління закладами освіти. Керівник закладу освіти за родом своєї діяльності завжди включений до об'єктивно існуючих трудових процесів, а отже – до соціальної багаторівневої взаємодії, в якій кожен майбутній управлінець виявляє себе як зріла, самостійна та творчо-мисляча

особистість [3].

Психологічні та педагогічні особливості освітньої діяльності в ЗВО полягають у тому, що в процесі такої діяльності результат кожної окремої дії усвідомлюється та переживається кожним учасником по-різному: як засіб, як ціль, як часткова мета або як проміжний засіб для досягнення результату. Так, дрібні завдання та переслідування приватних цілей кожною особою, перетворюючись для нього на самоціль, можуть призвести до подрібнення самої його діяльності, що неминуче позначається на якості діяльності фахівця в майбутньому. Однак цього можна уникнути, якщо кожен майбутній здобувач вищої освіти постійно бачить перед собою великі завдання, які вбирають у себе всі приватні завдання, і головну мету, якій вони підкоряються. Цілеспрямована освітня діяльність, усвідомлення перспектив розвитку, загальний позитивний емоційний настрій всього колективу, що задіяні до освітнього процесу, та кожного його члена, зокрема, – все це дозволяє створити творчо-наповнений новий психологічний контекст, в якому стає можливим вирішення будь-яких освітніх завдань [2]. Створення такого загального широкого і повного психологічного контексту дозволяє майбутнім фахівцям з управління закладами освіти по-новому усвідомити смисли та внутрішній зміст педагогічної діяльності та домогтися найкращих її результатів.

Освітній процес у ЗВО з психолого-педагогічних позицій можна умовно розділити на три основні напрямки: професійний, особистісний, творчий. Всі ці три напрями засновані на принципі розвитку. Для сучасного педагога-управлінця важливо бути компетентнісним фахівцем у своїй сфері та зреалізувати себе особистісно. Ідеальним у цьому процесі є поєднання особистісних та суспільних цілей. При цьому майбутній фахівець з управління може виконувати завдання, які пов'язані безпосередньо з вирішенням багатьох освітніх та управлінських проблеми [2]. З іншої сторони, наявність спільної мети будь-яку освітню діяльність у колективі робить цілеспрямованою особистісною та суспільно-значущою.

Одним із найскладніших завдань психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу у ЗВО є мотивації як викладачів, так і студентів. Психолого-педагогічні мотиви, що слугують усвідомленим спонуканням для певної навчальної дії, складаються під впливом цілей та завдань освіти. Мотивація формується у міру того, як майбутній управлінець враховує, оцінює, застосовує до себе обставини, в яких він перебуває, та усвідомлює мету, яка постає перед ним. З цього складного конгломерату відносин народжується мотив, його конкретний зміст, який і стає основою реальної життєвої дії. Мотив, як спонукальне джерело дії, проходить кілька стадій формування. Мотивація студентської групи та кожного її члена, як найважливіша складова діяльності, є предметом постійної пильної уваги зі сторони викладачів та керівників ЗВО.

Включаючись в освітній процес майбутній фахівець враховує та оцінює обставини, в яких перебуває. Він також усвідомлює мету, яка постає перед ним. Водночас особистісні психолого-педагогічні мотиви в освітньому процесі нерідко відступають на другий план через їх несуттєвість, тоді як суспільні виявляються найістотнішими. При цьому діє наступна психологічна закономірність – чим цікавішими, захоплюючими, перспективними є об'єктивні цілі та завдання, що стоять перед групою, тим менш суттєвими стають особистісні психолого-педагогічні мотиви кожного члена цієї групи.

Таким чином, психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу включає не лише сучасні освітні інноваційні технології, а й найширший контекст досліджень сучасної психології, педагогіки та управління освітніми процесами.

Список використаної літератури

1. Падун Н. О. Соціально-педагогічні аспекти управлінської діяльності керівника навчального закладу. *Наукові записки*, 2009. № 6. С. 168–171.
2. Ребуха Л. З. Інноваційні процеси вищої школи: технологічний аспект. *Теорія і практика розвитку наукових знань: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 груд. 2017 р.)*. Київ: МЦНД, 2017. Ч. III.

C. 35–36.

3. Шерудило А., Зінченко О. Психолого-педагогічні аспекти управління науково-дослідницькою діяльністю студентів педагогічних закладів вищої освіти. *Молодий вчений*, 2018. №7(59). С. 124–127.

Rui Huang

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychkivska

candidate of pedagogical sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

FORMATION (CONDITIONS, MEANS, APPROACHES, MODEL) OF READINESS OF THE ADMINISTRATOR TO THE ACTIVITY IN THE CREATIVE ENVIRONMENT)

Kindergarten leaders should always pay close attention to the management of the kindergarten education environment, constantly improve the quality of the environment, constantly play the role of the environment in early childhood education, so that the environment really become edification.

Infecting children's hidden curriculum, always for the purpose of kindergarten education.

Kindergarten should create a good environment suitable for education, provide opportunities and conditions for children's activities and performance "This is the" kindergarten work rules "pointed out, therefore, the leadership of the kindergarten should always grasp tighten the management of kindergarten education environment, constantly improve the quality of environment creation, constantly play the role of environment in early childhood education, so that the environment is true. It is becoming a recessive curriculum to edify and infect children, and always serves the goal of kindergarten education.

The environment of kindergarten is the environment that children live in and accept for a long time. Nurturing and infection for a long time will form an interactive relationship between environment and children. Teachers and kindergartens s

ould turn this interactive relationship into a good, positive and positive one. Therefore, teachers and kindergartens should pay attention to the creation of kindergarten environment. The purpose of kindergarten education is to promote the follow-up and better development of young children through understanding, understanding and influencing children. Teachers should make it clear that the relationship between children and the creation of the environment is to have children first, and then to create the environment. Children are independent individuals with their own development needs and characteristics. Therefore, in order to let children have a better growth environment and create a kindergarten education environment.

Zeng TingyinThe guiding outline of Kindergarten Education points out that "environment" is an important educational resource, which should be created and utilized through the creation and utilization of the environment.

Effectively promote the development of young people and children. Kindergartens should provide children with a healthy, rich living and activity environment to meet their various aspects of development, and they need experiences that are beneficial to mental development in a happy childhood. Thus it can be seen that the environment construction of kindergarten has become an important part of early childhood education. In the study and work constantly try to sum up, in the environment to create a useful exploration and attempt, this paper starts from the following points:

Conditions: Create a material environment suitable for children's education and entertainment.

First, according to the age characteristics of young children and their needs and interests to provide materials and materials that can stimulate children's desire to explore.

Second, the environment should reflect the characteristics of young children, in line with their psychological development.The demand for exhibitions.

Means and approaches :

- 1.Establish democratic loose, healthy upward work scope.
- 2.Managers build good relationships by example
- 3.Create a suitable class environment, create a garden-

based outdoor environment, create an open public environment.

4. Home cooperation, together to create a consistent educational environment.

To sum up, the creation of educational environment in the process of kindergarten teaching management should pay attention to the degree of children's participation, guide children to participate in the design and implementation of educational environment creation, and give full play to children's main role. Ensure the educational nature of the creation of the educational environment, reflect the practicality and flexibility of the educational environment, let it promote the healthy development of young children, and play a guiding role in the follow-up development of young children. Let the kindergarten environment play its due educational value and role.

References

1. Wen Wen. *Research on the present situation and Countermeasures of the creation of Science Education activity Environment in Kindergarten* [D]. Beihua University, 2019. Page 8
2. Huang Hao, Yang Xiaoping. *Towards symbolic practice: on the meaning creation Logic of Kindergarten Educational Environment* [J]. Journal of Zhejiang normal University (Social Science Edition), 2017, 2012: 31-37.
3. Wang Furong. *Research on the creation of Kindergarten Class Environment* [D]. Fujian normal University, 2016.

Наталія Шостак
*здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма
«Управління закладами освіти»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)*
Науковий керівник:
Лілія Ребуха
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

ІННОВАЦІЙНА УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЮ УСТАНОВОЮ

Звернення до проблем інноватики та виділення їх у число найважливіших напрямів сучасної наукової думки стали результатом зростаючої динаміки інноваційних процесів у сферах управління освітою. Інноваційні процеси в освіті – це ціла система змін, що відбувається, які нерозривно пов’язані зі змінами в суспільстві, з вимогами до підготовки фахівців.

Педагогічні інновації розглядаємо як досвід, що кардинально змінює практику навчання, яка традиційно склалася. Ми розглядаємо інноваційний процес як сукупність процедур та засобів, за допомогою яких ідея перетворюється на соціальне, зокрема освітнє нововведення. Цей процес проходить певні етапи, життєві інноваційні цикли, відрізняється за видами діяльності, які забезпечують створення та виконання нововведень. Підсумком розвитку інноваційного процесу в освітньому закладі є результативне освоєння педагогічних інновацій [2].

Інноваційна діяльність керівника перемінює самих педагогів, якісно впливає на збільшення рівня освіченості, професійно-педагогічної компетентності, про що свідчать результати наших та ін. досліджень.

Важлива роль відводиться інноваційному стилю управління загальноосвітньою установою – це метадіяльність, що має іншу, ніж відтворюючу діяльність, процесуальну сторону та результат.

Інноваційна діяльність ставить керівника закладу освіти у становище, коли він змушений аналізувати власну педагогічну діяльність, яка є для нього базовою, шукати, обирати, конструювати. Введення інновацій потребує системного мислення нового типу керівника-дослідника, оскільки вибір ідей для розвитку освітнього закладу, розробка та освоєння нововведень, будь-яка експериментальна робота передбачає творчу діяльність дослідницького характеру, розвиток діагностичних, проєктивних, дослідницьких знань та умінь. Позиція керівника, включеного в інноваційну діяльність, кардинально відрізняється, оскільки дає інше бачення своєї практики, обов'язково включається в творчий процес, що виражається в особистісному перетворенні в ході створення не тільки суб'єктивного, а й об'єктивного нового продукту [1; 3].

Як показує аналіз літератури, інноваційна діяльність має сприятливі можливості для особистісно-професійного розвитку педагогів освітньої установи та набуттю ними компетентностей, які постають як творчий процес із перетворення педагогічної системи, діяльності та особистості самого керівника; є особистісною категорією, посилюючи при цьому особову складову професійно-педагогічної компетентності педагогів; актуалізує систему цінностей, поглиблює ціннісні орієнтації педагога, сприяє прояву творчої активності; створює можливість набуття викладачем значного статусу в педагогічній спільноті та є інтенсивним мотиватором для внутрішнього самооновлення своїх позицій та самоствердження; спонукає педагога до самовдосконалення [4].

Отже, виходячи з вищевикладеного можна висновувати, що інноваційна діяльність несе в собі джерело інтенсивного розвитку професійно- особистісного вдосконалення керівника освітнього закладу та виступає фактором, суттєвою обставиною розвитку його професійної педагогічної компетентності.

Список використаної літератури

1. Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В. Інноваційна діяльність керівника закладу вищої освіти в системі внутрішнього управління якістю. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 2022. № 58. С. 7–16.
2. Кузнецов Р. Сутність інноваційної діяльності в системі професійної освіти. *Перспективи та інновації науки*, 2022. №9 (14).
3. Писаренко Т.В., Кваша Т.К., Березняк Н.В., Прудка О.В. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку: світовий та вітчизняний досвід : монографія. К. :УкрІНТЕІ, 2015. 239 с.
4. Ребуха Л.З. Інноваційні процеси вищої школи: технологічний аспект. *Теорія і практика розвитку наукових знань: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 груд. 2017 р.)*. Київ: МЦНД, 2017. Ч. III. С. 35–36.

Lingling He

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
“Management of educational institutions”,
West Ukrainian National University (Ukraine)

Savitska Victoriia

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of
Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

IMPLEMENTATION OF MANAGEMENT TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATION

As the fundamental task of higher education, talent training is the key link of higher education management. Under the background of education information, the reform of college education management system is an inevitable choice for colleges and universities to adapt to the development of modern society. The modern society with the rapid development of information technology has made the traditional education management of colleges and universities face severe challenges, so it is necessary to establish the information education management system. Colleges and universities should have a deeper understanding of educational management system

innovation under the background of educational informatization.

First of all, the innovation and development of university education management system is an inevitable move to improve the teaching efficiency and quality. College education and teaching management system is a complex dynamic management system which is intensive in knowledge and information. All kinds of information generated in teaching and management activities is a huge dynamic management system, and the information structure is very complex. In the traditional mode of education management system, these information need to rely on human power to collect data and information, statistical analysis, arrangement and other operations, low efficiency and easy to make mistakes, not only is not conducive to the large-scale development of college education and teaching management system, but also will become an obstacle to the modernization of education. And the use of advanced information technology to promote the modernization development of the university education management system, can not only with the help of the digital teaching resources to realize information sharing, to fast, cheap way to achieve the timely and accurate transmission of information, promote the link information and modernization of college teaching management, but also can break through boundaries of time and space, to achieve real-time acquisition and teaching information release, It will provide teachers and students with more efficient and high-quality teaching resources, build a high-efficiency information teaching environment and teaching service system, and improve the information management ability, teaching efficiency and teaching quality of colleges and universities.

Secondly, the innovation of college education management system is an effective measure to realize the whole process management of college education and teaching. University education management as a tedious transactional work content, involves a lot of information in the process of education in colleges and universities teaching, both in college students from entrance to graduation variety discipline knowledge process from start to finish, and including teaching task from decorate to implement, from appeared in the process of teaching reform, is a multi-dimensional process management system. In the traditional education management model, due to

the management of the complex, the scope of work is often not enough comprehensive university education management, management system also exists many unreasonable places, these problems often lead to a variety of management measures on system of colleges and universities, colleges and universities teaching management is not standard cause education management is not good control, The development speed of the overall educational administration management in colleges lags behind the demand of higher education information reform, which is unfavorable to the innovative development of our higher education.

References:

1. Lutsenko G., Lutsenko O. Features of management of research activity in higher educational institutions. *Active Learning*. 2021. DOI: 10.5772/intechopen.100512
2. Kohlbacher M. The effects of process orientation: a literature review. *Business Process Management Journal*. 2010. Vol. 16 Iss: 1. P. 135–152.
3. Pochuieva O. O. Development of the model of managing presentation activities of general educational institutions. *Молодий вчений*. 2015. № 5 (45). С. 418–422.

Chengling Yu

1st year of master's degree student in
011 Educational, pedagogical sciences,
educational-professional program
«Management of educational institutions»,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychivska

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

IMPROVEMENT (MODERNIZATION, OPTIMIZATION) OF EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT FUNCTIONS

Forecasting - is a systematic assessment of future conditions by collecting all sorts of information about the present position of the system, its present and expected resources and trying to form a picture in terms of the accepted Philosophy in a particular country to arrive at a fruitful forecast. Decision-making is a key factor in educational management as here we have to think of generations which will be

affected by the policies decided. Having considered various alternative and consequence of each course of action, a suitable course of action must be determined. Guess work, arbitrary exercise of authority, ill-considered hasty decisions should have no place in educational management. The following points must be borne in mind while deciding that the:

(a) Course of actions should be simple and easily understood by all concerned;

(b) Standards for targets must be laid down; and

(c) Goal must be clear.

One more function is planning. The plan should be flexible. The very existence of variables and uncertainties make decision-making and planning a necessity. There should be enough scope of change to cater for any unforeseen situations. There are many variables – the priorities may change due to unforeseen circumstances; equipment and grants may not become available as expected; personnel may be posted out or they may proceed on leave; all these variable contributing to the non-implementation of decisions.

Next important function is organization. It is the combination of necessary human effort, material equipment in systematic and effective correlation to accomplish the desired results. Under educational administration, we organize:

(a) Ideas and principles into school systems, curricular and co-curricular activities, time schedules, norms of achievement and the like;

(b) Human beings into schools, classes, committees, groups, school staff, the inspecting staff.

(c) Material into buildings, furniture and equipment, libraries, laboratories, workshops, museums and art galleries.

Involvement in deciding policies and plans help in motivation. The term motivation aims to make the man to be cheerfully willing to do the job we want him to do. Face to face communication is quite useful if organization members are to be motivated to do their best. Communication, down, up and across is also of great importance to the motivation of organization members.

Effective control is an important element in educational administration. The administrator must constantly check on his terms and his own performance vis-a-vis the standards laid down. He needs to take corrective action to the form of adjustments to the physical environment of work, modification and addition of materials and methods or abilities and motivation review of the personnel in terms of their spirits.

Cooperation is required of all the elements the persons, material and ideas, knowledge and principles and so to interweave them as to achieve a common objective and a single effect. The administration should look into the: (a) relations among people, (b) allocation of tasks, and (c) division of labour.

Evaluation is a good way to find out the success or failure of a project. Good measures are required to find out the reasons why it failed or succeeded, which steps in the process were most successful, what should have been done to improve the action and what should be done differently at the next trial. Recording and reporting are essential elements of educational management which is answerable to the parents, the higher authorities, the society etc. The purpose of supervision is to bring about a continuing improvement in the instructional programme. Cox and Langfitt write, "Management executes, directs; supervision advises, stimulates, explains, leads, guides and assists. Both plan, both diagnose, both inspect, but management decides and orders execution, while supervision helps to decide and assist in improving instruction."

Weijun Zhu

1st year of master's degree student in Soeciality 011
Educational, Pedagogical Sciences,
Educational-Professional Program
“Management of Educational Institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Savitska Victoriia

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Україна)

ON THE MODERN TREND OF HIGHER EDUCATION

The modern trend of higher education is divided into domestic and foreign two parts, let look at the domestic higher education first Abstract: With the increasing development of economic globalization, the arrival of the era of knowledge economy has also brought the attention to knowledge-based talents. The development of higher education complies with the development of knowledge economy and has also been rapidly improved. Since the 1990s, China's higher education has shown a steady trend of development, mainly manifested in the continuous expansion of college enrollment, and the significant increase of the enrollment rate. However, this development and progress has also brought about unfairness, difficult employment and other problems and crises. Combined with the actual situation of higher education in China, it is still necessary to continuously improve the current level of education, teaching quality and teaching management.

The reform and opening up has accelerated the development of China's knowledge economy. Under the situation of increasingly fierce global competition, talent competition has become the core competitiveness of enterprise competition. Therefore, colleges and universities that train talents have increasingly highlighted their important social status. The state stipulates the development goal of higher education is that the students will reach more than 30 million during the 11th Five-Year Plan period, and the gross enrollment rate will reach about 25%. In 2020, the college students will reach more than 40 million, double the present. The expansion of enrollment in colleges and universities has brought universal education and made

more people get higher education, but the blind expansion of colleges and universities has reduced the teaching quality, and the problems of difficult employment are increasingly serious. This paper puts forward some useful suggestions on the current problems in higher education, in order to promote the healthy, rapid and orderly development of higher education.

One. The current situation of higher education in China. After the development of higher education in China in recent years, it has made a lot of achievements, the popularization of higher education enables more people to study in school, improve the quality of China's population, and plays an important role in China's economic development and social progress and the improvement of comprehensive national strength.

After the third National Conference on Education, higher education has entered a stage of accelerating development and deepening reform. After more than ten years of development, higher education has been greatly improved both in both scale and quality. According to the Statistical Bulletin on the Development of National Education in 2006, as of 2006, China had 2,311 ordinary and adult colleges and universities, 1,867 and 444 adult institutions, including 720 undergraduate colleges and universities and 1,147 higher vocational (junior college) colleges. The enrollment of colleges and universities in universities increased from 5,083,600 to 5 in 2006, an increase of 404%. The growth rate is unprecedented. So far, the total scale of higher education in China has ranked first in the world. While the rapid expansion and popularization of higher education, it will inevitably bring some problems, such as the increase of the number of universities or the blind expansion of enrollment, which directly leads to the decline of the quality of students. Moreover, for teachers, too many students increase the burden of classroom teaching, which will affect the teaching quality and scientific research level of teachers.

According to the survey, more than half of the universities in China are distributed in big cities and provincial capitals, while the rest are distributed in some small and medium-sized cities and counties, which makes the development of

education unbalanced. In November 1995, with the approval of The State Council, the Ministry of Education implemented the so-called "211" project construction in the country, and in the action plan for the 21st century, as the continuation of the "211" project construction, the "911" project, with the emergence of the "211" and "985" project, the classification of the colleges and universities in China is increasingly distinct. According to the data, 23 of 211 universities in Beijing, 9 in Shanghai and 11 in Jiangsu are mostly distributed in economically developed cities and provinces. These distinct grades make the development of education unbalanced. For the provinces in poor areas, there is only one or even no 211 universities. Such universities are not only faced with common problems in the development of higher education in China, but also faced with severe problems of education and scientific research due to the backwardness of regional economy. Institutions of higher learning in poor areas are gradually at the edge of college education. Due to their backward economic level, they are in a disadvantage state for a long time, and lack school conditions and scientific research ability, so they are in a disadvantage position in the market competitiveness.

From the construction of "211" project and "985" project alone, it is enough to see the importance of the state to higher education. The CPC Central Committee has stressed many times that higher education should fully implement the scientific outlook on development and focus on improving its teaching quality. In 2007, the Ministry of Education and the Ministry of Finance jointly issued a document and decided to implement the "quality project". At the same time, the Ministry of Education issued the Several Opinions on Further Deepening the Undergraduate Teaching Reform and Comprehensively Improving the Teaching Quality. These policies are all designed to improve the development of higher education in China. In addition, "key discipline construction", "211 project construction", "985 project construction", "quality course construction" are all construction projects formulated by the state to encourage the development of higher education. In addition, in 2007, the Ministry of Education began to establish 100 demonstration higher vocational colleges, and the Ministry of Finance allocated 2 billion yuan to support these

colleges. At present, these higher vocational colleges have trained a large number of high-quality and high-ability practical talents to meet the needs of the society.

Second, the main problems faced in the development process of higher education. With the rapid development of higher education in China, the blind expansion accelerates the quality of students and the quality of teaching.

The expansion of college enrollment is undeniable conducive to the development of society, universities and individuals, but if we ignore the law of education, blindly greedy and blindly seek perfection, it is bound to bring unpredictable problems to higher education. Before the expansion of college enrollment, China's higher education advocated "elite education". Teachers are highly targeted. After the baptism of the college entrance examination, students who can enter universities to receive higher education generally have solid cultural knowledge, and have good learning attitude and enthusiasm. Even though the infrastructure was relatively backward, the quality of teaching was still well guaranteed. After the blind expansion of enrollment, the teaching quality declines due to the decline of the quality of students, the lack of teachers, and the excessive pursuit of the interests of colleges and universities. In order to adapt to the policy of enrollment expansion of universities issued by the state, various universities only lower the threshold to achieve the purpose of enrollment expansion in the process of enrollment. The purpose of running colleges and universities is no longer to provide qualified talents for the society, but for the pursuit of some economic benefits, and even the study that can not reach the score line only need to pay money. This blind enrollment expansion not only causes the decline of students' comprehensive quality, but also makes college education blow into the bad atmosphere.

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Павло Барладин

аспірант 1 року навчання
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки,
Західноукраїнський національний університет, (Україна)

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Швидкий розвиток системи освіти та її інформатизація вплинули на те, що нині професійна педагогічна спільнота у всьому світі знаходиться у пошуку нових методів та форм навчання, концепції сучасної освіти, які б відповідали новим викликам суспільства.

Інформатизація освіти є багатограним процесом, який пов'язаний із соціально-економічними перетвореннями в державі. Істотно змінюються і уявлення про сутність та результати процесу інформатизації вітчизняної освіти, що розгортається у суспільстві.

У процесі інформатизації освіти відображається розвиток та впровадження

інформаційних технологій. Так, декілька років назад Інтернет розглядався лише як простір пошуку, тоді як в даний час (час хмарних технологій) він стає простором синергії, середовищем та засобом масової комунікації. Безперечно, використання в освіті інформаційних технологій сприяє покращенню якості та рівня життя громадян, підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці; є потужним інструментом державного управління та місцевого самоврядування. Розвиток процесу інформатизації освіти пов'язаний з формуванням системи безперервної освіти, створенням єдиного освітнього простору, активним використанням нових засобів, методів та методик навчання, з орієнтацією на широке використання інформаційних технологій, створення системи випереджуючої освіти.

Інформатизація освіти також пов'язана з проблемою управління розвитком освітньої установи. Ефективність процесу управління залежить від

його, який пов'язаний з кількістю посадових осіб, які безпосередньо підпорядковані керівнику і варіюється в різних умовах. Рівень управління, характер виконуваних завдань, характеристики підлеглих та здібності керівника – всі ці складові відіграють важливу роль у визначенні кількості осіб, які безпосередньо та ефективно контролювані керівником. Саме з допомогою інформаційних технологій можна розв'язати завдання контролю інформаційних процесів і тим самим підвищити ефективність управління сферою освіти. Нині існує певна кількість інформаційних систем різних розробників, які покликані здійснювати інформатизацію різних аспектів освітньої діяльності. Особливістю сучасних інформаційних технологій є те, що у сучасних умовах все більшого поширення набувають автоматизовані системи управління навчанням та вимірювання освітнього рівня здобувачів освіти: автоматичне оцінювання та відстеження параметрів, що характеризують освоєння навчального матеріалу.

Отож, сфера освіти – це складна соціальна та технологічна система, в якій відбуваються найрізноманітніші і найчастіше неформалізовані інформаційні процеси. Ефективно керувати такою системою – непросте завдання в процесі управління закладом освіти.

Список використаної літератури

1. Ребуха Л. З., Павлусик Т. І. Принципи управління закладами освіти. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 93 – 96.
2. Ребуха Л., Сусла М. Управління освітнім процесом в сучасних умовах функціонування закладу. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : зб. наук. праць : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. (Переяслав, 31берез. 2021 р.) Переяслав. 2021. Вип. 69. С. 231 – 232.
3. Нетреба М. М., Кулішова М. С. Інноваційні технології в системі управління закладами освіти як психолого педагогічна проблема. Освітній менеджмент: теорія і практика: зб. наук. праць. Маріуполь: МДУ, 2020. С. 86–93.

Алла Сушилiна
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Лiлія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завiдувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет, (Україна)

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЮ УСТАНОВОЮ

Професійна діяльність керівника освітньої організації має певну структуру і сприймається як складний самостійний вид діяльності. Зміст управлінської діяльності, зокрема й у освіті, деякі вчені визначають з урахуванням основних засад управління. У діяльності керівника з управління трудовим колективом важливими є постійні комунікаційні акти, учасниками яких є педагогічні працівники. Тому заклади освіти потребують таких керівників, які б відрізнялися комунікативною компетентністю, що розглядається як система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації у процесі діяльнійшої взаємодії; як здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з колегами-педагогами.

Комунікація є цілеспрямованою передачею інформації та спеціально організованою системою зв'язку. Вона виконує такі функції:

- інформаційну, яка відображає здатність повідомляти інформацію про предмети, явища, дії та процеси;
- експресивну, що виражає як смислову, так і оцінну інформацію про реалії навколишньої дійсності;
- прагматичну, спрямовану на передачу комунікативної установки, яка розраховує на адекватну реакцію реципієнта відповідно до соціальної мовної норми [8, 126].

Освіта є однією з найважливіших сфер комунікативної практики, в якій необхідно приділяти увагу міжособистісним взаєминам учасників освітнього процесу, а також створення інформаційної основи для побудови цих взаємин.

Важливо зазначити освітні сфери, де постійно відбувається інформаційно-комунікативний обмін:

- навчання, пов'язане з необхідністю передачі інформації відповідно до змісту освіти;
- виховання, обумовлене обміном цінностями та смислами, впливом слова та поведінки педагога;
- організаційно-управлінська сфера та її інформаційне забезпечення;
- зв'язки з громадськістю, навколишнім соціальним середовищем;
- внутрішній світ людини та інформація, спрямована на саморозвиток, самоосвіту, самовиховання [2].

Від того наскільки у керівника педагогічного колективу розвинена здатність до управлінської комунікації, залежить: діагностика творчого потенціалу педагогів та реалізація диференційованих програм їх розвитку; стимулювання та підтримка творчих починань педагогів в освітньому процесі; становлення комунікативного простору; створення ситуацій особистісного та професійного саморозвитку педагогів; морально-психологічний клімат в установі, ефективність виконання працівниками доручень та їх задоволеність своєю працею; взаємини з батьками, з державними органами влади та управлінням освітою, а також іншими організаціями [1].

Комунікативна діяльність для управлінця закладом освіти постає як основний засіб вирішення професійних та життєвих завдань. Сучасний фахівець з управління закладами освіти має здійснювати управлінський процес, використовуючи різноманітний практичний інструментарій; створювати сприятливі умови для організації життєдіяльності співробітників, застосовуючи потенціал професійної комунікації; володіти гнучкими та варіативними техніками та ефективно застосовувати інноваційні методи; орієнтуватися в інформаційних потоках; освоювати інформаційно-

комунікаційні технології.

Комунікація керівника може бути розглянута як процес отримання, зберігання, обробки та передачі інформації в межах професійної діяльності. Управлінська інформація повинна завжди характеризуватися достовірністю, доступністю, реалізованістю, повнотою та своєчасністю.

Розвитку інформаційно-комунікативної компетентності як однієї із складових професійної комунікації сприяють такі фактори:

- збільшення обсягу та інтенсивності інформації, яку освоюють учасники освітнього процесу;
- розвиток нових каналів та форм отримання та трансляції освітньої інформації;
- збільшення кількості учасників комунікації в освітньому просторі;
- поява у різновікових суб'єктів нових комунікативних інтересів;
- потреба в нових умовах підвищувати ступінь інформативності та спрямованості професійної взаємодії [3].

Сучасному керівнику необхідно працювати з інформацією, що вимагає використання для вирішення комунікативних завдань – різних джерел (енциклопедії, словники, Інтернет-ресурси, ЗМІ); вмінь займатися відбором, аналізом, зіставленням матеріалу, працювати з усними та письмовими текстами; оволодіння різними формами мовної діяльності та комунікації з метою отримання, перетворення та передачі інформації, розмежовувати основну і другорядну інформацію та ін. Крім того використовувати мультимедійні ресурси та комп'ютерні технології для обробки, передачі, систематизації інформації, презентації результатів пізнавальної та практичної діяльності, створення баз даних.

Отож, інформаційно-комунікаційна компетентність керівника дозволяє йому розширити, удосконалити, зробити більш цікавою та багаторівневою його професійну комунікацію за умови особливої уваги до лінгвістичних, мовленнєвих аспектів взаємодії, тобто комунікативних.

Список використаної літератури

1. Ребуха Л. З., Мазурик Н. Ю. Педагогічні умови формування управлінської комунікативної толерантності у майбутніх фахівців закладів освіти. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 193–195.

2. Стаднікова О. В. Педагогічна комунікація в управлінській діяльності // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVIII Каришинські читання) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 27–28 трав. 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової ; НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України [та ін.]. Полтава : Астроя, 2021. С. 281–283.

3. Фенцик О. Формування професійної компетентності майбутнього керівника закладу загальної середньої освіти: комунікативний аспект. URL: <http://nbuv.gov.ua>

Андрій Ганіч

здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ЗНАЧИМІСТЬ МОТИВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ

ОСВІТНІМИ ЗАКЛАДАМИ

Ефективність професійної діяльності фахівця з управління педагогічним колективом визначається рівнем його педагогічної культури та усіх членів, характером міжособистісних відносин, розумінням колективної та індивідуальної відповідальності, ступенем організованості та

взаємодії. Сучасний педагог одночасно виконує функції вихователя, лідера та громадського діяча. Багатофункціональність діяльності керівника освітнім закладом визначає багатофункціональність діяльності всього педагогічного колективу [1, с. 209].

Ще однією особливістю управління освітнім закладом є високий рівень самоконтролю його членів. Водночас основні питання життєдіяльності педагогічного колективу обговорюються колегіально на різних рівнях управління – педагогічна рада, батьківська рада та ін. [2, с. 49].

В управлінні освітньою установою важлива роль відводиться колективній відповідальності за освітні результати. Індивідуальні зусилля педагогів скоординовуються діяльністю інших при дотриманні єдності вимог.

Ще одна важлива характеристика в управлінні – керівництво освітнім закладом, де переважають педагоги-жінки. Жіночі колективи більш емоційно нестабільні та більш конфронтаційні, ніж ті освітні колективи, у яких працює багато чоловіків.

З цього випливає, що педагогічний колектив як професійне об'єднання людей, має всі загальні характеристики колективу, але при цьому має специфічні характеристики, що впливають як на його психологічний клімат та на ефективність роботи освітнього закладу загалом [3, с. 231].

Ефективне виконання управлінських функцій неможливе без стійкої внутрішньої мотивації працівників освітньої установи, тому мотивація педагогів займає чільне місце у професійному профілі вчителя.

Науковці виділяють внутрішню та зовнішню мотивацію управлінської діяльності. До внутрішньої віднесено пізнавальну потребу, ціннісний сенс, тоді як до зовнішньої – стимули пов'язані з матеріальною винагородою за діяльність, соціальний престиж, повага колег та ін. Професійно-мотивовані фахівці з управління закладами освіти є найбільш послідовними та наполегливими. Особливістю цієї мотивації є націленість на результативну діяльність педагогів та здобувачів освіти. Для розвитку внутрішньої мотивації членів освітніх колективів необхідно керівнику створити необхідні сприятливі

умови для отримання наступниками результативних знань та вмінь, які б сприяли формуванню підготовки педагога до професійної діяльності.

Особливість мотивації діяльності працівників освітньої установи полягає у прагненні задовольнити потреби кожного педагога у визнанні та соціальній повазі, налагодженні позитивних взаємин у колективі та стабільному морально-психологічному кліматі, створенні умов для професійної самореалізації.

Отже, вміння мотивувати педагога є найважливішою функцією керівника закладу освіти, завданням якого слугує створення сприятливих організаційних умов, котрі направлені на формування внутрішніх мотивів в усіх членів педагогічного колективу.

Список використаної літератури

1. Сопіна, Л. М. Мотивація та оцінювання управлінської освітньої діяльності. Сучасний вимір та стратегії розвитку особистісно-професійної компетентності педагога: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. (м. Київ, 15 бер. 2019 р.). Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2019. С. 208–211.
2. Ткач Н. А. Мотивація до неперервного професійного розвитку як важливий чинник управління педагогічним колективом. *Редакційна колегія*, 2019. №49. С. 49–53.
3. Ребуха Л., Сусла М. Управління освітнім процесом в сучасних умовах функціонування закладу. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : зб. наук. праць : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. (Переяслав, 31берез. 2021 р.) Переяслав. 2021. Вип. 69. С. 231–232.

Євгенія Ковач
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ В ОСВІТНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасна соціально-економічна ситуація вимагає суттєвих змін, що зазвичай вимагають інтенсивної модернізації освіти, як відправної точки, що дає поштовх усім подальшим змінам у майбутньому. Впровадження інноваційних технологій в освітню діяльність дає змогу розвивати освітній заклад. У цьому сенсі освіта перетворюється в гнучку систему, що саморозвивається та відповідає мінливим запитам суспільства.

Нині освітнім організаціям надано можливість не тільки самостійно вести фінансово-господарську діяльність, але й нести відповідальність за освітній процес. Керівники освітніх організацій тепер займаються реалізацією освітнього процесу, підвищенням якості освіти, впровадженням профільного та дистанційного навчання, нових інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність та процес управління. Вони здійснюють забезпечення матеріальної бази, використовуючи нові засади фінансування і самостійного управління та ін.

Нині керівники закладів освіти займаються пошуком нових засобів, методів та форм освітньої діяльності. В освітніх закладах започатковується велика кількість різноманітних інноваційних процесів. Водночас науковці [1; 2; 3] визначають, що часто інноваційні процеси розрізнені, малокеровані, погано продумані та не підготовлені. Освітні організації намагаються розробити та впровадити різноманітні нововведення, що не пов'язані з життєдіяльністю конкретно освітнього закладу.

Відсутність системи управління інноваційними процесами – одна із причин невдач. Освітні організації беруться за введення нововведень, які не зможуть вирішити актуальні проблеми як здобувачів освіти, так і освітян. Управлінці не можуть визначити межі проблем, відповідно наслідком є те, що вчителі не приймають «нав'язані» новації та не мотивовані до успішного їх впровадження. З цього слідує, що педагоги не мають бажання вирішувати кардинальні проблеми та апробувати нові прийоми та методи роботи чи урізноманітнювати сам процес навчання [2].

Отже, управління інноваційними змінами вимагає вирішення першочергових завдань управління, що пов'язані із однозначною та повною ідентифікацією об'єкта управління та формуванням ефективних інструментів і механізмів інтеграції накопиченого інноваційного потенціалу.

Список використаної літератури

1. Даниленко Л.І. Управління загальноосвітнім освітнім закладом як відкритою соціально-педагогічною системою: конспект лекцій. К.: ЦППО, 2002. 250 с.
2. Калініна Л. М. Стратегічне управління освітньою організацією : навчальний посібник. Ніжин : НДУ імені Миколи Гоголя, 2013. 104 с.
3. Ребуха Л., Салко В. Формування управлінської компетентності у майбутнього фахівця закладу освіти: технологічний аспект. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективирозвитку* : зб. наук. праць : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтер.-конф.(Переяслав, 23 берез. 2021 р.) Переяслав. 2021. Вип. 68. С. 115–116.

Алла Сушиліна
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

СТИЛІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стиль керівництва – зводиться до сукупності характерних для управлінця закладу освіти прийомів і способів вирішення задач управління. Відтак стиль управління розглядають як систему постійно застосовуваних ефективних методів. На сьогодні відомі різні класифікації стилів управління. Німецьким психологом К. Левіним виділено три провідних стилі керівництва: авторитарний; демократичний; нейтральний (ліберальний, анархічний, стиль попускання) [3, с. 69]. Нині науковці виділяють [1; 2]:

1. Демократичний стиль. Вищий рівень демократичного стилю управління відображає систему взаємин, для якої характерною є постійне взаєморозуміння, згуртованість між управлінською групою і членами колективу. Педагоги та управлінці працюють разом над цілями, планами, методиками, проблемами. Рішення приймаються колективно, і відповідальність за них беруть усі члени групи.

2. Кооперативний стиль. Частина повноважень з управління передана колективу. Адміністратор консультує учасників процесу управління з питань, які, на його думку, їм цікаві. Комітет – це той орган, який найбільш часто використовується при кооперативному стилі управління. Співробітники одночасно є і членами органів управління.

3. Стиль обмежена участь. Незначна частина управлінських функцій делегується персоналу у частині використання будь-яких пропозицій чи ідей, що виходять від вчителів. Спеціальним робочим групам пропонується

вирішити питання планування і надання рекомендацій. Це не означає, що всі можливі пропозиції будуть використані управлінцями закладу освіти. Варіантом прояву цього стилю є створення дослідницьких груп з метою елементарного оновлення шкільних принципів існування. Однак кінцеве рішення ніколи не доручається комітету, що бере участь у розгляді будь-якої проблеми.

4. Бюрократичний стиль. При цьому стилі управління майже немає місця співпраці або кооперації адміністрації і колективу. Зазвичай основним джерелом управління є офіційні документи, шкільні довідники, правила установи або інші керівництва до дії. Місце в ієрархічній структурі – це головне, і влада безпосередньо пов'язана з займаним місцем. Тут превалює традиція і стабільність, зміни рідкісні, і, звичайно, вони ніколи не встановлюються знизу. Головна відмінність цього адміністративного стилю – це стурбованість членів колективу своїм рангом і просуванням відповідно до існуючих правил і законами.

5. Стиль невтручання. Даний стиль дозволяє залишатися. Управлінець відвертається від тих, хто виступає невірною, дозволяє кожному члену колективу вести себе так, як йому зручно, не піклується про об'єктивну оцінку або наслідки. Відповідно керівник не сприяє виробленню колективних рішень і не може прийняти на себе відповідальність в екстреному випадку.

6. Доброзичливо-деспотичний стиль. Цей управлінець зазвичай поступає так, як вважає за потрібне, хоч дійсно може піклуватися про людей, з якими має справу. Проте ухвалення рішення завжди належить керівникові. Характерними виразами доброзичливого деспота є такі: «Я слухаю вас», «Я розумію, але ...», «Ми, можливо, незабаром приймемо вашу пропозицію», «Дайте мені ще трохи про це подумати» та ін.

7. Авторитарний стиль. Всі, хто знаходиться під владою цього управлінця, ніколи не беруть участі в аналізі ситуації, не кажучи вже про її вирішення. Керівник, діловий на вигляд, вказує всім згори і не вносить ніяких відступів від власних планів. Для цього стилю характерна видимість

делегування повноважень, але це тільки видимість, доручення даються в категоричній формі і завжди орієнтовані на досягнення мети, яку має на увазі керівник.

Отже, найбільш високих результатів у роботі досягають ті керівники, які сформували оптимальний стиль діяльності, відповідний до конкретних умов функціонування освітньої організації. Обрання оптимального стилю керівництва закладом освіти залежить від його особистісних особливостей та об'єктивних умов діяльності. Головна особливість стилю керівництва полягає в тому, що всі його складові утворюють єдине управлінське ціле.

Список використаної літератури

1. Керівництво організацією: навч. посібник / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Процик. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. 50 с.
2. Ребуха Л.З. Гносеологічні основи миследіяльності майбутніх фахівців-управлінців закладів освіти. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку* : зб. наук. праць : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтер.-конф.(Переяслав, 12 лют. 2021 р.) Переяслав. 2021. Вип. 67. С. 70–72.
3. Філатова Л. С., Новохацька Л. В. Теоретичні аспекти теорій лідерства крізь призму ефективного лідерства. *Економіка: реалії часу*, 2014. №3. С. 64–69.

Роман Грабас
здобувач 1 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет (Україна)

НАПРЯМКИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У сучасному світі управлінська діяльність є необхідною умовою професійної життєздатності керівника закладом освіти будь-якого профілю.

В даний час в науковій літературі є багато формулювань та трактувань визначення управлінської діяльності. Дефініція понять може різнитися через окремі категорії філософської та педагогічної думки, але суть основних рис

особистості, досвіду, знань, авторитетності та повноважень керівника закладу залишається незмінною. Як влучно зауважує Л. М. Сергеева: «більшість досліджень підтверджує той факт, що категорія «управлінська компетентність» визначається головним чином наявним рівнем професійної освіти, досвідом, індивідуально-психічними особливостями (темперамент, характер, соціально-психологічні, професійно-ділові, адміністративно-організаторські, вольові якості), мотивацією професійної діяльності й безперервної освіти, самовдосконаленням і рефлексією, рівнем творчого потенціалу» [2].

Європейські країни, формуючи наприкінці ХХ — початку ХХІ століття політику в галузі управлінської діяльності керівника, все більше звертають увагу не тільки на її економічну необхідність, викликану суттєвими змінами на сучасному ринку праці, але і на її соціально-культурну значимість. Керівник закладу освіти стає важливим чинником як професійного, так і особистого успіху працівників та школярів, освіта відіграє головну роль як при входженні людини у професійне середовище, так і за його «вливання» у суспільство.

Документи Європейських самітів (European Council Presidency Conclusions) у Лісабоні (23-24 березня 2000 року) та Санта-Марія да Фейра (19-20 червня 2000 року) відзначають, що освітні системи Європейського союзу повинні пристосуватися до реалій ХХІ століття стати головною політичною програмою громадянського суспільства, соціальної єдності та зайнятості [4].

Створити всі умови для того, щоб кожен, хто вчиться чи працює, в закладі освіти зміг самореалізуватися – важливе завдання для керівника. Здатність до постійного нарощування кваліфікації рівня професійної компетентності у межах колись набутої професії – необхідна риса сучасного спеціаліста-управлінця. Важливою особливістю додаткової адміністративної освіти є варіативність організаційно-правових форм її реалізації відповідно до різноманітності організаційно-правових форм установ та організацій, які

мають потенційне право на надання послуг з реалізації програм додаткової професійної освіти. Крім того, слід врахувати і варіативність видів додаткової професійної освіти, які включають підвищення кваліфікації, професійну перепідготовку та стажування.

Тут можна використовувати такі основні методологічні підходи як соціокультурний, соціально-економічний, філософський, соціологічний, діяльнісний.

Таким чином, напрямки діяльності керівника закладу освіти повинні бути спрямовані на ті, що забезпечують її ефективне функціонування як відкритої соціально-економічної та соціально-педагогічної системи: багатофункціональність; особистісна орієнтація освітньої діяльності; різноманітність змісту, форм, технологій освіти; індивідуалізація методик освіти як необхідна умова задоволення освітніх потреб, професійно-освітніх запитів; адаптивність; профільність; професійно-прикладна та практична спрямованість; мобільність та людино-центристський підхід.

Список використаної літератури

1. Мартинець Л.А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навчальний посібник. Вінниця, 2018. 196 с
2. Сергеева Л. М. Сучасні орієнтири змісту управлінської компетентності керівника навчального закладу. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 3 с. 76.
3. Шегеда А., Стефанович О. Управління закладом освіти на засадах кваліметричних вимірювань. *Нова педагогічна думка*, 2019, №1, с. 16-20.
4. European Council conclusions (1993-2003). URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/1993-2003/>

Xiaoxuan Gao
1st year of master's degree student in
Speciality 011 Educational, pedagogical sciences,
Educational-Professional Program
“Management of Educational Institutions”,
West Ukrainian National University (Україна)

Oksana Krychivska
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Educology and Pedagogy
West Ukrainian National University (Україна)

**MODERN INNOVATIVE MANAGEMENT TECHNOLOGIES
(TIME MANAGEMENT, PUBLIC RELATIONS, COACHING, ETC.)
MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION**

One of the most important management technologies is planning. It involves estimating future conditions and circumstances and making decisions based on these estimations about what work is to be done by those involved in the management of the educational sector. What heads of educational institutions need to understand is the rapid transformation in the education sector. In achieving a sustainable system inline with this transformation, plans need to be long term and should therefore, be reviewed periodically.

Planning in educational institutions should involve making arrangements for human resources such as the number of students that should be admitted, the number of teachers needed, the financial standing of the institution, the culture that should be adopted as well as the aims and functions of the educational institution. (Web 2)

An efficient way of controlling performance of both students and lectures is by having system that records their attendance. This system can be in the form of a bio-metric device which registers the finger prints of both the staff and the students or a computerized system in which they clock in on assuming duty and clock out at the end of the day.

Coaching involves providing feedback and support for staff to help them improve their performance in their role. In America for example, students are attached to a coach who handles students that have low IQ. These students are given

individual attention so that they can catch up with the other of their classmates.

Time management is generally acceptable that managers of large enterprises must worry about time management. It is however wrongly assumed by many people that time management is not a serious problem to the small enterprise operator. Nothing can be further from the truth. There are obvious differences between problems of time management in the context of managers of large enterprises and those of small enterprises.

1. The large enterprise manager, for instance, has to worry about how much time he devotes to meetings, how many interruptions he has to contend with, how to schedule the many business visitors that come to see him and whom it is beneficial for him to see; the drop-by visitors without appointment, some of whom he still must see, etc. The small enterprise manager has a different set of problems. He worries about how much he has to achieve each day, all the same.

2. A journey of 10,000 miles, they say, starts with one step. Very often we are bogged down trying to do the spectacular, forgetting that it is through bits by bits that spectacular deeds are done. What you do every day and every hour counts a lot.

3. I therefore recommend that you start by listing out each day what you want to achieve. You can do this the night before or early in the morning before setting out for the day's business.

4. When you list out those things you want to do and you ensure that they relate to the goals you have already set, you will discover that gradually and steadily, you will be working towards the goals. The daily achievements you score also give you great satisfaction and a sense of accomplishment. I find that listing out my priorities on a daily basis and working on them, ticking them one by one, helps me a lot.

What happens when you don't have such a list? You will still have things to do; but either they will be aimlessly carried out, unrelated to your goals, or you will simply be mobilized by other people to pursue their own agenda. Don't leave any free time. The "devil" will always find you work to do.

Building a sophisticated society of literates globally largely depends on school management techniques. However, the implementation, formulation, and dissemination of school management techniques have become a

global challenge because of lack of a universal education system. Therefore, school management boards, federal, and state governments must adopt new strategies to manage their resources and ultimately develop a productive school culture. Here are the 5 most effective techniques to improve school management system.

Adopt Smart School Administration. Schools' administrators should implement smart administration to improve efficiency and enhance professionalism in school administration. WPSchoolPress smart administration features such the add/update/delete students information feature that allows administrators to edit student's information. Other administrator features also allow you to change the teacher's information, manage logins by the system users, including teachers, parents, and students.

With the vast admin features an administrator can disseminate notification or news messages on all the user dashboards and can conduct chat conversations . Managing information such as school events and services such as transportation also becomes easier if a school adopts smart administration.

Promote a Stress-Free Student Environment. School managements must develop a stress-free culture. An effectively organized school incorporates biweekly interactive activities that improve teaching and overall management. Administrators must strive to build a lively learning environment that enhances academic management of school policies. Activities such as mind games, motivational speeches, and entertainment seminars help build a lively school community.

WPSchoolPress recommends the WPSchoolPress Calendar for scheduling events that further promotes inclusivity and proper planning for school activities that promote a stress-free learning environment, enhancing school management. Administrators should also engage with the stockholders through the WPSchoolPress smart admin feature to allow students to access their own dashboards and have information about personal academic progress like exam grades, attendance, class schedules, holidays etc.

Adopt an Effective Classroom Management Classroom management refers to addressing the problem of overcrowding in learning rooms. School administrators

should ensure that they collect accurate data that is efficient in spreading students and teachers proportionately. WPSchoolPress allows school administrators to organize classrooms by assigning teachers (class coordinators) who take responsibility for specified classes. Such administrative strategy helps in limiting the students in class by allowing an administrator to add students and enhance classroom organization.

Manage Your Staff/Teachers Your school staff teaches, evaluate, and discipline students. They contribute to the overall student achievement and discipline levels. For instance, underqualified teachers can contribute to creating an uncontrolled environment that can frustrate school management efforts. Therefore, it is essential to invest in developing a team of qualified teachers who can raise the standards of an institution. The school must adopt policies and strategies to check teacher's qualifications and ascertain their licensing.

We recommend the use of WPSchoolPress teacher's features to maintain data of all the teachers. The administrators can keep track of daily teachers' attendance, manage subjects, monitor evaluation process or schedule regular staff meetings to improve performance and enhance school management. Use the WPSchoolPress admin to monitor, teachers' activities such communication with students and parents to improve staff management.

Schedule School Holidays and Leaves. WPSchoolPress Calendar enables school administrators to schedule school holidays in advance before starting a new school year. It has an inbuilt calendar denoting all students, parents, and teachers about these holidays/festivals. School stockholders can, therefore, plan for these holidays to avoid confusion and absenteeism from school.

СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Світлана Калаур
доктор педагогічних наук,
керівник Центру післядипломної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (Україна)

ПОТЕНЦІАЛ АКМЕОЛОГІЧНОГО ТА АДАПТИВНОГО ПІДХОДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТИ

Управлінські кадри та якісна організація менеджменту забезпечують успішне функціонування освітнього закладу будь якого рівня акредитації. Післядипломна освіта не є виключенням із цього правила, адже спрямована на надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічним та науково-педагогічним кадрам. Як аксіому розглядаємо тезу про потребу особистісно-професійного розвитку педагогів у системі формальної та неформальної педагогічної освіти. Причому менеджмент освітнього закладу, який надає такі послуги, має інноваційно підходити до цієї діяльності.

Центр післядипломної освіти (ЦПО) Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка з початку свого функціонування (1 лютого 2020 р.) організовує свою діяльність за засадах акмеологічного та адаптаційного підходів. Методологічні підходи з філософської точки зору доцільно трактувати як комплекс парадигматичних і прагматичних структур та механізмів у пізнанні або практиці. З педагогічної позиції виходимо з тих міркувань, що підхід є основоположним елементом і трактується як методологічна орієнтація в управлінській діяльності.

Зупинимося на загальній характеристиці виокремлених підходів. Насамперед при обранні адаптивного підходу було взято до уваги позицію Г. Єльнікової та Л. Юхман [1] про те, що цей підхід є конкретною відповіддю (реакцією) на прояв та розвиток реальної ситуації, що володіє конкретними

характеристиками. Тобто, можемо констатувати, що адаптивний підхід спрямований на діалогічну адаптацію та кооперацію дій керуючої та керованої підсистем. На його основі забезпечується відкритість взаємодії й здійснюється управління освітнім процесом в умовах невизначеності, що потребує додаткової орієнтації. Вважаємо, що у час воєнного стану, що характеризується доволі високим коефіцієнтом невизначеності, саме адаптивний підхід виступає тією методологічною основою, яка сприяє якісній реалізації освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти.

Наголосимо, що серед усього спектру методологічних підходів, які є ефективними в управлінській діяльності, зосереджено увагу на акмеологічному підході. Це зумовлено тим, що акмеологічний підхід «надасть практичну допомогу студентам щодо формування у них професіоналізму та фахової компетентності, а також сприятиме прогресивній самореалізації» [2, с. 44]. Відзначимо, що з практичної точки зору акмеологічний підхід спрямований на підвищення потреби в досягненнях, мотивує керівників до успіху й уникнення невдач, стимулює на досягнення «акме».

До найвагоміших характеристик адаптивного підходу науковці відносять: гнучкість та ефективний зворотний зв'язок. У тому випадку, коли керівник використовує адаптивний підхід, то відкриваються можливості діяти за ситуацією та реалізовувати управлінське рішення, яке буде спрямоване на досягнення соціально значущої мети. Практичний потенціал адаптивного підходу зумовлений й можливістю ефективно та цілеспрямовано використовувати гнучкі методи для впровадження спеціально розробленого кваліметричного інструментарію. Тоді як до основних переваг акмеологічного підходу в управлінні ЦПО під час воєнного стану відносимо такий спектр: дослідження взаємозв'язків між вдосконаленням мікро-характеристик слухача курсів підвищення кваліфікації як індивіда, особистості та суб'єкта діяльності; розробка практичних алгоритмів і технологій продуктивної освітньої діяльності на основі стимулювання механізмів самовизначення, самоосвіти та самовдосконалення; впровадження акмеологічного супроводу освітнього

процесу на курсах; розробка корекційно-розвиваючого, консультативно-інформаційного інструментарію, який спрямований на вдосконалення ЦПО.

Представимо наше бачення можливостей адаптивного та акмеологічного підходу, які системно впроваджуються у діяльність ЦПО:

- розвиваються ціннісні орієнтації слухачів;
- поглиблюються знання про найбільш ефективні способи і форми педагогічної діяльності;
- відбувається стимулювання самовдосконалення та саморозвитку;
- уможлиблюється системне вдосконалення професійного розвитку педагогів протягом перебування на курсах;
- розвивається інноваційний педагогічний світогляд;
- стимулюється підвищення рівня особистісного й професійного потенціалу.

До основних завдань адаптивного та акмеологічного підходу, які реалізуються у ЦПО відносимо:

- розробку конкретних практичних рекомендацій для досягнення професіоналізму;
- створення належних умов для особистісного розвитку з урахуванням мотивів, ціннісних орієнтацій та цілей;
- реалізація практико-орієнтованих програм розвитку особистості педагога.

Наголосимо, що прагнемо таким чином організувати освітній процес у ЦПО, щоб у слухачів вдосконалювалися усі сторони професіоналізму: ефективне виконання педагогічної діяльності; налагодження гуманістично орієнтованого спілкування, яке спрямоване на забезпечення співробітництва з іншими учасниками; зрілість особистості педагога.

У підсумку відзначимо, що в управлінській діяльності у ЦПО ми цілеспрямовано робимо акцент на інтеграції акмеологічного та адаптивного підходів. Їх цілеспрямоване впровадження дозволяє вибудувати чіткі управлінські дії, які мають ефективний поштовх для таких дій, як-от: якісне

забезпечення організаційних аспектів управлінської діяльності; стимулювання пізнавальної діяльності слухачів. Серед найбільш вагомих практичних результатів, які отримано від реалізації адаптивного та акмеологічного підходів виокремлюємо такі: розробка освітніх програм під конкретні освітні потреби слухачів відповідно до отриманих ліцензій. Нині у ЦПО є 115 освітніх програм за 17 ліцензіями (рис. 1).

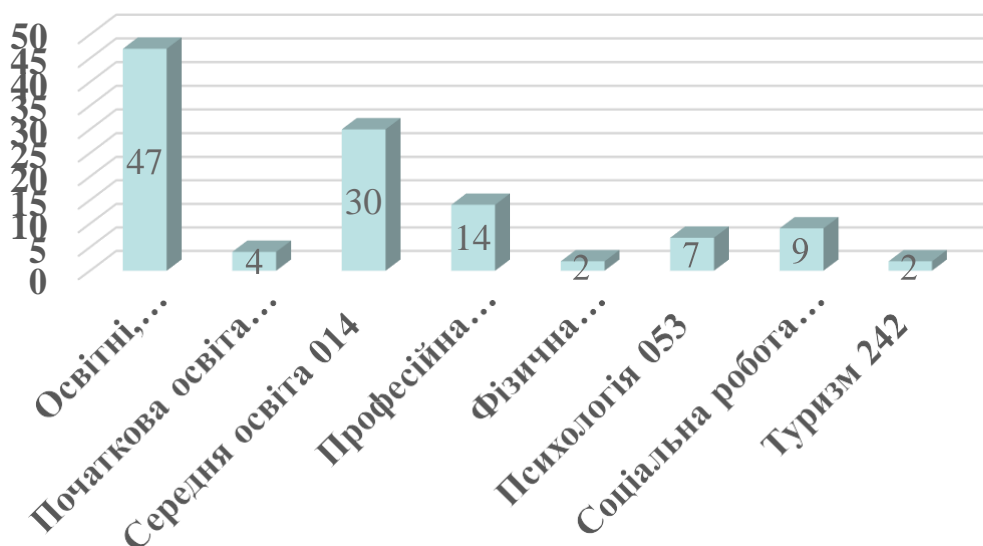

Рис. 1. Кількість освітніх програм, що розроблені викладами для організації освітнього процесу у ЦПО (2020-2022 р.р.).

Одним із головних практичних позитивних здобутків від впровадження адаптивного та акмеологічного підходів у діяльність ЦПО вважаємо налагодження якісного здорового зв'язку на основі формувального оцінювання. Такий зворотній зв'язок дозволяє вчасно реагувати на запити слухачів, вносити інноваційні зміни в освітній процес та впроваджувати освітні технології, які володіють вагомим потенціалом для підвищення результативності освітнього процесу, йдеться про: тренінги, майстер-класи, творчі лабораторії, методичні майстерні, Web-квести, практичні тренажери, круглі столи, дискусії.

Таким чином, можемо узагальнити, що управлінська діяльність під час воєнного стану потребує якісного оновлення на основі активного та цілеспрямованого впровадження педагогічних інновацій, які базуються на системному використанні адаптаційного та акмеологічного підходів.

Список використаних джерел:

1. Єльнікова Г. В., Юхман Л.І. Застосування адаптивного підходу в освітній діяльності закладів вищої освіти. *Адаптивні процеси в освіті* : зб. матеріалів (тез доповідей) 1-го Міжнар. наук. форуму; [за заг. ред. Г.В. Єльнікової, М.Л. Ростоки]. Київ-Харків, 2022. Вип. 1 (4), С. 61–63.

2. Калаур С. М. Акмеологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери засобами інтерактивних технологій. *Науковий вісник Чернівецького університету*: Збірник наукових праць. Вип. 748. Педагогіка та психологія. Чернівці: Рута, 2015. С. 42–49.

Віктор Кавецький

кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри
педагогіки і психології та інклюзивної освіти
Тернопільського обласного комунального
інституту післядипломної педагогічної освіти

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТІ

Реалізація освітніх завдань в умовах воєнного стану висуває нові вимоги до професіоналізму педагогів. Насамперед, актуалізуються комунікативні компетентності вчителя, оскільки необхідно налагодити ефективну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу в умовах нових суспільних викликів.

Під комунікативною компетентністю педагога розуміють володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, уміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розмірковувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій)[3]. Також дану дефініцію визначають як здатність людини орієнтуватись у ситуаціях спілкування та

вільно оперувати вербальними і невербальними засобами спілкування. Тож комунікативну компетентність педагога можна розглядати як сукупність системи внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації з колегами, здобувачами освіти та їхніми батьками, що проявляється в різноманітних актах міжособистісної взаємодії під час освітнього процесу. При цьому вкрай важливим є уміння орієнтуватися у ситуаціях спілкування в умовах нової соціокультурної реальності.

Серед компонентів комунікативної компетентності, науковці визначають: когнітивний; комунікативно-мовленнєвий; соціально-перцептивний; інтерактивний. Проаналізуємо особливості їхньої реалізації через призму умов здійснення міжособистісної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану.

1. Когнітивний компонент. Знання з психології спілкування; здатність до самопізнання і саморозуміння людиною своїх комунікативних характеристик; готовність до комунікативно-розумової діяльності. Важливим є розуміння педагогом рівня розвитку власних комунікативних якостей, можливості їхньої реалізації в умовах сьогодення, налаштованість на конструктивну взаємодію в рамках освітнього процесу незважаючи на внутрішню тривогу, пов'язану з війною.

2. Комунікативно-мовленнєвий компонент. Здатність комуніканта доречно застосовувати вербальні і невербальні засоби для виконання комунікативних функцій професійної діяльності. Взаємодія педагога зі здобувачами освіти в умовах стресової ситуації висуває особливі умови до інтонації і тону його мовлення. Наприклад, якщо сигнал повітряної тривоги лунає під час проведення навчальних занять, важливо, щоб педагог впевненим, спокійним голосом запропонував перейти в укриття і здійснити відповідні необхідні дії, передбачені заздалегідь виробленим алгоритмом на випадок такої ситуації.

3. Соціально-перцептивний компонент. Здатність за зовнішніми ознаками розуміти психологічну сутність партнера зі спілкування,

спроможність створити його цілісний образ для організації власних комунікативних дій. Від педагога очікується розуміння внутрішнього стану кожного здобувача освіти на тому чи іншому етапі взаємодії і відповідної тактової реакції. Наприклад, в ситуації, коли учні погано виспалися через нічні повітряні тривоги або демонструють неспокій і хвилювання, вчитель вносить корективи в заплановану перевірку навчальних досягнень дітей, переміщує фокус уваги з академічних успіхів на підтримку і нормалізацію психічного стану учнів. Застосовуючи техніки активного слухання, дозволяє поділитися емоціями і переживаннями, водночас спрямовує їх увагу на маленькі перемоги, сильні сторони, гарні новини.

4. Інтерактивний компонент. Спроможність адаптувати індивідуальні комунікативні характеристики до вимог професійного спілкування. Зокрема, це здатність до адекватної й конструктивної поведінки у конфліктних ситуаціях, вміння контролювати процес комунікації; Стресові умови, в яких перебувають нині усі учасники освітнього процесу, інколи спричинюють гострі емоційні реакції, прояви агресії. Важливо щоб педагог розумів, що саме і чому саме це відбувається і адекватно реагував. Прояви емпатії, співчуття і підтримки вкрай необхідними є для вихованців. Водночас необхідною є реалізація продуктивного діалогічного стилю взаємодії в цій ситуації, спрямованого на формування в здобувачів освіти здатності самостійно справлятися з викликами сьогодення [1].

Отже комунікативні здібності педагога проявляються, насамперед, у безпосередньому спілкуванні з іншими учасниками освітнього процесу. При цьому проявляються професійно-педагогічні особливості уваги, серед яких Н.В. Страхов виокремлює такі:

- звичка бути уважним до всього освітнього процесу і вибирати значущі моменти;
- поєднання уважності із вчасним педагогічним впливом на учнів;
- поєднання уваги до пізнавального й морального аспектів освітнього процесу (підкування про знання учнів, увага педагога, зігріта

почуттям до співрозмовника);

- високий рівень розподілу уваги (до змісту й форм роботи, поведінки учнів, власних дій);

- поєднання стійкості й рухливості уваги, здатність до раціонального її перенесення;

- педагогічне виправдана виразність вияву уваги вчителя, її мімічної картини, що сприяє поглибленню педагогічного контакту з учнями.

Як вже було підкреслено, здійснення освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує особливо тактовної взаємодії від усіх його учасників і педагоги мають бути взірцем такого конструктивного спілкування. Особистісно орієнтоване спілкування педагога передбачає організацію стосунків з учнями таким чином, щоб окрім виконання відповідних освітніх завдань, спрямовувати свою увагу на особистісний розвиток учнів, максимально враховуючи унікальність кожного вихованця. Таке спілкування передбачає надання можливості учням висловлювати свої думки і почуття, демонстрацію цілковитої довіри до них, щиру зацікавленість їхнім життям, не байдужість до їхніх проблем, тобто надання реальної допомоги, що надзвичайно необхідним є в реаліях сьогодення.

Розвиток комунікативної компетентності педагогів передбачає ряд етапів:

- 1) діагностичний, під час якого доцільно з'ясувати наявність таких характерних особливостей у педагогів, як: комунікативні здібності; комунікативний потенціал; ступінь початкової мовної сформованості педагогів початківців; актуальність та важливість для педагогів розвитку у них комунікативної компетентності, як умови успішної педагогічної діяльності;

- 2) теоретично-навчальний, що повинен передбачати засвоєння педагогами комунікативних знань щодо узагальненого досвіду людства усфері комунікативної діяльності; відображення у свідомості носіїв знань комунікативних ситуацій з їх причинно-наслідковими зв'язками і відношеннями;

3) практично-навчальний, який варто спрямувати на розвиток комунікативних навичок автоматизованих свідомих дій, що сприяють швидкому відображенню у свідомості педагогів комунікативних професійних ситуацій, визначають успішність сприйняття, розуміння світу та відповідного впливу на нього у процесі педагогічної комунікації. Цей етап відбувається на практичних заняттях під час впровадження тренінгових курсів та воркшопів;

4) контрольно-рефлексивний, під час якого здійснюються різні форми перевірки та аналіз набутої комунікативної компетентності, оцінюється успішність викладацької роботи [2].

Розвиток комунікативної компетентності педагогів в системі післядипломної освіти передбачає створення належних умов для подальшого формування сукупності комунікативних знань, умінь і навичок спілкування педагогічних працівників з одночасним розвитком у них позитивної мотивації та самооцінки розвиненості означеної компетентності. Важливо при цьому враховувати особливості здійснення професійної діяльності педагогами в умовах нових суспільних викликів.

Список використаної літератури

1. Корніяка О.М. Особливості розвитку комунікативної компетентності фахівців на різних етапах їх професійного становлення. *Психолінгвістика: Зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2011. Вип.8. С. 33 – 45.

2. Мимренко О. Розвиток комунікативної компетентності як складової професійного зростання педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Професійна педагогіка*. Том 2 № 21 (2020). С. 107-115.

3. Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників закладів освіти галузі знань 01 «Освіта» у системі підвищення кваліфікації : збірник освітньо-професійних програм: у 2-х ч. Ч. 1 / наук. ред., упорядкув. В. В. Сидоренко, Я. Л. Швень. Київ. Агроосвіта, 2019. 252 с.

Роман Брик
кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри менеджменту і методології освіти,
Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Поступ до суспільства знань, глобалізація сучасного світу, інтеграція в європейський і світовий освітній простір окреслюють нові вимоги до учасників освітнього процесу в умовах змін. Зміни у закладах освіти, в першу чергу, залежать від професійної компетентності спеціалістів, які б могли впроваджувати у практичну діяльність сучасні освітні технології, найкращі результати педагогічних досліджень, інновації в систему роботи.

В умовах реформування загальної середньої освіти закладам освіти потрібні керівники нового типу, які володіють високим рівнем розвитку управлінської компетентності, що забезпечує виконання поряд із традиційними функціями ряду нових, серед яких: прогнозування розвитку, управління якістю і змінами, виявлення і підтримка інновацій, управління власним часом і часом підлеглих, фандрейзинг та маркетинг, бренд – менеджмент тощо.

Забезпечення якості освіти у закладі освіти неможливе без ґрунтовної підготовки керівника – управлінця як професіонала, який здатен активізувати учасників освітнього процесу. Керівник, який прагне до розвитку керованої ним освітньої установи, має розвивати власну інноваційну компетентність як одну зі складових професійної компетентності.

Проблематику управління людськими ресурсами організації на засадах компетентнісного підходу висвітлено в наукових працях закордонних вчених – М. Армстронга, В. Вертера, А. Віланда, А. Гоулмана, Л. Спенсера. Серед наукових здобутків вітчизняних вчених, присвячених формуванню професійної компетентності виділимо праці Г. Єльнікової, Л. Калініної, Л.

Карамушки, В. Маслова, Н. Ничкало, І. Підласого та ін. Аналіз специфіки інновацій управління закладами освіти в Україні започаткований у працях наступних дослідників: Н. Василенко, О. Мармаза, Л. Даниленко, Н. Погрібна та інші.

У Національній рамці кваліфікацій та Законі України «Про освіту» [9, 11] зазначається, що компетентність це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

В наукових джерелах компетентність визначається як теоретична і практична готовність до виконання професійних завдань, можливості особистості щодо виконання певної діяльності [1]. Л. Даниленко, Л. Карамушка вбачають у професійній компетентності керівника закладу освіти сукупність необхідних для ефективної професійної діяльності систематичних науково-філософських, суспільно-політичних, психолого-педагогічних, предметних та соціально-функціональних знань і умінь, відповідних особистісних якостей [8].

У педагогічному словнику «інновація» тлумачиться як результат довготривалої діяльності, що спрямовується на удосконалення науково-технічного та соціального прогресу, сприяє якісному та кількісному росту середовища, у якому вона реалізується, підвищує ефективність та сприяє отриманню конкурентоспроможних переваг; об'єкт впровадження, в результаті чого утворюється щось нове – новація [3].

Інновація визначається Л. Даниленко як оновлюючий процес, що спрямований на вдосконалення педагогічної науки і практики. Вона також зазначає, що інновація виступає кінцевим продуктом застосування нового у педагогічному та управлінському процесах, як з метою їх вдосконалення, так і з умовою їх постійного оновлення [4].

Як вважають О. Євдокімова та Н. Алексеєнко [5], інноваційна компетентність фахівця є тією обов'язковою компетенцією, без наявності якої

унеможливлується ефективне виконання професійної діяльності особистістю, оскільки потребує від неї готовності до змін у зв'язку з постійними нововведеннями та модернізаціями, що відбуваються в суспільстві.

Л. Ващенко, вивчаючи питання управління інноваційними процесами в системі освіти, визначає інноваційну компетентність як здатність до генерації ідей, їхнього втілення, аналізу моніторингових даних і продукування педагогічних інновацій, оприлюднення результатів, а також забезпечення умов для реалізації нових ідей у системі освіти [2].

У вчених немає єдиного погляду щодо визначення інноваційної компетентності фахівця. На наш погляд, різні інтерпретації поняття інноваційної компетентності не суперечать одна одній, а доповнюють одна одну. Та спільним для них є спрямованість знань, умінь, навичок, мотивів діяльності фахівця на здійснення саме інноваційної діяльності.

У дослідженні С. Загороднього інноваційна компетентність керівника загальноосвітнього закладу розглядається як інтегральна особистісна характеристика, що визначає здатність до розроблення, освоєння та втілення інновацій у діяльності освітніх закладів, ґрунтується на відповідних знаннях, уміннях, особистісних якостях і наявності управлінського досвіду та сприяє особистісно-професійному розвитку керівника, дає змогу успішно освоювати застосовувати педагогічні інновації, генерувати й творчо перетворювати нововведення в процесі організації колективної педагогічної діяльності [6].

Існує розмаїття поглядів і підходів вчених щодо структури інноваційної компетентності.

Науковець О. Мармаза в структурі інноваційної компетентності керівника закладу загальної середньої освіти виокремлює особистісний, когнітивний та діяльнісний компоненти [7].

С. Загородній виокремлює чотири компоненти в структурі інноваційної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів, а саме:

- аксіологічно-мотиваційний;
- теоретико-змістовий;

- процесуально-діяльнісний;
- дослідницько-рефлексивний.

Перший з них (аксіологічно-мотиваційний) є характеристикою спрямованості керівника закладу освіти на освоєння і впровадження педагогічних інновацій, інтересу до теоретичних проблем, наукових досліджень і практичної діяльності в сфері інновацій, потреби і прагнення до професійного саморозвитку в галузі педагогічної інноватики.

Другий (теоретико-змістовий) проявляється в обізнаності з педагогічною інноватикою, володінні теоретичними, практичними і методичними знаннями, основними поняттями, категоріями і закономірностями в галузі інноваційної діяльності.

Третій (процесуально-діяльнісний) охоплює діагностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні та організаторські вміння, що необхідні для здійснення інноваційної діяльності в закладі освіти.

Дослідницько-рефлексивний компонент забезпечує саморегуляцію інноваційної діяльності та характеризується сформованістю здатності до аналізу й оцінювання педагогічних нововведень, усвідомлення причин успіхів і невдач, усунення неефективних способів діяльності [6].

Міністерством економіки України у вересні 2021 року затверджено та внесено до державного реєстру професійний стандарт керівника (директора) закладу загальної середньої освіти [10], в якому окреслено профіль директора нової української школи. Серед зазначених професійних компетентностей у професійному стандарті інноваційна компетентність значиться як здатність генерувати і впроваджувати в управлінську практику нові, перспективні ідеї, освітні інновації. Для цього потрібні знання: про наукові методи пізнання, пошуку і впровадження нових, перспективних ідей; про освітні інновації, їхні характеристики, особливості застосування; про методики оцінювання інноваційної управлінської діяльності.

Освітньо-професійною програмою «Управління закладами освіти» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні,

педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка Західноукраїнського національного університету визначені програмні компетентності, які мають бути сформовані у випускника: інтегральні, загальні та спеціальні (фахові, предметні). При цьому інтегральні компетентності охоплюють здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук. Формування спеціальних компетентностей забезпечується при викладанні навчальних дисципліни обов'язкового компоненту з циклу професійної підготовки: «Інноваційні технології в освіті та науці», «Управління освітнім процесом в закладах освіти», «Технології дистанційних освітніх та наукових послуг», «Педагогічна майстерність викладача вищої школи».

Робоча група, з розроблення освітньо-професійної програми, оперативно відреагувала на зміни соціального замовлення, врахувала вимоги професійного стандарту керівника (директора) закладу загальної середньої освіти та побажання стейкхолдерів. До вибіркового компоненту освітньо-професійної програми запропоновано дисципліни: «Основи інноваційної компетентності керівника закладу освіти», «Управління проектами в сфері освіти», «Інноваційний менеджмент», «Педагогічні інновації», «Моніторингові дослідження інноваційної компетентності керівників закладів освіти».

Таким чином, можна зробити висновок, що інноваційна компетентність майбутніх керівників закладів освіти розглядається як складова професійної компетентності, зміст якої зумовлюється особливостями інноваційної діяльності, її суспільною значимістю, творчим характером та спрямованістю на неперервне творення нового, розвитку особистісного й професійного потенціалу. Питання формування інноваційної компетентності керівників закладів освіти як умови забезпечення якості освіти є першочерговим завданням системи підготовки фахівців з управління у ЗВО та перепідготовки керівників закладів освіти у системі післядипломної освіти.

Список використаної літератури

1. Брик Р. С. Основні підходи до оцінки професійної компетентності педагога: реалії та перспективи. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : тези доп. IV регіон. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 26 листоп. 2020 р.). Тернопіль, 2020. С. 27–32.
2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами. Директор школи. 2007. № 23-24 (455-456). С. 3–61.
3. Гончаренко С.П. Український педагогічний словник. Упоряд. К.: Либідь, 1997. 347 с.
4. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія. К.: Логос, 2002. 140 с.
5. Євдокімова О.О., Алексеєнко Н.В. Інноваційна компетентність як професійно важлива риса сучасного фахівця. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 146–152.
6. Загородній С.П. Розвиток у керівників загальноосвітніх навчальних закладів інноваційної компетентності у системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. педаг. наук: 13.00.04 / Вінницьк. держ. педагог. ун-т імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2017. 21 с. URL: https://www.vspu.edu.ua/science/dis/des_17_1.pdf (дата звернення 18.10.2022).
7. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Планета-принт», 2016. 197 с.
8. Освітній менеджмент : навч. посіб. / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. –К. : Шкільний світ, 2003. 400 с
9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.10.2022).
10. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти : наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 р. № 568-21.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf> (дата звернення 17.10.2022).
11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№178-179).

Iryna Bilous

PhD in Economics, Associate Professor of
the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

Ziyue Yang

1st year of master's degree student
Speciality 011 Educational, pedagogical sciences,
Educational-Professional Program
"Management of Educational Institutions",
West Ukrainian National University (Ukraine)

CONTINUING EDUCATION: CONCEPTS, FUNCTIONS AND PRINCIPLES

Continuous education is certainly one of the priority factors in the matter of uniting humanity on the basis of certain value bases and target orientations. Continuity appears in the modern cultural and educational context as an idea, a principle of learning, the quality of the educational process, and a condition of human development.

A number of terms are used to define the concept of continuing education. In modern literature, you can find the following stable combinations: "adult education" (adult education); "continuing education" (continuing education); "further education" (further education); "recurrent education" as education throughout life by alternating study with other types of activities, mainly with work; "permanent education" (permanent education); "lifelong education"; "lifelong learning". In each of these terms, emphasis is placed on a certain side of the phenomenon, but the general idea is the lifelong incompleteness of education for an adult [1].

The purpose of continuous education is the formation and development of the personality both during the periods of its physical and socio-psychological maturation, flowering and stabilization of vital forces and abilities, and during the periods of aging of the organism, when the task of compensating the lost forces and opportunities comes to the fore. It is designed to increase the level of general knowledge and expand the opportunities for citizens to participate in the cultural,

social and political activities of the country, as well as to promote the strengthening of a person's position in professional activities.

The problem of continuous education can be conditionally divided into two main areas. The first is related to the construction of a system of continuous education as a part of social practice (the social and educational aspect of continuous education), the second is related to the process of a person's assimilation of new life, social, and professional experience. That is why in the second half of the 90s of the 20th century, in the field of adult education, the combination of the principle of continuity of education with the principle of lifelong learning and the formation of a knowledge society was announced. Thus, an attempt was made to consolidate in the public consciousness the understanding of the mutual responsibility of society, the state, and the individual for the development of educational processes.

Among the functions of continuous education, the following are distinguished: developmental (satisfaction of the spiritual needs of the individual, the needs of creative growth); compensatory (filling gaps in basic education); adaptive (operational training and retraining in conditions of a changing industrial and social situation); integrating into an unfamiliar cultural context; function of resocialization (re-socialization).

In the content of continuing education, it is customary to distinguish three main significant components related to the education of the adult population: literacy in the broad sense, including computer, functional, social, etc.; professional training, including professional training, retraining, advanced training (job qualification); general cultural additional education not related to work (life qualification).

In each country, the process of developing the theory and practice of continuing education has its own specific features. At the same time, there are also general principles: flexibility and variability of the education system; improvement of the organization and activities of the general education system; restructuring of professional education systems; satisfaction of non-professional needs of people; the development of the so-called education for the third age, which should help the elderly to preserve their physical health and intellectual abilities as long as possible;

the use of the latest technological means is increasing, which significantly expands the opportunities for learning and various information at all stages of human life [2].

It is worth noting that over the past decades, the system of generation and transfer of knowledge has radically changed, and its volume has increased many times. Today, it is not possible to prepare a person for professional activity for the rest of his life in one go, even in 5 or 6 years. Currently, about 5% of theoretical and 20% of professional knowledge is updated annually.

Thus, lifelong learning takes a leading position in world educational processes – this is dictated by the basic trends of modern human development.

Reference:

1. "Osvita protyagom zhittya: svitovij dosvid i ukrayinska praktika". Analitichna zapiska. (2010). URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/osvita-protyagom-zhittya-svitoviy-dosvid-i-ukrayinska-praktika>
2. Nacionalna strategiya rozvitku osviti v Ukrayini na period do 2021 roku : Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 25.06.2013r. № 344/2013 URL: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>

Олена Коноплицька

кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

МОВНОКОМУНІКАТИВНА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ

В інформаційному суспільстві фахівець має вміти швидко сприймати будь-яку форму мовлення, схоплювати необхідну інформацію, створювати монологи, вести діалоги, керувати системою мовленнєвих комунікацій у межах своєї компетенції тощо. Від багатства словникового запасу, рівня культури мови і техніки мовлення значною мірою залежать професійна майстерність, імідж та успіх особистості.

Будь-яка професійна діяльність потребує певних мовнокомунікативних умінь. Уже на етапі працевлаштування необхідно вміти складати резюме, спілкуватися по телефону, писати електронні повідомлення і листи, брати

участь у співбесіді, заповнювати бланки. Згодом потрібними стають уміння оформляти ділову документацію, виступати з повідомленням чи доповіддю, укладати угоди, обговорювати контракти, надавати й отримувати зворотну інформацію тощо.

Індикатором загальної ерудиції людини, особливостей її інтелекту, соціального статусу є мовленнєва поведінка, яка постає як візитна картка людини у суспільстві і відображає реальну взаємодію мовного та позамовного чинників.

Мовленнєва поведінка — використання мови учасниками спілкування в конкретній ситуації відповідно до їхніх рівнів комунікативної і мовної компетенцій.

Ситуації у професійному середовищі передбачають певні професійні мовнокомунікативні вміння. Так, у професійній ситуації налагодження контактів використовують такі мовнокомунікативні вміння: представлятися, спілкуватися по телефону, писати електронні повідомлення, листи, вести діалог. Засідання, ділові зустрічі, бізнес-ланчі, дискусії на робочому місці, переговори потребують умінь вести діалог, полілог, виступати з доповіддю, дискутувати на професійні теми, писати протокол засідання, готувати звіт про засідання тощо.

Професійні мовнокомунікативні вміння особистості визначають її мовленнєву поведінку. Наприклад, під час презентації необхідно оголосити назву презентації, пояснити підстави і причини її проведення, порівняти ідеї та ін. Тема презентації визначатиме добір певної лексики, а форма спілкування впливатиме на синтаксис мовлення.

Мовна компетенція передбачає наявність мовленнєвих умінь, що визначають мовленнєву поведінку. Мовленнєві вміння охоплюють уміння говорити, слухати, читати і писати.

Для здорового, результативного спілкування мовцям потрібна комунікативна грамотність.

Комунікативна грамотність – це сукупність знань і умінь учасника

спілкування, певний рівень сформованості його особистісного й фахового досвіду взаємодії з оточенням, який необхідний індивіду, щоб відповідно до своїх здібностей і соціального статусу успішно функціонувати в професійному середовищі й суспільстві; набір комунікативних стратегій разом із володінням комунікативними правилами, постулатами, максимами і конвенціями спілкування.

Включає в себе *мовну, культурну, прагматичну, предметну і соціокультурну* грамотність.

Комунікативні параметри грамотного спілкування:

- *мовний* (знання учасника комунікації мови (мовного коду), за допомогою якої (якого) здійснюється спілкування; володіння всіма рівнями мови, стилістикою мови і мовлення, правилами, за якими створюються конкретні мовні конструкції та повідомлення, здійснюється їхня трансформація);

- *прагматичний* (уміння комунікантів користуватися правилами, максимами і конвенціями спілкування, законами рольової комунікації);

- *предметний* (знання (розуміння) учасниками комунікації конкретної мети та способів її категоризації у процесі спілкування);

- *соціокультурний* (знання комунікантами національно-культурної специфіки мовленнєвої поведінки і вміння користуватися тими елементами соціокультурного контексту, котрі релевантні для породження й сприйняття мовлення з погляду носіїв певної лінгвокультурної спільноти (звичаїв, правил, норм, соціальних умовностей, ритуалів, соціальних стереотипів тощо).

Комунікативна компетентність залежить від:

- властивих індивідові рис та характеристик;
- змін, що відбуваються в суспільстві;
- пов'язаної із цими змінами соціальної мобільності самого мовця.

Головні *джерела* формування комунікативної компетентності:

- соціонормативний досвід традиційної культури;
- знання мов (кодів) спілкування, що використовуються в культурі;

- досвід внутрішньоособистісного (переробка інформації) міжособистісного, групового (наприклад, у родині), міжгрупового (наприклад, у місцевій громаді), інституційний (на підприємстві, в організації, установі, у політичній системі тощо), загальносуспільного (масова комунікація), реального та віртуального спілкування

- спілкування в ділових та повсякденних, стандартних та спонтанних ситуаціях;

- досвід сприйняття мистецтва, естетичний смак;

- знання, загальна ерудиція й розвинуті пізнавальні емоції та потреби.

Комплекс комунікативних знань і навичок складають *засади комунікативної компетентності особистості*:

- знання норм і правил спілкування (у стандартних та нестандартних ситуаціях);

- високий рівень мовного й мовленнєвого розвитку, що дозволяє в процесі спілкування вільно передавати й сприймати інформацію;

- розуміння невербальних кодів спілкування;

- уміння вступати в контакт із людьми з урахуванням їх вікових, гендерних, соціально-культурних, статусних характеристик;

- уміння поводитися відповідно до ситуації й використовувати її специфіку для досягнення власних комунікативних цілей;

- уміння впливати на співрозмовника таким чином, щоб схилити його на свою сторону, переконати в силі своїх аргументів;

- здатність правильно оцінити співрозмовника як особистість, як потенційного конкурента або партнера й вибрати власну комунікативну стратегію залежно від цієї оцінки;

- здатність викликати в співрозмовника позитивне сприйняття власної особистості.

Комунікативна компетентність має *два рівні*:

– *рівень «як потрібно, як заведено спілкуватися»*: знання й

застосування норм усного й писемного спілкування, прийнятих у суспільстві для типових комунікативних ситуацій;

– *рівень «як краще, як ефективніше спілкуватися»*: знання і застосування правил і прийомів успішної комунікації в стандартних комунікативних обставинах.

Професійна сфера сьогодні вимагає від фахівця комунікативної компетенції високого рівня, тобто розвиненої культури спілкування, що передбачає глибокі, міцні, системні знання норм сучасної української літературної мови, мовного та спілкувального етикету, соціальних норм, а також ефективного використання цих знань і умінь з бажанням досягнути запланованого комунікативного ефекту.

Важливим чинником, що впливає на становлення і розвиток професійної мовнокомунікативної компетенції та сприяє самореалізації фахівця, є креативність особистості.

Сучасний висококваліфікований фахівець поєднує загальну ерудицію зі знанням конкретної сфери діяльності, уміє виокремити стратегічні питання комунікацій, налагодити взаєморозуміння й взаємодію із громадськістю, конкретною соціальною групою, окремими людьми, тобто володіє високою культурою комунікативної діяльності.

Професійна комунікативна компетенція передбачає насамперед наявність професійних знань, а також загальної гуманітарної культури людини, її вміння орієнтуватися в навколишньому світі, вміння і навичок спілкування. Тобто вона формується на основі комунікативної компетенції (лат. *competens* — належний, відповідний) — сукупності знань про спілкування в різноманітних умовах і з різними комунікантами, а також уміння їх ефективного застосування у конкретному спілкуванні в ролі адресанта і адресата.

Важливим складником комунікативної компетенції є мовна компетенція — знання учасниками комунікації норм і правил сучасної літературної мови і вмиле використання їх у продукуванні висловлювань.

Таким чином, мовнокомунікативна компетенція особистості – показник сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, загальної гуманітарної культури.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Компетентнісна освіта: від теорії до практики / Н.М. Бібік та ін. Київ : Плеяди, 2005. 120 с.
4. Мацько Л.І. Культура української фахової мови: навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
5. Семенюк О. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. К. : Видавничий центр «Академія», 2010. 240 с.
6. Струганець Л.В. Культура мови. Модульний курс: навчальний посібник для студентів філологічних факультетів вишів України. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 195 с.

СЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА: НОВІ ІДЕЇ ТА НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ

Любасюк Всеволод

студент 4 курсу спеціальності 231 соціальна робота, освітньо-професійна програма «Соціальна робота» Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Соціальний працівник, який працює з людьми похилого віку, має знати їхні психологічні особливості. Це допомагає соціальному працівнику правильно побудувати свою діяльність: порозумітися з людьми похилого віку, об'єктивно оцінити ситуацію, визначити психологічний дискомфорт клієнта, а також визначити реальні шляхи вирішення проблеми [1]. На формування

психіки літніх людей впливають біологічні та соціальні чинники, під впливом яких у них відбуваються такі зміни: в інтелектуальній сфері людей похилого віку з'являються труднощі у придбанні нових уявлень та пристосувань до непередбачуваних обставин. Такими труднощами можуть виявитися різні обставини, у тому числі й ті, які легко долалися в молоді роки (хвороба власна або когось із близьких та ін.). Але іноді враження про ослаблення розумових здібностей похилого віку буває помилковим. Однак соціальному працівнику слід врахувати, що психічні процеси у людини похилого віку протікають повільніше і для оцінки ситуації їм потрібно більше часу;

– в емоційній сфері у людей похилого віку відбувається поступове ослаблення контролюючої та гальмівної функції кори головного мозку, що проявляється у деяких рисах характеру та темпераменту. Так, якщо в молоді роки вони певною мірою маскувались, то в старості стали помітнішими, більш агресивним, або навпаки, з'явилася схильність до смутку, до прояву жалю, сльозливості. Приводом для таких реакцій може стати ситуація, що нагадала про події молодості.

– у моральній сфері – відмова від адаптації до нових норм, цінностей, манер поведінки може призвести до конфліктів літньої людини з оточуючими, замикання у своєму світі [2].

Для людей похилого віку властиві дві характерні риси стилю життя: гіпертрофованість подій і своєрідне відчуття часу.

1. Гіпертрофованість подій, пов'язане із небагатим на різноманітні події життям літньої людини, однак вони заповнюють собою весь його індивідуальний простір та час. У результаті подія, яка сприймається молодшими як незначний епізод, для старої людини стає справою цілого дня.

2. Своєрідне відчуття часу. Літня людина завжди живе в теперішньому. Його минуле також присутнє в теперішньому, тому звідси виникає запасливість, ощадливість людей похилого віку. Знаючи ці особливості психіки, фахівець із соціальної роботи з великим розумінням ставиться до людей похилого віку. Причиною багатьох конфліктів непрофесійних соціальних працівників з

людьми похилого віку є нерозуміння схильності літніх людей до розповідей про своє минуле життя. У цей час людина знову відчувається молодою, красивою, сильною. Вона знову переживає свої успіхи, подумки зустрічається зі старими друзями. Спогади створюють емоційний та інтелектуальний комфорт для людини похилого віку, який є своєрідним видом творчості, веселить, підбадьорює його. Тому не слід позбавляти старих їх улюбленого заняття – вдаватися до спогадів, а навпаки, заохочувати їх.

І все-таки неправомірно пов'язувати з періодом старості лише регресивні явища. Відомі факти високої творчої активності та продуктивності вчених, представників мистецтва та інших професій не лише у літньому, а й устаречому віці. Важливо, що впродовж усього життя людина формує встановлення та закладає програму своєї старості.

Отже, сутність соціальної роботи з особами похилого віку – це відновлення у звичних обов'язках, функціях, видах діяльності, характері відносин з людьми [3]. Подолання соціальної ізоляції, підвищення самооцінки літньої людини, створення умов для актуалізації її життєвого досвіду, визнання її цінностей, реалізація ним свого творчого потенціалу успішно долається соціальним працівником за їх ефективною професійною діяльністю.

Список використаної літератури

1. Коленіченко Т. І. Адаптація людей похилого віку до нових соціальних умов. К.: Соціальна педагогіка, 2011. 183 с.
2. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. Вид. 3-тє, виправ. Суми : Університетська книга, 2010. 352 с.
3. Ребуха Л. З. Структура фундаменталізації підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*: наук. журн. Сер.: Педагогічні науки. Житомир, 2018. Вип. 3 (94). С. 76–80.

Максим КВАСНИЦЬКИЙ
студент 4 курсу спеціальності
231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Булінг має структуру, схожу з конфліктом, водночас має свої специфічні риси, що відрізняють його від інших форм конфліктної взаємодії. Такими рисами є дисбаланс сил, коли з одного боку знаходиться «кривдник», що має фізичну або психологічну силу, а з іншого – «жертва», яка не має такої сили і потребує підтримки та допомоги з боку [1, с. 169–170]. Крім цього важливою відмінністю є навмисність і систематичність цькування, яке спрямоване на завдання фізичних і психологічних страждань жертві. Булінг підриває у жертви впевненість у собі, руйнує здоров'я, самоповагу і людську гідність. Виникає булінг-структура, яка становить собою соціальну систему, що включає «кривдника» (переслідувача), «жертву» (потерпілого) та спостерігачів. Ситуація булінгу ніколи не припиняється сама по собі, завжди потрібно надати допомогу і захист жертві, ініціатору булінгу і свідкам [2, с. 7–10; 3].

Науковці зазначають, що «кривдники» – це особи, які мають високий потенціал загальної агресивності. Вони виявляють агресивну поведінку не тільки до жертв, але також «нападають» на вчителів і рідних.

У «кривдників» спостерігається недолік у прояві емпатії до «жертв» та висока потреба в домінуванні над іншими [2]. Вони відчують себе успішними і самовпевненими і відчують сильне бажання керувати іншими дітьми і отримувати задоволення від їх підпорядкування; часто самі зазнають психологічного насильства, ізоляції, самотності й відчують небезпеку і тривогу. Всі ці прояви є результатом впливу середовища, яка оточує «жертву»

булінгу. «Жертви» відрізняються соціальною відчуженістю, намагаються ухилятися від конфліктів, вони дуже чутливі, замкнуті та сором'язливі, мають психосоматичні симптоми, підвищену тривожність і депресивність; володіють низькою самооцінкою та невпевненістю в собі, заниженою навчальною мотивацією та численними проблемами у спілкуванні [3]

У дослідженнях науковців [1–4] висувалися свої визначення поняття булінгу. Багато хто схиляється до того, що булінг є насильством, деякі вчені говорять про те, що це дія, агресія або модель поведінки. Незважаючи на це, всі науковці схожі в розумінні наявності великої групи соціальних, психологічних і педагогічних проблем. До основних характеристик булінгу належить:

- насильство (фізичне, психологічне);
- булінг здійснюється поодинці або групою людей;
- булінг носить систематичний і тривалий характер.

У нашому розумінні булінг – це тривале насильство, фізичне чи психологічне, здійснюване однією людиною чи групою осіб і спрямоване проти людини, яка не може захиститися самостійно. Дане поняття найбільш повно і точно описує поняття «булінг» і включає в себе всі характеристики, які нами виділені.

Необхідно визначити основні форми булінгу у школі.

1. Фізичний шкільний булінг – навмисні поштовхи, удари, стусани, побої та нанесення інших тілесних ушкоджень та ін.
2. Сексуальний булінг, який включає в себе дії сексуального характеру.
3. Психологічний шкільний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку дитини, наносяться психологічні травми за допомогою постійних образ, погроз, переслідування, залякування. «Кривдник» може змусити «жертву» робити те, чого вона не хоче, а саме: здирства (грошей, їжі, примус що-небудь вкрасти), пошкодження та інші дії з майном (злодійство, грабіж, приховування особистих речей «жертви»). Сюди ж входить кібербулінг – приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернет щодо поширення

неоднозначних зображень, фотографій і чуток, обзивання та ін.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що булінг розуміється як насильство, яке здійснюється систематично тривалий час, однією людиною або групою осіб, стосовно людини, яка не може себе захистити, і ці дії спрямовані на заподіяння шкоди та шкоди жертві, впродовж тривалого періоду часу для отримання психологічного чи фізичного задоволення «кривдником».

Список використаної літератури

1. Сидорук І. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки». 2015. № 1. С. 169–173.
2. Булінг в українських школах. Дослідження UNICEF Ukraine. Директор школи. 2017. № 1/2. С. 7–11.
3. Судова практика щодо булінгу: відмінності від інших ситуацій. URL : <https://pravo.minjust.gov.ua/ua/articles/1419-sudova-praktika-shhodobulingu-vidminnosti-vid-inshih-situacij>
4. Пономаренко О. Д. "Терпіти не можна діяти" – де ставимо кому? Знов про цькування. Педагогічна майстерня. 2016. № 11. С. 42–43.
5. Алексеєнко Т.Ф. Явища мобінгу та булінгу в стосунках групи і особистості. Шлях освіти. 2012. № 2. С. 12–16.

Олеся ЛИТВИНЕНКО

*студентка 4 курсу спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

Науковий керівник:

Лілія Ребуха

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

В даний час проблема іміджу соціального працівника досить актуальна, і пов'язано це насамперед з його професійною діяльністю, яка спрямована на надання допомоги певним категоріям громадян, котрі з тих чи інших причин потрапили в важку життєву ситуацію, де в залежності від ефективності взаємодії та надання допомоги соціального працівника клієнтам й формується його професійний імідж.

Соціальний працівник спілкується з різними групами населення, різного віку. Від комунікативних можливостей соціального працівника багато в чому залежить успіх його діяльності, що згодом також відображається на його іміджі. На думку фахівців [2; 3], імідж соціального працівника – багатофункціональна освіта, що складається як з моральної надійності соціального працівника, так із його професіоналізму, компетентності, гуманітарної освіченості та психологічних знань.

Імідж впливає на професійну діяльність соціального працівника, і масштаби цього впливу залежать від рівня сформованості індивідуального іміджу соціального працівника. Індивідуальний імідж соціального працівника дає загальну картину уявлення про його професійну діяльність в цілому і показує вплив іміджу на ефективність його професійної діяльності. Під ефективністю зазвичай розуміють поставлені цілі та кількість досягнутих результатів з мінімальним рівнем затрат. Звідси випливає, що показники ефективності діяльності соціального працівника залежать від рівня задоволеності клієнта роботою фахівця.

Основним показником ефективності діяльності соціального працівника є його конгруентність (тобто стан, де слова людини відповідають його діям та вчинкам, зовнішній образ відповідає один одному), якість наданих послуг клієнту, які залежать від професіоналізму соціального працівника, його досвіду роботи та рівня підготовки. Якщо у роботі соціального працівника з клієнтом в нього відсутня єдність створюваного образу, це слугуватиме головною перешкодою для досягнення максимальної ефективності діяльності, оскільки на задоволення потреби клієнта націлена його професійна діяльність [4].

Імідж у професійній діяльності соціального працівника може формуватися стихійно або свідомо. При стихійному формуванні іміджу соціального працівника, основним фактором виступають особисті якості людини дані йому від природи. При свідомому формуванні іміджу соціального працівника головним чинником формування виступає мотивація, тобто те,

заради чого і формується імідж [1]. У певному випадку це те, що ми отримаємо в результаті від формування іміджу. Імідж соціального працівника в загальному уявленні означає створення цілеспрямованого образу, успішність формування якого залежить від певного набору елементів, від їх відповідності між собою, так як нині недостатньо просто мати доглянутий зовнішній вигляд, важливі професійні та особисті якості соціального працівника.

Отже, імідж соціального працівника формують такі складові: вміння вести діалог, манера поведінки, професіоналізм і компетентність. Для формування іміджу соціального працівника необхідно постійно підвищувати його професійну кваліфікацію та компетентнісні якості на різних курсах, тренінгах, семінарах, а також самостійно працювати над самовдосконаленням у цій царині. Все зазначене сприяє інтелектуальному та особистісному розвитку, впевненості у своїх силах для подальшої професійної діяльності та забезпечує збільшення інтелектуального потенціалу соціальних служб.

Список використаної літератури

1. Кирилук О. В., Тимошенко Н. Є. Формування професійного іміджу майбутнього соціального працівника. Розвиток професійних компетентностей державних службовців: комунікативний аспект : тези міжнар. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка 198 наук.-практ. конф., (м. Київ, 3–4 лист. 2016 р.). К. : НАДУ, 2016. С. 240–243.
2. Костєва Т. Б. Роль іміджу в професії соціального працівника. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]*. Педагогіка. 2016. Т. 269. Вип. 257. С. 21–27.
3. Ребуха Л. З., Боршуляк Н. С. Професійна компетентність фахівців: сутнісні ознаки та розвиткові умови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Т. 3. С. 87–90.

Ірина КЕБКАЛІ
студентка 4 курсу
спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:
Лілія Ребуха
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

РОЗВИТОК SOFT SKILLS В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО ЯК ВАЖЛИВА УМОВА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Економічна ситуація, що динамічно змінюється в усьому світі, а також перманентно зростаюча конкуренція в усіх сферах життя пред'являють особливі вимоги до якості освіти, яка відіграє чільну роль у реалізації пріоритетного завдання сучасного суспільства – перехід до інноваційної освіти, освіти знань. Саме економіка країни формує запит на створення таких освітніх систем, які б були здатні забезпечити країну висококваліфікованими фахівцями із розвиненими професійними (hard skills) та універсальними навичками (soft skills), здатними перманентно адаптуватися до соціально-економічних змін [3; 4].

До найбільш ефективних інструментів розвитку soft skills останнім часом належать інтерактивні методи навчання. До них відносяться: групова дискусія, кейс-стаді, рольова та ділова гра, дебати. Дані методи навчання дозволяють розвивати soft skills, моделюючи на навчальних заняттях конкретні практичні ситуації, з якими фахівці в майбутньому будуть зустрічатися у реальній професійній діяльності.

Водночас до переліку перерахованих вище методів розвитку soft skills можна віднести самонавчання, пошук зворотного зв'язку, навчання на досвіді інших та ментворкінг (виділення та вивчення моделей успішної поведінки того, хто має високий рівень розвитку цієї компетенції, робота з наставником).

Не останнє місце у розвитку soft skills студентів займають тренінги з

мотивації, лідерства, менеджменту, роботи в команді, управління часом, проведення презентацій, особистого розвитку та ін. задля розвиток «гнучких навичок» [1].

Не можна недооцінювати і такий інструмент розвитку soft skills, як проходження практики на підприємствах, організаціях та приватних соціальних установах. Проходження практики значно впливає на підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності в цілому: розвиваються не лише професійні навички, а й комунікативні. Під час практики відбувається формування професійної етики та розширюються мережі професійних контактів. Найчастіше успішне проходження практики студентами є вирішальним фактором при влаштуванні на роботу. Волонтерська діяльність також є ефективним ресурсом у розвитку soft skills студентів.

Водночас саме освітнє середовище ЗВО відіграє особливу роль у формування soft skills, так як сприяє прагненню студентів до розвитку, отримання нового досвіду, професійного зростання, отримання зворотного зв'язку про успішність своїх дій від однокурсників, викладачів, роботодавців та ін. [2, с. 193; 3; 4].

Отже, на сучасному ринку праці професійна конкурентоспроможність майбутнього фахівця визначається наявністю професійних знань, набором певних універсальних компетенцій, особистісних якостей, здібностей. Ключем до успіху майбутніх фахівців у розвитку soft skills слугує формування особливого освітнього середовища ЗВО, що дозволяє забезпечити реалізацію та підтримку вдосконалення даних навичок на практиці, починаючи з першого року навчання у вищій школі. Тому пошук нових інструментів розвитку та вдосконалення soft-skills в освітньому середовищі є нині вкрай актуальним.

Список використаної літератури

1. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. №2. С. 162–167.
2. Ребуха Л.З. Педагогічні умови формування управлінської

комунікативної толерантності у майбутніх фахівців закладів освіти. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 193 – 195.

3. Chamorro-Premuzic T. Soft skills in higher education: importance and improvement ratings as a function of individual differences and academic performance. *Educational Psychology*. 2010. Vol. 30(2). P. 221–241.

4. Schulz B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge. *Journal of Language & Communication*. 2008. P. 146–154.

Вероніка КРАВЧУК

студентка 4 курсу
спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник:

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Кожна держава відповідно до рівня свого розвитку та можливостей зосереджує увагу на своїх проблемних аспектах і формує тенденції щодо їх вдосконалення. Однією із актуальних тенденцій, яку намагається адаптувати Україна є ідея соціальної інтеграції, повноцінної участі в суспільному житті всіх членів громади та боротьби з будь яким відчуженням. Мова йде про надання можливостей людям із особливими освітніми потребами (далі ООП) відчувати себе повноцінними особистостями. Надати їм змогу вільно висловлюватися і не боятися при цьому бути засудженими, спілкуватися, навчатися, здобувати освіту, працювати і мати власну життєву ціль.

Реалізація кожної із цих можливостей вимагає максимальної активізації та віддачі усіх соціальних ланок. Зрозуміло, що освіта не є виключенням. Раніше, момент включення молодих людей з ООП в освітній процес закладів вищої освіти (далі ЗВО), був на надзвичайно примітивному рівні. Він обмежувався забезпеченням законодавством права на пільги. Однак

згодом стало зрозуміло, що для абітурієнта з інвалідністю такий крок не вирішить проблему із адаптацією до умов навчальних закладів. Тож питання досі залишається актуальним і потребує постійного вдосконалення [1; 2].

Проблема створення належних соціально-педагогічних умов професійної підготовки молодих осіб з ООП розкрита у працях таких вчених, як В. Бондар, С. Вітвицька, Л. Гриневич, А. Колупаєва, І. Мартиненко, О. Мартинюк, К. Пінюгіна, М. Порошенко, Н. Приймак, Л. Савчук, О. Таранченко та інші. Доробки кожного із них підкреслюють нові поняття або по іншому трактують вже відомі, чим допомагають розглянути проблему з іншого боку та глибше зрозуміти її суть.

Так, наприклад, щоб ідентифікувати людей з ООП вчені (А. Капська, П. Таланчук, А. Шевцов) часто застосовували поняття «інвалід». Лише з плином часу було прийнято рішення, що він слугує бар'єром для успішної адаптації у навчальних закладах. Тож тепер вченими запропоновано нове, більш гуманне поняття, «людина із особливими освітніми потребами». Воно меншою мірою травмує психіку молодих людей, підвищує їхню впевненість у собі, посилює соціальну рівність при інтегруванні у відкритий соціум.

Поняттю «інтеграція» характерні декілька визначень: а) процес, у якому поєднуються різні соціальні елементи для створення цілісного механізму; б) процес залучення студентів з ООП до закладів освіти з чітким розумінням того, що вони зможуть пристосуватися до умов таких закладів [1, с. 10].

Нині відомо чотири напрями інтегрування, які сприяють підвищенню адаптації студента з ООП: соціальний, психологічний, педагогічний, фізичний. Мета соціального інтегрування полягає у залученні молоді з ООП до активної участі у гуртках згідно їх інтересів. Цей напрям покращує розвиток умінь та навичок, підвищує рівень адаптації та розширює простір для знайомств [1; 4].

Психологічне інтегрування передбачає формування самоконтролю, емоційної стійкості та зниження рівня тривожності, агресивності.

Психологічне інтегрування буде ефективним із допомогою психологічних тренінгів, залученням спікерів, людей з схожим життєвим досвідом до індивідуальних чи групових занять.

Процес педагогічного інтегрування сприяє підвищенню навчання. Цього можна досягти з використанням наочності та відповідного технічного забезпечення. Дієвим інструментом в даному інтегруванні є відкриті лекції відомих людей, які мають успіх у конкретній сфері.

Фізичне інтегрування формує цілісну картину здорового способу життя. Зреалізувати це завдання допоможуть профілактичні тренінги, аналіз відеоматеріалів, дискусії, масаж, туристичні походи, ароматерапія та ін. Усі зазначені вище заходи орієнтовані на формування здорових навичок в студентів з ООП.

Консультації із компетентними педагогами мають здатність суттєво підвищити рівень адаптації молоді людини з ООП. Зарубіжні вчені рекомендують низку психологічних і педагогічних методик для підвищення рівня самооцінки сфер життєдіяльності (за методикою Б. Райна), для загальної оцінки рівня адаптованості (за методикою К. Роджерса, Р. Даймонда), для багатофакторного дослідження особистості (за методикою Р. Кеттелла) та ін. Дані методики дають змогу фахівцям-освітянам та соціальним працівникам краще зрозуміти і виявити реальний функціональний стан особи з ООП. Вони допомагають осмислити рівень адаптованості та готовності до навчання, рівень зацікавленості у спілкуванні, внутрішньої мотивації; сприяють визначенню емоційного та психічного стану, рівню прийняття самої себе і те, якою її бачать інші [3].

Для науково-педагогічного колективу та студентів ЗВО теж рекомендовано низку різноманітних заходів. Вони базуються на таких засадах, які допоможуть у формуванні психологічної, моральної та духовної готовності реагувати на неконтрольовані випадки. На допомогу викладачам та студентам приходять різнопланові тренінги, аналіз життєвих ситуацій, перегляд відеозапису, мультимедійних презентацій, проведення майстер класу.

Ще однією важливою умовою є оформлення комфортного та затишного перебування у приміщеннях ЗВО, що передбачає: облаштування куточків перепочинку чи усамітнення, встановлення пандусів та поручнів для самостійного пересування та надання студенту з ООП можливості консультуватись із психологом.

Отже, можна зробити висновок, що успішна інтеграція особи із вадами в освітній процес нині є вимога часу, оскільки освіта покликана допомогти їм сформувати позитивний погляд на себе як унікальну особистість, вибудувати новий контекст свого буття та побачити горизонти своїх професійних можливостей у майбутньому. Діяльність фахівців (педагогів, соціальних працівників) в такому форматі, створює субстанцію для отримання молодими людьми освіти, яка позитивно змінить якість їхнього життя і тим самим стане засобом інтеграції у суспільство.

Список використаної літератури

1. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навч. посіб. К.: ТОВ «Агенство «Україна»», 2019. С. 10–28.
2. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» Електронний ресурс. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/law/show/875-12>
3. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; редкол.: В. Г. Кремень (голова). К.: Педагогічна думка, 2016. С. 68–77.
4. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі. Путівник для педагогів: навч. метод. посіб. К., 2010. 96 с.

Ольга Главацька
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Ганна Ковальчук
асистент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
логопед, дефектолог
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

САМООРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОГОПЕДА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Складна динаміка сучасного соціально-економічного і політичного життя нашої країни зумовлює гостру необхідність ефективної організації власної діяльності, створення особистісних передумов для виконання професійних функцій.

Сьогочасні фахівці повинні мати високий рівень знань, сформовані уміння взаємодіяти у нестандартних ситуаціях, здатність до неперервної самоосвіти та розвитку професійної кваліфікації, критично мислити. Такі вимоги актуалізують потребу самоорганізації особистості спроможної в умовах зниження затрат часу і зусиль здійснювати ефективну професійну діяльність.

Особливого значення питання самоорганізації набувають у професійній діяльності логопеда, яка потребує чітко вираженої гуманістичної та професійної спрямованості, міцних знань, стійких інтересів та сформованості відповідних особистісних і професійних якостей. Адже для того, щоб допомагати дітям вирішувати їх проблеми і управляти цим процесом, логопеду необхідно на високому рівні володіти навичками управління собою.

Окремі аспекти проблеми самоорганізації та самоменеджменту розглядали вітчизняні й зарубіжні науковці у галузі соціології (А. Кравченко,

В. Карпічев, А. Гастєв та ін.), менеджменту (Л. Зайверт, М. Вудкок, В. Андрєєв, Н. Лукашевич, А. Хроленко, Г. Щокін та ін.), психології (Е. Берн, Ю. Орлова, С. Рубінштейн та ін.), педагогіки (І. Бєх, С. Єлканов, А. Ковальов, А. Кочєтов, та ін.).

Реалії сьогодення висувають високі вимоги до фахівців спеціальної освіти. Саме тому *метою статті* є висвітлення особливостей самоорганізації професійної діяльності логопеда як засобу підвищення його творчого потенціалу.

У науковій літературі самоорганізація подається як самостійне управління фахівцем своєю професійною діяльністю з використанням знань, умінь й навичок, яке спрямоване на розвиток власного інтелектуального потенціалу, а також ефективно його використання на задоволення своїх потреб та досягнення цілей. Мета даного процесу полягає в тому, щоб максимально використовувати особистісні можливості, усвідомлено керувати ходом свого життя, переборювати негативні впливи зовнішніх обставин. Плануючи і раціонально організовуючи свою роботу і життя, людина забезпечує корисне і доцільне використання своїх духовних і фізичних сил [2; 6]. В загальному самоорганізація розглядається як уміння керувати собою, своїм часом, своєю життєдіяльністю.

На думку вчених, самоорганізація проявляється в цілеспрямованості, активності, плануванні своєї діяльності, самостійності, швидкості прийняття рішень і відповідальності за них, критичності оцінки результатів своїх дій, почутті обов'язку. Вона дозволяє фахівцю усвідомити цільові орієнтири, моделювати та конструювати професійну діяльність; творчо підходити до виконання практичних завдань [3; 7].

Ми цілком погоджуємося із міркуваннями Н. Мирончук, що самоорганізація тісно взаємопов'язана із мотивацією та самомотивацією, яка розуміється як самостимулювання, самопідштовхування себе до досягнення мети, яка ґрунтується на внутрішніх переконаннях людини. Самоорганізація у професійній діяльності ґрунтується на самомотивації власної усвідомленої

діяльності й відображається у спрямованості на чітку самоорганізацію [4].

Завдяки самомотивації особистість логопеда знаходиться в статусі суб'єкта керування своєю життєдіяльністю. Мотивація себе на успіх спонукає його шукати нові способи застосування своєї енергії, здібностей, сил у професійній діяльності. Будучи позитивно мотивованим, він виявляє готовність успішно здійснювати професійну діяльність, продукувати оригінальні, нові ідеї, проявляти ініціативу, здійснювати творчий пошук.

Творчий потенціал особистості науковцями визначається як складна система психогенетичних та психологічних якостей, інтегральна цілісність природних і соціальних сил людини, сукупність здібностей, можливостей та властивостей до здійснення творчої діяльності, продукування творчих стратегій і тактик у даному процесі, які дозволяють знаходити унікальне, принципово нове рішення проблем, а також забезпечення суб'єктивної потреби особистості у творчій самореалізації і саморозвитку. Творчий потенціал у професійній діяльності логопеда розвивається поступово, поетапно, через збагачення творчого професійного досвіду, систематичне спрямування на творчу діяльність, виховання потреби у творчості [5].

Ключовими навичками ефективного самоорганізації, які дозволяють підвищити творчий потенціал логопеда є:

- 1) здатність керувати собою;
- 2) розумні особистісні цінності, адекватні сучасній реальності;
- 3) чіткі особисті цілі, постійне особистісне зростання;
- 4) наявність ефективних стратегій прийняття рішень та здатності вирішувати проблеми;
- 5) творчий підхід і здатність до інновацій: винахідливість, вміння генерувати ідеї для вирішення проблеми;
- 6) висока здатність здійснення впливу на оточуючих;
- 7) вміння здійснювати самоуправлінську діяльність [6].

Варто зазначити, що для підвищення творчого потенціалу логопеда незамінними є вміння управляти базовими ресурсами людини, такими як час,

активність, освіченість.

Здійснюючи керівництво собою, слід розвивати ті здібності та якості, які ефективно впливають на професійну діяльність і створюють успішний професійний імідж. До таких здібностей відносяться:

- здатність до самопізнання – знати власні переваги і недоліки, рівень своїх знань, професійних навичок і особистісних якостей;
- самовизначення – знати свої реальні потреби у спілкуванні; бачити реально існуючі проблеми і передбачати ті, які можуть перешкодити досягненню цілей;
- самореалізація – вміти проявити себе, реалізувати свій потенціал та творчі здібності;
- самооцінка – вміння адекватно оцінити свої особистісні якості та результати діяльності;
- здатність до самонавіювання – вміння підпорядковувати себе власної волі і розуму, знімати емоційно-нервове напруження;
- здатність до саморозвитку – удосконалювати свої особистісні та професійні якості [1].

Отже, самоорганізація професійної діяльності логопеда є важливим засобом підвищення його творчого потенціалу, оскільки забезпечує його творчу активність у професійній діяльності через самопланування, самокерівництво та самовдосконалення. Специфічними для професійної діяльності в умовах самоорганізації є такі принципи: самодетермінації, самоактуалізації досвіду, ефективно організації життєвого часу, розвитку креативного мислення. Якість процесу самоорганізації визначається ступенем сформованості його компонентів: цільовизначення, планування, моделювання, самомотивації, рефлексії, самоконтролю, саморегулювання, самокоригування.

Сучасному логопеду слід опанувати технології самоменеджменту, оскільки він створює можливості для задоволення потреб творчої особистості.

Подальші дослідження доцільно спрямовувати на розвиток творчого потенціалу у майбутніх логопедів під час навчання у закладах вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Главацька О.Л. Менеджмент соціальної роботи: теорія та практика: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 616 с.
2. Грищенко В.О. Самоменеджмент: навч. посіб. Луганськ : Видавництво СНУ ім. В. Даля, Холдинг МЖК «Мрія», 2006. 292 с.
3. Мирончук Н.М. Особливості праці викладача вищого навчального закладу в контексті самоорганізації його професійної діяльності. *Проблеми освіти: Наук-метод. зб.* / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 85. С. 147–151.
4. Мирончук Н.М. Самомотивація як складова самоорганізації викладача у професійній діяльності. *Проблеми освіти: зб. наук. праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України.* Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. Вип. 88 (частина 2). С. 65–74.
5. Овсянецька Л. Творчий потенціал людини: соціально-психологічна парадигма. *Соціальна психологія.* 2014. № 2. С. 140–145.
6. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 220 с.
7. Синергетика і освіта: монографія / за ред. В.Г. Кременя. К. : Ін-т обдаров. дитини, 2014. 348 с.

Наталія Гуменюк

кандидат психологічних наук,
доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Ганна Жекало

студентка групи ПСзмі-21
спеціальності 053 Психологія
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ

Світовий досвід показує, що успіх організації визначається не стільки професійною (у вузькому розумінні) компетентністю керівника, скільки його вмінням спрямовувати колектив на реалізацію місії та досягнення поставлених цілей, спонукати себе та своїх підлеглих на дії, спрямовані на досягнення особистих цілей або цілей організації, використовуючи при цьому інтелект та методи матеріального та морального стимулювання трудової діяльності,

формування сприятливого морально-психологічного клімату в колективі.

Серед численних дефініцій, які позначають феномен морально-психологічного клімату («психологічний клімат», «емоційний клімат», «товариська обстановка», «соціологічний мікроклімат», «психологічна атмосфера», «моральна атмосфера», «моральний стан групи», «поле колективу» та ін.), найбільш точним, на наш погляд, є поняття «морально-психологічний клімат», яке охоплює соціальні, психологічні та морально-психологічні аспекти групової взаємодії у всій своїй складності та різноманітності зв'язків і взаємовідношень.

У західній соціальній психології існують три напрямки розуміння морально-психологічного клімату:

1) підхід, згідно з яким, параметрами організаційного клімату виступають об'єктивні властивості організації, як: її об'єм, формальна структура, стиль керівництва, контроль, цілі організації тощо, що виступають чинниками поведінки членів організації;

2) концепція, що розглядає організаційний клімат, є описом психологічного середовища, суб'єктивних сприймань працівниками своєї організації. Суб'єктивні сприймання є результатом взаємодії об'єктивних характеристик (структура, мета, діяльність керівництва) та особистісних характеристик працівників (настанов, очікувань, потреб). Ця концепція і сьогодні домінує в розумінні організаційного клімату;

3) підхід, що намагається об'єднати попередні концепції клімату. Згідно з ним, деякі властивості організації можуть вивчатися, як об'єктивно, шляхом аналізу документів, звітів, бесід з керівництвом, тестування персоналу, так і на підставі сприймання цих властивостей членами організації. При цьому, увага спрямовується на точність сприймання та їх узгодженість. Узгодженість думок особистостей про певний аспект організаційного середовища, не може виступати критерієм їх точності, оскільки вони можуть бути недостатньо поінформованими, схильними до конформної поведінки тощо. З іншого боку, індивідуальні відмінності можуть спричинити

відсутність узгодженості вражень, що призводить до труднощів у дослідженні об'єктивних властивостей організації, через їх перцептивні показники [4].

Вітчизняні науковці також активно дискутують з приводу визначення сутності поняття «морально-психологічний клімат». Так, Б. Д. Паригін зазначає, що морально-психологічний клімат – це «один із вирішальних чинників успішної діяльності людини в усіх сферах життя суспільства» [5].

Морально-психологічний клімат будь-якої установи породжується міжособистісною взаємодією, яка опосередковує не тільки міжособистісні впливи, а й вплив навколишнього середовища. Настрій однієї людини впливає на настрій іншої, позначається на різноманітних актах поведінки, діяльності, життя людини.

Р. Х. Шакуров пропонує розглядати морально-психологічний клімат з урахуванням трьох особливостей: психологічної, соціальної та морально-психологічної [3]. На його думку, якщо в інтелекті, емоціях, волі фіксувати їхній соціальний зміст, то тут виявлятиметься соціальний аспект, морально-психологічний аспект виявляється в єдності, згоді, задоволенні, дружбі, згуртованості [3].

Морально-психологічний клімат (від грецького слова klima (klimatos) – уклін) – сторона міжособистісних відносин, яка виявляється у вигляді сукупності психологічних умов, які сприяють або суперечать продуктивній суспільній діяльності і всебічному розвитку особистості в групі [1].

Найважливіший показник позитивного клімату – довіра й висока вимогливість членів групи один до одного, доброзичлива, ділова й конструктивна критика, вільне вираження своєї думки під час обговорення питань, що стосуються всього колективу, відсутність тиску керівника на підлеглих і визнання за ними права приймати значимі для групи рішення.

Морально-психологічний клімат – це переважаючий у групі або колективі відносно стійкий психологічний настрій його членів, що проявляється у всіх різноманітних формах їхньої діяльності [2].

Узагальнення напрацювань вітчизняної науки дозволяє виокремити

чотири головні підходи до розуміння природи і оцінки морально-психологічного клімату колективу:

1. Морально-психологічний клімат – це стан колективної свідомості, відображення у свідомості людей комплексу явищ, пов'язаних з їхніми взаєностосунками, умовами праці, методами стимулювання. Іншими словами, морально-психологічний клімат – це стан первинного трудового колективу, який відображає характер, зміст і спрямованість реальної психології його представників (Л. П. Буєва, Є. С. Кузьмін, М. М. Обозов, К. К. Платонов, А. К. Уледов).

2. Морально-психологічний клімат описується через поняття психологічної сумісності, згуртованості, одностайності членів колективу, наявність групових традицій та звичаїв (А. Д. Глоточкін, В. В. Косолапов, А. Н. Щербань).

3. Морально-психологічний клімат аналізується через стиль взаєностосунків людей, які знаходяться між собою в контакті. Клімат розглядається, як результат спільної діяльності людей, їхньої міжособистісної взаємодії. Він виявляється в групових ефектах, зокрема, в настрої та думці колективу, індивідуальному самопочутті і оцінці умов життя та роботи особистості в колективі. Ці ефекти проявляються у взаєностосунках, пов'язаних з процесом діяльності і розв'язанням спільних завдань колективу (В. А. Покровський, В. М. Шепель).

4. Морально-психологічний клімат необхідно розуміти, як переважаючий і, відносно стійкий, психічний настрій колективу, що проявляється, як у ставленні людей один до одного, так і в їхньому ставленні до спільної діяльності (Г. М. Андрєєва, Б. Д. Паригін, А. Н. Лутошкін, А. А. Русалінова).

Морально-психологічний клімат колективу істотним чином залежить від структури колективу, тобто реально існуючої сукупності взаємовідносин членів групи, що виникла в процесі спільної діяльності і спілкування, досліджується на двох рівнях формальному і неформальному. Якщо

формальна структура пов'язана з посадовим статусом членів групи, впорядкованими, то неформальна структура складається на основі відносин, зумовлених психологічними якостями членів колективу.

Список використаної літератури

1. Білинська М. М., Радиш Я. Ф. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр. : у 2 ч К. : НАДУ, 2013. Ч. 1. 396 с.
2. Білинська М.М., Авраменко Т.П. Управління змінами сфери охорони здоров'я : навч.-метод. Матеріали. К. : НАДУ, 2015. 80 с.
3. Васюк Н. О. Практичне заняття “Комунікації в діяльності закладу охорони здоров'я. Спілкування і манери поведінки лікаря” . Застосування інтерактивних технологій у галузі знань “Державне управління”: зб. метод. матеріалів за результатами роботи Школи пед. майстерності (черв.-серп. 2013 р.) / за заг.ред. М. М. Білинської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської. К. : НАДУ, 2014. 208 с. С. 42-52.
4. Вертель В.В., Комашня А.О., Федорчук І.В. Морально-психологічний клімат колективу. Вісник економіки транспорту і промисловості. Серія: Морально-економічні питання. 2012. №40. С. 292-295.
5. Гриффин Э. Коммуникация: теории и практики / Э. Гриффин. Х.: Гуманитар. центр, 2015. 686 с.

Анастасія Кармазин

здобувачка другого (магістерського) рівня освіти
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Володимир Валігура

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Західноукраїнський національний університет (Україна)

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АДАПТАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах професійної діяльності будь-якої сфери, особлива увага приділяється підвищенню ефективності управління персоналом, що особливо важливо для регіональних органів влади, адже від прийнятих ними управлінських рішень залежить ефективність соціально-економічного розвитку всієї території. Адаптація персоналу безпосередньо впливає на

ефективність професійної діяльності, однак багато керівників недооцінюють цей важливий процес. Цей процес зазвичай відбувається «спонтанно», тому базові програми адаптації працівників відсутні. Проте грамотна організація процесу адаптації впливає на те, як працівники виконують свої професійні обов'язки, те, як вони асоціюють себе з установою у якій працюють, і те, як вони приймають її норми та цінності.

Найбільше труднощі в адаптаційний період відчувають новопризначені працівники при виконанні професійних обов'язків чи коли виникають проблеми, пов'язані зі специфікою роботи державного службовця. Такі труднощі зазвичай виникають як у досвідчених, так і у «молодих» спеціалістів.

Сьогодні існує декілька підходів до трактування поняття адаптації персоналу. Іванова-Шведь Л.Н. визначає адаптацію персоналу як взаємоприспосовування працівника й організації [1]. На думку Єгоршиної А.П., трудова адаптація – це пристосування працівника до колективу і до нового місця роботи. Макаренко Н.І. зазначає, що адаптацію персоналу слід розглядати як активне оволодіння працівником соціальними та професійними функціями шляхом подолання певних негативних моментів, які можуть виникнути як з вини самого працівника, так і з вини організації. Веснін В.Р. вважає, що адаптація означає пристосування працівника до нового соціального середовища, умов і змісту праці. За визначенням Кибанова А.Я., адаптація – це взаємне пристосування працівника й організації, яке ґрунтується на поступовому навчанні працівника новим професійним, соціальним та організаційно-економічним умовам праці [2].

Що стосується державної служби, то з вищевикладеного випливає, що ступінь відповідності суб'єктивних та об'єктивних факторів професійної адаптації значною мірою визначається тим, як професійна діяльність на державній службі відповідає соціально-професійній орієнтації службовця. Відомо, що причини зміни умов професійної діяльності можуть бути різними: освоєння нового місця роботи, перехід в інше управління, на нову посаду, впровадження нових форм організації діяльності, оплати. Кожна із цих змін

вимагає зміни поведінки людини. Тому бажано більш докладно вивчати та досліджувати й психофізіологічну адаптацію.

Отже, під адаптацією державного службовця до професійної діяльності розуміється перманентний процес взаємного пристосування, корекції інтересів, сподівань та вимог службовця і умов професійної діяльності на державній службі, внаслідок чого відбувається розвиток та збагачення як державного службовця, так і державної служби в цілому.

Список використаної літератури

1. Барановська Т.І. Менеджмент персоналу сучасного організації // Проблеми формування агропромислового комплексу і формування його кадрового персоналу: Монографія: У 2 т. / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. – К.: ІАЄ, 2000. – Т. 2 – С. 134 – 140.

2. Бондарчук О.І. Психологічні особливості мотивації професійного вдосконалення керівних кадрів освіти / О.Ф. Бондарчук, Л.М. Карамушка, В.М. Сич // Актуальні проблеми психології: У 2 т. – К.: Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002. – Т. 1.: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія, ч. 3. – С. 191 – 194.

Надія Позняк

студентка групи ПСзмі-21

спеціальності 053 Психологія

Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник:

Тетяна Надвинична

доцент кафедри психології та соціальної роботи,

кандидат психологічних наук, доцент

Західноукраїнський національний університет (Україна)

АДАПТАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ

МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

У зв'язку з подіями в сучасному українському суспільстві особливої уваги заслуговує проблема підготовки майбутніх військовослужбовців та їх адаптація до військової служби.

Особливостям майбутніх військовослужбовців приділялася значна

увага в роботах сучасних дослідників. Передусім це дослідження А. Г. Маклакова, О. В. Барабанщикова, Ж. Г. Сенокосова, В. Я. Слепова та інших відомих вчених.

У ряді досліджень основною тенденцією розвитку змісту підготовки фахівців військового профілю розглядається розробканових державних освітніх стандартів як системи вимог сучасного суспільства до характеру і рівня проміжних і кінцевих результатів діяльності вищої школи. Проте аналіз існуючих стандартів та практик дозволяє констатувати необхідність вдосконалення системи психологічного супроводу процесу становлення професіонала у навчальних закладах Міністерства оборони України, що потребує вивчення глибинно-психологічних механізмів особистісного та професійного становлення, а не лише педагогічних умов та практик [2].

Підготовка до служби в Збройних Силах України — це складна, тривала, цілеспрямована діяльність суспільства (сім'ї, школи, громадських організацій), результатом якої має стати готовність юнака до строкової військової служби.

Залежно від змісту та мети у підготовці до служби в армії розрізняють такі її види: фізіологічна підготовка — формування готовності всіх фізіологічних систем організму юнака (дихання, кровообігу, травлення) до витримування великих і складних навантажень, суворих вимог військової діяльності; фізична підготовка — розвиток необхідних воїну фізичних якостей (сили, витривалості, спритності, рухливості та ін.); початкова військова підготовка, яка проводиться на заняттях з допризовної підготовки і формує у юнаків початкові військові знання, практичні навички та вміння; психологічна підготовка. Психологічна готовність до військової служби — це складна властивість особистості, рівень сформованості якої визначається ступенем розвитку всіх сфер людської психіки. Усі ці види підготовки взаємопов'язані і в сукупності формують готовність особистості до служби в армії.

Особливості військової служби в сучасних умовах зумовлені низкою

зовнішніх (соціально-економічне реформування суспільства) і внутрішніх (реорганізація армії в умовах її різкогоскорочення) причин.

Погляди вчених на процес адаптації об'єднує спільне розуміння того, що у взаємодії особистості і суспільства в процесі адаптації визначальна роль відводиться соціальним умовам. Вони впливають на особистість через те мікросередовище, яке людина безпосередньо потрапляє. У свою чергу, особистість є пасивним спостерігачем, який піддається впливам з боку групи, а виступає суб'єктом діяльності, виявляючи активність, яка залежить від її певних якостей: свідомо вмотивованість дій, несхильність до чужих впливів, здатність самому приймати необхідні рішення, система ціннісних орієнтацій і установок і т. д. Тому змістом соціально-психологічної адаптації є: входження молодих людей у військові колективи, засвоєння прийняття норм, традицій, звичаїв мікросередовища, встановлення взаємин «по вертикалі» і «по горизонталі», процес самовизначення і самоствердження.

При проведенні психологічного відбору оцінюються психологічні та психофізіологічні властивості: особливості мотиваційної сфери, характеру, інтелектуальної і сенсорної організації, психомоторики, властивостей нервової системи, темперамент.

Професійно-психологічний відбір включає в себе соціально-психологічне вивчення і психофізіологічне обстеження.

Соціально-психологічне вивчення передбачає оцінку моральних якостей особистості, громадської і трудової активності, військово-професійної спрямованості, умов виховання і розвитку, особливостей спілкування і поведінки в колективі.

Основними методами соціально-психологічного вивчення є: аналіз документів; спостереження; анкетування; біографічний метод; методика визначення типу поведінки особистості в конфліктній ситуації; узагальнення незалежних характеристик; аналіз практичних результатів діяльності; індивідуальна співбесіда.

Отже психологічна готовність до військової служби – цескладна властивість особистості, рівень сформованості якої визначається ступенем розвитку всіх сфер людської психіки: мотиваційної, пізнавальної, емоційно-чуттєвої, вольової.

Список використаної літератури

1. Воробйов Г. П. Методичні рекомендації з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України. Київ, 2015. 108 с.
2. Мартюшев Д. Психологическая адаптация призывников к условиям военной службы // Ориентир. 2012. № 2. С. 50–52.

Лілія Ребуха

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Арсен Кав'як

студент 4 курсу
спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВСТВА У СТУДЕНТІВ ЗВО

Філософське вчення про цінності та їхню природу називається аксіологією (від грец. *axios* – цінність і *logos* – вчення). Цінність – це загальнолюдські еталони належного, суспільного ідеалу, вироблені людством, які передаються з покоління до покоління; моральні орієнтири, що регулюють життєдіяльність та взаємини між людьми [3; 4]. Система цінностей людини є «фундаментом» його відношення до світу. Цінності – це відносно стійке, соціально обумовлене вибіркве ставлення людини до сукупності матеріальних і духовних суспільних благ, предметів людської діяльності та суспільних відносин [1].

Ціннісне ставлення до батьківства – найважливіше особистісне новоутворення у студентів ЗВО. Його формування є результатом оволодіння студентами відповідними знаннями та уявленнями, вироблення у них певних

умінь та навичок, пов'язаних з батьківством. Функціональним вираженням ціннісного ставлення до батьківства є готовність студентів до прийняття і виконання батьківських функцій. Суб'єктивність ціннісного аспекту ставлення до батьківства робить актуальним виявлення його внутрішньої змістовної структури. Це дозволяє розробити дієві підходи до формування ціннісного ставлення до батьківства у студентів ЗВО, яке може поділятися на негативне, збалансоване і, безумовно позитивне ставлення студентів до батьківства. Кожен тип ціннісного ставлення до батьківства характеризується власним поєднанням чинників, що його утворюють. У студентів ЗВО ціннісне ставлення до батьківства може бути обумовлено факторами, що визначають його емоційну привабливість, пріоритетність у структурі життєвих цілей, і очікуванням досягненого ефекту. Ціннісне ставлення до батьківства містить змістовну варіативність, обумовлену об'єктивними (статева приналежність, багатодітність батьківської сім'ї, наявність власних дітей та ін.) і суб'єктивними (суб'єктивне благополуччя, суб'єктивний контроль, адаптаційний потенціал особистості та ін.) особливостями студентів [2; 4].

Отже, ефективність формування ціннісного ставлення до батьківства студентів забезпечується використанням комплексу просвітницьких, тренінгових і консультативних заходів, спрямованих на підвищення у них поінформованості про батьківство, про його емоційну привабливість та інтегроване в систему життєвих пріоритетів основоположних принципів, що проявляються у ціннісній пріоритетності батьківства; стимулюванні позитивних особистісних очікувань батьківства та ін. Підвищення емоційної привабливості, особистісної пріоритетності батьківства і очікуваного від нього ефекту сприяє зростанню у студентів психологічної готовності до виконання ними батьківських функцій, а також оволодіння необхідними для цього вміннями, навичками та здібностями.

Список використаної літератури

1. Міхєєва Л. В., Нянько Л. Ю. Ціннісне ставлення до батьківства у

студентської молоді: теоретичний аналіз. Психологія XXI століття : теоретичні та практичні дослідження : зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2020. Вип. 12. С. 111–118.

2. Нянько Л. Ю. Ціннісне ставлення до батьківства студентів закладів вищої освіти : дипломна робота магістра : 053 Психологія. Хмельниц. нац. ун-т.

3. Ребуха Л. З., Брик Р. С. Формування у студентів закладів вищої освіти свідомого та відповідального ставлення до батьківської ролі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2022. № 2 (116). С. 169–178.

4. Ребуха Л. З., Кричківська О. В., Брик Р. С. Підготовка фахівців соціальної сфери до відповідальних батьківських взаємин. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2022. № 3 (117). С. 198–206.

Ірина Лойовська,
студентка групи ПСзмі-21
спеціальності 053 Психологія
Західноукраїнський національний університет

КЕРОВАНІСТЬ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ

Про керованість процесу формування позитивної Я-концепції можна говорити, на нашу думку, у тому випадку, коли сам індивід усвідомлює його і ставить мету самовдосконалення, формування певних якостей, сторін, сфер особистості. У цьому процесі можна виділити два різновиди вироблення нового у собі (сюди можна віднести і реалізацію ще не актуалізованих раніше здібностей і корекцію психологічних особливостей чи звичок, які склались раніше). Тобто під керованим формуванням позитивної Я-концепції можна розуміти самоперетворення як творчу діяльність особистості, спрямовану на творення самого себе відповідно до своїх ідеальних задумів. Тут слід підкреслити, що робота особистості над собою здійснюється не у замкненому внутрішньому світі, а через її власне життя, діяльність, ставлення до людей.

Керованість процесом формування позитивної Я-концепції особистості означає самоусвідомлення, постановку мети самовдосконалення, контроль за цим процесом і при необхідності корекцію та передбачає розвинену здатність самоуправління. Цілеспрямована послідовна система роботи з розвитку

здатності самоуправління є провідним компонентом інтеграції психологічних знань у свідомість особистості, на основі якого відбувається перенесення смислів і значень на дії, вчинки індивіда і виступає системоутворюючим фактором самоактуалізації особистості [2].

Р. Бернс вважає, що Я-концепція – це динамічна сукупність установок особистості, що проявляються у взаємозв'язку когнітивних, емоційно-оцінних та інтерактивних ознак. У структурі Я-концепції він виділяє образ Я, самооцінку і потенційну поведінкову реакцію.

Образ Я – уявлення індивіда про самого себе, що, як правило, здаються йому переконливими незалежно від того, чи базуються вони на об'єктивних даних, знаннях чи суб'єктивній точці зору, є вони істинними чи неправдивими. Конкретні способи самосприймання, які ведуть до формування образу Я, можуть бути найрізноманітнішими. При описі певної людини наша характеристика відображає, з одного боку, стійкі тенденції її поведінки, а з іншого – вибірковість нашого сприймання. Те ж саме відбувається тоді, коли ми описуємо самі себе: в словах намагаємося виразити основні характеристики нашого звичного самосприймання. Всі вони займають певне місце в образі Я – одні є більш значущі, інші – менш значущі, причому значущість елементів самоопису і їх ієрархія можуть змінюватися.

Самооцінка – афективна оцінка цього уявлення, яка може володіти різною інтенсивністю, оскільки конкретні риси образу Я можуть викликати більш чи менш сильні емоції, пов'язані з їх прийняттям чи критикою.

Потенційна поведінкова реакція, тобто ті конкретні дії, які можуть бути викликані образом Я і самооцінкою [1].

Як показав аналіз літератури, розвиток особистості, який займає важливе місце в гуманістичній психології, повинен відбуватись у напрямку самоактуалізації особистості (А. Маслоу), становлення «добре функціонуючої особистості» (К. Роджерс), пошуку людиною смислу життя (В. Франкл).

На сучасному етапі розвитку суспільства перед фахівцем у галузі психології ставляться нові вимоги. У зв'язку з цим повинен бути переглянутий

процес і якість його підготовки. Акцент необхідно зробити на формування особистості активної і думаючої, рефлексуючої. Рефлексія уявляється нам як здатність людини до усвідомлення себе, своєї сутності, своїх можливостей, формуванням своєї позиції, розумінням своїх професійних функцій, в розумінні думок інших людей. На її основі можна передбачати певні особливості своєї поведінки, поведінки інших людей, а також результати дій і вчинків.

Враховуючи сказане, вважаємо, що робота, спрямована на формування позитивної Я-концепції, має сприяти підвищенню рівня прийняття себе як особистості і професіонала, підвищенню рівня самооцінки, розвитку їх комунікативної компетентності.

Список використаної літератури:

1. Радчук Г. К. Психолого-педагогічні умови гармонізації Я–концепції майбутніх практичних психологів : Методичні рекомендації для викладачів ВНЗ та практичних психологів освіти / Г. К. Радчук, І. П. Андрійчук. – Тернопіль, 2002. – 48 с.

2. Католик Г. В. Психологія формування професійної Я-концепції практичного психолога / Г. В. Католик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 406 с.

Марія Голосна,
студентка групи ПСЗмі-21
спеціальності 053 Психологія
Західноукраїнський національний університет

СОЦІАЛЬНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ- ЗАЛЕЖНОЇ ПОВЕДІНКИ

Сучасні інформаційні технології давно перестали бути атрибутом лише науково-технічної сфери – вони вже складова побутової культури суспільства. Нове інформаційне середовище, на відміну від фізичного, характеризується значно меншою жорсткістю бар'єрів та обмежень і допускає значно більшу ступінь свободи для своїх користувачів. “У віртуальному середовищі ви можете бути ким завгодно, виглядати як завгодно, бути істотою будь-якої статі

за вибором, словом, у вас немає обмежень, характерних для реального світу”, – визначає доктор П.Келлі [1].

Відомо, що студенти (підлітки) та домогосподарки (або домогосподарі) залишаються найбільш сприятливою групою до цього виду адикції. Інтернет-залежна поведінка відзначається серед осіб молодого віку або добре освічених. Наприклад, довго триваюче дослідження Інтернет-користувачів серед 93 родин показало, що підлітки виходять до Інтернету частіше, ніж їх батьки, а особи старшого та похилого віку менш зацікавлені Інтернетом. Також відмічено, що дорослі старшого віку, навіть контролюючи час в Інтернеті, переживають менший дистрес, ніж підлітки, від використання Інтернету. Вчені передбачають, що всесвітня мережа приваблює добре освічену частину популяції [4; 5].

Останні дослідження не підтверджують попередніх висновків про те, що чоловіки більш сприятливі до розвитку комп'ютерної залежності. А.Холл відзначає, що зараз жінки складають половину осіб, які надмірно використовують Інтернет. Фактично, тільки 6 % варіацій користувачів може бути пояснено впливом статі [3].

Таким чином, науковці приходять до висновку, що Інтернет-адиктами не обов'язково стають тільки чоловіки, світлої раси, добре освічені та тільки в пошуках інформації. Сучасні дані вказують на те, що Інтернет-адикти можуть бути будь-якої раси, статі, у віці від 13 до 55 років, в середньому з 15 річним стажем освіти. Залежними від мережі Інтернет стають більше із-за соціальних причин, ніж із-за інтелектуальних. Комп'ютерні технології стають все більш доступними та різноманітними кожного дня, тому незабаром такі характеристики, як вік та освіта, також перестануть мати значення.

Специфіку сучасної *соціальної* ситуації існування людини визначають чинники інформаційного суспільства:

- існування сучасної людини в інформаційно щільному середовищі: агресія мас-медіа і безліч слабо контрольованих контактів, обвал проблем, таких як екологічні, демографічні, сексуальні;

- атавізми тоталітарного режиму в масовій свідомості населення, готовність до рабської, слухняної поведінки;
- психологічна необізнаність населення як передумова безумовної податливості фаховому сугестивному тиску зацікавлених осіб;
- неможливість приховати фахові секрети від нечистих на руку ділків (за гроші кожен бажаючий одержує дані про сучасні ефективні психотехнології);
- відсутність реально діючих соціальних інститутів психогігієни та психопрофілактики.

У зв'язку з перерахованими факторами виникло питання про інформаційно-психологічну безпеку особистості. До соціально-психологічних чинників, що чинять безпосередній вплив на інформаційно-психологічну безпеку особистості, Г.В. Ложкін [2] відносить: деформацію системи норм; неадекватну оцінку національних, культурних та історичних традицій; появу нових засобів впливу на свідомість; деструктивну роль нетрадиційних конфесій; ослаблення найважливіших соціокультурних інститутів держави — науки, освіти, культури; відсутність сформованих психологічних механізмів захисту від маніпулятивних впливів у переважній частині всіх прошарків населення.

З усього сказаного випливає, що нова інформаційна епоха та загальні процеси демократизації в нашому суспільстві вимагають нових підходів до безпеки життєдіяльності людини, а саме: розробки нових методів психологічної допомоги, спрямованих на подолання тотальної психологічної та культової залежності, розробки профілактичних заходів у вихованні дітей, юридичної оцінки таких явищ, як психічна агресія, психологічне насильство та деструктивний контроль свідомості.

Проблема психологічної залежності від мережі Інтернет є досить новою й потребує значних зусиль для вивчення та вироблення протидії такій залежності. Проте нині можна прогнозувати, що діяльність у віртуальному світі неодмінно буде ускладнюватись практичною неконтрольованістю

віртуально-інформаційного середовища як з юридичного, так і з суспільного боку. Механізми регламентації цього нового явища у житті суспільства перебувають ще на стадії зародження і неодмінно будуть мати надзвичайну специфіку, що буде вимагати від людства значної переоцінки цінностей, насамперед у нематеріальній сфері.

Феномен Інтернет-залежності як у психологічному, так і в соціально-психологічному та соціальному аспекті постійно видозмінюється, разом із розвитком Інтернет, і таким чином фактори формування заслуговують ретельного їх вивчення.

Список використаної літератури:

1. Лисенко І.П. Патопсихологічна діагностика та корекція розладів особистості у хворих на наркоманію та алкоголізм. К: Здоров'я. 1999. 260 с.
2. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология в системах “человек – техника”: Учеб. пособие. К.: МАУП. 2003. 296 с.
3. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.М. Основи дитячої патопсихології: Навч. посібник. К.: Перун. 1996. 464 с.
4. Носов Н.А. Виртуальная реальность // Вопросы философии. 1999. № 10. С. 152–164.
5. Шайдулина А.Ф. Интернет-зависимость – новая форма аддиктивного поведения подростков // <http://www.mentalhealth.ru/practic/internet.html>

Ірина Туровська
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 073 «Менеджмент»,
освітньо-професійна програма «Управління навчальним закладом»,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
директор коледжу Комунального закладу вищої освіти
«Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради
Науковий керівник:

Світлана Калаур
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної
діяльності, керівник Центру післядипломної освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ЯКІСНЕ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМ КОЛЕДЖЕМ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІСНОГО ПІДХОДУ

Від компетентності управлінських кадрів та якісної організації менеджменту залежить успішне функціонування закладу освіти. Заклади передвищої освіти, які готують майбутніх молодших бакалаврів не є виключенням. Нині щоб підготувати компетентного молодшого бакалавра медицини необхідно системна і цілеспрямована управлінська діяльність, яка повинна базуватися на конкретних методологічних підходах. У нашому дослідженні ми виходимо з тих міркувань, що підхід є основоположним елементом управлінського впливу і трактується як головна методологічна орієнтація в управлінській діяльності.

Наголосимо на тому, що нині у науковому обігу існує значна кількість підходів, як-от: системний, компетентнісний, адаптивний, синергетичний, праксеологічний та ін. Ми вважали за доцільне зосередити увагу на висвітленні потенціалу акмеологічного підходу в управлінні медичним коледжем. У нашому розумінні акмеологічний підхід є для управлінця доволі інформативним, адже надає практичну допомогу у контексті формування у здобувачів освіти, які навчаються в коледжі «професіоналізму та фахової компетентності, а також сприятиме прогресивній самореалізації» [1, с. 44].

Зосередимо увагу на характеристиці методологічних засад застосування акмеологічного підходу у Комунальному закладі вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради (КЗВО «Рівненська медична академія» РОР). Так, у коледжі нині функціонує чотири відділення: «Фармація», «Лікувальна справа», «Сестринська справа», «Стоматологія». Наголосимо, що у тому випадку, коли керівник використовує акмеологічний підхід, виникає реальна можливість реалізовувати управлінське рішення з метою досягнення соціально значущої мети – вдосконалення освітнього процесу. Як показує наш власний досвід на основі цілеспрямованого та системного використання акмеологічного підходу ми отримали реальну можливість одержувати реальну та своєчасну інформацію про стан організації освітнього процесу в закладі, а також налагодити й реалізовувати ефективний зворотний зв'язок.

У психолого-педагогічній точки зору практичний потенціал акмеологічного підходу стосується п'ятих аспектів, як-от:

По-перше, допоможе здійснювати дослідження практичних шляхів вдосконалення мікро-характеристик здобувачів освіти (майбутніх молодших бакалаврів) як індивіда, особистості та суб'єкта діяльності;

По-друге, дасть можливість системно працювати над формуванням професіоналізму майбутніх молодших бакалаврів під час навчання на усіх відділеннях у Комунальному закладі вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради (КЗВО «Рівненська медична академія» РОР);

По-третє, позитивно вплине на організацію системної роботи над впровадженням в освітній процес практичних технологій й механізмів самовизначення, самоосвіти та самовдосконалення здобувачів освіти;

По-четверте, забезпечить розробку й активне використання консультативно-інформаційного інструментарію для вдосконалення освітньої діяльності навчального закладу;

По-п'яте, сприятиме стимулюванню навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, які навчаються коледжі.

Як показала практика, впровадження акмеологічного підходу дало нам реальну можливість використовувати ефективні та чіткі управлінські дії, які сприяли якісному забезпеченні професійної підготовки молодших бакалаврів у стінах Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради (КЗВО «Рівненська медична академія» РОР), а також мали позитивний вплив на вдосконалення практичної діяльності усього колективу освітнього закладу.

У підсумку відзначимо, що в управлінській діяльності в КЗВО «Рівненська медична академія» РОР ми цілеспрямовано робимо акцент на інтеграції акмеологічного підходу в освітній процес молодших бакалаврів усіх спеціальностей, які навчалися в коледжі.

Список використаної літератури:

1. Калаур С. М. Акмеологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери засобами інтерактивних технологій. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 748. Педагогіка та психологія. Чернівці: Рута, 2015. С. 42–49.

СЕКЦІЯ 7. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Оксана Шукатка

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання та спорту,
Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Сучасна парадигма вищої освіти диктує необхідність змін стратегій поведінки майбутніх фахівців у біосфері в напрямі актуалізації проблеми збереження власного здоров'я і загалом природного середовища. З огляду на це питання інноватизації та збагачення змісту навчальних програм, форм і методів формування здоров'язбережувального освітнього середовища майбутніх фахівців природничих спеціальностей нині є актуальним. З цією метою проаналізуємо нормативні документи, які регулюють та регламентують навчальний процес у вищій школі. Приєднання України до Болонського процесу, інтеграція в європейський простір вищої освіти, прийняття нової редакції Закону України «Про вищу освіту» [3] ставлять перед науково-педагогічними працівниками сфери вищої освіти нові завдання, насамперед розробки освітніх програм, в основу яких покладено компетентнісний підхід [2, с. 25]. Треба зазначити, що прийняття закону надає закладам вищої освіти певну автономію, і вони мають самостійно дбати про зміст, наповнення та якість освітніх програм.

Такі перспективи потенційно змінюють характер освіти (її спрямованості, цілей, змісту), орієнтуючи її на вільний розвиток, творчу ініціативу, самостійність, конкурентоздатність, мобільність майбутнього фахівця.

Детальний аналіз навчальних планів та навчальних програм, за якими здійснюється підготовка майбутніх фахівців природничих спеціальностей

засвідчив той факт, що існуючий теоретико-практичний потенціал природничих наук уможливорює побудову «несуперечливої і ясної картини навколишнього світу» [1, с. 58] і місця здорової людини в ній у свідомості студента на основі використання міждисциплінарних зв'язків порівняно невеликої кількості основних понять, моделей, законів, структурних елементів і фундаментальних взаємодій, що передбачає взаємодію та взаємодоповнення окремих елементів навчальних дисциплін. У результаті цього виникає новий за своїми властивостями навчальний об'єкт, який характеризується врахуванням здоров'язберігаючого аспекту в організації майбутньої професійної та повсякденної діяльності фахівця. Відтак міждисциплінарність займає особливе місце в процесі здоров'язбереження майбутніх фахівців природничих спеціальностей, оскільки у змісті багатьох навчальних дисциплін є відомості про різні аспекти підтримки психологічного, фізичного, професійного здоров'я та ведення здорового способу життя.

Водночас, володіючи багажем знань з дисциплін, зміст яких передбачає формування стійкої обізнаності щодо зміцнення та збереження здоров'я, студенти не завжди проводять логічні паралелі між здоров'язбережувальною інформацією. Очевидно, що нині вища школа не сповна використовує дидактичний потенціал наук про природу і людину для формування здоров'я нації, виховання гармонійно розвиненої особистості й удосконалення регулятивних систем організму студентів.

Список використаної літератури

1. Бобрицька В. І. Теоретичні і методичні основи формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти Академії педагогічних наук України. Київ. 2006. 480 с.
2. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект. *Освіта та педагогічна наука*. 2012. № 3. С. 24–31.
3. «Про вищу освіту»: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. С. 16–27.
4. Шукатка О.В. Теорія і практика формування індивідуальних стратегій здоров'язбереження майбутніх бакалаврів природничих

спеціальностей на засадах міждисциплінарної інтеграції: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2019. 570 с.

Аліна Логвиненко
здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Наталія Беспалова
кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації і
спорту національно-наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОЗДОРОВЧИХ ТРЕНУВАНЬ ЗІ ЗНИЖЕННЯ ЖИРОВОЇ МАСИ

До основних факторів, від яких залежить рівень основного обміну відносять:

- Вік. Відносний основний обмін (у перерахунку на масу тіла) у дітей вищий, ніж у дорослих, у людей середнього віку вищий, ніж у людей похилого віку.

- Ріст тіла. Чим більший ріст, тим вищий основний обмін.

- Маса тіла. Чим більша маса, тим вищий основний обмін.

- Стать. У чоловіків основний обмін вищий, ніж у жінок навіть за однакових величин росту, маси тіла та віку [1].

У чоловіків середнього віку – 35 років, середньої маси – 70кг, середнього росту – 175см основний обмін дорівнює приблизно 1700 кілокалорій (ккал) на добу. У жінок за тих же умов основний обмін приблизно на 5-10% нижче (1530 ккал). На величину основного обміну значною мірою впливає і діяльність щитоподібної залози. У випадках захворювань, пов'язаних із збільшенням її функції – Базедова хвороба, гіпертиреоз – основний обмін, відповідно, збільшується. При захворюваннях, пов'язаних із пригніченням функції щитоподібної залози – мікседема, гіпотиреоз – основний обмін невідповідно знижується. Аналогічним чином рівень основного обміну впливає на діяльність гіпофіза (значною мірою) і статевих залоз (значно

меншою мірою). Рівень основного обміну регулюється нервовою системою та системою залоз внутрішньої секреції. Додаткові витрати енергії - енергетичні витрати організму для виконання будь-яких актів життєдіяльності понад основний обмін. Додаткові витрати енергії збільшуються після прийому їжі - це енергія, що витрачається організмом на процеси травлення. При прийомі вуглеводної їжі енергетичні витрати підвищуються на 5-10%, жирної - на 10-15%, прийому білкової їжі - на 20-30%.

Не значною мірою збільшується витрата енергії при розумовій діяльності. Навіть надзвичайно напружена розумова робота викликає збільшення витрат енергії всього на 2-3%. Почуття голоду, яке може відчувати людина в цей період пов'язане з тим, що мозку в умовах напруженої розумової діяльності потрібна велика кількість чистої глюкози. Прийом чашки солодкого чаю повністю задовільняє потреби мозку у глюкозі. Додаткові витрати енергії збільшуються під впливом емоційних переживань (11-19%).

Збільшення енергетичних витрат організму відбувається і при зниженні температури довкілля. В цих умовах організм у кілька раз збільшує інтенсивність процесів розпаду звільнення енергії для підтримки постійної температури тіла.

Для об'єктивного контролю ефективності тренувального процесу та забезпечення мотиваційного компонента занять необхідно стежити за динамікою морфологічних, функціональних параметрів та рівнем фізичної підготовленості людини. В якості найбільш інформативних критеріїв кумулятивного ефекту анаеробних занять доцільно використовувати такі показники:

- морфологічні: довжина та маса тіла, охват талії, стегна, гомілки, плеча;
- функціональні: життєва ємність легень (ЖЄЛ), артеріальний тиск (АТ), частота серцевих скорочень (ЧСС);
- рівень фізичної підготовленості: згинання та розгинання рук в упорі лежачи за 1хв., піднімання тулуба з положення лежачи на спині за 1хв.,

піднімання прямих ніг за 1хв., силу лівої та правої кисті (динамометрія) [3].

Основними параметрами фізичного навантаження є її інтенсивність, тривалість і частота, які разом визначають об'єм тренувального навантаження. Кожен з цих параметрів відіграє самостійну роль у визначенні тренувальної ефективності, проте не менш важливі їх взаємозв'язок та взаємний вплив на організм.

Існують різні способи визначення оптимального навантаження для різних рівнів підготовленості. Усі вони ґрунтуються на визначенні ЧСС. Спосіб дозування навантаження по ЧСС ґрунтується на врахуванні внутрішньої напруги функцій організму під час виконання м'язової роботи. Чим інтенсивніша робота, тим напруженіша функціональна активність серцево-судинної та дихальної систем, що відповідають за доставку кисню до працюючих м'язів [3].

Під час проведення фізкультурно-оздоровчих занять у кожної жінки оптимальна ЧСС визначається так:

- для початківців ЧСС = 200 - вік;
- для тих, хто займається регулярно протягом 1-2 років ЧСС = 180 - вік.

Загальноновизнано, що достовірним показником тренуваності є ЧСС. Оцінку реакції пульсу на фізичне навантаження можна провести шляхом порівняння даних показників серцевих скорочень у спокої (до навантаження) і після виконаної роботи (відсоток прискорення пульсу).

Але не тільки показникам пульсу слід надавати увагу. Бажано, якщо є можливість, вимірювати артеріальний тиск до та після навантаження. На початку навантажень максимальний тиск підвищується, потім стабілізується на певному рівні. Після припинення роботи (перші 10-15 хвилин) тиск може бути нижче за вихідний рівень, але потім повертається до вихідного рівня. Артеріальний тиск при легкому або помірному навантаженні майже не змінюється, а при напруженій важкій роботі спостерігається його підвищення [2].

Також дуже важливо провести оцінку функцій органів дихання. Слід пам'ятати, що з виконанням фізичних навантажень різко зростає споживання кисню працюючими м'язами і мозком, у зв'язку з чим зростає функція органів дихання. По частоті дихання можна будувати висновки про величину фізичного навантаження. У нормі частота дихання дорослої людини становить 12-17 разів на хвилину. Важливим показником функції дихання є ЖЄЛ – об'єм повітря, отриманий при максимальному видиху після максимального вдиху (спірометрія). Величина показника, що вимірюється в літрах, залежить від статі, віку, розміру тіла та фізичної підготовленості. У середньому він становить у жінок – 2,5-3,5 літри.

В заняттях аеробної спрямованості через специфіку рухової діяльності, є деякі особливості взаємодії різних параметрів навантаження, які треба враховувати під час проведення занять. Варіювання параметрів навантаження у застосовуваних видах рухової діяльності можливе шляхом зміни типу ритму виконання, спрямованості вправ, часу виконання вправ [3].

При заняттях фізичними вправами з метою схуднення важливо пам'ятати, що одночасно зі зменшенням жирового компонента в тканинах у міру розвитку тренуваності буде спостерігатися деяке збільшення частки м'язів (не обов'язково це супроводжуватиметься збільшенням обсягу м'язів – може збільшитись їх щільність і, відповідно, маса). М'язова тканина набагато важча за жирову. Тому не завжди правильно відстежувати зменшення маси тіла в кілограмах, а доцільніше стежити за зниженням охопту різних частин тіла або товщиною підшкірної жирової клітковини. Щоправда, на початку схуднення спостереження за масою тіла цілком можуть застосовуватися.

Під впливом м'язової діяльності, розщеплення жирів - складний процес, що вимагає багато часу і витрачає багато кисню. Тому організм використовує жири як джерело енергії лише в тому випадку, якщо не вистачає вуглеводів. Запаси вуглеводів у м'язах, крові, а, надалі, і печінки (депо вуглеводів у організмі) починають відчутно знижуватися через 20-30 хвилин безперервної досить інтенсивної роботи.

Список використаної літератури

1. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії («Нормальна анатомія» та «Нормальна фізіологія») : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.
2. Функціональна діагностика (за редакцією О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця). – К., «Четверта хвиля», 2021. – 784 с.
3. Школа О.М. Сучасні фітнес-технології оздоровчо-рекреаційної спрямованості: навчальний посібник / О.М. Школа, А.М. Осіпцов; Комунальний заклад «ХГПА» ХОР. – Харків, 2017. – 217 с.

Олександр Мацек
здобувач 1 курсу магістратури
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:
Наталія Безпалова
кандидат біологічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ ВЕРХНІХ КІНЦІВОК

Лікувальна фізкультура (ЛФК) - метод, що використовує засоби фізичної культури з лікувально-профілактичною метою для більш швидкого та повноцінного відновлення здоров'я та попередження ускладнень захворювання. ЛФК зазвичай використовується у поєднанні з іншими терапевтичними засобами на тлі регламентованого режиму та відповідно до терапевтичних завдань.

ЛФК є також методом функціональної терапії. Фізичні вправи, стимулюючи функціональну діяльність всіх основних систем організму, в результаті призводять до розвитку функціональної адаптації хворого. Але одночасно необхідно пам'ятати про єдність функціонального та морфологічного та не обмежувати терапевтичну роль ЛФК рамками функціональних впливів [2]. ЛФК слід вважати методом патогенетичної

терапії. Фізичні вправи, впливаючи на реактивність хворого, змінюють як загальну реакцію, так і місцевий її прояв. Тренування хворого слід розглядати як процес систематичного та дозованого застосування фізичних вправ з метою загального оздоровлення організму, покращення функції того чи іншого органу, порушеного хворобливим процесом, розвитку, набуття та закріплення моторних (рухових) навичок, вольових якостей [4].

Лікувальна фізкультура – самостійна наукова дисципліна. У медицині це метод лікування, який використовує засоби фізичної культури для профілактики, лікування, реабілітації та підтримуючої терапії.

Розрізняють загальне та спеціальне тренування:

1. Загальне тренування спрямоване на оздоровлення, зміцнення організму хворого за допомогою загальнозміцнювальних вправ;
2. Спеціальне тренування здійснюється вправами, що цілеспрямовано впливають на уражений орган, область травми [1].

Заняття ЛФК мають лікувальний ефект тільки при правильному, регулярному, тривалому застосуванні фізичних вправ. З цією метою розроблено методику проведення занять, показання та протипоказання до їх застосування, облік ефективності, гігієнічні вимоги до місць занять.

Фізичні вправи не повинні посилювати больових відчуттів, оскільки біль рефлекторно викликає спазм судин, скутість рухів. Вправи, що викликають біль, слід проводити після попереднього розслаблення м'язів у момент видиху в оптимальних вихідних положеннях. З перших днів занять хворого слід навчати правильному диханню та вмінню розслаблювати м'язи. Музичний супровід занять підвищує їх ефективність.

Фізичні вправи (у вигляді лікувальної гімнастики) є основним засобом ЛФК. З лікувальною метою використовують:

1. Фізичні вправи;
2. Рухливі та спортивні ігри;
3. Прикладні та спортивні вправи;
4. Пасивні, рефлекторні та коригувальні рухи;

5. Вправи на спеціальних снарядах та апаратах (тренажерах), тощо.

Фізичні вправи в ЛФК ділять на три групи:

1. Гімнастичні
2. Спортивно-прикладні
3. Ігри

Гімнастичні вправи складаються з рухів, що поєднуються. З їхньою допомогою можна впливати на різні системи організму і окремі м'язові групи, суглоби, тим самим розвиваючи і відновлюючи силу м'язів, швидкість, координацію, тощо.

Усі вправи поділяються:

- Загальнорозвиваючі (загальнозміцнюючі);
- Спеціальні;
- Дихальні (статичні та динамічні).

Лікування переломів має два основні завдання:

- а) повне анатомічне відновлення перелому кістки;
- б) повне функціональне відновлення [3].

Лікувальну фізкультуру при переломах проводять у 2 періоди.

Перший період збігається з часом іммобілізації ураженої кінцівки.

Призначають вправи для здорових кінцівок і вільних від гіпсової пов'язки суглобів, оскільки це сприяє усуненню порушеного кровообігу, допомагає своєчасному утворенню кісткової мозолі, запобіганню м'язовій атрофії та контрактурі суглобів.

Другий період починається з моменту зняття гіпсової пов'язки або шини, що іммобілізує. Мета лікувальної гімнастики у цей період - відновити нормальний обсяг руху в тимчасово знерухомлених суглобах і збільшити силу відповідних м'язів.

Для профілактики переломів треба виконувати правила:

- Відпочивати задовго до втоми.
- Перед роботою з вантажами обов'язково проводити розминку.

Пам'ятати, що без цього навіть спортсмен може отримати серйозну травму.

- При підйомі ваги уникати нахилу тулуба вперед, піднімати за рахунок випрямлення ніг, як це роблять штангісти. Пам'ятати, що навантаження на поперековий відділ хребта при неправильному підйомі може зростати до 10-20 разів відповідно до ваги, що піднімається.

- Не намагатися самостійно робити та переносити те, що можна зробити вдвох або в кілька прийомів.

- Для різних робіт знайти зручні, раціональні пози, в яких почуватися комфортно, і навіть при нетривалому навантаженні уникати неприємних хворобливих відчуттів у хребті.

- Уникати незручних поз, особливо у положенні глибокого нахилу, різких ривкових рухів, монотонної, навіть неважкої роботи.

- Намагатися не переохолоджуватися і не бути на протязі.

- Спати на напівжорсткому ліжку. Анатомічні вигини хребта мають зберігатися [4].

Список використаної літератури

1. Будзин В. Основи медичних знань : навч. посіб. / Віра Будзин, Оксана Гузій. – Львів : ЛДУФК, 2018. –148 с.
2. Жарінов О, Іванів Ю, Куць В. Функціональна діагностика /О. Жарінов, Ю. Іванів, В. Куць. – К., «Четверта хвиля», 2021. – 784 с.
3. Коритко З. Медико-біологічні основи рухової активності : навч. посіб. / Зоряна Коритко. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 223 с.
4. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії («Нормальна анатомія» та «Нормальна фізіологія») : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.

Роман Нерода
здобувач 2 курсу магістратури
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:
Наталія Безпалова
кандидат біологічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет

ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ

Сколіоз та порушення постави є найпоширенішими захворюваннями опорно-рухового апарату у дітей та підлітків. Ці захворювання слугують передумовою виникнення низки функціональних і морфологічних розладів здоров'я у дитинстві і негативно впливають на перебіг багатьох захворювань в дорослих [1].

За останніми даними, кількість дітей із порушеннями постави сягає 30 - 60%, а сколіоз вражає у середньому 10 - 15% дітей. У формуванні правильної постави основну роль грають хребет і м'язи, що оточують його. Постава - це комплексне поняття про звичне положення тіла людини, яка невимушено стоїть. Вона визначається і регулюється рефлексами пози і відбиває як фізичний, так і психічний стан людини, що є одним з показників здоров'я. Постава обумовлена спадковістю, але на її формування у процесі росту дітей з віком починають впливати численні фактори довкілля [4].

Процес формування постави починається з раннього віку і відбувається на основі фізіологічних закономірностей вищої нервової діяльності, які характерні для утворення умовних рухових зв'язків. Це створює можливість активного втручання у процес формування постави в дітей з віком, забезпечуючи її правильний розвиток. Причини, які можуть спричинити порушення постави, різні. Негативний вплив на формування постави дають несприятливі умови довкілля, соціально-гігієнічні чинники, зокрема, тривале перебування дитини в неправильному положенні тіла. Внаслідок такого положення відбувається утворення навички неправильної постави тіла. В

одних випадках ця навичка неправильної постави тіла формується за відсутності функціональних та структурних змін з боку опорно-рухового апарату, а в інших – на тлі патологічних змін в опорно-руховому апараті вродженого чи набутого характеру [2].

В основі порушень постави часто лежить недостатня рухова активність дітей (гіподинамія) або нераціональне захоплення одноманітними фізичними вправами, неправильне фізичне виховання. Крім того, поява неправильної постави пов'язана з недостатньою чутливістю рецепторів, що визначають вертикальне положення хребта або ослаблення м'язів, що утримують це положення, з обмеженням рухливості в суглобах та проявами акселерації сучасних дітей.

Причиною порушення постави може бути також нераціональний одяг, захворювання внутрішніх органів, зниження зору, слуху, недостатня освітленість робочого місця, невідповідна росту дитини меблі та інші чинники.

У 90-95% випадків порушення постави є набутими, найчастіше зустрічаються у дітей астенічної статури. Порушення постави погіршують зовнішній вигляд людини, сприяють розвитку ранніх дегенеративних змін у міжхребцевих дисках та створюють несприятливі умови для функціонування органів грудної клітки та черевної порожнини. Порушення постави, зазвичай, не супроводжуються значними змінами в хребті. Грубі зміни у хребті розвиваються при сколіотичній хворобі. Вони більше виражені при 2-3-4 ступенях тяжкості сколіозу. Розвивається сколіоз переважно у періоди інтенсивного росту скелета, тобто. у 6-7 років, 12-15 років. З закінченням росту хребта збільшення деформації, зазвичай, припиняється, крім паралітичного сколіозу, при якому деформація може прогресувати протягом усього життя. Правильна постава характеризується однаковим рівнем рівня плечей, сосків, кутів лопаток, рівною довжиною шийно-плечових ліній (відстань від вуха до плечового суглоба), глибиною трикутників талії (поглиблення, що утворюється виїмкою талії і вільно опущеною рукою),

прямою вертикальною лінією рівномірно вираженими фізіологічними вигинами хребта в сагітальній площині, однаковим рельєфом грудної клітки та поперекової області (у положенні нахилу вперед). Правильно сформований хребет має фізіологічні вигини в сагітальній площині (при огляді збоку) у вигляді шийного та поперекового лордозу та кіфозу у грудному та крижових відділах. Ці вигини поряд з еластичними властивостями міжхребцевих дисків зумовлюють особливості хребта, що робить амортизацію.

У передній площині (при огляді з боку спини) в нормі хребет має бути прямим. У нормі глибина лордозу в шийному та поперековому відділах хребта відповідає товщині долоні обстежуваного пацієнта. Ці ознаки у комплексі створюють гарний зовнішній вигляд людини. Відхилення цих показників від норми свідчить про наявність порушення постави чи сколіозу [4].

Порушення постави можуть бути в сагітальній та фронтальній площинах. Розрізняють такі варіанти порушення постави в сагітальній площині, при яких відбувається зміна правильних співвідношень фізіологічних вигинів хребта:

а) "сутулість" - збільшення грудного кіфозу у верхніх відділах при згладжуванні поперекового лордозу;

б) "кругла спина" - збільшення грудного кіфозу протягом усього грудного відділу хребта;

в) "увігнута спина" - посилення лордозу в ділянці нирок;

г) "кругло-увігнута спина" - збільшення грудного кіфозу і збільшення поперекового лордозу;

д) "плоска спина" - згладжування всіх фізіологічних вигинів;

е) "плоско-увігнута спина" - зменшення грудного кіфозу при нормальному або дещо збільшеному поперековому лордозі [3].

Зазвичай розрізняють 3 ступені викривлень хребта в сагітальній площині. Щоб визначити, чи є викривлення вже постійним, стійким, - дитину просять випростатися.

Деформація 1 ступеня - викривлення хребта вирівнюється до

нормального положення під час випрямлення; деформація 2 ступеня - частково вирівнюється при випрямленні дитини або при висі на гімнастичній стінці; деформація 3 ступеня - викривлення не змінюється при висі чи випрямленні дитини.

Дефекти постави у передній площині не поділяються на окремі види. Їм характерно порушення симетрії між правої і лівої половинами тулуба; хребетний стовп є дугою, зверненою вершиною вправо або вліво; визначається асиметрія трикутників талії, поясу верхніх кінцівок (плечі, лопатки), голова нахилена убік.

Список використаної літератури

1. Васильєва Людмила. Прикладная кинезиология. Восстановление тонуса и функций скелетных мышц. К.:В-во: Форс. 2019 – 304с.
2. Кашуба В.А. Биомеханика осанки. Киев: Олимпийская литература, 2003-280с.
3. Куцериб Т. Анатомія людини з основами морфології : навч. посібн.-практ. / Тетяна Куцериб, Мирослава Гриньків, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 252 с.
4. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії («Нормальна анатомія» та «Нормальна фізіологія») : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.

Вікторія Ткачук

здобувачка 2 курсу магістратури
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:
Наталія Безпалова
кандидат біологічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет

РОЛЬ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ В РОБОТІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ

Основна мета рухів: зміцнити силу м'язів, збільшити гнучкість тіла та покращити тонус судин. В аюрведі їм відводиться важлива роль у досягненні

гармонії розуму та тіла. Все це надійні, перевірені протягом 5000 років прийоми саморегуляції та гармонізації. Фізичні вправи - одне з основних умов зміцнення здоров'я. Активні рухи дозволяють підтримувати всі м'язи у стабільно міцному стані [2].

З історії відомо, що великі мислителі давнини Аристотель, Сократ та Софокл любили активні рухи. Наприклад, Аристотель любив працювати, прогулюючись із учнями вздовж моря. Написати про рух неможливо, не звернувшись до Леонардо да Вінчі. Сучасники відзначають, що він збирався літати в ящику, який називав літаком, наслідуючи птахів. Цей геній також розробив парашут, акваланг та підводний човен. Його проекти, що дійшли до наших сучасників, досі вважаються шедевром інженерної думки. Так Вінчі створив методику раціонального руху. Леонардо писав: "Живописцям завжди цікаві дії атлетів. Особливо тих, хто грає кулею або ключкою з кулею, і коли вони разом змагаються". Картини та начерки Леонардо воскрешають у пам'яті борців, гравців у бейсбол та гольф, металників диска та спису. (Коли дивитися на картини да Вінчі - зверніть увагу на особливість передачі руху за допомогою пензля). Вивчаючи роботи людини, яка жила 500 років тому, дивуєшся її геніальності.

Фізичні вправи сприяють зменшенню відкладень холестерину і зниженню ваги, а також - профілактиці атеросклерозу. Крім того, у людей, які ведуть активний спосіб життя, всі м'язи, серцеві в тому числі, мають велику кількість капілярів з мінімальним периферичним опором. Це дозволяє серцю працювати у оптимальному режимі. Згідно зі статистикою, фізично активні люди, на відміну від малорухливих, менше хворіють на серцево-судинні захворювання, рак і психічні розлади. Спостереження за довгожителами показує: фізична активність дає змогу збільшувати тривалість життя [4].

Успішний розвиток масової культури у країнах пов'язаний з діяльністю спортивних клубів. У Швеції на 200 осіб припадає один клуб. У Люксембурзі – один клуб на 250 осіб. В Англії – на 380, у Данії – на 500 осіб, в Австрії – на 600, в Угорщині – на 3000, у Литві – на 8500, у Польщі – на 19 000, у Болгарії

– на 130 000.

Вчені довели омолоджуючий та зміцнюючий вплив рухів на роботу серця. Можна провести найпростіший тест стану серця: секундоміром заміряється серцевий ритм, кількість ударів за хвилину. Далі дивимося на шкалу:

- 48 ударів говорить про те, що серце перебуває у відмінному тренуваному стані;

- 60 ударів за хвилину - серце працює як годинник, і весь організм працює в оптимальному для нього режимі - приводів для занепокоєння немає;

- 72 удари - говорить про те, що настав час задуматися про своє здоров'я та зайнятися фізичною культурою;

- 80 ударів і вище - серйозна нагода задуматися і змінити спосіб життя [5].

Фізичні вправи покращують еластичність судин, зменшують периферичний опір і таким чином покращують загальний кровотік. Швидкість кровотоку в судинах залежить від багатьох факторів: від поперечного перерізу, від еластичності судин та складу крові. Фізичні вправи сприяють покращенню еластичності судин та утворенню нових нейронних зв'язків. Все це разом допомагає виробити нові програми управління організмом для відділів мозку, які послабили або частково втратили свої функції. Чим більше ми рухаємося, то краще йде процес мислення. Збільшення циркулюючої крові призводить до того, що значно покращується робота мозку: зміцнюється пам'ять, підвищується працездатність, підвищуються інтелектуальні здібності. Поліпшується зовнішній вигляд, зникають зморшки [1].

Людина створена для руху, як птах для польоту. Найпростіше починати з тривалих піших прогулянок, оскільки ходьба немає протипоказань. А потім переходити на біг. Вже визнано, що регулярний біг знижує біологічний вік на 20 років. У США цінують біг і тому хворіють утричі менше. Якщо вам одразу важко пробігти 100 або 1000 метрів, починайте з відстаней утричі менших – 33 метри або 333 метри. Спочатку це можуть бути сотні метрів, потім – тисячі.

Головне у досягненні мети - поступовість, систематичність та цілеспрямованість. У жодному разі не нехтувати розминкою, робити спочатку легкі вправи. Зрозуміло, не варто одразу бігти на 15-20 км, це просто ні до чого, але пробігти у вихідні 2000-3000 м – це гарне проведення дозвілля.

За даними ВООЗ, до 70% відхилень у здоров'ї людини є психосоматичними. Це захворювання внутрішніх органів та систем організму, що виникають внаслідок впливу психологічних факторів. У народі кажуть: це захворювання на нервовому ґрунті – стрес на роботі, вдома, у родині. До них можна віднести: виразкову хворобу шлунка та 12-палої кишки, гіпертонічну хворобу, мігрень, цукровий діабет. Лікарі зазначають, що жертвами частіше стають неврівноважені люди, які роздираються внутрішніми протиріччями, відсутністю внутрішнього спокою та гармонії [3].

Список використаної літератури

1. Вовканич Л. Вікова анатомія і фізіологія : навч. посіб. для практ. занять / Любомир Вовканич. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 208 с.
2. Гета А.В. Теорія, технології і види оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Навч. посіб. / А.В. Гета: Полтавський інститут економіки і права. - Полтава, 2016. – 217 с.
3. Грибан Г.П. Вплив фізичних вправ на розумову та інтелектуальну діяльність студентів / Г.П. Грибан. – Житомир: Рута, 2018.
4. Грибан В. Валеологія. /В. Грибан: В-во Центр навч. літ., - 2019. – 342с.
5. Функціональна діагностика (за редакцією О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця). – К., «Четверта хвиля», 2021. – 784 с.

Олег Тарновський
магістрант групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та інфраструктури,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник
Андрій Чорненький
старший викладач кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-
наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВОГО РОЗВИТКУ РУХОВОЇ ФУНКЦІЇ ЮНИХ ГРАВЦІВ У МІНІ-ФУТБОЛ ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЇ ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних концепціях підготовки спортсменів до досягнення спортивної майстерності, як правило, затверджуються різні підходи до відбору засобів підготовки, створення необхідних матеріально-технічних умов, науково-методичного забезпечення тренувального процесу. Але при цьому завжди залишається затребуваним облік індивідуальних особливостей стану рухової сфери спортсменів, морфофункціональних механізмів забезпечення їхньої тренувальної та змагальної діяльності. На матеріалі вивчення цих особливостей та механізмів в основному відбувається обґрунтування тієї чи іншої концепції [4].

При виявленні підстави для здійснення інтеграції видів підготовки юних гравців до міні-футболу ми звернулися до аналізу даних про процес фізичного розвитку, в якому враховуються зміни та становлення природних морфологічних та функціональних властивостей та функцій організму людини протягом усього його життя [5].

Кожний віковий етап - це своєрідний період зі своїми характерними морфофункціональними особливостями, знання та облік яких дають можливість оцінити ефективність у покращенні здоров'я, розвитку фізичних якостей, навчанні спортивної техніки для досягнення у майбутньому високих спортивних результатів [6].

Для об'єктивної оцінки природного ходу фізичного розвитку

основними морфологічними (соматометричними) показниками є тотальні розміри тіла (довжина та маса тіла, коло грудної клітки) [1]. Довжина тіла одна із основних показників як ростового процесу, а й певного рівня фізичної зрілості дітей. На відміну від маси довжина тіла перебуває під генетичним контролем не більше від 77 до 98 % [3]. Для практики спорту велике значення становлять взаємозв'язки довжини та маси тіла. Встановлено, що у всіх вікових групах в дітей віком збільшення маси тіла перевищує збільшення його довжини [2].

Іншим генетично контрольованим показником фізичного розвитку є периметр грудної клітини, він збільшується з віком поступово. Абсолютна величина периметру у хлопчиків завжди більша, ніж у дівчат, за винятком дітей 13-15-річного віку [2].

У віці 11-13 років продовжується активне формування скелета. Кістки збільшуються в довжину та ширину, проте приріст їх розмірів відбувається нерівномірно. Починають зростатися кістки тазу, відбувається окостеніння кисті та передпліччя [1]. Еластичний зв'язувальний апарат та слаборозвинена мускулатура при неправильних фізичних навантаженнях можуть спричинити деформацію (викривлення) хребетних вигинів.

У віці 11-13 років продовжується розвиток мускулатури, при цьому змінюється абсолютна величина м'язової маси та морфологічна структура м'язів. Питома вага м'язової маси невелика – 28-30 % (у висококваліфікованих спортсменів – 51 %). М'язи дітей еластичніші, ніж у дорослих, вони мають тонковолокнисту будову, бідні на білок і жири, містять багато води, розвивати їх треба різнобічно і поступово [2].

Розвиток м'язів відбувається нерівномірно: швидше формуються великі м'язи, повільніше – дрібні. Високі темпи зростання характерні для м'язів ніг, менші – для м'язів рук. У дітей слабо розвинені м'язи черевного преса, група м'язів верхньої кінцівки, що відводять, і група приводять м'язів нижньої кінцівки, м'язи задньої поверхні стегна. Розвиток м'язів-згиначів випереджає розвиток м'язів-розгиначів [3].

Наведені матеріали свідчать про нерівномірності фізичного розвитку на різні періоди життєдіяльності дітей досліджуваного віку, про його гетерохронності, коли темпи зростання результатів окремих базових показниках не збігаються, коли прискорення темпів приросту в одного з них супроводжується уповільненням темпів приросту в інших показників.

Вегетативні функції також перебувають у стадії формування. Серце дітей перебуває у стадії розвитку, і скоротлива здатність його невелика. Інєрваційний апарат недосконалий, серце легко збудливе. Воно швидко пристосовується до роботи та швидко відновлює свою працездатність після навантаження. Часто виникають порушення ритму та темпу серцевих скорочень, різкі зміни кров'яного тиску [2].

Показники нервово-м'язового апарату – збудливість та лабільність – вже до 9-11 років наближаються до рівня дорослих людей. Звідси виникає основа рекомендації, що дітям необхідно давати вправи в розвитку координаційних здібностей. При цьому необхідно вдосконалювати у них м'язове почуття: розрізняти темп та амплітуду рухів, ступінь напруження та розслаблення м'язів, а також почуття часу та простору [1].

Під фізичними якостями розуміють спеціально зумовлені сукупності біологічних та психічних властивостей людини, що виражають її фізичну готовність здійснювати активну рухову діяльність. До основних фізичних якостей відносять силу, швидкість, спритність, гнучкість і витривалість, які виявляються тільки при здійсненні рухових дій [3].

За даними багатьох фахівців, темпи розвитку фізичних якостей діляться на періоди найбільш високих, високих, помірно високих темпів зростання. Хронологія встановлення періодів у хлопчиків шкільного віку характеризується такими особливостями [2, 3]:

11–12 років – найвищі темпи приросту силової витривалості (згиначів тулуба);

12–13 років – найвищі темпи розвитку загальної витривалості та високі темпи приросту силової витривалості;

13–14 років – найвищі темпи розвитку гнучкості та високі темпи розвитку сили, статичної витривалості (згиначі рук);

Дані науково-методичної літератури дозволяють судити, що вік 10-15 років є сприятливим для розвитку швидкісних та швидкісно-силових показників, досягаючи максимуму до 15 років.

Інтенсивний природний розвиток швидкості відбувається переважно в період з 9 до 13 років (дівчата 9-10 років, хлопці 12-13 років), після 14 років спостерігається зниження темпів приросту швидкості, що пояснюється вступом у період статевого дозрівання, порушенням рівноваги між процесами збудження та гальмування [1].

Що ж до швидкісних пересування з м'ячем у футболі, тренери трактують цей період як консервативний. Є дані про приріст швидкості бігу у віці 11-12 років у тесті «біг на 60 м» [5]. Проте ця дистанція менш специфічна для футболу, але в дистанції 30 м спостерігалось рівномірне збільшення результатів. Деякі автори також відзначають цей вік як сприятливий, пов'язаний зі швидкістю бігу із зміною напрямку рухів. Таку якість коректно відносити і до проявів спритності. Латентний період рухової реакції до 13-14 років досягає рівня дорослої людини, максимальна довільна частота рухів збільшується з 7 до 13 років. У виконання фізичних вправ має місце комплексне прояв швидкості. Найбільше значення надається швидкості виконання людиною цілісних рухових актів, а чи не елементарним формам прояви швидкості [6].

У процесі розвитку організму дітей та підлітків відбувається природне збільшення м'язової сили, причому абсолютна м'язова сила зростає безперервно та відносно рівномірно протягом шкільного віку. Збільшення сили пов'язані з зростанням м'язової маси, зміною товщини м'язових волокон, наростанням у яких запасів вуглеводів, білків, багатих енергією сполук, поліпшенням нервової регуляції [2].

Разом з тим, темпи розвитку окремих м'язових груп нерівномірні не завжди збігаються. Так, спочатку найбільш інтенсивно розвиваються м'язи

- розгиначі тулуба, потім розгиначі стегна і стопи, далі згиначі плеча, тулуба і, нарешті, згиначі, розгиначі передпліччя та гомілки [1].

Для розвитку швидкісно-силових якостей у юних спортсменів рекомендується використовувати такі фізичні вправи, структура яких близька за технікою до змагальних вправ. При цьому важливо поєднувати розвиток швидкісно-силових якостей із удосконаленням техніки виконання вправ. Увага тренера має бути звернена на те, якою мірою юні спортсмени реалізують свої можливості. Підвищення рівня розвитку фізичних якостей у виконанні змагальних вправ пов'язані з тим, що у одних випадках певних вікових етапах зростання фізичних якостей відбувається інтенсивно, а інших – уповільнюється і навіть призупиняється. У тренувальному процесі існує важлива вимога до пропорційності розвитку основних фізичних якостей, яка розуміється як вимога до забезпечення оптимального співвідношення рівня розвитку фізичних якостей у юних спортсменів на кожному етапі багаторічного тренування [2].

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури показав, що особливості формування швидкісно-силових здібностей у хлопчиків різного віку ще недостатньо вивчені, тому у багатьох видах спорту це питання представляє теоретичну та практичну значимість.

1. Проведений аналіз науково-методичних праць, що висвітлюють особливості вікового розвитку морфологічних, фізичних, функціональних та рухових якостей підлітків 11-15 років, дозволяє зробити деякі узагальнення.

У значній частині робіт на підставі великого масиву експериментального матеріалу робиться висновок про гетерохронність як основну тенденцію вікового розвитку дівчат і хлопців. Незалежно від статі, виду спорту та стажу занять цим видом інтенсивний приріст індивідуально-групових результатів у будь-яких показниках супроводжується зниженням темпів зростання в інших однорідних із ними показниках. Ця обставина без додаткових досліджень та розрахунків говорить про розбіжність механізмів морфофункціонального забезпечення розвитку таких показників, а також

побічно про несприятливий вплив одного на інше. Інше відображення обговорюваної тенденції полягає в пропорційному розвитку основних фізичних якостей і заснованих на них рухових навичок, коли, наприклад, інтенсивний розвиток швидкісних, координаційних здібностей супроводжується швидкими темпами освоєння технічних прийомів гри, а інтенсивний розвиток у цей віковий період спеціальної витривалості або м'язової сили такими темпами. не супроводжується.

2. Виявлені особливості вікового розвитку рухової функції та морфофункціональних механізмів забезпечення рухової діяльності юних спортсменів укладають у собі протиріччя між необхідністю здійснення різнобічної їх підготовки до змагальної діяльності та подальшого спортивного вдосконалення, з одного боку, та не розробленістю прийомів інтеграції видів та засобів як основного напрямку для оптимізації тренувального процесу, - з іншого.

Список використаної літератури

1. Босенко А.І. Фізіологія спорту : навч. посіб. / А.І. Босенко, Н.А. Орлик, М.С. Топчій. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 68 с.
2. Волков Л.В. Теорія і методика дитячого та юнацького спорту. Підручник /Л.В. Волков. Вид. 2-е, пер. і доп. К.: Освіта України, 2016. 464 с.
3. Голяка С.К. Фізіологічні основи фізичної культури та спорту: авчально-методичний посібник для студентів. / С.К. Голяка, С.С. Возний. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2015. 230 с.
4. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник / Вінниця: «Планер», 2014. 616 с.
5. Николаенко В.В. Многолетняя подготовка юных футболистов. Путь к успеху / В.В. Николаенко, В.М. Шамардин. Киев, 2015. 360 с.
6. Хоркавий Б.В. Особливості розвитку фізичних якостей юних футболістів за допомогою неспецифічних і специфічних засобів [Електронний ресурс] / Спортивна наука України. 2017. № 2 (78). С. 32-34.

Богдан ВОЗНЯК

магістрант групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та інфраструктури,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Василь Яковів

старший викладач кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-
наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СПОРТИВНИХ ТА РУХЛИВИХ ІГОР У СПЕЦІАЛЬНІЙ ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ БОРЦІВ

Процес засвоєння техніко-тактичних процесів, виховання фізичних якостей перебувають у прямій залежності від настрою спортсмена та його захопленості. Тому включення в тренування рухливих ігор, сприяє створенню позитивних емоцій у спортсменів. При вмілому застосуванні ігор у процесі занять інтерес до них зберігається протягом усього тренувального циклу. Використовуючи рухливі ігри у вступній частині заняття (розминці) не слід забувати, що фізичний та емоційний стан у дзюдоїстів перед початком тренування різні і залежать не тільки від попередніх тренувань, а й від різної діяльності, в якій вони беруть участь. Стан борців перед змаганнями в учасників єдиноборств надає великий вплив на інтенсивність виконання вправ у розминці [1-4].

Мета роботи – проаналізувати досвід застосування спортивних та рухливих ігор у спеціальній фізичній підготовці дзюдоїстів.

Ігровий метод можна застосувати як у вигляді організації оволодіння вправами в ігровій формі, так і у формі самої спортивної гри. Існують два основних підходи до його застосування: логічне зіставлення ігрових дій до ігрових завдань та застосування ігор з однаковим поєднанням ігрових дій. Участь юних дзюдоїстів в ігрових вправах, пов'язане з вирішенням ситуацій, що змінюються, і для вирішення різноманітних техніко-тактичних завдань. Створюються полегшені умови ігрових навичок та умінь, набутих у процесі тренування [2].

Враховуючи особливості розвитку фізичних якостей дзюдоїстів, фізичне навантаження, у тому числі організоване та модифіковане спортивними іграми, необхідно регулювати та обмежувати спеціальними завданнями та правилами. Спортивна гра є незамінним засобом для поповнення учнями новими вміннями та схожими навичками, для розвитку мислення, спритності, кмітливості, цінних морально-вольових якостей. Система фізичного виховання дзюдоїстів передбачає широке застосування модифікованих рухливих ігор, які є одним з основних засобів підвищення рухової активності, а отже, підвищення розвитку фізичних якостей [1].

Навички початкових та підготовчих дій ефективно прищеплюються під час проведення ігор борця за рахунок сильного емоційного фону. Це дозволяє досягти основної мети – розвитку спеціальних фізичних та координаційних якостей, формування рухового багажу.

Найпопулярніші ігри в дзюдо – це різні варіанти ігор у дотику [2]:

- 1) «Торкнися потилиці»;
- 2) «Торкнися живота»;
- 3) «Торкнися правого/лівого плеча»;
- 4) «Торкнися попереку»;
- 5) «Торкнися правої/лівої лопатки»;
- 6) «Торкнись спини»;
- 7) «Торкнись правої/лівої руки»;
- 8) «Торкнися двох/трьох частин тіла».

У процесі навчання дзюдоїстів важливо забезпечити засвоєння низки операцій, які можна умовно назвати проміжними: швидкі переміщення, швидке проведення надійного захоплення, запобігання та своєчасне звільнення від захоплення суперника, виведення з рівноваги, обмеження дій суперника, досягнення переваги за рахунок швидкої підготовка можливої атаки, тиснення суперника по килиму в захопленні, готовність до нестандартних дій суперника на початку поєдинку, що переривається і відновлюється в ході бою кілька разів [3].

Навчальний матеріал, пропонований спортсменам-борцям, включає тренувальні завдання в ігровій формі, але мають дуже сувору спрямованість на розвиток спеціалізованих якостей. Ігри-завдання можна скомпонувати в декілька груп [2, 3]:

1. «Дотик» - позначення місця дотику частини тіла при атаці або контратаці у різних точках, частинах тіла, певній зоні.

2. "Переміщення" - уникнення зіткнення на певній території за допомогою захисних процесів.

3.«В'язка рук» - при зближенні із супротивником завдання провести атакуючі або захисні дії для захоплення рук різними дозволеними способами з метою виведення з рівноваги. Для того щоб суперники знаходилися у фронтальній стійці, необхідно в грі дати додаткове завдання торкнутися потилиці або лопатки.

4. «Активні задані дії» – обидва суперники намагаються постійно атакувати певною технічною дією, яку він отримав від тренера на спеціальній картці чи усно індивідуально.

5. "Захоплення" - за сигналом дзюдоїсти повинні боротися за захоплення і протримати його 10 секунд [195].

У будь-яких ігрових борцівських завданнях існує певна цільова установка, що дозволяє вдосконалювати можливості ведення спортивної боротьби. Ігри навчають юних спортсменів засвоєнню правил ведення сутички, вимогам до тих, хто змагається, дозволяють самостійно оцінювати значимість різних елементів єдиноборств задля досягнення успіху, що формують відчуття орієнтації краю килима, вміння володіти захисними діями, що формують вміння самостійного рішення поставлених завдань. У процесі засвоєння ігрових комплексів набуваються знання, вміння та навички, що сприяють більш повному та глибокому осмисленню суті прийомів та можливостей їх реалізації [4].

Гра в торкання забезпечує розвиток низки необхідних якостей, умінь та навичок: переміщення, самостійного та творчого вирішення рухових

завдань, «бачення» партнера, розподілу та концентрації уваги. Крім того, зазначені ігри дозволяють уникнути на ранніх етапах підготовки підлітків зайвих статичних навантажень і загострюють емоційне тло, сприйнятливість до завдань [1].

Основні захоплення у боротьбі діляться на різні групи, залежно від характеру завдань, виконуваних у час. Наприклад, завдання торкнутися певної частини тіла або точки відразу двома руками викликає, як правило, складне становище на ранніх етапах підготовки, але надалі вихованці починають успішно з ним справлятися. При цьому накопичення досвіду відбувається спонтанно, у тих, хто навчається, починає поступово формуватися таке поняття як «якість захоплення» [2].

Для вироблення в учнів певної манери дій та навичок автоматичного прийняття певних поз. Упорядкування ігрових комплексів орієнтоване завдання «захистити чи прибрати частину тіла, дотик до якої противником означає поразка».

Оптимальна тривалість гри на дотику становить 10-15 хвилин, потім слід загострити інтерес тих хто приймає участь у грі, постановкою незвичайної, нової задачі. При цьому слід також уникати частих повторень рухових завдань, що легко здійснюється з урахуванням широкого вибору ігор-завдань.

Сенс завдань полягає в тому, що перший суперник прагне провести заздалегідь обумовлене захоплення, другий відповідає спробою зустрічного проведення протилежного захоплення. Наприклад, перший намагається здійснити захоплення лівої руки суперника двома руками зсередини в лівій стійці, а другий перешкоджає проведенню цього захоплення або ж звільняється від нього. Рекомендується обмежувати ігрову зону до кола в шість, потім чотири, а потім і в три метри діаметром. Вихід за межі ігрової зони одним із суперників означає поразку [2].

Нерідко деякі підлітки перестають прагнути виконання основного завдання, а намагаються лише витиснути суперника за межі ігрової зони. У

зв'язку з цим в іграх доводиться диференціювати оцінки за виконання основних завдань – проведення атакуючих захоплень, звільнення від блокуючого захоплення, торкання заданої точки – та оцінок за супутні, допоміжні дії, такі як виштовхування, оцінюючи останні як частину перемоги. Водночас велике значення мають ігри, завдання яких полягають саме у витисненні суперника з ігрової зони заборони відступати. У таких іграх оволодіння захопленням дозволяє гравцеві контролювати поєдинок, блокувати дії суперника і витіснити його за межі ігрового майданчика. Вищезазначені ігрові ситуації стимулюють розвиток у юнаків, що навчаються, «рухової творчості» [4].

Засвоєння ігор у дотику заданих частин тіла поступово надає рухам підлітків специфічну орієнтованість на конкретні види діяльності. У ході початкового етапу засвоєння ігор учням не потрібно демонструвати способи ефективного звільнення від захоплень, необхідно надати поле творчого пошуку. Такі ігри передбачають необхідність вирішення нестандартних рухових завдань. Згодом, коли учні вже навчилися самостійно вирішувати поставлені завдання, необхідно провести роботу з коригування техніки виконання та оптимізації вибору вирішення завдань. Вивчення блокуючих захоплень має відбуватися у процесі розуміння завдань гри. Оскільки утримання позиції за спиною та іншим частинам тіла вимагає значної силової підготовленості учнів, надійне освоєння цих завдань дозволяє перейти до ігрових завдань, у яких звільнення від захоплень вимагатиме значних зусиль [1, 3].

Такі ігри потребують м'якого покриття у залах. Вони дозволяють оцінювати ступінь засвоєння всього попереднього матеріалу, оцінювати перевагу, що віддається тим, хто навчається тому чи іншому способу дій (особливо при обмеженні часу кожної гри). Для виконання такого типу рухових завдань має приділятися не більше десяти – п'ятнадцяти секунд [2].

Головна мета завдань в іграх, що входять до ігрових комплексів – це розвиток загальних та спеціальних фізичних та особистих якостей

спортсменів. Підбір ігор має здійснюватися викладачем, виходячи зі ступеня підготовки учнів.

Центральним завданням роботи з учнями виступає сприяння їхньому гармонійному фізичному розвитку. У зв'язку з цим, разом з основними видами завдань – засвоєнням елементів виконання захоплень та способів звільнення від захоплень, ігор у торкання – необхідно приділяти достатню увагу засвоєнню акробатичних вправ, що дозволяють підготуватись опорно-руховому апарату молодих спортсменів до майбутніх навантажень [2].

Підготовча частина занять може включати ігри в дотики практично весь час навчання. При цьому важливо досить часто змінювати порядок зон торкання – правої чи лівої руки, грудей чи спини та ін.

Щоб уникнути травм на заняттях зі спортивної боротьби обов'язкове використання спеціальних акробатичних вправ, прищеплення юнакам навичок страховки. Заняття, що включають елементи єдиноборства, повинні проводитися в умовах найсуворішої дисципліни та підпорядкування вимогам тренера (викладача). Про це треба постійно нагадувати учням [4].

Юні спортсмени, до занять яких входять ігри протягом двох-трьох років, засвоюють навички страховки при падінні, вміють вчасно розірвати захоплення у разі небажаної втрати рівноваги та успішно справляються з проведенням складних технічних процесів. У таких групах допустимо використання всіх ігрових завдань та введення різного роду ускладнень, необхідних для вирішення чергових завдань [1].

На етапі достатнього засвоєння учнями ігрового матеріалу проводяться змагання. Комплектація команд має відбуватися шляхом відбору найуспішніших ігор підлітків, які найчастіше стають переможцями і досить швидко знаходять рішення поставлених завдань. Складання змагальних пар має відбуватися з урахуванням зросту, ваги, досвіду та фізичної підготовленості суперників.

У процесі засвоєння ігрового матеріалу важливо орієнтуватися на виконання ряду рекомендацій [3]:

1. Поступове зменшення розмірів майданчиків.
2. Уточнення, доповнення та ускладнення правил змагань з ігор.
3. Введення заборони на відступ, із збереженням маневрування та поворотів.

Ігрові комплекси, що описуються, виступають як творча модифікація таких популярних і традиційних форм спортивних змагань підлітків, як «Веселі старти». Ці комплекси мають прикладну спрямованість і, водночас, за рахунок видовищності, простоти суддівства, відносної доступності для підлітків, застосовні у найрізноманітніших умовах – у спортивних таборах, у сільських школах та ін.

Молоді спортсмени, що поступаються суперникам в одному типі ігор, часто мають істотну перевагу в іншому. У зв'язку з цим, враховуючи, що підсумки змагань визначаються сукупним результатом очок по ряду ігор, гравці, які поступилися в одному типі ігор, мають шанс реабілітуватися. Це є суттєвим стимулом до участі у змаганнях та інтенсивної підготовки до них, як на заняттях з тренером, так і поза спортивною школою. Завдяки цьому здійснюється масове освоєння підлітками елементів єдиноборств, виховання борцівських якостей, створення умов виявлення обдарованих підлітків, проведення первинного добору [1-3].

Таким чином, використання спеціальних адаптованих борцівських ігор служить для дзюдоїстів ефективним засобом багатостороннього розвитку, у тому числі – розвитку спритності, швидкості реакції на ситуацію, що змінюється, а також засобом підвищення емоційного забарвлення рухових дій. Загалом можна відзначити велику значимість ігрового компонента на всіх етапах підготовки спортсменів-борців.

Список використаної літератури

1. Болотов О.О., Моргоєв В.Б. Розвиток фізичних якостей юних дзюдоїстів засобами рухливих ігор: Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Випуск 6 (62) 2015. С. 14- 16.
2. Загура Ф., Шевців У., Іваночко О. Особливості формування

технічної майстерності юних дзюдоїстів ігровим методом: Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 5 (113) 2019. С. 136-139.

3. Масенко Л.В. Ігри для опанування техніки дзюдо білого паска. Науково-методичний журнал: Фізичне виховання в школі. № 2. 2001. С. 27-30.

4. Шандригось В.І. Значення спеціалізованих рухливих ігор у техніко-тактичній підготовці юних борців / В.І. Шандригось // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Вип. № 4 (23). Житомир: Вид-во ФОП Євенок О.О., 2017. С. 132-136.

Діана Свістільницька

магістрантка групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий Керівник

Едуард Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-наукового центру студентського спорту, Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТСЬКИХ СПОРТИВНИХ СЕКЦІЯХ

На сучасному етапі відбувається відродження та модернізація системи вузівського спорту в Україні, позиції якого під час реформ та кризи дещо ослабли. На відміну від багатьох інших країн, де вищі навчальні заклади є центрами, які культивують кілька видів спорту та здійснюють повноцінну спортивну підготовку з цих видів спорту, в Україні секційна робота у нефізкультурних вузах носить здебільшого оздоровчий характер [5].

Відомо, що найважливішою тенденцією розвитку фізичного виховання у вузах є – спортизація. Залучення студентів до занять у спортивних секціях при кафедрах фізичного виховання є одним із найефективніших способів розвитку спортизації серед молоді [3].

Мета роботи – визначити проблеми та шляхи організації фізкультурно-спортивної діяльності у студентських спортивних секціях.

В умовах спортизації фізичного виховання стає важливим

завдання відбору студентів до спортивних секцій при кафедрі. На думку багатьох авторів, в основу відбору студентів у спортивні секції має бути покладена інформація, що включає три групи показників [1-3]:

1. Орієнтація студента у фізкультурно-спортивній діяльності.
2. Обов'язкові для спортивного відбору тести та вимоги до даного виду спорту.
3. Фізичні здібності, властивості, а також параметри фізичного здоров'я (функціональної працездатності), які необхідно розвинути студенту.

Відбір студентів у спортивні секції переслідує інші цілі, ніж відбір у спортивні школи. Мета фізичного виховання у вузі, включаючи спортивні секції як невід'ємну її частину, є формування фізичної культури особистості студентів, а не рекордні спортивні досягнення. Крім того, не слід плутати завдання залучення студентів до спортивних секцій та відбору студентів, які займаються спортом, до участі у змаганнях [2].

Слід зазначити, що у фізичному вихованні студентів нефізкультурних вузів існує проблема відновлення освітніх технологій у зв'язку з тим, що стан системи фізкультурної освіти не відповідає вимогам сучасного життя. Необхідно впровадження нових підходів у систему фізичного виховання, зокрема, розробки та реалізації фізкультурно-спортивної діяльності, орієнтованої на особистість, оскільки фізична культура є частиною загальної культури у підготовці професіоналів у різних галузях [3].

Як показує практика, студенти нефізкультурного вишу недостатньо знають цілі та завдання фізичної освіти, спорту, рухової реабілітації. На думку багатьох авторів, існує потреба навчити студентів постійно дбати про своє здоров'я, зацікавити їх регулярно застосовувати форми та методи фізичного виховання у повсякденному житті.

Крім того, організація навчального процесу з фізичного виховання у студентів повинна будуватися з урахуванням особистісної орієнтації у виборі засобів, методів та форм фізкультурно-спортивної діяльності, яка оптимально відповідає б вимогам навчальної, професійної, суспільної та

побутової сфер життєдіяльності студентської молоді [5].

Проте, незважаючи на зусилля фізкультурних підрозділів вузів (кафедри фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчі центри, спортивні та громадсько-самодіяльні організації студентської молоді), спрямовані на розвиток масової фізичної культури як засобу фізичного оздоровлення та вдосконалення студентської молоді протягом усього періоду навчання, необхідно визнати, що у цьому компоненті фізкультурно-спортивної діяльності досягнення незначні порівняно з результатами у вузівському спорті найвищих досягнень [3].

Таким чином, метою фізичного виховання та освіти у ЗВО має бути збереження та зміцнення здоров'я молоді, формування у студентів свідомого та активного ставлення до фізичної культури та спорту, фізичне вдосконалення.

Одним з головних компонентів здоров'язберігаючої активності у студентів нефізкультурного вузу є раціональна організація рухового режиму, усунення недоліків фізичного виховання у студентів [4].

Як показує практика, у багатьох українських вишах основним напрямом позанавчального фізичного виховання є спортивне, яке реалізується в організації та роботі різних секцій за видами спорту та передбачає безпосередню підготовку до змагань та участі в них. Добре продумане планування, регулярні заняття спортивних секцій, широка агітаційно-масова робота дають можливість проводити велику кількість різноманітних спортивних заходів різного рівня та рангу, проведення великої кількості змагань як усередині вузівського рівня, так і міського та регіонального. Чим більший територіально адміністративний центр з великою кількістю вузів, тим яскравіше виявляється ця характеристика [2, 3, 4].

Доцільність секційних занять зі спортивною спрямованістю у вузах підтверджено низкою наукових досліджень. Проте, автори зазначають, що проблему організації системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах нині не можна вважати достатньо вирішеною. Фізичне виховання у

ЗВО за змістовними характеристиками не відповідає збільшеним потребам як суспільства, так і самої студентської молоді [3].

Найчастіше у процесі фізичного виховання пріоритет віддається формуванню фізичних якостей, умінь та навичок управління рухами, а особистісний розвиток студента залишається осторонь. У практиці поки що відсутні науково-обґрунтовані рекомендації щодо організації навчального процесу у групах-спеціалізаціях на весь період навчання студентів у ЗВО [1].

Одним з основних завдань, яке стоїть перед спортивними секціями у вузах, є виступ студентів у студентських змаганнях. Для цього викладачам, які реалізують роботу спортивних секцій з видів спорту у ЗВО, необхідно за короткий проміжок часу підготувати студентів до цих змагань. На відміну від традиційного процесу багаторічної спортивної підготовки, на всі види підготовки: технічної, фізичної, тактичної, психологічної, змагальної приділяється лише період навчання у вузі, а іноді й менший термін, тому що не всі студенти приходять до секції на першому курсі [5].

Інші завдання, теж мають велике значення, і реалізуються у процесі організації спортивних секцій у вузах. Стислі терміни підготовки студентів до змагань спонукають до пошуку ефективних підходів, засобів, методів здійснення секційної роботи з огляду на неоднорідність складу контингенту учасників секцій [3].

Результати проведеного дослідження підтверджують думку багатьох фахівців про необхідність удосконалення всієї спортивно-масової роботи у ЗВО з метою забезпечення вирішення наступних освітніх, педагогічних та соціокультурних завдань:

- залучати всіх студентів, незалежно від їх фізичних здібностей та фізичного розвитку, до цінностей фізичної та спортивної культури;

- відповідати різноманітним інтересам студентів, задовольняти їх різноманітні потреби (у фізичному, інтелектуальному, моральному, естетичному вдосконаленні, зростанні спортивної майстерності, відпочинку та розвазі, спілкуванні тощо) і тим самим сприяти підвищенню для них

привабливості фізкультурно-спортивної активності;

- стимулювати участь та створювати умови для участі в них не лише фізично розвинених, спортивно обдарованих, але практично всіх студентів, включаючи осіб з ослабленим здоров'ям та осіб з обмеженими можливостями;

- протидіяти наявним у практиці спортивних змагань студентів прагнень перемогти за всяку ціну, навіть з допомогою порушення моральних і принципів.

Список використаної літератури

1. Ажиппо О.Ю., Павленко В.О., Павленко Є.Є., Студентський спорт в системі фізичного виховання закладів вищої освіти [посібник]. Харків.2019.

285 с.

2. Мельник М., Пітин М. Студентський спорт: перспективи наукових досліджень / Спортивний вісник Придніпров'я, 2015. № 3. С. 73-76.

3. Мельник М.Г., Пітин М.П. Проблеми розвитку студентського спорту України у ХХІ столітті / Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Чернігів, 2015. Вип. 129, т. 1. С. 169–172.

4. Павленко В.О., Павленко Е.Є., Слюсапренко О.О. Організаційні засади спортивно-масової роботи у вищих навчальних закладах : навч. посіб. для студентів / Харків : ХДАФК, 2017. 166 с.

5. Павленко О.Ю. Багатогранність розвитку студентського спортивного руху / О. Ю. Павленко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2016. № 3. С. 21-25.

Олександр Мудрий
магістрант групи ФКСм-21 навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та інфраструктури,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Едуард Маляр
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту
національно-наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

В 10 років у юних спортсменів з'являються ознаки статевого дозрівання, змінюється стан нервової системи, у поведінці відзначається підвищена нервозність та нестриманість, а також нестійкість емоційних реакцій. Деякі автори [5-7] вважають, що найбільш яскравим періодом прояву таких реакцій є вік 12 років.

Мета роботи - охарактеризувати психофізіологічні основи тренувального процесу юних спортсменів на етапі спортивної спеціалізації.

Особливості вищої нервової діяльності мають яскраво виражені вікові відмінності. Жоден чинник організації рухів у віковому плані не змінюється настільки значно як у період надходження сигналів із центральної нервової системи до периферії рухового апарату. Окрім іншого, це пов'язано з тим, що на окремих етапах вікового розвитку діти характеризуються специфічними особливостями вищої нервової діяльності. У цей період зростає сила та рухливість нервових процесів, посилюється внутрішнє гальмування [1, 3].

У дітей 10-12 років позитивні умовні рефлекси поділяються як на прості, так і на складні подразники й проявляються гостро і характеризуються значною стійкістю. Поруч із тим, рефлекторні реакції в дітей віком 10-12 років часто носять розмитий характер. Це результат вираженої іррадіації збудливого

процесу. Внаслідок того, що сила внутрішнього гальмування ще недостатня, диференціювання виробляються важче, ніж у дорослих. При сильних впливах у дітей відносно швидко розвивається граничне гальмування [4].

У юних спортсменів переважають процеси збудження, помітно погіршується диференційоване гальмування, умовно-рефлекторні реакції стають менш адекватними подразненню і мають більш виражений, "бурхливий" характер. Частково цим пояснюється те що, що рухові дії підлітка нерідко відрізняються великою кількістю додаткових рухів, скороченням непотрібних м'язів. У дітей цього віку можуть спостерігатися тимчасові труднощі в освіті умовних рефлексів та диференціювань. Підлітків відрізняє різко підвищена емоційність поведінки, що супроводжується часто психічною нестійкістю. У той же час, підлітки менш сприйнятливі до впливу збиваючих факторів зовнішнього середовища [2].

У період статевого дозрівання організму юних спортсменів властива підвищена збудливість і реактивність по відношенню до різних впливів, різкіше протікають передстартові реакції. Для ефективного виконання вправ необхідною умовою стає висока функціональна рухливість і збудливість рухових центрів, достатня сила нервових процесів [1, 6].

Психологи називають підлітковий вік «другим народженням». У цей час відбуваються значні зміни і в психіці дитини. У цьому віці батьки вперше стикаються з імпульсивністю, частою і часом незрозумілою зміною настрою, запереченням, упертістю, агресивністю дитини. Зростає гострота світосприйняття, загострюється комплекс неповноцінності, частішають конфлікти та сварки з батьками, педагогами, однолітками [6, 7].

Психологи виявили цікаву закономірність цього віку: ставлення до школи, спонукання до навчання тісно пов'язані з тим, чи оволодів підліток способами самостійної навчальної роботи (увага, запам'ятовування, переробка навчального матеріалу). Поряд із віковими особливостями, які несуть свої складності, накладаються індивідуальні особливості дитини (темперамент, розумова працездатність, індивідуальний темп і стиль діяльності).

Як правило, поступово з 11-12 років підліток починає віддалятися від сім'ї, намагається знайти нову соціальну групу, в якій у нього з'явилася можливість задовольнити потребу в реалізації власного особистісного початку [7].

Період дорослішання характеризується прагненням дитини до самостійності та самоствердження. На межі переходу від молодшого шкільного до підліткового віку вирішуються специфічні завдання особистісного розвитку та дорослішання людини, йде інтенсивне засвоєння культурних цінностей, що визначають надалі його головні життєві уподобання.

У зв'язку з початком етапу статевого дозрівання, зміни відбуваються у пізнавальній сфері дитини: уповільнюється темп їх діяльності, на виконання певної роботи тепер школяреві потрібно більше часу. Діти частіше відволікаються, неадекватно реагують на зауваження, іноді поводяться зухвало, бувають роздратовані, примхливі, їх настрої часто змінюється. Це є причиною зауважень, покарань, призводить до конфліктів у взаємовідносинах.

Основні зміни, що відбуваються з дітьми 11-12 років, стосуються [5]:

- навчальної діяльності, яка набуває сенсу як діяльність з саморозвитку і самовдосконалення;
- сфери спілкування з товаришами, яке стає «особливою формою життя підлітка» і постає як діяльність із встановлення близьких відносин у колективі;
- дорослішання як новоутворення молодшого підліткового періоду - специфічної форми самосвідомості, соціальної за своєю природою і яка проявляється у «почутті дорослості»;
- оволодіння етичними нормами поведінки, специфіка якої пов'язана з поняттям якостей «хорошого товариша», оцінюваних щодо себе самого.

Це також свідчить про новий етап у становленні самосвідомості підлітків. Важливою потребою дитини віком 11-12 років є і потреба

емоційного самовираження та взаємодії. Тому, що емоційна сфера є невід'ємною від раціональної, когнітивної в структурі самосвідомості, для розвитку понятійного та абстрактного мислення юному спортсмену необхідне емоційне наповнення його діяльності, спілкування та поведінки.

Основним психологічним новоутворенням (розвиток самосвідомості, прагнення до самопізнання, самоствердження, формування самооцінки, потреба у спілкуванні з однолітками, розвиток пізнавальних процесів) дітей віком 11-12 років у сфері фізичного виховання відповідає ігрова діяльність [6, 7].

Ігрова діяльність розглядається як найбільш природна, природоподібна діяльність підлітків, за допомогою якої дитина пізнає світ шляхом активної реалізації та присвоєння (інтеріоризації) структури, норм, відносин, правил на всіх рівнях людського пізнання: освітньому, культурному, особистісному, соціальному [1, 2].

Актуальною проблемою дитячо-юнацького спорту є також вивчення психофізіологічних детермінант структури психомоторних здібностей під впливом занять фізичною культурою та спортом [2].

Головні властивості організму як рухової функціональної системи – універсальність; висока пластичність і пристосовуваність: будь-яка зміна специфіки необхідного руху негайно викликає адекватну переорганізацію, «переналагодження», що виражається у вибірковій активізації морфоструктур, здатних сприяти реалізації виконуваного руху та гальмування інших морфоструктур.

Функціонування активних морфоструктур організаційно підпорядковане меті рухової дії - руховому результату, який як вищий регулятор упорядковує їхню діяльність. Поряд із суглобово-зв'язковим зоровий аналізатор є головним «постачальником» аферентної інформації щодо керування руховою активністю людини. Зорова інформація необхідна для повноцінного формування ситуації та надзвичайно важлива для оцінювання процесу та результатів рухової активності. Навіть збереження стійкості тіла

без участі зорового аналізатора ускладнено. У зв'язку з цим здатність до зорово-просторового орієнтування має важливе значення при вирішенні рухового завдання у тренувальній та змагальній діяльності [1, 5].

При вивченні психомоторних здібностей слід враховувати, що в процесі виконання юним спортсменом будь-якої рухової діяльності, у тому числі тренувальної та змагальної, ми маємо справу не з окремими м'язами, внутрішніми органами або біохімічними реакціями, а з цілісним живим організмом юного спортсмена, який в аспекті рухових проявів є руховою функціональною системою [6, 7].

Психомоторика - це об'єктивізація всіх форм психічного відображення через м'язові рухи. Психомоторика суттєво впливає на діяльність індивідуума, показники психомоторики, що проявляються в момент виконання дії або прийняття рішення про дію, можуть значною мірою зумовити успіх або невдачу цілеспрямованої діяльності в різних екстремальних ситуаціях.

У психомоторній організації дитини відбивається практично вся її характеристика як особистості, як суб'єкта діяльності, тому, що саме психомоторика виконує інтегруючу функцію всіх аналізаторних систем юного спортсмена. Тому необхідно поліпшувати показники психомоторики, що є ядром для формування психофізичних якостей дітей та дозволить підвищити ефективність тренувального процесу.

Список використаної літератури

1. Босенко А.І. Фізіологія спорту : навч. посіб. / А.І. Босенко, Н.А. Орлик, М.С. Топчій. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 68 с.
2. Волков Л.В. Теорія і методика дитячого та юнацького спорту. Підручник /Л.В. Волков. Вид. 2-е, пер. і доп. К.: Освіта України, 2016. 464 с.
3. Гжегоцький М. Фізіологія. Навчально-методичний посібник до практичних занять та самостійної роботи. Київ: Нова книга, 2019. 464 с.
4. Голяка С.К. Фізіологічні основи фізичної культури та спорту: авчально-методичний посібник для студентів. / С.К. Голяка, С.С. Возний. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2015. 230 с.
5. Коробейников Г.В. Психофизиологическая организация

деятельности человека: монография. Белая церковь; 2008. 128 с.

6. Сергієнко Л.П. Практикум з психології спорту: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту / Харків : «ОВС», 2008. 256 с.

7. Федик О.В. Психологія спорту: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» / Редагування та упорядкування // Івано-Франківськ: «Інін», 2013. 226 с.

Яна Ткач

магістрантка групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Неля Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-наукового центру студентського спорту, Західноукраїнський національний університет (Україна)

ЗМІСТ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТІЛЕСНО-РУХОВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТОК

Найважливіша функція музики далеко не в повній мірі реалізується в заняттях ритмічною гімнастикою, при тій обставині, що гіпотетично, і перш за все на рівні формальної логіки, потенціал духовного впливу музики на людину, яка займається ритмічною гімнастикою надзвичайно високий [1].

В той же час фахівцями часто випускається із зони особливої педагогічної уваги та найважливіша обставина, що музика є найбільше в світі мистецтво, покликане формувати духовність особистості, естетичність у всьому різноманітті її прояву, в тому числі в пластичності рухів під впливом занять ритмічною гімнастикою. Зазначене дає підстави для визначення особливого місця музики, хоча б для загальної музичної грамотності студенток в авторському експериментальному підході. Вважаємо, що знання про музику впливають на формування уявлень про її цінності, на появу висококультурного музичного смаку студенток, на духовність особистості [2, 5, 8, 11].

Напрямок розвитку ритмічної гімнастики, при якому акцентується увага на формування тілесно-рухової пластичності і граціозності, естетичності як їх концентрованого прояву, вимагає пильної уваги до програмного забезпечення процесу занять, органічного відповідності рухового змісту і музики.

Мета роботи – охарактеризувати особливості процесу формування тілесно-рухової культури студенток.

Ефективному формуванню зазначених сторін духовності може сприяти застосування в ході занять не формально складених комплексів вправ, що виконуються також під формально підібрану музику, а створення і використання в заняттях комплексів-композицій ритмічної гімнастики як творів, заснованих на ретельному та творчому відборі музики і рухового змісту, надання їм взаємозумовленості, композиційної єдності. Зазначене - є одне з найважливіших умов можливого естетичного впливу музики на студенток. Це визначає важливість і доцільність грамотності і педагога і студентів в області рухового змісту і в сфері музичного оснащення комплексів-композицій ритмічної гімнастики [2, 13].

Вище сказане дозволяє вважати вельми доцільним попереднє пізнання студентом рухів ритмічної гімнастики, тобто до початку виконання цілісних композицій. Причому засвоєння вправ різних груп має здійснюватися в поєднанні з фрагментами попередньо підбраною музики або складеної музичної композиції. Такий підхід надає можливість розвитку ритмічної здатності студенток, накопичення психофізіологічного, тілесно-пластичного рухового досвіду, рухової реакції [3, 12].

Поступовий рух від оволодіння сутністю рухово-музичних фрагментів до цілісного виконання композицій ритмічної гімнастики є однією з умов формування музично-ритмічного почуття, розвитку здатності людини активно відображати в рухах свої переживання змісту музики, відчувати емоційну виразність розвитку в часі музично-ритмічного руху [9].

Тілесно-рухова пластика людини є стійким генетично і соціально

обумовленим його надбанням. При цьому рухова пластика піддається формуванню і корекції. Зміна тілесного стереотипу тягне за собою зміни і емоційно-чуттєвої складової фізичної культури особистості. Інструментарієм впливу на цю складову є цілеспрямована рухово-пластична підготовка, з таким же цілеспрямованим підбором засобів впливу, якими, безумовно, можуть бути і вправи ритмічної гімнастики, і рухової пластики. Зрозуміло, що цілеспрямованість застосування зазначеного обумовлена створенням і застосуванням навчальної програми та адекватними способами її реалізації [12].

Ритмічні рухові дії, що виконуються на тлі і в тісному ритмічній зв'язку з музикою, повинні бути не просто результатом, а умовою ритмічного і емоційного переживання музичного ритму як носія емоційно-змістовного компонента музики. Акцент спілкування на поступовість формування органічного сприйняття і відображення ритму тілесних рухів і ритму музики, реалізацію їхньої психофізіологічної взаємодії визначає гармонійність, взаємопроникнення рухів і музики як умови появи пластичності в рухах студенток [4, 5].

Особливу увагу приділяється формуванню почуття музичного ритму, що має моторну і емоційну природу і заснованого на сприйнятті людиною виразності музики, визначається генетичної здатністю людини активно переживати, відображати тілесними рухами зміст музики і відчувати її емоційність, виразність [1].

Виходячи з психофізіологічної сутності впливу музики на людей, важливості ритмічного співвідношення рухів і музики, останню слід вважати, рівноцінним компонентом композиції ритмічної гімнастики, з, безумовно, таким же підходом до її створення.

При підборі музики, доцільно керуватися рядом принципів. Основоположним з них є принцип гармонійної інтеграції тілесно-рухових цінностей ритмічної гімнастики і музики з умовою її естетичної витриманості відповідно до ритмічного і змістовного характеру вправ [2].

При підборі музики важливо дотримуватися правил: обов'язкове попереднє прослуховування музики, обраної для занять, обговорення її характерних особливостей з виявленням ритмо-художніх цінностей, з прийняттям колегіального рішення (педагог, студентки) по її застосуванню, що передбачає попередню і поточну загальну музичну підготовку дівчат-студенток; підбір педагогом музики для безумовного її застосування, але з обов'язковим роз'ясненням студенткам ритмо-художніх, естетичних цінностей на основі достатнього володіння викладачем знаннями в цій сфері; підбір музики з урахуванням її терапевтичного, релаксаційного впливу на організм; підбір музики одного стилю для всієї композиції відповідно до рішення завдань формування естетичної і тілесно-рухової пластичності; створення музичного комплексу, що містить фрагменти мелодій одного або різних стилів, включаючи класичну музику, її аранжування, музику балетів, їх естрадні інтерпретації, танцювальні мелодії джазу, блюзу, румби, народних танців, психофізіологічну і педагогічну неприйнятність підбору музики агресивних стилів [1-3, 5, 7, 11, 13].

При підборі музики, доцільно керуватися принципом гармонійної інтеграції тілесно-рухових цінностей ритмічної гімнастики і музики з умовою її естетичної витриманості відповідно до ритмічного і змістовного характеру вправ.

При підборі музики важливо дотримуватися наступних правил: обов'язкове попереднє прослуховування музики, обраної для занять, обговорення її характерних особливостей з виявленням ритмо-художніх цінностей, з прийняттям колегіального рішення (педагог, студентки) по її застосуванню, що передбачає попередню і поточну загальну музичну підготовку дівчат-студенток; підбір педагогом музики для безумовного її застосування, але з обов'язковим роз'ясненням студенткам ритмо-художніх, естетичних цінностей на основі достатнього володіння викладачем знаннями в цій сфері.

У процесі формування тілесно-рухової культури студенток ритмічні

рухові дії, що виконуються на тлі і в тісному ритмічній зв'язку з музикою, повинні бути не просто результатом, а умовою ритмічного і емоційного переживання музичного ритму як носія емоційно-змістовного компонента музики.

Список використаної літератури

1. Аеробіка: Методичні вказівки до проведення занять з танцювальної аеробіки зі студентами I – II курсів ВНЗ / О. А. Череповська, Т. В Палагнюк. Львів: Видавництво Нац. університету «Львівська політехніка», 2006. 40 с.
2. Беляк Ю.І. Сучасні програми оздоровчого фітнесу: метод. реком. для студ. / Ю.І. Беляк. Івано-Франківськ, 2005. 61 с.
3. Беляк Ю.І. Теоретико-методичні основи оздоровчого фітнесу : навч. посіб. / Юлія Беляк, Ірина Грибовська, Федір Музика, Вікторія Іваночко, Любов Чеховська. Львів : ЛДУФК, 2018. 208 с.
4. Благій О.Л. Тенденції розвитку групових фітнес програм / О.Л. Благій, Н.М. // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2013. № 2. С. 54-58.
5. Касацька Т. Організація фізичного виховання студенток засобами оздоровчого фітнесу / Т. Касацька, С. Гейченко // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : мат. VIII Всеукр. Наук.-пракг. конф. з міжнар. участю. Л., 2012. С. 142–146.
6. Кібальник О.Я. Оздоровчий фітнес. Теорія та методика навчання: [Навч. метод. посібник для студ. «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура»] / О.Я. Кібальник, О.А. Томенко. Суми: СумДПУ ім. А.Макаренка, 2010. 202 с.
7. Купер К. Аэробика для хорошего самочувствия / Кеннет Купер // Минск.: Книга по Требованию, 2013. 224 с.
8. Ленська Т.Г. Оздоровчий фітнес: навчально-методичний посібник / Т.Г. Ленська, Т.М. Погребняк, Л.Р. Головата // Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2011. 228 с.
9. Лисицкая Т.С. Принципы оздоровительной тренировки /Лисицкая Т.С. // Теория и практика физической культуры. 2002. № 8. С. 6-14.
10. Маляр Н.С. Оздоровчий фітнес: Методичні рекомендації / Н.С. Маляр, Е.І. Маляр. Тернопіль, ТНЕУ: Економічна думка, 2018. 41 с.
11. Маляр Н.С. Сучасні фітнес технології: Методичні рекомендації / Н.С. Маляр, Е.І. Маляр. Тернопіль, ТНЕУ: Економічна думка, 2021. 40 с.
12. Опришко Н.О. Тенденції сучасних фітнес-програм / Наталія Опришко // Молода спортивна наука України: [зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту / за заг. ред. Є. Приступи] / М-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Нац. олімп. комітет України [та ін.]. Львів, 2004. Вип. 8, Т. 3. С. 266–270.

13. Опришко Н.О. Сучасні оздоровчі фітнес програми для студентів. - методичні рекомендації для самостійної роботи та самоконтролю знань студентів / Н.О.Опришко, Н.М. Безпалова, Н.С. Маляр. Тернопіль: Економічна думка, 2016. 52 с.

Анастасія Коваль

магістрантка групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Неля Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-наукового центру студентського спорту, Західноукраїнський національний університет (Україна)

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTI БАСКЕТБОЛІСТІВ СТУДЕНТСЬКИХ КОМАНД

Фізична готовність баскетболістів студентських команд до ігор проявляється через методичні вміння та знання тренерів команд. Тому всі завдання загальної фізичної підготовки (ЗФП) баскетболістів студентських команд з використанням індивідуальних завдань зводяться переважно до методично грамотної та правильної розробки цих завдань тренером [3].

Мета роботи – проаналізувати теоретичні підходи до процесу фізичної підготовленості студентів-баскетболістів.

Весь спектр дій, якими повинні володіти тренери баскетбольних команд, вимагає розробки індивідуальних завдань, які найбільше відповідали б особливостям ігрового амплуа та функціональним можливостям баскетболістів студентських команд. Тому тренери баскетбольних команд повинні досконало володіти теоретичними знаннями щодо ЗФП баскетболістів студентських команд. Для баскетболістів студентських команд заданими лімітами є переважно тимчасові показники виконання тих чи інших дій на майданчику. При цьому параметрами ефективності є ігрові дії під час атаки та захисту. Ефективність цих процесів складається з результативності

набраних очок [1, 3].

Очевидно, що ефективність діяльності баскетболістів студентських команд під час гри можна уявити, як здатність кожним гравцем надійно виконувати свої дії, виходячи з ігрового амплуа. Здійснюється це шляхом практичного виконання фізичних вправ, схожих у вирішенні ігрового завдання. З іншого боку, можна виділити ефективність ЗФП баскетболістів студентських команд стосовно тієї чи іншої ситуації у грі. Тому розробка індивідуальних завдань ЗФП є важливим педагогічним завданням з реалізації потенційних можливостей баскетболістів студентських команд. Аналіз компонентів, що формують високу ефективність педагогічної діяльності тренерів баскетбольних команд показує необхідність розробки індивідуальних завдань для ЗФП студентів-баскетболістів, що проводиться у процесі самостійного тренування під час канікул у вузі [3].

Успішність вирішення цих завдань визначатиметься якістю розробки індивідуальних завдань. Розробка індивідуальних завдань із ЗФП має забезпечувати високий рівень працездатності баскетболістів студентських команд під час ігор.

Встановлено, що в основі працездатності баскетболістів під час ігор лежить високий рівень їхньої ЗФП. У ході організації самостійного тренування баскетболістів з використанням індивідуальних завдань слід враховувати їхні індивідуально-психологічні особливості, які різною мірою проявляються індивідуально у кожній конкретній ігровій обстановці кожним баскетболістом [2].

Для підвищення рівня ЗФП баскетболістів та їх працездатності необхідне використання індивідуальних завдань складності, що підвищується, враховують функціональні можливості кожного баскетболіста. В основі розробки та використання індивідуальних завдань, необхідних для покращення якості ЗФП баскетболістів студентських команд має лежати ретельне вивчення їхніх функціональних можливостей та соматотипу. Тренеру, при розробці завдання, необхідно точно знати, яким чином

використання індивідуальних завдань впливає на різні показники ігрової діяльності баскетболістів [4].

В основі розробки індивідуальних завдань має лежати спільність морфологічних та функціональних змін, що відбуваються у процесі ігрової діяльності баскетболістів та тренуванні з ЗФП. Фізіологічно це пояснюється тим, що при побудові самостійного тренування баскетболістів, знову функціональна система повинна залучати готові рухові схеми координаційних дій, створені на основі високого рівня ЗФП баскетболістів. Було встановлено, що використання індивідуальних завдань підвищеної складності позитивно впливає на ефективність ігрової діяльності студентські команди. Тому сучасні засоби та методи ЗФП баскетболістів студентських команд мають бути спрямовані, в основному, на розвиток у них фізичних якостей та рухових навичок, що визначають ефективність ігрових дій [2].

У сучасних умовах високих вимог до ЗФП баскетболістів студентських команд використання індивідуальних завдань дозволить значно підвищити рівень ЗФП баскетболістів студентських команд.

Таким чином, використання індивідуальних завдань в процесі ЗФП баскетболістів студентських команд характерні для реальної змагальної боротьби. Тому, в процесі ЗФП баскетболістів студентських команд із використанням індивідуальних завдань, необхідно збільшити силу впливу факторів ігрової діяльності та забезпечити найбільш ефективну пристосувальну реакцію організму спортсменів до них.

Відомо, що під впливом стресу, спричиненого високим навантаженням на організм баскетболістів відбувається первинне пристосування. При черговому впливі на організм баскетболістів під час виконання індивідуальних завдань відбувається усунення негативних явищ, спричинених високим навантаженням - відбувається адаптація до навантаження у баскетболістів. У процесі використання індивідуальних завдань необхідно вибирати такі засоби та методи тренування баскетболістів студентських команд, які максимально сприяли б розвитку різних компонентів адаптації до навантаження [4].

Практика показала, що застосування індивідуальних завдань у процесі ЗФП баскетболістів студентських команд дозволяє ефективно поєднувати її проведення з тактичною та іншими видами підготовки спортсменів. На думку багатьох учених, загалом увесь комплекс виконання індивідуальних завдань має забезпечити найповнішу, всебічну адаптацію баскетболістів до навантаження та вирішення будь-яких тактичних завдань під час гри на майданчику. У ході ЗФП баскетболістів студентських команд з використанням індивідуальних завдань відбувається зростання у них фізіологічних резервів, економне їх використання, удосконалюються мобілізаційні та функціональні можливості організму до ігор [2].

Відомо, що вирішення завдань щодо покращення ЗФП баскетболістів студентських команд вимагатиме від них повної мобілізації всіх сил, а також прояву сили волі у тренувальному процесі. Використання індивідуальних завдань дозволяє прогнозувати та моделювати весь процес ЗФП баскетболістів студентських команд із кінцевими цілями.

Необхідно зазначити, що в ході ЗФП студентів-баскетболістів з використанням індивідуальних завдань функціональні резерви у них мобілізуються на подолання лише фізичного навантаження. В ході такого тренування відбувається одностороннє вдосконалення мобілізаційного механізму баскетболістів, пов'язаного з розвитком у них фізичних якостей, для ефективних дій на майданчику [3].

Використання індивідуальних завдань у ході ЗФП баскетболістів студентських команд дозволяє ефективніше вирішити і це завдання. Тому застосування індивідуальних завдань є стимулятором механізму мобілізації внутрішніх ресурсів організму баскетболістів. Це відбувається у вигляді планової та цільової організації самостійних тренувань.

Цільовим засобом розвитку рухових здібностей під час ЗФП баскетболістів студентських команд із використанням індивідуальних завдань, повинні стати тренування у виконанні спеціальних дій на майданчику. За такого підходу до виконання індивідуальних завдань

забезпечуються: практична значимість вирішення ігрових завдань, високий рівень мотивації баскетболістів, конкретність та емоційність занять. Таке тренування баскетболістів із використанням індивідуальних завдань є процесом комплексного розвитку у них фізичних якостей, формування та вдосконалення необхідних рухових навичок, які необхідні у змагальній діяльності [1].

Поліпшення фізичної підготовленості баскетболістів пояснюється ефективним використанням індивідуальних завдань під час ЗФП баскетболістів студентських команд на етапі підготовки до змагань. Таке тренування покращує координацію рухів у баскетболістів, а також зменшує фізіологічні витрати на освоєння нових рухових дій, необхідних у грі. При хорошому засвоєнні рухових дій необхідних у грі утворюється нова рухова навичка. Звідси впливає одне з головних завдань виконання індивідуальних завдань – забезпечення високого рівня ЗФП у баскетболістів студентських команд і на цій основі формування у них необхідних рухових навичок для покращення ефективності діяльності у грі [2, 4].

У ході такого тренування відбувається тонка координація у роботі рухових систем організму, що обслуговують потреби м'язової діяльності баскетболістів відповідно до ігрового амплуа.

Крім цього, удосконалюється здатність у баскетболістів до спеціальних ігрових дій, що виконуються відповідно до ігрового амплуа на рівні необхідних рухових навичок. Практика показала, що при такому тренуванні у баскетболістів зберігається правильна структура рухів, особливо під час точного кидка в кошик в умовах напруженої обстановки під час гри [1, 2].

Існуюча суперечність між організацією ЗФП баскетболістів студентських команд із великими перервами у тренувальному процесі та відсутністю рекомендацій щодо використання індивідуальних завдань є одним з основних причин низької ефективності їхньої підготовки. Вирішення цього протиріччя можливе шляхом переважного використання індивідуальних завдань під час перерв у тренувальному процесі баскетболістів студентських

команд.

Список використаної літератури

1. Безмилов Н., Шинкарук О. Оценка соревновательной деятельности баскетболистов высокого класса в игровом сезоне / Н. Безмилов, О. Шинкарук. К.: Поліграф експрес, 2013. 144 с.
2. Бессарабов М.С. Загальні основи методики тренування та спортивної підготовки в баскетболі. Навчальний посібник. Запоріжжя, ЗДМУ: 2015. 109 с.
3. Козина, Ж. Л. Индивидуальная подготовка студентов-баскетболистов: учебное пособие / Ж. Л. Козина [и др.]. Харьков: ДИВО, 2009. 124 с.
4. Пасічник В. Теорія і методика викладання баскетболу : навч. посіб. / Вікторія Пасічник. Л. : ЛДУФК, 2015. 78 с .

Дарина Співак

магістрантка групи ФКСм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Едуард Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-наукового центру студентського спорту, Західноукраїнський національний університет (Україна)

АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Організм дітей та підлітків має свої відмінності як від організму дорослої людини, так і від організму дітей більш раннього – молодшого шкільного віку. Ці відмінності виявляються, головним чином, в особливій будові та організації діяльності організму та його функціональних систем.

Організм дитини 11-14 років продовжує зростати і розвиватися і передбачає індивідуально зумовлені кількісні зміни органів, тканин і всього організму в цілому, а також їхню якісну перебудову, що супроводжується формуванням і функціональним удосконаленням органів і тканин [2, 4-6].

Зростання організму передбачає збільшення розмірних частин окремих органів та тканин (серця, кісток, м'язів тощо.), зміна пропорцій, збільшення

кількості клітин. Розвиток передбачає переважно якісні перетворення в організмі людини, пов'язані з природними незворотними процесами формування та функціонального вдосконалення органів та тканин [4].

Наприклад, активне дозрівання та розвиток нервової та м'язової систем. Чим більш ранній вік дитячого організму, тим вище інтенсивність процесів росту і розвитку, які протікають у ньому, що відрізняються певною нерівномірністю і гетерохронністю. Проте процеси зростання та розвитку, незважаючи на гетерохронність дозрівання деяких функцій, органів та систем, в організмі людини тісно взаємопов'язані. Наприклад, «...дозрівання нервової системи надає позитивний вплив в розвитку рухової системи, та її розвиток, своєю чергою, стимулює вдосконалення якості нервових процесів» [2, 5].

Мета роботи – здійснити аналіз анатомо-фізіологічних показників юних спортсменів.

Дитячий організм відрізняє високий рівень метаболічних процесів з явним переважанням процесів асиміляції. У віці 12-15 років у підлітків може відзначатись різке прискорення зростання тіла, і, як наслідок, деяке порушення координації рухів. Також характерна швидка стомлюваність, невірноваженість нервових процесів, поява нових рис характеру.

У віці 12-14 років (під час статевого дозрівання) ростовий стрибок, зазвичай, супроводжується і збільшенням маси тіла підлітків. Наприклад, у хлопчиків довжина тіла може збільшуватися на 6-8 і більше сантиметрів на рік, а в деяких сповільнюється і навіть взагалі закінчується, при цьому явно переважає зростання тіла завширшки. Антропометричні показники зростання, маси тіла, об'єму грудної клітини дозволяють судити про рівень фізичного розвитку юних спортсменів [2, 4].

Структура кісткового компонента тіла дітей відрізняється від дорослого - кістки дітей м'якші, тому легко піддаються фізичному впливу, іноді призводячи до деформації - викривленню. Кістково-зв'язувальний апарат ще не повністю сформований, продовжується зростання кісток у довжину. Суглоби в цей віковий період мають більшу рухливість, зв'язки більш

еластичні. Навіть у віці 14-15 років не можна говорити про сформованість опорно-рухового апарату підлітка – не завершено процеси окостеніння, структури кісткової тканини.

За даними фахівців окостеніння хребта завершиться лише у 18-25 років [1, 3]. Цей факт має важливе значення при виборі тренувальних навантажень для дитячого та підліткового організму. Дитяча стопа в порівнянні зі стопою дорослої людини відносно коротка і зведення стопи ще не сформоване, і відповідно нестабільне. Але при цьому дивовижний факт більшого обсягу рухів у стопі у дітей, ніж у дорослих. У 11-12 років, зазвичай, закінчується формування склепінь стопи, та її вираженого структурно-компонентного складу - лише у 16-18 років.

Суглобово-зв'язувальний апарат анатомічно сформований вже у новонародженого. На підлітковий вік припадає його подальше морфологічне та функціональне вдосконалення.

Рухливість плечових та кульшових суглобів, гнучкість хребта продовжують підвищуватися і у 12-14 років може зростати на 1-5 градусів. У 16-17 років без систематичного виконання спеціальних фізичних вправ, рухливість у цих суглобах знижується [1, 5].

Важливе значення практики спортивної підготовки мають особливості розвитку в дітей м'язової системи. З віком суттєво змінюються структурно-функціональні компоненти та іннерваційний апарат м'язів [6].

У дітей молодшого шкільного віку насамперед розвиваються великі м'язи тулуба, нижніх кінцівок і плечового поясу, дрібні м'язи дозрівають у пізніші терміни. Розгиначі мають вищі силові показники, ніж згиначі [4].

У віці від 7-9 до 10-12 років силові здібності м'язів рук у дітей зростають швидше ніж м'язів ніг. Активний розвиток м'язової системи та рухових функцій дітей у віці від 6 до 14 років супроводжується «...покращенням координації рухів, психомоторних якостей, пов'язаних із швидкістю та точністю рухів» [3]. В міру зростання та розвитку дитини за рахунок подальшого формування сухожильно-зв'язувального апарату

підвищується міцність прикріплення м'язів до кісток.

У 12-14 років м'язово-сухожильний апарат підлітка наближається до «дорослого». У 14-15 років відбувається повне дозрівання структури та скорочувальних властивостей м'язів. У період 11-16 років потужно розвивається здатність до диференціювання м'язових зусиль. Так, у підлітків «...точність диференціювання м'язових зусиль зростає приблизно вдвічі від показників дітей молодшого шкільного віку» [1, 3].

З 11 до 15-16 років значно підвищується здатність до розслаблення м'язів, що особливо важливо для занять спортом.

Працездатність дітей та підлітків, їх пристосованість до фізичних навантажень багато в чому залежать від стану серцево-судинної та дихальної систем.

За період з 8 до 15 років абсолютна вага серця з 96 г збільшується до 200 г. У 7-8 років формується іннерваційний апарат серця, але регуляція його діяльності не досягає ще повної досконалості [1, 5]. Знання цих особливостей організму юних спортсменів необхідне кожному практикуючому з цим контингентом тренеру та визначає особливості дозування фізичних навантажень для дітей цього віку.

Для дітей та підлітків характерні нижчі показники функціональних резервів серцево-судинної системи [6]. До сприятливих особливостей ССС можна віднести наступне: відносно більший обсяг крові, еластичність артерій та капілярів, інтенсивніше тканинне харчування та активний процес окислення.

У цілому нині недосконала робота серця у дітей і підлітків лімітує тривалість та інтенсивність навантаження. Тому в роботі з юними спортсменами слід особливо ретельно ставитися до дозування навантаження і дотримуватися принципу поступового нарощування [1, 3].

У 12-14 років ЖЄЛ у середньому сягає 2200 мл. З віком у хлопчиків збільшується резерв дихання – у віці 12-14 років він сягає 61-63 л. Важливе значення для практики спортивної підготовки має вікова динаміка

функціональних можливостей дітей та підлітків.

Серцево-судинна та дихальна системи ще не сформувалися повністю. Внаслідок цього їхня недостатньо ефективна робота призводить до того, що коефіцієнт корисної дії виконуваної фізичної роботи у дітей та підлітків невисокий. Це, у свою чергу, означає, що витрати енергії на «роботу» у них менші, ніж у дорослих. Вправи в навантаженні на велоергометрі показують про їхню низьку продуктивність.

Організм дітей працює ще не ефективно, він витрачає багато енергії на пластичні процеси, забезпечуючи роботу серця та дихальних м'язів. Все це, на думку фахівців, істотно лімітує функціональні можливості дітей при тривалому інтенсивному навантаженні [3].

Зростання та розвиток дитячого організму відбувається не ізольовано, а в постійному контакті з навколишнім середовищем під контролем впливу центральної нервової системи (ЦНС).

У період 7-14 років продовжує розвиватися регуляторна діяльність ЦНС та нейрогуморальних механізмів. Це означає, що між різними органами, системами організму та ЦНС підвищується якість функціонування, покращуються діяльність самої ЦНС, при цьому внутрішня організація взаємодій нервових процесів ще не має високої ефективності, що не дає змоги забезпечити високий рівень регуляції діяльності рухового апарату та вегетативних органів [1].

Неврівноваженість процесів збудження та гальмування у дітей викликає порівняно швидку стомлюваність нервової системи. Підліткам властива підвищена збудливість, швидка зміна наполягань та емоцій, короткочасність активної уваги [2, 3, 5].

1. Для дітей та підлітків характерні нижчі показники функціональних резервів серцево-судинної та дихальної систем, які ще повністю не сформувалися, тому недосконала робота серця у дітей і підлітків лімітує тривалість та інтенсивність навантаження. У роботі з юними спортсменами слід особливо ретельно ставитися до дозування навантаження і дотримуватися

принципу поступового його нарощування.

2. У 12-14 років м'язово-сухожильний апарат підлітка наближається до «дорослого». До 14-15 років відбувається повне дозрівання структури та скорочувальних властивостей м'язів. У період 11-16 років потужно розвивається здатність до диференціювання м'язових зусиль. Так, у підлітків точність диференціювання м'язових зусиль зростає приблизно вдвічі від показників дітей молодшого шкільного віку.

3. Вік 9-12 років характеризується тим, що у дітей збільшується сила гальмівних процесів, розширюються функціональні можливості першої та другої сигнальних систем; остаточно визначається тип нервової системи, підвищується увага; йде розвиток рухової зони кори великих півкуль.

Список використаної літератури

1. Босенко А.І. Фізіологія спорту : навч. посіб. / А.І. Босенко, Н.А. Орлик, М.С. Топчій. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 68 с.
2. Гжегоцький М. Фізіологія. Навчально-методичний посібник до практичних занять та самостійної роботи. Київ: Нова книга, 2019. 464с.
3. Голяка С.К., Возний С.С. Фізіологічні основи фізичної культури та спорту Навчально-методичний посібник для студентів. / С.К.Голяка, С.С.Возний. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2015. 230 с.
4. Коляденко Г.І. Анатомія людини. Підручник. К.: Либідь, 2018. 384с
5. Лук'янцева В.Г. Фізіологія людини. Навч. посіб. Київ: Олімпійська література, 2018. 182 с.
6. Федонюк Я.І. Функціональна анатомія: підр. Для студентів навчальних закладів з фізичного виховання і спорту III-IV рівнів акредитації / Я.І. Федонюк, Б.М. Мицкан., С.Л. Попель та інші. Тернопіль : навч. кн. Богдан, 2007. 552 с.

Наталія Лупу
магістрантка групи ФКСм-21 навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та інфраструктури,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Неля Маляр
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту
національно-наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ

Управління рухами тіла людини є складним процесом точної взаємодії безлічі систем організму для вирішення конкретних рухових завдань, виконання певної рухової дії. Координаційним здібностям відводять особливе місце у процесі рухів людини, оскільки належний рівень розвитку дозволяє успішно долати складнощі під час управління рухами і вирішувати необхідні рухові завдання. Проте, серед вчених немає єдиної думки про місце координаційної підготовки у загальній структурі тренувального процесу. Ряд дослідників вважає, що розвиток координаційних здібностей слід здійснювати в рамках технічної підготовки, тоді як деякі вчені вважають, що координаційна підготовка не входить ні до технічної, ні до фізичної підготовки, а є самостійним розділом тренувального процесу [1, 2, 5].

Мета роботи - визначити та проаналізувати сучасні підходи до розвитку координаційних здібностей спортсменів.

У теорії фізичного виховання терміни, пов'язані з поняттям "координації", окремими авторами трактується по-різному. До сих пір немає єдиної думки про відношення понять «спритність» та «координаційні здібності». Одні фахівці вважають спритність сукупністю координаційних здібностей, інші відносять спритність до одного з проявів координаційних здібностей [2].

Н.А. Бернштейн характеризує спритність як уміння за рахунок руху

вийти з будь-якого становища, а передумовою для спритності він вважає хорошу рухову координацію. У свою чергу, координацію рухів він характеризує лише як подолання надлишкових ступенів свободи органів руху, що робить їх керованими системами [1, 7].

На думку В. Ляха, поняття «спритність» є більш загальним, і не враховує всі здібності, які необхідні для ефективного управління рухами. Ці вчені визначають координаційні здібності як «...психомоторні властивості (особливості) індивіда, які визначають готовність до оптимального управління та регуляції рухових дій» [3]. У цьому розрізняють поняття «координація рухів» і «координаційні здібності»: координація є процес управління та регуляції рухами, а координаційні здібності є властивостями, необхідними для оптимального перебігу даного процесу [5].

На думку фахівців, поняття «координаційні здібності» включає дві категорії [4-6]:

- перша – це здатність доцільно координувати рухи (узгоджувати, підпорядковувати, організовувати їх у єдине ціле) при побудові та відтворенні нових рухових дій;

- друга – це здатність перебудовувати координацію рухів у разі потреби змінити параметри освоєної дії або перемикання на іншу дію відповідно до вимог змінних умов.

У питанні управління рухами людини одне з центральних місць займає теорія про рівні побудови рухів, розроблена Н.А. Берштейном, у якій особливе значення має принцип сенсорних корекцій. Сенсорні корекції є основою рухової координації та здійснюються на основі роботи рухових та чутливих (пропріоцептивних) центрів [1].

Особливого значення в управлінні рухами вченими приділяється пропріоцептивну систему, рівень розвитку якої також залежить від специфіки занять [2].

В.М. Платонов до найважливіших факторів ефективного прояву координаційних здібностей відносить внутрішньом'язову та міжм'язову

координацію, які значною мірою забезпечується механізмом нервово-м'язової передачі імпульсів [5].

Поняття координаційні здібності включають ряд проявів. Крім спеціальних, специфічних та загальних, простих та складних, В.І. Лях виділяє абсолютні та відносні координаційні здібності.

Координаційні можливості включають окремі види, що забезпечують успішне цілісне керування рухами. Вченими виділяються такі компоненти координаційних здібностей, як оцінка та регуляція динамічних та просторово-часових параметрів рухів, збереження стійкості, почуття ритму, орієнтування у просторі, довільне розслаблення м'язів [1-5].

До провідних компонентів координаційних здібностей також відносять здібності до перебудови та з'єднання (комбінування) рухів, здатність пристосовуватися до ситуації, що змінюється, і до незвичайної постановки задачі, здатність до управління часом рухових реакцій (реагуюча здатність), здатність передбачати (передбачувати) різні виконання та хід зміни ситуації у цілому (здатність до антиципації), здатність до виконання пластичних рухів та ін [2]. Л.П. Сергієнко пропонує додати до загальної структури координаційних здібностей такі види, як здатність до точності рухів, що складається з точності стеження та цільової точності [6].

Під здатністю орієнтуватися у просторі мається на увазі вміння точно визначати і своєчасно змінювати положення тіла та здійснювати рух у потрібному напрямку [5]. На основі зміни зовнішніх умов людина прогнозує майбутні події та будує відповідну поведінку. Прояв та розвиток здатності орієнтуватися у просторі значною мірою залежить від швидкості сприйняття та оцінки просторових умов дії, яка, у свою чергу, залежить від комплексної взаємодії аналізаторів, серед яких, на думку В.І. Ляха, головну роль грає зоровий аналізатор [3]. Проте, В.М. Платонов, М.М. Булатова відзначають, що пріоритетним аналізатором при орієнтуванні у просторі може бути як зоровий, так і пропріоцептивний аналізатори [5].

Точність просторових, силових та тимчасових параметрів рухів полягає

у правильності відтворення, оцінки, відмірювання, диференціювання просторових, тимчасових та силових параметрів рухової дії. В основі розвитку точності лежить удосконалення сенсорних механізмів регуляції руху (зорових, слухових, тактильних, м'язово-рухових відчуттів), тобто вдосконалення «почуття простору», «почуття часу», «почуття зусиль, що розвиваються». Шляхи досягнення точності просторових, силових та часових параметрів рухів будуть різними, проте на практиці реалізація цих здібностей здійснюється в єдності [6].

Здатність зберігати рівновагу займає особливе місце серед компонентів координаційних здібностей, оскільки є при виконанні будь-якої рухової дії [2]. Майже завжди рухи пов'язані зі збереженням стійкого становища тіла, тоді як на тіло людини постійно діють сили, що виводять його з рівноваги. Розрізняють статичну та динамічну рівновагу, збереження яких досягається за рахунок тонічних напруг м'язів, а також постійних коригувальних рухів (балансування). Проте, зазначається, що статична та динамічна рівновага мало корелюють між собою. Виділяють третю форму рівноваги - балансування предметами та на предметах. Особливого значення у збереженні рівноваги відводять вестибулярному апарату [1].

Здатність до рівноваги у дітей досягає рівня дорослих, які не займаються спортом, у віці 13-14 років у хлопців та 10-12 років у дівчат. Сенситивним періодом розвитку рівноваги належить вік 9-10 років у дівчат та 10-11 років у хлопців [2]. За даними інших дослідників сенситивний період у розвиток даної здібності є вік від 7 до 12 років [3].

Основою методики розвитку рівноваги є застосування вправ, що впливають на вестибулярний аналізатор (повороти, перекиди, обертання тощо), для вдосконалення функцій якого застосовується три методи: активний, пасивний та комбінований [3]. При активному методі: багаторазово виконують вправи, створені задля адекватне подразнення вестибулярного аналізатора (нахили голови, перекиди тощо.). При пасивному методі використовуються допоміжні засоби: тренажери (крісло Барані, гойдалки і т.д.). Однак при

пасивному методі можливе отримання неадекватного навантаження на вестибулярний апарат та порушень у його роботі.

Найбільш ефективним вважається комбінований метод розвитку рівноваги, що включає такі прийоми [6]:

- збільшення часу збереження нестійкої пози;
- тимчасове виключення чи обмеження зорового контролю;
- зменшення площі опори;
- збільшення висоти поверхні опори або відстані від центру тяжкості тіла до опори;
- використання нестійкої опори;
- використання додаткових рухів, що ускладнюють збереження рівноваги;
- протидія партнера;
- умови зовнішнього середовища, що ускладнюють збереження рівноваги при переміщеннях та ін.

Здатність до перебудови рухових дій (координованість рухів) полягає в умінні швидко перемикаєти або перетворювати наявні в руховому арсеналі форми рухових дій залежно від умов [4, 5]. Для розвитку та вдосконалення здатності до перебудови рухових процесів застосовуються вправи, що вимагають швидкого реагування на раптово мінливу обстановку.

На думку В.І. Ляха найбільш комплексними вправами є засоби із застосуванням рухливих і спортивних ігор, єдиноборств, маючи важливе значення саме в цих видах спорту [3]. Але, на думку В.М. Платонова, крім ситуаційних видів спорту, здатність до перебудови рухових процесів має значення й у циклічних видах. Наприклад, виникнення втоми вимагає постійної перебудови біомеханічної структури дій (темп, амплітуда, зусилля, що розвиваються та ін.) для підтримки оптимальної швидкості та економічності рухів [5].

Виховання здатності до раціонального розслаблення м'язів, подолання зайвої м'язової напруги є невід'ємним елементом у вивченні та вдосконаленні

рухових навичок.

Враховуючи специфіку рухової діяльності, фахівці виділяють найважливіші прояви координаційних здібностей в окремих видах спорту. Так, для легкоатлетів провідними координаційними здібностями, що безпосередньо впливають на спортивний результат, вважають здібності до реакції, ритму, диференціювання параметрів руху, рівноваги та орієнтування [1].

Вправи, що задовольняють хоча б одному з наступних особливостей, можна віднести до координаційних, тобто використовуваних як засоби для розвитку координаційних здібностей [2]:

- подолання координаційних труднощів;
- вимога від виконавця правильності, швидкості, раціональності, винахідливості;
- наявність новизни та незвичайності для виконавця;
- виконання звичних вправ відбувається при зміні самих рухових дій або умов.

Координаційні вправи можна класифікувати на загально-підготовчі та спеціально-підготовчі.

Загально-підготовчі координаційні вправи можна поділити на такі, що [6]:

- 1) збагачують фонд життєво важливих навичок та умінь;
- 2) збільшують руховий досвід;
- 3) загальнорозвиваючі;
- 4) спрямовані на окремі психофізіологічні функції, які забезпечують оптимальне управління та регулювання рухових дій.

Спеціально-підготовчі координаційні вправи пов'язані зі специфікою обраного виду спорту і включають такі вправи [5, 6]:

- 1) підвідні, спрямовані на освоєння та закріплення технічних навичок та техніко-тактичних дій у обраному виді спорту;
- 2) розвиваючі, спрямовані головним чином виховання координаційних

здібностей, першочергових окремого виду спорту.

3) розвиваючі та вдосконалюючі специфічні координаційні здібності;

4) виробляючі спеціалізовані сприйняття (почуття планки, м'яча, води та інших.), сенсомоторні реакції, мнемічні (оперативна рухова пам'ять) та інтелектуальні процеси, мовні процеси, ідеомоторні реакції.

Висновки:

1. Абсолютні показники відображають рівень розвитку координаційних здібностей без урахування швидкісних, силових та швидкісно-силових здібностей окремої людини, а відносні показники характеризують координаційні можливості залежно від кондиційних якостей випробуваного. Прояви окремих координаційних здібностей неоднаково пов'язані з показниками кондиційних здібностей, але більшою мірою простежується взаємозв'язок зі швидкісними та швидкісно-силовими, ніж з витривалістю та гнучкістю.

2. Не викликає сумнівів значення координаційних здібностей спортсменів, що умовно займають проміжне положення між фізичними здібностями та руховими вміннями та навичками. Координаційна підготовка повинна відповідати особливостям рухової діяльності, що передбачає виділення та вдосконалення, насамперед, провідних для даної спортивної спеціалізації компонентів координаційних здібностей.

Список використаної літератури

1. Бернштейн Н. А. О ловкости и ее развитии. М.: Физкультура и спорт, 1991. 288 с.
2. Линець М. Індивідуалізація та диференціація фізичної підготовки спортсменів Фізична активність, здоров'я і спорт. 2016. № 2(24). С. 34–44.
3. Легка атлетика : навч.-метод. посіб. / уклад. І.О. Ячнюк, Ю.Б. Ячнюк, М.Ю. Ячнюк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т : Рута, 2018. 163 с.
4. Платонов В.Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учебник / К.: Олимп. лит., 2015. Кн. 1. 2015. 680 с.
5. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник / К.: Олимп.

лит., 2015. Кн. 2. 2015. 752 с.

6. Сергиенко, Л.П. Новый взгляд на структуру двигательных способностей человека [Электронный ресурс] / Л.П. Сергиенко // Слобожанський

науково-спортивний вісник. 2011. № 2 (26). С. 101-113.

7. Josef M. Feigenberg. Nikolai Bernstein: From Reflex to the Model of the Future. Münster: LIT Verlag, 2014. 272 S.

Олександр Тугарєв

магістрант групи ФКСм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Едуард Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту національно-наукового центру студентського спорту, Західноукраїнський національний університет (Україна)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФУТБОЛЬНОГО РЕЗЕРВУ

Необхідною умовою економічного і соціального розвитку країни є високий рівень здоров'я нації, досягнення якого пов'язане з пропагандою та впровадженням фізичної культури і спорту серед населення і, особливо, серед дітей та підлітків.

У вихованні підростаючого покоління заняття футболом є засобом розвитку і способом передачі основ здорового способу життя. Цей напрямок в установах освіти є перспективним тому, що футбол - це доступний і масовий вид спорту. Крім того, в різних навчально-спортивних установах проводиться цілеспрямоване навчання і вдосконалення підготовки юних футболістів на професійній основі. Щороку аматорські і професійні команди поповнюються вихованцями різних футбольних клубів і шкіл. Однак, незважаючи на популярність гри, роботу численних навчально-спортивних установ і професійних клубів, якісна підготовленість все ще недостатня [2, 4].

Мета роботи – визначити та охарактеризувати теоретико-методичні основи початкового навчання у підготовці футбольного резерву.

Футбол перейшов від інтенсивного шляху розвитку до екстенсивного. Його подальший розвиток пред'являє більш високі вимоги до рівня підготовки спортсменів [3, 5].

Підвищення рівня майстерності футболістів знаходиться в прямій залежності від методично обгрунтованого планування і реалізації головних завдань в дитячому та юнацькому футболі. У старшому віці і в командах майстрів складніше виправляти недоліки в техніко-тактичній підготовленості гравців, тому, чим ефективніше процес навчання дітей, підлітків і юнаків, тим імовірніше досягнення високих результатів [1, 3, 4, 6].

Футбол - гра зі складною технікою рухів і дій. Однією з важливих завдань гравця є вміння поводитися з м'ячом ногами, в той час як більшість життєво побутових дій виконується руками. Цим і пояснюється складність навчання елементам футболу.

У процесі освоєння техніко-тактичних дій юний футболіст повинен вирішувати рухові завдання переважно в ігрових умовах, в сполученні з розвитком орієнтування, фізичних якостей і в умовах взаємодії з партнерами і протидії супернику [2].

Першочерговими завданнями на етапі початкової підготовки є формування стійкої мотивації до занять футболом, навчання рухливим іграм і основним техніко-тактичним прийомам, досягнення позитивної динаміки показників фізичного розвитку і фізичних якостей дітей. Тому в навчально-тренувальному процесі дуже важлива постановка конкретних завдань навчання: вміння грати в різні рухливі і спортивні ігри; оволодіння основними технічними прийомами футболу (ведення і передачі м'яча, удар по воротах і ін.); формування основних фізичних якостей (швидкість, спритність, витривалість, силу, швидкісно-силові, гнучкість та ін.); розвиток психічних властивостей і процесів особистості (працьовитість, увагу, пам'ять, реакції на м'яч у русі, на дії суперників і партнерів); теоретична підготовка (створення уявлення у дітей про гру в футбол, про навчально-тренувальному процесі, про вольові якості та ін.) [4, 6].

У роботі з юними футболістами груп початкової підготовки слід неухильно і систематично застосовувати доступні засоби ігрового змісту, використовувати індивідуальний підхід і, що особливо важливо, об'єктивно оцінювати досягнення займаються. На цьому етапі виключається періодизація навчально-тренувального процесу, а заняття проводяться як єдиний підготовчий період без спеціальної підготовки до змагальних ігор (продовження навчального процесу) [5, 6].

Організаційні завдання пов'язані з завданнями навчання і включають в себе на даному етапі комплектування навчальних груп; оволодіння умінням грати в рухливій грі, міні-футбол; змагання у вправах з м'ячем; участь в естафетах; освоєння основних техніко-тактичних дій. Все це дозволяє підвищити рівень як техніко-тактичної, ігрової, так і фізичної підготовленості юних спортсменів, а також їхні функціональні можливості [4].

Першочерговими завданнями на етапі початкової підготовки є формування стійкої мотивації до занять футболом, навчання рухливим іграм і основним техніко-тактичним прийомам, досягнення позитивної динаміки показників фізичного розвитку і фізичних якостей дітей.

При навчанні основам техніко-тактичних дій необхідно керуватися методикою послідовного їхнього формування: ознайомлення юних футболістів з прийомами гри, їх розучування і початкове вдосконалення при використанні методичних принципів «від головного - до другорядного», «від простого - до складного», «від відомого - до невідомого» та ігрових вправ змагань.

1. Найбільш важливими приватними завданнями в навчально-тренувальному процесі, на думку фахівців, є поліпшення організації самого тренування, створення позитивної динаміки виконання техніко-тактичних вправ при творчому підході до методики реалізації застосовуваних засобів. У заняттях більшість тренерів упускають головні деталі навчання техніко-тактичних дій, а саме: виконання прийомів не на місці, а в русі, по можливості в стрибках, при пасивному та активному опорі суперника для закріплення

розучених дій в ігрових умовах.

Список використаної літератури

1. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник / Вінниця: «Планер», 2014. 616 с.
2. Костюкевич В.М. Теорія і методика викладання футболу: навчальний посібник. 2-е вид. перероб. та доп. / Київ: КНТ, 2017. 310 с.
3. Лисенчук, Г.А. Управление подготовкой футболистов: монография / Киев: Олимпийская литература. 2003. 272 с.
4. Шамардин В.Н. Система подготовки юных футболистов: учебно-метод. пособ. / В.Н. Шамардин. Днепропетровск, 2001. 104 с.
5. Faulkner, S. Soccer practice games for 6 to 9 year olds: Over 150 Drills & Fun Games to Teach Soccer Skills & Techniques / Cardinal Publishers Group, 2003. 174 p.
6. Wybrane zagadnienia treningu sportowego piłkarzy nożnych / pod redakcją prof Aleksandra Stuły; Międzynarodowe Towarzystwo Naukowe Gier Sportowych. Gorzów Wlkp, 2005. 222 str.

Артур Ярмошук

магістрант групи ФКСзм-21 навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, Західноукраїнський національний університет (Україна)

Науковий керівник

Неля Маляр

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту
національно-наукового центру студентського спорту,
Західноукраїнський національний університет (Україна)

АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ БІАТЛОНІСТІВ НА ОСНОВІ КОМПЛЕКСНОГО СПОЛУЧЕННЯ НАВИКІВ СТРІЛЬБИ І СПЕЦІАЛЬНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ

Структура спортивних рухів у біатлоні реалізується у високий результат діяльності як багатовимірною моделлю підготовки до змагань молодих біатлоністів.

Ця модель включає специфічний комплекс навичок стрільби та бігу на лижах. З погляду на оцінку різнохарактерних рухових навичок у рамках одного виду спорту біатлону лежить складний вид спортивної сполученої діяльності. У загальному формулюванні сполучення - це об'єднання компонентів рухів, що

характеризуються індивідуальний набір ознак. Властивості поєднання навичок стрільби і гоночної витривалості є результатом простого механічного складання властивостей цих навичок в біатлоні [1, 5].

Мета роботи – визначити та охарактеризувати особливості комплексного сполученого тренування юних біатлоністів.

Ситуація ускладнюється щодо динаміки поєднання навичок стрільби і гоночної витривалості. Оскільки змінюються структура та якість функціонування цих навичок у юних біатлоністів з часом. Структурні складові поєднання навичок стрільби та гоночної витривалості перебувають у постійному розвитку у юних біатлоністів. Це змінює якісний стан взаємодіючих компонентів при поєднанні навичок стрільби та гоночної витривалості [4].

Зі зростанням спортивної майстерності у юних біатлоністів результати стрілецької підготовленості та гоночної витривалості знаходиться у тісному кореляційному зв'язку із загальним результатом виступів юних біатлоністів на змаганнях.

Нові системні властивості динамічного об'єднання та розвитку двох рухових навичок у біатлоні є результатом взаємодії цих навичок у ході тренувального процесу юних біатлоністів. Поєднання навичок стрільби та гоночної витривалості в єдину модель підготовки до змагань юних біатлоністів відбувається на основі координації рухів [4].

Термін «координація» характеризує формування комплексної рухової навички, необхідної біатлоністам і виражається у вигляді навичок влучної стрільби та гоночної витривалості.

Розвиток координації передбачає узгодження окремих навичок стрільби та бігу на лижах у молодих біатлоністів.

Координація рухів у цілісний динамічний стереотип для юних біатлоністів властива в умовах тренування, за яких немає домінування навичок стрільби над гоночною витривалістю та навпаки.

При цьому дані навички є відносно нескладними структурованими елементами успіху біатлоністів на змаганнях. У випадках, коли співвідношення

навичок стрільби та гоночної витривалості в їхньому об'єднанні ґрунтується на вибудовуванні функцій, відбувається підлегле функціонування однієї навички від успішної реалізації іншої [2].

Яскравим підтвердженням цього можуть бути високі результати в гонці при вдалій стрільбі у біатлоністів. Характерними проявами відносин субординації при об'єднанні різноспрямованих навичок стрільби і гоночної витривалості можна відзначити результати, що змінилися в ході тренування, в гонці зі стрільбою. Невдалі результати у стрільбі чи гоночної витривалості обов'язково призведуть до необхідності пошуку нових педагогічних засобів тренування з метою поліпшення результатів [4].

У молодих біатлоністів, на кшталт субординації навичок то, можливо різна картина. Оскільки, в одних біатлоністів "відстає" стрільба, а для інших гоночна витривалість. У зв'язку з цим розгляд сутності сполученого комплексного тренування юних біатлоністів з погляду одностороннього субординаційного зв'язку дещо обмежений.

Науковий підхід до розгляду розвитку та взаємодії різноспрямованих навичок стрільби та гоночної витривалості з позицій їх асоціації дозволяє виявити можливості та умови для формування готовності юних біатлоністів до змагальної діяльності [2, 4].

Оптимальний перебіг процесу поєднання різнорідних навичок стрільби та гоночної витривалості у юних біатлоністів забезпечується при досягненні наступних параметрів [3, 4]:

- ступіню впливу рухових автоматизмів у стрільбі на результативність змагальної діяльності юних біатлоністів;
- автоматичного виконання цілісної дії, що виявляється у результативності змагальної діяльності юних біатлоністів;
- стійкості до деструкуючого впливу негативних факторів змагальної діяльності юних біатлоністів (хвилювання під час стрільби, невпевненості під час проходження траси та інших.);
- надійності прояву навичок стрільби та гоночної витривалості в умовах

змагальної обстановки, що постійно змінюється.

При цьому завданнями сполученого комплексного тренування юних біатлоністів, є [1]:

- початкове оволодіння структурою рухів лижних ходів та навичками влучної стрільби;
- узгодження у рухах при подоланні підйомів та спусків;
- узгодження влучної стрільби з гоночною витривалістю на фоні великого фізичного навантаження під час змагальної діяльності юних біатлоністів.

Досліджуючи питання поєднання рухових навичок стрільби та гоночної витривалості, необхідно диференціювати загальні основи рухових дій під час змагальної діяльності юних біатлоністів. Вони характеризують роботу великих м'язових груп спини та ніг, і приватні моменти, пов'язані з освоєнням структурних елементів змагальної діяльності та роботою окремих м'язових одиниць під час роботи на вогневому рубежі [3].

Структурні елементи навички влучної стрільби, безпосередньо взаємодіють із навичками нормалізації дихання, з якими вони пов'язані функціонально. Без чіткого відпрацювання дихання на вогневому рубежі не може бути зроблений влучний постріл.

У зв'язку з цим поелементне освоєння нормалізації дихання на вогневому рубежі зумовлює використання дихальних вправ разом із вправами, необхідними для влучної стрільби.

Крім перелічених аспектів використання педагогічних засобів сполученого комплексного тренування при формуванні рухових навичок стрільби та гоночної витривалості слід враховувати погодження використовуваних вправ з навантаження, оскільки стрільба на вогневому рубежі у біатлоністів здійснюється на тлі високого фізичного навантаження.

У ході оволодіння навичками стрільби на вогневому рубежу, у біатлоністів спостерігаються функціональні зрушення, що відбулися під впливом фізичних навантажень у разі розвитку гоночної витривалості [2, 5].

Розвиток гоночної дистанційної витривалості має узгоджуватися з метою

оволодіння навичками влучної стрільби на вогневому рубіжу. У цьому випадку адаптація до навантаження у разі розвитку гоночної витривалості стане оптимальною.

Правильна організація сполученого тренування, спрямованого на формування рухових навичок стрільби і гоночної витривалості в молодих біатлоністів також пов'язані з узгодженням застосовуваних методів тренування.

Основою у формуванні навичок влучної стрільби є стрільба на точність під впливом максимального фізичного навантаження.

Загальна спрямованість використання даних методів тренування базується на основі теорії поетапного формування навичок стрільби на вогневому рубіжу у юних біатлоністів під впливом максимального фізичного навантаження, що отримується під час гонки [1, 2, 4].

Навчання стрільби з рушниці проводиться методом послідовного освоєння елементів прицільного пострілу. Чинник швидкострільності на початкових етапах формування навичок стрільби виключається.

Важливим моментом у оволодінні навичками стрільби на вогневому рубіжу є усвідомлення біатлоністом правильного утримання гвинтівки у будь-якому положенні (стоячи, лежачи). Завершальна стадія передбачає контроль дій під час та після пострілу. Таким чином, складена модель правильного прицільного пострілу передбачає оволодіння вмінням виконувати узгоджені координовані дії, необхідні для влучного пострілу з положень стоячи і лежачи під впливом максимального фізичного навантаження, що отримується в ході гонки [3, 4].

У біатлоні досягнення високих результатів залежить від якісного прояву двох складових – гоночної дистанційної витривалості та влучної стрільби на всіх вогневих рубіжах.

У багаторічній підготовці юних біатлоністів необхідно широко застосовувати комплексний метод сполученого тренування, що включає виконання стрільби в умовах впливу дестабілізуючих факторів - обмеження часу знаходження на вогневому рубіжі, психоемоційного і фізичного навантаження під час гонки. Змагальний метод на вогневому рубіжі розглядається як один з основних методів

сполученого комплексного тренування.

Таким чином, узгодженість методів сполученого тренування для одночасного та успішного формування рухових навичок стрільби та спеціальної дистанційної витривалості є її основою.

Список використаної літератури

1. Бурла А.О., Фізична та технічна підготовка юних біатлоністів : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2015. 183 с.
2. Бурла А.О. Фізична працездатність юних біатлоністів на різних етапах багаторічної підготовки / Вісник Запорізького національного університету №1 (10). Запоріжжя, 2013. С. 167–170.
3. Кедяров А.П. Обучение стрельбе в биатлоне: пособие для тренеров и спортсменов / Науч.-исслед. ин-т физ.культуры и спорта Республики Беларусь. Минск: «Полирек», 2007. 104 с.
4. Стрелковая подготовка биатлониста: [монографія] / Р.А. Зубрилов. К., 2010. 296 с.
5. Laaksonen M., Ainegren M., Lisspers J. Evidence of improved shooting precision in biathlon after 10 weeks of combined relaxation and specific shooting training / M. Laaksonen, M. Ainegren, J. Lisspers // Department of Health Sciences, Swedish Winter Sports Research Centre, Mid Sweden University Campus, Östersund, Sweden. Cogn Behav Ther. 2011. № 40. P. 237-250.

Liliya Rebukha,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Educology and Pedagogy,
West Ukrainian National University (Ukraine)

Li Bingze,

Postgraduate Student of the 1nd Year of Study
Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences,
West Ukrainian National University (Ukraine)

SPORTS TALENTS TRAINING UNDER THE INTEGRATION OF SPORTS AND EDUCATION

Sports includes sports, physical education, competitive sports, etc. When exploring the concepts of physical education integration and physical education integration, some scholars believe that if they are considered at the academic level, the above two teaching modes are controversial. Including the sports branch, so there is no combination and integration between sports and education [2].

From the analysis of the actual situation of the current implementation of the

integration of sports and education, the sports department and the education department have not yet agreed on a consistent goal of talent training, which has hindered the pace of exploring the integration of sports and education. It can be seen that the integration between the sports sector and the education sector is the key to deepening the integration of sports and education. Among them, the combination of sports and education pays more attention to operation and implementation, while the integration of sports and education pays more attention to the whole process of youth training.

Therefore, in the context of the integration of sports and education, in addition to learning from foreign experience, it is also necessary to clearly sort out the problems at the theoretical level, that is, the integration of sports and education cannot be directly defined as "sports" and "education", because sports itself is education [1].

Only by continuously integrating the high-quality resources in the two departments can the optimal allocation of resources be realized and the final realization of the goal of training youth sports talents.

References

1. Ребуха Л. З., Ковальчук В. В. Інтеграція педагогічних технологій: понятійне поле Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної наук.-практ. конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 52– 55.
2. Ребуха Л. З. Професійна підготовка майбутніх фахівців управління закладами освіти на засадах міждисциплінарної інтеграції. Гуманітарні студії: історія та педагогіка, 2021. Вип.1(01). С. 113–123.